

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA
06 MİL YZ A 10103 YER NUMARALI MECMÜ' A-İ EŞ' ÂR
(İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Nur AYHAN

Düzce
Haziran, 2018

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA
06 MİL YZ A 10103 YER NUMARALI MECMÜ' A-İ EŞ' ÂR
(İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Nur AYHAN

Danışman: Prof. Dr. İlhan GENÇ

Düzce
Haziran, 2018

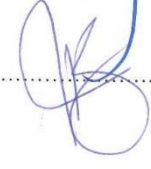
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. Dr. İlhan GENÇ

Üye Prof. Dr. Metin AKKUŞ

Üye Prof. Dr. Bayram Ali KAYA

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

19/06/2018

Doç. Dr. Ali ERTUĞRUL
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Dönemlerinin şiir zevkini yansıtan ve Klâsik Türk şiirinin en önemli kaynaklarından biri olan mecmû'alar, bazı şairlerin divanında yer almamış birçok şiiri gün yüzüne çıkararak divanlara girmesini sağlamakta ve edebiyat tarihine ışık tutmaktadır. Tezkirelerde kimi zaman yer almamış şair veya şiirler de mecmû'alar vasıtası ile ortaya çıkmakta ve bir devri aydınlatmaktadır.

Çalışmamıza konu olan şiir mecmû'ası, Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda, 06 Mil Yz A 10103 yer numarası ile kayıtlıdır. Araştırmamızı yapmamızdaki temel amaç, bu mecmû'anın içerisinde yer alan şiirlerin transkripsiyonlu metninin verilerek muhtevasının incelenmesidir. Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında mecmû'ada yer alan şairler ve şiirler yaprak numarası, mahlas (isim), matla' beyti/bendi, makta' beyti/bendi, nazım şekli/birimi, nazım türü, vezin ve açıklamalar şeklinde tabloleştirilmiştir.

Mecmû'a-i Eş'ârda, 45 şaire ait gazel, murabba', şarkı, tesmîn, kıt'a, tahmîs, müseddes-i mütekerrir, mütezâd, murabba'-ı mütekerrir ve beyt olmak üzere toplam 131 şiir bulunmaktadır. Nazım türü olarak ise medhiyye, mersiye, münâcât, nasîhât-nâme, nazîre ve tevhîd örnekleri yer almaktadır. Araştırmamıza konu olan mecmû'ada bulunan şiir ve şairlerden hareketle, bu mecmû'ada XV ve XX. yüzyıllar arasında yaşamış şairlere ait şiirler yer almaktadır diyebiliriz.

Mecmû'ada yer alan güftelerin tespiti ile çalışmamız farklı bir meseleye de ışık tutmuş ve yeni bir araştırma meselesine yol açmıştır. Çalışmamız kapsamında Mecmû'a-i Eş'ârda toplam yirmi adet besteli şiir, tespit edilmiştir. Bu nedenle çalışmamızda besteli şiirler için ayrı bir bölüm oluşturulmuş olup TRT nota arşivindeki taramalarımız sonucu sırasıyla "Repertuar numarası, makâm, güfte, beste, usûl, form ve solist" bilgilerine yer verilmiştir.

Dört yıl lisans, iki yıl ise yüksek lisans eğitimimde ve tez çalışmalarım esnasında bilgilerinden ve tecrübesinden yararlandığım değerli hocam Sayın Prof. Dr. İlhan GENÇ'e sonsuz şükranlarımı sunarım. Çabalarımı destekleyen ve iş gücünün yoğun olmasına rağmen tez çalışmamın sorunlarına çözüm üreten ve vakit ayıran değerli hocam Prof. Dr. Metin AKKUŞ'a minnettâr olduğumu söylemeyi borç bilirim. Düzce Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında görev yapan bilgisini ve desteğini bir an olsun esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Orhan KILIÇARSLAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayşe Nur AYHAN

ÖZET

ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA

06 MİL YZ A 10103 YER NUMARALI MECMÛ' A-İ EŞ' ÂR

(İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN)

AYHAN, Ayşe Nur

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İlhan GENÇ

Haziran 2018, 256 sayfa

Bu çalışmanın temel amacı, Klâsik Türk edebiyatının en önemli kaynaklarından biri olan şiir mecmû'alarından, edebiyat tarihine katkısı olabileceğini düşündüğümüz birinin incelenmesidir. Şiir mecmû'alarını önemli kılan, şairlerin şiirlerinin genellikle divanları çerçevesinde kalmış olmasıdır. Divanlar üzerine çalışma yapıldığı kadar mecmû'alar üzerinde durulmamıştır. Fakat divanlara kimi zaman farklı şairlere ait şiirler girebilmiştir. İşte, şiir mecmû'alarının ve cönklerin gerekliliği bu noktada ortaya çıkıyor. Bu hataların düzeltilmesi imkânını sunuyor. Bunun yanı sıra mecmû'alarda divanlara çeşitli sebeplerle girmemiş -şairin divan tertip ettikten sonra yazdığı veya kasıtlı olarak yer vermediği- şiirlere rastlamak şansımız da vardır. Bu sebeple tespit edilenler divanlara girebilmektedir. Mecmû'anın tertip edildiği dönemin ve müstensihin şiir zevkini, dönemin en çok okunan şiirlerini ve divanı olmayan şairlerin şiirlerini tespit etmek de mümkündür. Biz ise bu denli önemli meselelere ışık tutan mecmû'alardan, Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda bulunan 06 Mil Yz A 10103 yer numarası ile kayıtlı şiir mecmû'ası üzerine inceleme yapmayı amaçladık.

Elimizde bulunan şiir mecmû'ası genellikle; Sırrî Rahile Hanım, Ahmed Râsih, Hayret, Ali Rızâ Paşa, Sünbül-zâde Vehbî, Şâdî Bey, Fazl, Sûzî, Nevres-i Kadîm, Osman Nevres, Şem'î, Antepli Aynî, Yavuz Sultan Selim (Selîmî), Enderunlu Vâsîf, Bağdatlı Rûhî, Emrî, Niyâzî-i Mısrî, Dâniş, Fuzûlî, Leylâ Hanım, Nazîf, Nef'î, Râşid, Mısrî, Seyfî, Surûrî, Haşmet, Mehmed Âkif Paşa, Şeyhülislâm Yahyâ, Na'ilî, Şeyh Gâlib, Fıtnat Hanım, Hasan Sezâyî, Keçecizâde İzzet Mollâ, Ahmed Dede (Köse/Nevî), Nazmî, Nedîm, Hoca Neş'et, Zeynep Hanım, Lem'i Atlı, Fatîn, Nâzım, Müştâk, Kâzım, Abdülhamid Ziyâeddin Paşa, v.b. divanı üzerine çalışma yapılmış şairlere aittir. Tanınmış şairlerin yoğunlukta olmasından dolayı var olanı ortaya koymak, şiir mecmû'asını tanıtmak amacıyla olduk. Şiir mecmû'amızın bir özelliği müstensihin gazel, kıt'a, divân ve şarkı başlığı altında verdiği şiirlerin bir kısmının bestelenmiş olmasıdır. Bu nedenle bestelenmiş olan şiirlerin, "Mecmû'ada Bulunan

Güfteler” bölümünde sırasıyla; ‘Repertuar numarası, makâm, güfte, beste, usûl, form ve solist’ bilgilerine yer verdik.

Mecmû’a-i Eş’ârda, 45 şaire ait gazel, murabba’, şarkı, tesmîn, kıt’a, tahmîs, müseddes-i mütekerrir, müstezâd, murabba’-ı mütekerrir ve beyt olmak üzere toplam 131 şiir bulunmaktadır. Nazım türü olarak ise medhiyye, mersiye, münâcât, nasîhât-nâme, nazîre ve tevhîd örnekleri yer almaktadır. Biz bu şiirleri Mecmû’aların Sistematik Tasnifi Projesi’ne (MESTAP) uygun olarak, yaprak numarası, mahlas (isim), matla’ beyti/bendi, makta’ beyti/bendi, nazım şekli/birimi, nazım türü, vezin ve açıklamalar şeklinde tablolaştırdık.

Anahtar Sözcükler: Mecmû’a-i Eş’âr, Klâsik Türk şiiri, Şarkı, Şiir, MESTAP¹

---

¹ MESTAP; Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL’ın teklifi ve örnek çalışmasıyla başlattığı, çeşitli üniversitelerde görevli konuya ilgi duyan öğretim elemanlarının gönüllü olarak desteklediği bir projedir. “Projenin hedefi, öncelikli olarak şiir mecmûaları, nihâi olarak da edebiyatla ilgili –cönkler de dâhil olmak üzere– bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır.” (Köksal 2012: 422). Projenin hayata geçirilebilmesi maksadıyla –Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının da destekleriyle– Ankara’da 30 Haziran 2012’de *Osmanlı Şiirinin Hazinesi: Mecmualar ve Cönkler* konulu bir çalıştay düzenlendi. Türkiye genelinde mecmua ve cönkler hakkında çalışan/çalışmakta olan 39 bilim insanının katıldığı çalıştayda; konunun önemi, mahiyeti ve projenin özellikle Türk edebiyatı/şiir tarihi araştırmalarına sağlayacağı katkı üzerinde duruldu, üniversitelerde yapılacak lisansüstü çalışmalar ve sair bilimsel yayınlarla desteklenmesi kararına varıldı. Çalıştaydan sonra ise üniversitelerde yapılan/yapılmakta olan çalışmaların araştırmacıların hizmetine sunulabilmesi için bir veri tabanı oluşturuldu. Konuyla ilgili çalışmalar veri tabanında paylaşılmaktadır. Bilgi için bkz. <http://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm>

ABSTRACT

ANKARA NATIONAL LIBRARY WRITING COLLECTION
06 MİL YZ A 10103 PLACE NUMBER MECMŪ' A-İ EŞ' ĀR
(EXAMINATION-COMPARATIVE TEXT)

AYHAN, Ayşe Nur

Master Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. İlhan GENÇ

June 2018, 256 pages

The main purpose of this study is to analyse one of the poetry journals, being among the most significant sources of Classical Turkish Literature, one of which may have contribution to the history of literature, according to our point of view. The reason of the importance of the poetry journals is that the poems generally stay within the frames of their poets' own divans. Poetry journals have not been studied as much as divans. However, the poems of different poets could get into the divans. At this point, the necessity of the journals and the "conks" come to exist. They give the opportunity to fix these kinds of mistakes. Besides, it is also possible to encounter to the poems that could not get into any divans due to various reasons – the poems that a poet wrote after he/she had organized a divan, or just did not give a place purposefully. The ones which are determined in this manner may get into the divans. It is likely to see the taste of poetry and the popular poems of the period that the journal was arranged. It is also possible to encounter to the poems whose poets do not belong to any divans and to identify the taste of poetry not only of that period, but also of the scribal. In this sense, we aim to analyse the poetry journal registered in Ankara Millî Kütüphanesi, Yazmalar Koleksiyonu (Manuscript Collection) with the number of 06 Mil Yz A 10103.

This poetry journal generally belongs to the poets whose divans have been studied; such as Sırrî Rahile Hanım, Ahmed Râsih, Hayret, Ali Rızâ Paşa, Sünbül-zâde Vehbî, Şâdî Bey, Fazl, Sûzî, Nevres-i Kadîm, Osman Nevres, Şem'î, Antepli Aynî, Yavuz Sultan Selim (Selîmî), Enderunlu Vâsîf, Bağdatlı Ruhî, Emrî, Niyâzî-i Mısırî, Dâniş, Fuzûlî, Leylâ Hanım, Nazîf, Nef'î, Râşid, Mısırî, Seyfî, Surûrî, Haşmet, Mehmed Âkif Paşa, Şeyhülislâm Yahyâ, Na'ilî, Şeyh Gâlib, Fıtnat Hanım, Hasan Sezâyî, Keçecizâde İzzet Mollâ, Ahmed Dede (Köse/Nevî), Nazmî, Nedîm, Hoca Neş'et, Zeynep Hanım, Lem'i Atlı, Fatîm, Nâzım, Müştâk, Kâzım, Abdülhamid Ziyâeddin Paşa, etc. Due to the abundance of the well-known poets, we only aim to present the existing work and to introduce the poetry journal. The most significant feature of our poetry journal is that most of the poems that were categorized by the scribal under the titles of gazel and kıt'â were composed. For this reason, we have

presented some information about these composed poems, such as their repertoire number, maqam, lyrics, composition style, form and their soloists in the section named “Mecmû’ada Bulunan Güfteler”, respectively.

In “Mecmû’a-i Eş’âr”, there are 131 poems in total from 45 different poets which gazel, murabba’, şarkı, tesmîn, kıt’a, tahmîs, müseddes-i mütekerrir, müstezâd, murabba’-ı mütekerrir and beyt. As for poetry forms, there are medhiyye, mersiye, münâcât, nasîhât-nâme, nazîre and tevhîd. We tabulate these poems according to the *Systematic Sorting Project of Mecmua’s* (MESTAP) as page number, mahlas, matla, makta, poetry type, poetry form, the rhythmic structure and instructions.

Keywords: Mecmû’a-i Eş’âr, Classical Turkish Poetry, Song, Poem, MESTAP²

---

² MESTAP is a project started upon Prof. Mehmet Fatih KÖKSAL’s offer and exemplary work, and supported by voluntary academic personnel of various universities who are interested in the subject. “The project aims to classify and list in detail first the poetry journals and eventually all the literary journals, including minstrel’s (ashik) scrolls, i.e. jongs.” (Köksal 2012: 422). For the purposes of the realization of this project, a workshop titled *The Treasures of Ottoman Poetry: Journals and Jongs* was held with the moderation of Prof. Köksal, and the support of the Office of President of Atatürk Cultural Center, on 30 June 2012 in Ankara. The workshop participated by 39 scientists across Turkey who have worked or are working on journals and jongs dealt with the importance and scope of the subject in hand, and especially its possible contributions to the studies of the History of Turkish Literature/Poetry, and concluded that it is to be supported by postgraduate studies and other scientific publications from the universities. After the workshop, a database was created in order to make available to the researchers the studies which were and are carried out in the universities. The studies dealing with this subject are shared via this database. For more information, see <http://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm>

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii

I. BÖLÜM

GİRİŞ	1
1. Mecmū'anın Tanımı ve Türk Edebiyatındaki Önemi.....	2
2. Klâsik Türk Edebiyatında Şiir Mecmū'alarının Sınıflandırılması.....	4

II. BÖLÜM

2. MECMŪ' A-İ EŞ' ĀRIN İNCELENMESİ	6
2.1. Mecmū' a' da Kullanılan Nazım Biçimleri	6
2.2. Mecmū' a' da Kullanılan Nazım Türleri	15
2.3. Mecmū' a' da Kullanılan Aruz Kalıpları	17
2.4. Mecmū' a' da Bulunan Güfteler	19
2.5. Mecmū' anın İçeriği.....	43
2.6. Şairlerin Divanında Yer Almayan Şiirler.....	49
2.7. Mecmū' a' da Yer Alan Şairlerin Biyografileri.....	51

III. BÖLÜM

3. MECMŪ' A-İ EŞ' ĀR.....	66
3.1. Nüsha Tavsifi	66
3.2. Metnin Kuruluşunda, Çeviriyazısında ve İmlâsında İzlenilen Yol..	73
3.3. Metnin İşaretler Sistemi	76
3.4. Karşılaştırmalı Metin: Mecmū' a-i Eş' ār.....	77
SONUÇ.....	156
KAYNAKÇA.....	158
EKLER.....	167
EK 1: MESTAP Tablosu.....	168
EK 2: Şairlere Göre Alfabetik Tablo.....	193
EK 3: Şairlere Göre Kronolojik Tablo	196
EK 4: Tıpkıbasım	199
ÖZGEÇMİŞ	257

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.d.	: Adı geçen divan
a.g.m.	: Adı geçen makale
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
D.	: Dîvân
d.	: Doğum
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
G.	: Gazel
hzl.	: Hazırlayan
ö.	: Ölümü
M.	: Mecmû'a
MESTAP	: Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi
M.M.	: Müseddes-i Mütekerrir
Mr.	: Mersiye
Nu	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
v.b.	: Ve bunun gibi, ve benzeri
v.d.	: Ve devamı ve diğerleri
Yay.	: Yayını, yayınları
(?) , (-)	: Bilinmiyor
[...]	: Metin yok
[ ]	: Vezin gereği metne eklediğimiz kelimeler köşeli parantez içerisinde gösterilmiştir.

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Mecmû'a'da Yer Alan Nazım Biçimlerine ve Şiir Sayılarına Göre Tablo... 11	11
Tablo 1.1. : Şairlere Göre Nazım Biçimleri Tablosu.....11-14	11-14
Tablo 2: Mecmû'a'da Yer Alan Nazım Türlerine ve Şiir Sayılarına Göre Tablo.....16	16
Tablo 2.1. : Şairlere Göre Nazım Türü Tablosu.....16-17	16-17
Tablo 3: Mecmû'a'da Kullanılan Aruz Kalıpları Tablosu.....18-19	18-19
Tablo 4: Mecmû'a'da Yer Alan Güfte Şairlerine Göre Tablo.....20	20
Tablo 5: İçerik Tablosu.....46-49	46-49
Tablo 6: Mecmû'a'da Yer Alan Şairlere Göre Tablo.....70-72	70-72
Tablo 7: Transkripsiyon Tablosu.....76	76
Tablo 8: Şairlere Göre Alfabetik Tablo.....193	193
Tablo 9: Şairlere Göre Kronolojik Tablo.....196	196

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Yüksek lisans tezi olarak üzerinde çalıştığımız “Mecmû’-a-i Eş’âr” adlı, Ankara Millî Kütüphane’de 06 Mil Yz A 10103 yer numarası ile kayıtlı yazma eserde, 45 şaire ait gazel, murabba’, şarkı, tesmîn, kıt’a, tahmîs, müseddes-i mütekerrir, müstezâd, murabba’-ı mütekerrir ve beyt olmak üzere toplam 131 adet şiir bulunmaktadır. Nazım türü olarak ise medhiyye, mersiye, münâcât, nasîhât-nâme, nazîre ve tevhîd örnekleri yer almaktadır. Mecmû’anın hangi tarihlerde tertip edildiğine dair bir kayıt bulunmamakla birlikte mecmû’anın içinde yer alan şairlerin yaşadığı dönem göz önüne alındığında; XX. yüzyılda yazılmış olabileceği düşünülmektedir. Mecmû’anın XV, XVI, XVII, XVIII, XIX ve XX. yüzyıllarda yaşamış şairlerin şiirlerinden oluştuğu görülmektedir. Bu nedenle araştırma alanımız şiir mecmû’ası içerisinde yer alan şair ve yüzyıllar ile sınırlanmaktadır.

Yapılan bu çalışmada; üniversitelerin akademik araştırma yöntemi kullanılarak, mecmû’a içerisinde yer alan şiirlerin okunup çeviriyazılı bir şekilde Latin harflerine aktarılması, divanda yer almayan şiirlerin tespit edilmesi, mecmû’adaki besteli metinlerin ortaya çıkarılması, mütekerrir şiirlerin tespit edilmesi ve dönemin edebi zevkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Klâsik Türk Edebiyatı araştırmacılarının incelemesini bekleyen mecmû’alar, bu saha için çok önemli bir çalışma alanı olmakla kalmıyor bu sahaya yeni şiir ve şairler kazandırarak edebiyat tarihine ışık tutuyor. Altı yüzyıllık bir edebiyatın bilinmeyenlerini ortaya çıkarıyor. Biz ise üzerinde çalıştığımız mecmû’ayı “Mecmû’aların Sistematik Tasnifi Projesi”ne uygun olarak, yaprak numarası, mahlas (isim), matla’ beyti/bendi, makta’ beyti/bendi, nazım şekli/birimi, nazım türü, vezin ve

açıklamalar şeklinde tablolastırdık.

Problem alanımız XV ve XX. yüzyıllar arasında yaşamış birbirinden farklı birçok şairi ve bu şairlerin farklı nazım biçimleriyle yazılmış şiirlerini içeren mecmû'anın sistemli bir şekilde incelemesini yapmaktır. Bu araştırma ve incelemeyi yapmaktaki amacımız bir dönemin edebi zevkini yansıtmak, mecmû'ada yer alan şiirlerin latin alfabesine aktarılması, bu şiirler divanlara girmiş ise divandaki şekli ile karşılaştırmak, benzerlik, farklılık ve eksikliklerini belirtmek, mecmû'ada kullanılan nazım biçimleri, nazım türleri ve aruz kalıplarını tespit etmek, mecmû'anın içeriğini, şairlerin divanında yer almayan şiirlerini, mecmû'ada yer alan şairlerin biyografilerini ve mecmû'ada yer alan şarkıların günümüzdeki besteli şekillerini ortaya koymaktır. Bu yolla mecmû'aların hem kendi dönemlerini aydınlatması hem de edebiyat tarihe ışık tutması gibi mezzetlerinin var olduğunu göstermektir.

1. Mecmû'anın Tanımı ve Türk Edebiyatındaki Önemi

Arapça bir kelime olan mecmûa, “*toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi*”³ anlamına gelmektedir. Eski Türk Edebiyatında ise daha çok “*farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü*”⁴ olarak tanımlanmaktadır.

Yazıldıkları dönemin kültürel rengini, sanat ve edebiyat anlayışlarını aksettiren mecmû'alar, edebiyat tarihinin en önemli kaynağı kabul edilen tezkirelerde adlarına rastlanmayan pek çok şair, şiir, edebî tür ya da belgeyi ihtiva edebilmektedir.⁵

Mehmet Fatih Köksal maddeler halinde mecmû'ların önemini ve edebiyat tarihine katkılarını sıralamıştır:⁶

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

³ Ferit Devellioğlu (1999). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara. s.596.

⁴ M. Fatih Köksal (2012). “*Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistemlik Tasnifi Projesi (MESTAP)*”. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, haz. Hatice Aynur vd. İstanbul. s.411-435.

⁵ Yaşar Aydemir (2007). “*Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler*”. Turkish Studies (Tunca Kortantamer Özel Sayısı 1) 2 (3). s.122-137.

⁶ M. Fatih Köksal, a.g.e, s.417-421.

2. Bilinen şairlerin bilinmeyen/divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği halde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır.
5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bent yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.
6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır.
7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın/şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür.
9. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür.
10. Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökecektir.

2. Klâsik Türk Edebiyatında Şiir Mecmû'alarının Sınıflandırılması

Mecmû'alar, amaçları bakımından; farklı tarikatların müntesipleri tarafından tarikat mensuplarının ihtiyaçları gözetilerek hazırlanan mecmû'alar, geniş halk kitlelerine hitap eden mecmû'alar, belli bir standardın üzerinde estetik zevki bulunan kimseler için hazırlanmış mecmû'alar, mürettibinin şiir zevki için hazırlanmış mecmû'alar, sipariş üzerine hazırlanmış mecmû'alar, tematik mecmû'alar vb. şekilde tasnif edilebilir.⁷

Mecmûaların tasnifi konusunda birçok araştırmacı teklif sunmuştur. Âgâh Sırrı Levend mecmûaları dört gruba ayırır.⁸

- I. Nazire mecmuaları,
- II. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- III. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- IV. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.

Günay Kut'un sınıflandırmasına göre mecmûalar:

- I. Nazire mecmuaları,
- II. Seçme şiir mecmuaları,
- III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar,
- IV. Karışık mecmualar,
- V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar⁹ olarak beş gruba ayrılmıştır.

Bizim üzerinde araştırma ve inceleme yaptığımız Mecmû'a-i Eş'ar, yukarıdaki tasnife göre ikinci gruba dâhil edilmektedir.

Son olarak Mehmet Gürbüz ise mecmuaları;

- I. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları,
- II. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları,

⁷ Cemal Kurnaz vd., (2013). *Mecmualara Sorulması Gereken Sorular*. Turkish Studies–International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1. Ankara. s.51.

⁸ Âgâh Sırrı Levend (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi*, C. I. Ankara. s.166-167.

⁹ Günay Kut (1986). "Mecmua". *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. Devirler/İsimler/Eserler/Terimler. C. 6. İstanbul. s.170.

III. Nazire mecmuaları,

IV. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan şiir mecmuaları,

V. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar şeklinde tasnif etmiştir.¹⁰

---

¹⁰ Mehmet Gürbüz (2012). *Kâbilî, Sultân-ı Hübâna Münâsib Eş'âr* (Poems to Sing for the Leading Beautiful Beloved) (Millet Library, Ali Emiri Manzum No. 744-745)

II. BÖLÜM

2. MECMŪ'A-İ EŞ'ÂRIN İNCELENMESİ

2.1. Mecmū'a'da Kullanılan Nazım Biçimleri

İncelemiş olduğumuz Mecmū'a-i Eş'ârda, 45 şaire ait gazel, murabba', şarkı, tesmîn, kıt'a, tahmis, müseddes-i mütekerrir, müstezâd, murabba'-ı mütekerrir ve beyt olmak üzere toplam 131 şiir bulunmaktadır. Bu bölümde mecmū'ada yer alan nazım biçimleriyle ilgili bilgi verilecektir.

Gazel: Mecmū'a-i Eş'ârda nazım biçimi gazel olan 117 şiir yer almaktadır. Nazım terimi olarak Gazel, kafiye örgüsü aa ba ca... olan bir nazım şeklinin adıdır. Murassa, yani iki mısra'ı birbirine kafiyeli olan ilk beytine *Matla'*, matladan sonra gelen ikinci beytine de *Hüsn-i Matla'* denir. Gazelin son beytine *Makta'* ve makta'dan önceki beyte de *Hüsn-i Makta'* adı verilir. Hüsn-i matla'nın matla'dan ve Hüsn-i makta'nın makta'dan güzel olmasına dikkat edilir. Gazelin en güzel beytine de *Şah-beyt* ya da *Beytü'l-gazel* denir. Şair gazelin makta' beytinde adını söyler. Bu, şairin sonradan aldığı ikinci adı, mahlasıdır.

Türk Edebiyatında gazeller 4-15 beyit arasında yazılmıştır. Dört beyitli gazel yok denecek kadar azdır.¹¹

Kıt'a: Mecmū'a-i Eş'ârda nazım biçimi kıt'a olan 3 adet şiir yer almaktadır. Sözlük anlamıyla "parça" demek olan Kıt'a, nazım terimi olarak iki ya da daha çok, 9-10 beyte kadar olan, matla' ve mahlas beyti bulunmayan, gazelde olduğu gibi, yani xa xa xa kafiyeli bir nazım şeklinin adıdır. Matla' ve mahlas beytinin yokluğu dışında

¹¹ Haluk İpekten (1994). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul. s.7.

da kıt'a ile gazel arasında şekil ve konu bakımından ayrılıklar vardır: İki beyitli kıt'a yazıldığı halde bu kadar kısa gazel yoktur. Ayrıca gazelin beyit sayısı sınırlı olduğu halde 15 beyitten de uzun 30-40 beyte kadar uzayan kıt'alar yazılmıştır. Böyle uzun kıt'alara *Kıt'a-i kebîre* denir. Gazeller genellikle aşk ve sevgili konularını işledikleri halde kıt'anın konusu daha geniştir: Felsefî, tasavvufî bir fikir, bir hayat görüşü, bir nükte, bir kişiyi öğme ya da yerme, bir olayın tarihi kıt'anın konusu olabilir.

Kıt'alarda mahlas bulunmayışı genel bir kaide olmakla birlikte uzun kıt'alarda şairler çoğunlukla mahlaslarını söylemişlerdir. Kısa, hatta iki beyitli kıt'arda az da olsa mahlas söylendiği olmuştur.¹²

Müstezâd: Mecnû'a-i Eş'ârda nazım biçimi müstezâd olan 1 adet şiir yer almaktadır. Müstezâd Arapça "ziyâde" kökünden "arttırılmış, eklemiş" anlamlarındadır. Nazım şekli olarak müstezâd, gazelden türetilmiş bir şekildir. Müstezâdlar aruzun "Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ûlün" kalıbıyla yazılır ve her mısra'ın altına "Mef'ûlü fa'ûlün" cüzleriyle yazılmış kısa bir mısra' eklenir. Müstezâd'ın asıl vezni budur.¹³

Murabba': Mecnû'a-i Eş'ârda nazım biçimi murabba' olan 1 adet şiir yer almaktadır. Murabba', "dört köşeli, dörtlü" demektir. Edebiyatta da aynı vezinde dörder mısra'lık bendlerin birleşmesinden oluşan bir nazım şekline de Murabba' adı verilmiştir. Murabba'lar genellikle 5-7 bend olarak yazılırlar. Daha çok bendli murabba'lar da görülmüştür. Kafiye düzenleri şöyledir: ilk bendin dört mısra'ı kendi aralarında kafiyeli, öteki bendlerin ilk üç mısra'ı aralarında, dördüncü mısraları da ilk bendle kafiyelidir. Bendlerin son mısra'ları yalnız kafiye ile bağlanmışsa bu tür murabba'lara "*Murabba'-ı müzdevic*" adı verilir.

Kafiye şekilleri şöyle gösterilebilir: (aaaa bbba ccca)¹⁴

Murabba'-ı Mütekerrir: Mecnû'a-i Eş'ârda nazım biçimi murabba'-ı mütekerrir olan 1 adet şiir yer almaktadır. Bendlerin sonlarındaki mısra'lar aynen tekrar edildiğinde ise bunlara *Murabba'-ı Mütekerrir* denir. Kafiyeleri: aaaA bbbA

¹² Haluk İpekten, a.g.e, s.42.

¹³ Haluk İpekten, a.g.e, s.22.

¹⁴ Haluk İpekten, a.g.e, s.74.

cccA, şeklindedir. Alışılmış murabba' kafiyeleri bunlar olmakla birlikte, az sayıda ve çoğu Tanzimattan sonra olmak üzere Ab AB cccB dddB ve aaxa bbxa ccxa kafiyeli; aaav bbbv ve aaaV bbbV cccV şeklinde dört mısra'lı tardiyye kafiyeli; ya da aaaa bbbb cccc şeklinde her bendi kendi arasında kafiyeli murabba'lar da yazılmıştır.

Mütekerrir murabba'larda her bendin sonunda tekrar edilen dördüncü mısra'ın öteki üç mısra ile anlam bakımından kaynaşmış olması gerekir.

Divan şiirinde daha çok mütekerrir murabba' kullanılmıştır.

Murabba' konuları öteki musammatlarda da olduğu gibi çok değişik ve geniştir: Övgü, yergi ve mersiyelerde, dini ve öğretici konularda, manzum mektuplarda murabba' şekli kullanılmıştır. Bu yüzden murabba', edebiyatımızın ilk yüzyıllarından başlayarak son zamanlara kadar çok kullanılan musammatlardan olmuştur. Pek çok şairin divanında en azından bir ya da birkaç murabba' görülür.¹⁵

Şarkı: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım biçimi şarkı olan 3 adet şiir yer almaktadır. Murabbalarla ortak yönü çok olup Türk edebiyatına ait bir nazım şeklidir. a. Mütekerrir, b. Müzdeviç Şarkı olmak üzere ikiye ayrılır, bu bakımdan kafiyesi konusu murabba ile aynıdır: aaaa- bbba- ccca- ddda... b. aaaA- bbbA- cccA- dddA...¹⁶

Bestelenmek amacıyla yazıldığı için dili sadedir. Nedim başta olmak üzere Enderunlu Vâsif ve Enderunlu Fâzıl en güzel şarkı yazar şâirler olmuştur. Yahya Kemal'in de başarılı şarkıları vardır.

Küçük formdaki en çok kullanılanıdır. 18. yüzyıldan günümüze kadar büyük bir repertuar oluşturulmuştur. Yirmi binin üzerinde şarkının olduğu düşünülmektedir. Şarkıların pek çoğu küçük usullerle bestelenmiştir. Aşk, sevgi, sevgili, ayrılık, hasretlik, umut konuları ele alınmıştır. Güftelerin çoğu ise dörtlüklerden (Murabba) meydana gelmektedir. Ancak iki mısralıdan sekiz mısralıya kadar olan güfteler de kullanılmaktadır.

Üç mısralı şarkı

Müselles

¹⁵ Haluk İpekten, a.g.e, s.74-75.

¹⁶ İlhan Genç (2011). *Edebiyat Bilimi*, "Kuramlar-Akımlar-Yöntemler". İzmir. s.76.

Dört mısralı şarkı	Murabbâ
Beş mısralı şarkı	Muhammes
Altı mısralı şarkı	Müseddes
Yedi mısralı şarkı	Müsebbâ
Sekiz mısralı şarkı	Müsemmen adını almaktadır.

En çok kullanılan murabba güfteli şarkılar dört bölümden meydana gelmektedir. Birinci mısra *Zemin*, ikinci mısra *Nakarat*, üçüncü mısra *Meyan* adını alır. Dördüncü mısra tekrar *Nakarat* bölümü olarak bestelenir. Şarkı formunun yapısal özelliği şöyledir. Birinci ve ikinci mısralarda ana makamın tüm özellikleri gösterilir. *Nakarat* bölümü en güzel nağmenin bestelendiği bölümdür. *Meyan* bölümünde ise farklı makamlara geçkiler yapılır. Genellikle tiz bölgelerde seyreder.

Birinci Mısra	A (Zemin)
İkinci Mısra	B (Nakarat)
Üçüncü Mısra	C (Meyan)
Dördüncü Mısra	B (Nakarat) ¹⁷

A+B+C+B

Tahmîs: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım biçimi tahmîs olan 1 adet şiir yer almaktadır. "Beşleme" anlamında olan Tahmîs aslında bir muhammestir. Bir gazelin ya da bir kasîdenin her beytinin önüne aynı vezin ve kafiyede üç mısra' eklenerek muhammes haline getirmeğe "tahmîs etme" ve ortaya çıkan muhammese de *Tahmîs* denir. Tahmîs kafiyeleri şu şekilde gösterilebilir: aaa (**aa**) bbb (**ba**) ccc (**ca**)

Tahmîs'de terbi'de olduğu gibi tahmîs edilen beyitle eklenen mısra'lar arasında bir anlam kaynaşması olması zorunludur. Yoksa yapılan tahmîs başarılı sayılmaz. Tahmîs edebiyatımızda çok kullanılmıştır. İlk yüzyıllardan başlayarak hemen her şairin divanında bir ya da birkaç tahmîs bulunur. Şairler devlet büyüklerinin

¹⁷ Gülçin Yahya Kaçar (2009). "Türk Musikisi Rehberi". Ankara. s.317-318.

ya da beğendikleri şairlerin gazellerine, bazen de kendi gazellerine pek çok tahmîs söylemişlerdir.¹⁸

Müseddes-i Mütekerrir: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım biçimi müseddes-i mütekerrir olan 2 adet şiir yer almaktadır. aaaaaA-bbbbbA-ccccA (Örnek 1), aaaaAA-bbbbAA-ccccAA (Örnek 2). En çok görülen iki mısra'ın nakaratlarıyla yapılan Mütekerrir müseddeslerdir.¹⁹

Tesmîn: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım biçimi tesmîn olan 1 adet şiir yer almaktadır. Tesmîn, bir gazelin her beytinin önüne aynı vezin ve kafiyede altı mısra' getirilerek, yapılan müsemmenlere denilir. Çok az kullanılmıştır. Bunun yanında bir şairin gazelinin yalnız matla' beyti alınarak önüne altı mısra' eklenmiş ve böylece yapılan müsemmene de tesmîn adı verilmiştir. Bu şekil daha çok görülür.²⁰

Beyit: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım biçimi beyit olan 1 adet şiir yer almaktadır. Beyt Arapçada "çadır, ev, oda" anlamlarındadır. Nazımda iki mısra bir beyt'i oluşturur. Beytin ilk mısra'ına *Sadr*, ikincisine *Acûz* denir. Bir beytin oluşması için iki mısra'ın birleşmesi gerekli, ama yeterli değildir. Aynı vezinlerde iki mısra' bir beyit halinde birleşemez. Vezin birliği şarttır. Beyt eski kitaplarda çok kere "şi'r" ile eşanlamlı kullanılmıştır.

İki mısra'ı birbirine kafiyeli olan beytlere Mukaffâ, Musarrâ veya Matla'; mısra'ları kafiyeli olmayan beytlere de Müfred ya da Ferd adı verilir.

Eski edebiyatımızda her beytin bir anlam bütünlüğü vardır. Beytin anlamı kendi içinde tamamlanır. Ama çok az görülmekle birlikte bu kaidenin dışına çıkıldığı da olmuştur. Böyle, bir nazım parçasının içinde anlamı kendi içinde tamamlanmayıp alttaki beytlere de geçen beyitlerin her birine Merhûn adı verilir.²¹

Aşağıdaki tabloda mecmû'ada yazılı bulunan 131 şiirin nazım biçimlerine göre dağılımı verilmiştir.

¹⁸ Haluk İpekten, a.g.e, s.88.

¹⁹ Haluk İpekten, a.g.e, s.92.

²⁰ Haluk İpekten, a.g.e, s.98.

²¹ Haluk İpekten, a.g.e, s.4-5.

Tablo 1. Mecmû'a'da Yer Alan Nazım Biçimlerine ve Şiir Sayılarına Göre Tablo

KULLANILAN NAZIM BİÇİMİ	SAYISI
Gazel	117
Kıt'a	3
Mütezâd	1
Murabba'	1
Murabba'-ı Mütেকerrir	1
Şarkı	3 ²²
Tahmis	1
Müseddes-i Mütেকerrir	2
Tesmîn	1
Beyt	1
TOPLAM	131

Aşağıdaki tabloda şairlere göre nazım biçimi dağılımı verilmiştir.

Tablo 1.1. Şairlere Göre Nazım Biçimleri Tablosu

Mahlas	Şiir Sayısı	Varak	Gazel	Kıt'a	Mütezâd	Murabba'	Murabba-ı Mütেকerrir	Şarkı	Tahmis	Müseddes-i Mütেকerrir	Tesmîn	Beyt
Sırrî	5	1a, 10b, 14b, 17b, 22b,	4						1			
Râsih	1	2b	1									
Hayret	15	2b, 9a, 11b-12a, 23a, 23a-23b, 23b, 29b, 44b-45a, 45b, 45b-46a, 46a, 47a, 51a-51b, 52b, 53a	13		1					1		
Rızâ	1	3a	1									

²² Gazel olarak kaydedilmiş 14, -bir adedi bestenmiş ilâhidir- Kıt'a olarak kaydedilmiş 2, Murabba'-ı Mütেকerrir olarak kaydedilmiş 1, Şarkı olarak kaydedilmiş 3 adet şiir bestelenmiştir. Bu nedenle 20 adet şiir hem mecmû'ada kayıtlı olduğu nazım biçimiyle hem de şarkı nazım biçimiyle belirtilmiştir.

Tablo 1.1. Şairlere Göre Nazım Biçimleri Tablosu ‘Devam’

Mahlas	Şiir Sayısı	Varak	Gazel	Kıt'a	Müstezâd	Murabba'	Muraba-ı Mütেকerrir	Şarkı	Tahmis	Müseddes-i Mütেকerrir	Tesmîn	Beyt
Vehbî	11	3b, 15a, 16b, 17b, 18b, 19b, 21b, 21b, 22b, 25a, 25b	11									
(-) ²³	1	3b	1									
Şâdî	1	3b		1								
Fazl	1	4a	1									
Sûzî	1	4a	1									
Nevres-i Kadîm	1	4b	1									
Şem'î	1	4b	1									
(-) ²⁴	1	5a	1									
'Aynî	4	5a-5b, 26a, 27b, 47b	3			1						
Selîmî	1	5b	1									
Vâsîf	2	5b, 54a	1				1					
Bağdatlı Rûhî	1	5b	1									
(-) ²⁵	1	6a	1									
Emrî	2	6a, 24a-24b	2									
Niyâzî	7	6b, 16b, 17b, 19b, 20b, 21b, 46b	7									
Dâniş	1	6b	1									
(-) ²⁶	1	6b		1								
Fuzûlî	6	7a, 7a-7b, 12a-12b, 24a, 24b, 45b	6									
Leylâ	6	7b, 7b, 8a-8b, 8b, 8b-9a, 12b-13a	5								1	
(-) ²⁷	1	9a	1									

²³ Mahlas bulunmamaktadır.

²⁴ Mahlas bulunmamaktadır.

²⁵ Mahlas bulunmamaktadır.

²⁶ Mahlas bulunmamaktadır.

²⁷ Mahlas bulunmamaktadır.

Tablo 1.1. Şairlere Göre Nazım Biçimleri Tablosu ‘Devam’

Mahlas	Şiir Sayısı	Varak	Gazel	Kıt'a	Müstezâd	Murabba'	Muraba-ı	Mütekerrir	Şarkı	Tahmis	Müseddes-i	Mütekerrir	Tesmîn	Beit
(-) ²⁸	1	9b	1											
(-) ²⁹	1	9b		1										
(-) ³⁰	1	9b	1											
Nazîf	3	10b-11a, 11a, 11a	3											
Nef'î	3	12a, 13a, 48a	3											
Râşid	1	15a	1											
Mısri	1	18b	1											
Seyfî	1	20b	1											
Surûri	1	22b	1											
(-) ³¹	1	22b												1
Haşmet	4	23b-24a, 29b, 31b, 38b	4											
Mehmed Âkif Paşa	1	25a	1											
Ali	1	25b	1											
Nâ'îlî	1	26a	1											
Nevres	11	27b-28a, 29b- 30a, 30a, 30b, 31b-32a, 33b, 35b-36a, 36a, 39b, 41b, 41b	11											
Gâlib/Es'ad	5	30a-30b, 35b, 38b, 39b, 40b	5											
Fıtnat	2	31b, 53b	2											
Hasan Sezâyî	2	33b, 44b	2											
İzzet Mollâ	2	33b-34a, 35b	2											
Nazmî	2	37b, 46a ³²	2											
Nedîm	1	42b	1											

²⁸ Mahlas bulunmamaktadır.

²⁹ Mahlas bulunmamaktadır.

³⁰ Mahlas bulunmamaktadır.

³¹ Mahlas bulunmamaktadır.

³² Bu gazel Hayret mahlası taşımaktadır. Fakat son beyitte vezne uygun olan fakat kafiyeye uygun olmayan Nazmî mahlaslı müfret olarak düşündüğümüz bir beyit eklenmiş olup biz de bu gazeli iki şairin de mahlası altında ayrı ayrı vermeyi uygun gördük.

Tablo 1.1. Şairlere Göre Nazım Biçimleri Tablosu ‘Devam’

Mahlas	Şiir Sayısı	Varak	Gazel	Kıt'a	Müstezâd	Murabba'	Muraba-ı Müttekerrir	Şarkı	Tahmis	Müseddes-i Müttekerrir	Tesmîn	Beyt
Hoca Neş'et	1	43b	1									
(-) ³³	1	44b								1		
Zeynep	1	45a	1									
Ahmed Dede (Köse/Nevî)	1	46b-47a						1				
Lem'i Atlı	1	47a-47b						1				
(-) ³⁴	1	47b-48a	1									
Fatîm	1	48a-48b	1									
(-) ³⁵	1	48b	1									
Nazîm	1	49b	1									
Müştâk	1	49b	1									
(-) ³⁶	1	50b	1									
Kâzım	1	50b-51a	1									
Abdülhamid Ziyâeddin Paşa	1	52b-53a						1				
TOPLAM	131		117	3	1	1	1	3	1	2	1	1

Sonuç olarak Divan edebiyatının en çok tercih edilen nazım biçimi olan gazel, inceleme yaptığımız mecmû'ada da 117 adet şiir ile en çok tercih edilen nazım biçimi olmuştur. Gazeli ise sırasıyla kıt'a, şarkı ve müseddes-i müttekerrir takip etmektedir.

³³ Mahlas bulunmamaktadır.

³⁴ Mahlas bulunmamaktadır.

³⁵ Mahlas bulunmamaktadır.

³⁶ Mahlas bulunmamaktadır.

2.2. Mecmû' a' da Kullanılan Nazım Türleri

İncelemiş olduğumuz Mecmû'a-i Eş'ârda, medhiyye, mersiye, münâcât, nasîhât-nâme, nazîre ve tevhîd olmak üzere toplam altı nazım türüne ait şiir örnekleri yer almaktadır. Bu bölümde mecmû'ada yer alan nazım türleriyle ilgili bilgi verilecektir.

Medhiyye: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım türü medhiyye olan 3 adet şiir yer almaktadır. Arapça bir kelime olan *medh*: *övme, övgü; birinin iyiliğini söyleme* anlamına gelir. Aynı kökten türetilmiş *medhiyye*, kelime anlamı olarak *övgü* demektir. Edebi terim olarak, *bir kimseyi veya bir kişiyi övmek için yazılmış şiir* anlamıyla divan edebiyatında bir anlatım tarzına ad olmuştur.³⁷

Mersiye: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım türü mersiye olan 4 adet şiir yer almaktadır. Kelime anlamı *ağlamak, ağıt söylemektir*. Edebi terim olarak, *birinin ölümü üzerine duyulan acıyı anlatmak üzere yazılan şiirler* mersiye olarak adlandırılır. Mersiyelerde kullanılan nazım şekilleri genel olarak mesnevi ve terki-i benttir. Musammatlardan, müseddes ve muhammes; kaside, gazel; kıta ve terci-i bentlerle de örnekleri vardır.³⁸

Münâcât: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım türü münâcât olan 5 adet şiir yer almaktadır. Terim olarak münâcât *birinin kulağına bir şey söyleme, fısıldama; Allah'a gizlice yalvarma, yakarma, dua etme* anlamlarındadır. Edebiyatta *Allah'a yakarış, yalvarma, af dileme ve dua içerikli metinler* münâcât adını alır. Kulun güçsüzlüğü ve yetersizliği karşısında yaratıcının mutlak güç sahibi oluşunu ve üstünlüğünü vurgulayan metinlerdir.³⁹

Nasîhât-nâme: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım türü nasîhât-nâme olan 1 adet şiir yer almaktadır. Nasihat ya da pend, öğüt demektir. Edebiyatta, *din, ahlak, toplumsal, yaşam, meslekler, yönetim hizmetleri konularında öğüt verici veya iyi insan olma ve yaşamda başarılı olmanın yolları gösteren eserlere nasîhât-nâme* denir.

³⁷ Metin Akkuş (2007). *Klâsik Türk Şiirinin Anlam Dünyası* (Edebi Türler ve Tarzlar). Erzurum. s.143.

³⁸ Metin Akkuş, a.g.e, s.153.

³⁹ Metin Akkuş, a.g.e, s.173.

Nasihatnameler, İslami temellere dayalı ahlaki davranış kurallarını özlü formüller halinde yeni kuşaklara aktarmak amacıyla yazılmış öğretici eserler, öğüt kitaplarıdır.⁴⁰

Nazîre: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım türü nazîre olan 4 adet şiir yer almaktadır. Manzum bir eseri temel alarak aynı konu, nazım şekli, vezin ve kafiye bakımlarından ona benzer şekilde yazılan eserlere denir.⁴¹

Tevhîd: Mecmû'a-i Eş'ârda nazım türü tevhîd olan 3 adet şiir yer almaktadır *Tevhit, Bir kılma, bir sayma, birliğine inanma veya Allah'tan başka ilah yoktur (Lâilâheillallâh) sözünü tekrar etme* anlamına gelmektedir. Tasavvufta tevhit, Allah'ın zatını akıl ve zihinle algılanan her şeyden soyutlamaktır. Edebiyatta tevhit, Allah'ın var ve bir olduğu hakkında yazılan metinlere verilen addır.⁴²

Aşağıdaki tabloda mecmû'ada yazılı bulunan 131 şiirin nazım türlerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2. Mecmû'a'da Yer Alan Nazım Türlerine ve Şiir Sayılarına Göre Tablo

KULLANILAN NAZIM TÜRÜ	SAYISI
Medhiyye	3
Mersiye	4
Münâcât	5
Nasîhât-nâme	1
Nazîre	4
Tevhîd	3
TOPLAM	20

Aşağıdaki tabloda şairlere göre nazım türü dağılımı verilmiştir.

Tablo 2.1. Şairlere Göre Nazım Türü Tablosu

Mahlas	Varak	Medhiyye	Mersiye	Münâcât	Nasîhât-nâme	Nazîre	Tevhîd
Fazl	4a			1			

⁴⁰ Metin Akkuş, a.g.e, s.188.

⁴¹ İlhan Genç, a.g.e, s.98.

⁴² Metin Akkuş, a.g.e, s.257.

Tablo 2.1. Şairlere Göre Nazım Türü Tablosu ‘Devam’

Mahlas	Varak	Medhiyye	Mersiye	Münâcât	Nasîhât-nâme	Nazîre	Tevhîd
Niyâzî	6b, 20b, 46b			3			
Hayret	11b-12a, 44b-45a		2				
Nef'î	12a, 13a		2				
Fuzûlî	12a-12b			1			
Niyâzî	19b				1		
Seyfî	20b	1					
Niyâzî	21b						1
Hayret	23a, 51a-51b					2	
‘Aynî	26a					1	
Sezâiyî	33b, 44b						2
Haşmet	38b					1	
(?) ⁴³	44b	1					
Kâzım	50b-51a	1					
Toplam	20	3	4	5	1	4	3

2.3. Mecmû‘a’da Kullanılan Aruz Kalıpları

Mecmû‘ada yer alan şiirlerde kullanılan aruz kalıplarının kullanım sıklığına göre çoktan aza doğru sıralaması yapılarak tablolaştırılmıştır. Bu kalıpların mecmû‘adaki hangi şairler tarafından tercih edildiği ve hangi varaklarda yer aldığı gibi hususiyetler de tabloda yer almıştır. Buradaki amaç, mecmû‘ada en çok tercih edilen vezinlerin tespit edilmesine yöneliktir.

İnceleme yapılan mecmû‘adaki aruz kalıplarının kullanım oranına bakıldığında Türk şiirinde yaygın olarak kullanılan kalıplardan oluştuğu görülmektedir. 11 farklı vezin kalıbının kullanıldığı mecmû‘ada ilk sırada 50 adet şiir ile “fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün” yer alırken 21 adet şiir ile ikinci sırada “fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün” 20 adet şiir ile üçüncü sırada ise “mef‘ ülü mefâ‘ ilü mefâ‘ ilü fe‘ ülün” kalıbı yer alır.

⁴³ Mahlas bulunmamaktadır.

Aşağıda yer alan tabloda mecmû'ada kullanılan aruz kalıplarının dağılımı verilmiştir.

Tablo 3. Mecmû'a'da Kullanılan Aruz Kalıpları Tablosu

Mecmû'a'da Kullanılan Aruz Kalıpları		
Varak Nu. ve Şair	VeZin	Sayı
Râsih (2b), Hayret (2b, 23b, 45b, 51a-51b, 52b), Rızâ (3a), Şâdî Bey (3b), Enderunlu Vâsîf (5b, 54a), Niyâzî (6b, 16b, 17b, 20b, 46b), Dâniş (6b), Fuzûlî (7a, 24a), Leylâ (8b, 12b-13a), Sırrî (10b), Nazîf (11a), Nef'î (12a, 13a, 48a), Haşmet (23b-24a), Mehmed Âkif Paşa (25a), Aynî (27b, 47b), Nevres (27b-28a, 31b-32a, 33b, 36a, 39b), Hasan Sezâyî (33b), İzzet Mollâ (33b-34a, 35b), Gâlib (35b, 38b, 39b, 39b), Nedîm (42b), Kazım (50b-51a), (-) ⁴⁴ : 6a, 6b, 9a, 9b, 9b, 22b, 48b, 50b	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	50
Fazl (4a), Sûzî (4a), Selîmî (5b), Bağdatlı Rûhî (5b), Leylâ (8a-8b), Hayret (9a, 11b-12a), Râşid (15a), Vehbî (16b, 17b, 21b), Şeyhülislâm Yahyâ (25b), Aynî (26a), Nevres (29b-30a, 35b-36a, 41b, 41b), Haşmet (31b), İzzet Mollâ (35b), Neş'et (43b), Fuzûlî (45b), (-): 3b	Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	21
Leylâ (7b, 8b-9a), Nazîf (10b-11a), Sırrî (22b), Hayret (23a, 23a-23b, 29b, 44b-45a, 47a, 53b), Nevres (30a), Fıtnat (31b, 53b), Nazmî (37b), Haşmet (38b), Gâlib (40b), Ahmed Dede (Köse/Nev'î) (46b-47a), (-) ⁴⁵ : 5a, 9b, 44b	Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün	20
Sırrî (1a, 17b), Vehbî (3b, 15a), Nevres-i Kadîm (4b), Şem'î (4b), Aynî (5a-5b), Emrî (6a, 24a-24b), Leylâ (7b), Fuzûlî (12a-12b, 24b), Surûrî (22b), Haşmet (29b), Gâlib (30a-30b), Hasan Sezâyî (44b), Zeynep (45a), Hayret (45b-46a), Müştak (49b)	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün	19
Fuzûlî (7a-7b), Sırrî (14b), Vehbî (22b, 25a, 25b), Nevres (30b), Fatîn (48a-48b), (-) ⁴⁶ : 47b-48a	Mef' ülü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün	8
Niyâzî (19b, 21b)	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	2
Nazîf (11a)	Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	1

⁴⁴ Kime ait olduğu belli olmayan şiirler.

⁴⁵ Kime ait olduğu belli olmayan şiirler.

⁴⁶ Kime ait olduğu belli olmayan şiirler.

Tablo 3. Mecmû'a'da Kullanılan Aruz Kalıpları Tablosu 'Devam'

Varak Nu. ve Şair	Vezin	Sayı
Nâ'îlî (26a), Hayret-Nazmî (46a)	Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Feilün	2
Seyfi (20b), Lem'i Atlı (47a-47b)	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün	2
Abdülhamid Ziyâeddin Paşa (52b-53a)	Mefâ' ilün Mefâ' ilün	1
Nazîm (49b)	Fâ' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fa' lün	1
TOPLAM		127⁴⁷

2.4. Mecmû'a'da Bulunan Güfteler

06 Mil Yz A 10103 yer numarası ile Yazmalar Koleksiyonunda kayıtlı bulunan Mecmû'a-i Eş'ârın; XV, XVI, XVII, XVIII, XIX ve XX. yüzyıllarda yaşayan şairlerin şiirlerinin derlenmesiyle oluşturulmuş olduğunu, 45 şaire ait 131 adet şiire yer verilmiş olup bunların bir kısmının bestelenmiş olduğunu tespit ettik. Bu da bize gösterdiği Mecmû'a-i Eş'ârın içinde müstensih tarafından gazel, kıt'a, divân ve şarkı olarak kaydedilmiş şiirlerin bir kısmı aslında bestelenmiş güftelerdir. Şiir mecmû'ası içindeki güftelerin tespiti ile çalışmamız farklı bir meseleye ışık tutmuş ve yeni bir araştırma meselesine yol açmıştır.

“Her güftenin başında bestekâr, makam adı, usûl adı verilmesi ancak tam mecmû'alarda görülür. Şiir mecmû'ası veya not defteri şeklinde olan diğerlerinde ise makamlar sırasıyla verilmez. Tam güfte mecmû'ası amacını gütmeyen mecmû'alarda bazen bestekâr, bazen makam, bazen usûl, bazen hiçbiri verilmez.”⁴⁸

Araştırmamıza konu olan mecmû'a içerisinde makam bilgilerinin yazıldığı fihristler bulunmadığı gibi mecmû'ada bulunan eserlerin usûl bilgileri, bestekârları ve güftekârları da belirtilmemiştir. Tam güfte mecmû'ası özelliklerini barındırmadığı için üzerinde çalışma yaptığımız şiir mecmû'ası bir güfte mecmû'ası değildir. Fakat güftelerin de bulunduğu bir şiir mecmû'asıdır.

⁴⁷ Mecmû'a-i Eş'ârda 131 adet şiir bulunmaktadır. Fakat 1 adet Arapça (Mısri) ve 3 adet Farsça (Vehbî) olan toplamda 5 adet şiirin Türkçe olmamalarından dolayı transkrip edilmemiş ve bu nedenle vezin incelemesi de yapılmamıştır.

⁴⁸ Recep Uslu (2001). *Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler*. Ankara. s.164.

“Eskiden şiir antolojileri gibi güfte antolojileri de meydana getirilmiştir. Bunlardan mecmua ve halk edebiyatı mahsullerini toplayanlara cönk denilir. Eğer antoloji mahiyeti arz etmeyip muayyen bir koleksiyonu toplamışsa mecmua değil külliyat adını alır. Güfte mecmualarında bestelenen güftenin tamamı, bestekârı, makam ve usûlü gibi birçok hususiyetleri kaydedilir. Bundan dolayı mecmualar mûsikî tarihimizin kaynakları arasındadır.”⁴⁹

İçerik bakımından ele alındığında Ali Rızâ Paşa, Ahmed Râsîh, Şâdî Bey, Fazlî, Selîmî (Yavuz Sultan Selim), Bağdatlı Rûhî, Dâniş, Fuzûlî, Mehmed Âkif Paşa, Osman Nevres, Nef’î, Lem’i Atlı, Ahmed Dede (Köse/Nevî), Abdülhamid Ziyâeddin Paşa (Ziya Paşa), Fitnat Hanım ve Enderunlu Vâsîf gibi şairlere ait güfteler bulunmaktadır.

Aşağıdaki tabloda mecmû’ada bulunan güfte şairleri, beyit sayıları, varak sayıları ve bestekârları belirtilmiştir.

Tablo 4. Mecmû’a’da Yer Alan Güfte Şairlerine Göre Tablo

Güfte	Beyit/Bend Sayısı	Varak	Bestekâr
Râsîh Bey	5	2b	Şefik Gürmeriç
Ali Rızâ Paşa	9	3a	Hacı Fâik Bey
Lâ Edrî	2	3b	Zekâî Dede Efendi
Şâdî Bey	2	3b	Tanburi Ali Efendi
Fazlî Efendi	6	4a	-
Lâ Edrî	2	5a	Zeki Arif Ataergin
Selîmî	2	5b	Tanburi Ali Efendi
Rûhî Bağdadî	2	5b	Zekâî Dede
Dâniş	2	6b	Dede Efendi
Lâ Edrî	2	9a	Eyyûbi Mehmet Bey
Lâ Edrî	2	9b	Hafız Zekâî Dede Efendi
Fuzûlî	5	24a	Muâllim İsmail Hakkı Bey
Mehmed Âkif Paşa	2	25a	Kazasker Mustafa İzzet Efendi
Nevres Bey	9	29b-30a	Tanbûri Ali Efendi
Ahmed Dede (Köse/Nevî)	9	46b-47a	Dede Efendi
Lem’i Atlı	4	47a-47b	Lem’i Atlı
Nef’î	6	48a	Abdülaziz Efendi (Hekimbaşı)
Abdülhamid Ziyâeddin Paşa	4	52b-53a	Nikoğos Ağa
Fitnat Zübeyde Hanım	5	53b	İbrahim Ağa
Enderunlu Vâsîf Efendi	5	54a	Tanburî Ali Efendi

⁴⁹ Yılmaz Öztuna (2000). *Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*. Ankara. s.245.

Aşağıda TRT nota arşivindeki taramalarımız sonucunda Mecmû'a-i Eş'ârda tespit ettiğimiz yirmi adet güftenin “Repertuar numarası, makâm, güfte, beste, usûl, form ve solist” bilgilerine yer verilmiştir.

Repertuar Numarası: 10329⁵⁰

Makâm: Ferahfezâ

Güfte: Râsih Bey

Beste: Şefik Gürmeriç

Usûl: Ağır Aksak

Form: Şarkı

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 15182⁵¹

Makâm: Reyyâ

Güfte: Râsih Bey

Beste: Erol Başara

Usûl: Sofyan-Semâî

Form: Şarkı

Solist: (?)

[2b] 2 ĞAZEL-İ RÂSİH

Başı:

1 Süzme çeşmüñ degmesün müjgân müjgân üstüne⁵²

Vurma zaħmiñ s̄ineme peykân peykân üstüne

Sonu:

5 Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler ħaħkıma

Eylemişler Râsih'e bühtân bühtân üstüne

⁵⁰ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=10329&ad=Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne [erişim tarihi 04.01.2018]

⁵¹ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=15182&ad=Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne [erişim tarihi 04.01.2018]

⁵² 2. 1a, Süzme çeşmiñ gelmesin müjgân müjgân üstüne; <http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php>

Repertuar Numarası: 3325⁵³

Makâm: Evc

Güfte: Lâ-Edrî

Beste: (?)

Usûl: Çenber (Ağır)

Form: Beste

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 3326⁵⁴

Makâm: Tâhir Bûselik

Güfte: Lâ-Edrî

Beste: Hacı Fâik Bey

Usûl: Hafif

Form: Beste

Solist: (?)

[3a] 4 ĞAZEL

Başı:

1 Devr-i la^çlinde baş egmem bâde-i gül-fâma ben
Sâye-i pîr-i muğânda minnet etmem câma ben

Sonu:

9 Telh-kâm etmez misin şîrîn lebiñ ey **Rızâ**
Sen hemân eyle tekellüm râzıyım düşünâma ben

⁵³ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=3325&ad=Devr-i lâlinde baş eġmem bâde-i gül-fâme ben [erişim tarihi 04.01.2018]

⁵⁴ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=3326&ad=Devr-i lâlinde baş eġmem bâde-i gül-fâme ben [erişim tarihi 04.01.2018]

Repertuar Numarası: 8297⁵⁵

Makâm: Dilkeşhâverân

Güfte: Lâ-Edrî

Beste: Zekâî Dede(1824-1899)

Usûl: Aksak Semâî

Form: Ağır Semâî

Solist: Bekir Sıtkı SEZGİN

Repertuar Numarası: 8298⁵⁶

Makâm: Mâhûr Bûselik

Güfte: Lâ-Edrî

Beste: İbrâhim Ağa

Usûl: Evsat

Form: Şarkı

Solist: (?)

[3b] 6 ĞAZEL

Başı:

1 Niçe  oyunca görem sen g l-i n zik-bedeni⁵⁷
Kendi kirpigim olupdur ba a gözüm dikenini

Sonu:

2  ıkmasun  him odu a zımı açdırma benim⁵⁸
Ya masun s z-ı der num seni söyletme beni

⁵⁵ Şarkı ne nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8297&ad=Nice doyunca görem sen gibi n zik-bedeni [erişim tarihi 04.01.2018]

⁵⁶ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8298&ad=Nice doyunca görem sen g l-i n zik bedeni [erişim tarihi 04.01.2018]

⁵⁷ **6. 1a**, Nice doyunca görem sen gibi n zik bedeni; <http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php>

⁵⁸ **6. 2a**,  ıkmasun  him odu a zımı açdırma benim; <http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php>

Repertuar Numarası: 14413⁶³

Makâm: Sabâ

Güfte: Fazlî Efendi

Beste: (?)

Usûl: Sofyan

Form: İlâhi

Solist: (?)

[4a] 8 ĞAZEL-İ FAZL⁶⁴

Başı:

1 Vire mi derd-i şanem derdüme dermân vire mi
Vaġtidür dem-be-dem artar yüregümüñ ele mi

Sonu:

5 **Fazl** sen mâhı dilersen yüzüni dergâha tut
Hâşa ki maġrûm ġıla çoġdur ilâhıñ keremi

⁶³ İlâhi ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14413&ad=Vere mi derd-i sanem derdime derman vere mi [erişim tarihi 04.01.2018]

⁶⁴ 8. Bu ilâhi:

Vere mi derdi sanem derdime dermân vere mi
Yüzümü yerlere sürüp Ah geceler yalvarırım
Vaktidir dembedem artar Ah yüregimin ele mi
Kâfire vere muradın Ah ya bana vermiye mi
Yazayım derse, kalem kirpiğinin şerhini,
Ben yarayım hançer ile baştan ayağa kalemi
Fazlî sen mahı dilersen Ah yüzünü göklere tut
Hâşâ mahrum koya, çoktur Ah o ilâhın keremi, <http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php>

Repertuar Numarası: 11205⁶⁵

Makâm: Nihâvend

Güfte: Lâ-Edrî

Beste: Rifat Bey

Usûl: Yürük Semâî

Form: Yürük Semâî

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 11206⁶⁶

Makâm: Mâye

Güfte: Lâ-Edrî

Beste: Zeki Arif ATAERGİN

Usûl: Sengin Semâî

Form: Şarkı

Solist: Safiye AYLA

[5a] 12 ĞAZEL-İ DİĞER

Başı:

1 Yâriñ bu kadar cevri gelür miydi hayâle
Güş etmedi efgân beni dönderdi hilâle⁶⁷

Sonu:

2 Ru 'yâda bile pâyini bûs etmegi görmem⁶⁸
Elden ne gelür ağlamadan başka bu hâle

⁶⁵ Şarkı bilgileri için bkz. [http://www.trnnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=11205&ad=Yârin bu kadar cevri gelir miydi hayâle](http://www.trnnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=11205&ad=Yârin+bu+kadar+cevri+gelir+miydi+hayâle) [erişim tarihi 04.01.2018]

⁶⁶ Şarkı bilgileri için bkz. [http://www.trnnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=11206&ad=Yârin bu kadar cevri gelir miydi hayâle](http://www.trnnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=11206&ad=Yârin+bu+kadar+cevri+gelir+miydi+hayâle) [erişim tarihi 04.01.2018]

Nota bilgileri için bkz. <http://www.yedinota.com/beste/yarin-bu-kadar-cevri-gelir-miydi-hayale-11366> [erişim tarihi 04.01.2018]

⁶⁷ **12. 1b**, Güş etmedi âhim beni döndürdü helâle; <http://www.yedinota.com/beste/yarin-bu-kadar-cevri-gelir-miydi-hayale-11366>

⁶⁸ **12. 2a**, Ru 'yâda bile pâyine yüz sürmeyi görmem; <http://www.yedinota.com/beste/yarin-bu-kadar-cevri-gelir-miydi-hayale-11366>

Repertuar Numarası: 7612⁶⁹

Makâm: Sipîhr

Güfte: Selîmî (Yavuz Sultan)

Beste: Tanbûri Ali Efendi (1836-1902)

Usûl: Hafif

Form: Beste

Solist: Kâni KARACA (1930-2004)

Tanburi Cemil Bey

Cem KARACA (1930-2004)

Repertuar Numarası: 7613⁷⁰

Makâm: Hicazkâr

Güfte: Selîmî (Yavuz Sultan)

Beste: Hâfız Mehmet Eşref

Usûl: Çenber (Ağır)

Form: Beste

Solist: (?)

[5b] 14 ĞAZEL-İ DİĞER

Başı:

- 1 Merdüm-i dideme bilmem ne füsûn etdi felek
Giryemi kıldı füzûn eşkümi hûn etdi felek

Sonu:

- 2 Şîrler pençe-i qahrumda olurken lertzân
Beni bir gözleri âhûya zebûn etdi felek

⁶⁹ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7612&ad=Merdüm-i dideme bilmem ne füsûn etti felek [erişim tarihi 04.01.2018]

⁷⁰ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7613&ad=Merdüm-i dideme bilmem ne füsûn etti felek [erişim tarihi 04.01.2018]

Repertuar Numarası: 7230⁷¹

Makâm: Acem Kürdî

Güfte: Rûhî (Bağdatlı) (ö. 1605)

Beste: Zekâî Dede (1824-1899)

Usûl: Muhammes

Form: Beste

Solist: Kâni KARACA (1930-2004)

[5b] 16 DİGER

Başı:

1 Kimi mestâne seher yârile gülşende yatur
Kimi derd-i elem-i hecrile külhanda yatur⁷²

Sonu:

2 Künc-i miñnette raķibā beni tenhā şanma⁷³
Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatur

⁷¹ Şarkı bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7230&ad=Kimi mestâne-seher yâr ile gülşende yatr](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7230&ad=Kimi+mestâne-seher+yâr+ile+gülşende+yatr) [erişim tarihi 04.01.2018]

Nota bilgileri için bkz. <http://www.yedinota.com/beste/kimi-mestane-seher-yar-ile-gulsende-yatir-7324> [erişim tarihi 04.01.2018]

⁷² **16. 1b**, Kimi yâd-ı elemi hicr ile külhanda yatur; <http://www.yedinota.com/beste/kimi-mestane-seher-yar-ile-gulsende-yatir-7324>

⁷³ **16. 2a**, Künc-i miñnette açanım bizi tenhā şanma; <http://www.yedinota.com/beste/kimi-mestane-seher-yar-ile-gulsende-yatir-7324>

Repertuar Numarası: 133⁷⁴

Makâm: Evc Bûselik

Güfte: (?)

Beste: Dede Efendi- Hamamizade İsmail (1777-1846)

Usûl: Çenber (Ağır)

Form: Beste

Solist: Kâni KARACA (1930-2004)

[6b] 20 ĞAZEL

Başı:

1 Ağlar iñler pâyine yüzler sürer göñlüm gözüm
Hâk-i pâyeye âh-ı eşkim ' arzeder göñlüm gözüm

Sonu:

2 Ben niçün âh etmeyim ağlamayım ey **Dâniş**⁷⁵
Mâcerâ-yı râz-ı ' aşkım fâş eder göñlüm gözüm

⁷⁴ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=133&ad=Ağlar inler pâyine yüzler sürer göñlüm gözüm [erişim tarihi 04.01.2018]

⁷⁵ **20. 2a**, Ben nice na'lan-ü giryân olayım ey Dâniş; <http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php>

Repertuar Numarası: 4122⁷⁶

Makâm: Mâhûr

Güfte: (?)

Beste: Eyyûbî Mehmet Bey (?-1650)

Usûl: Muhammes

Form: Beste

Solist: Eliz AVAROĞLU

Münir Nûrettin SELÇUK

[9a] 30 ĞAZEL

Başı:

1 Ey gözleri âhû baña niçün bigânesin⁷⁷
İstemez mi leylî-i devrân olan dîvânesin

Sonu:

2 Kâkülûn gibi perîşân-hâl eder âhım seni
Yıkma gel bu dil-ħarâbîñ ħâtır-ı vîrânesin
Meded şâhım⁷⁸

⁷⁶ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=4122&ad=Eye gözü âhû bana bilmem niçin bigânesin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=4122&ad=Eye%20g%24z%24%20a%20bana%20bilmem%20ni%20in%20big%24nesin) [erişim tarihi 04.01.2018]

⁷⁷ **30. 1a**, Eye gözü âhû baña bilmem niçün bigânesin; <http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php>

⁷⁸ Gazelin sonunda “meded şâhım” ibaresi yer almaktadır. Bu şarkılarda “ara nam”dır.

Repertuar Numarası: 5137⁷⁹

Makâm: Hicaz Aşîran

Güfte: (?)

Beste: Zekâî Dede

Usûl: Çenber

Form: Beste

Solist: Kani KARACA

[9b] 32 KİT^c A

Başı:

1 Gönlümü vîrân idüp a^c dâyı dilşâd eyleme⁸⁰
Ey şeh-i hüsn-i behâ dâd eyle bî-dâd eyleme

Sonu:

2 Pençe-i şâhiñ-i ğamzeñ bî-amândur gözüm şâh
Dâm-ı zülfünden gönül murğunu âzâd eyleme

⁷⁹ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=5137&ad=Gönlümü vîran eden adâyı dilşâd eyleme [erişim tarihi 04.01.2018]

Nota bilgileri için bkz. <http://www.yedinota.com/beste/gonlumu-viran-eden-adayi-dilsad-eyleme-5197> [erişim tarihi 04.01.2018]

⁸⁰ **32. 1a**, Gönlümü vîrân eden a^c dâyı dilşâd eyleme; <http://www.yedinota.com/beste/gonlumu-viran-eden-adayi-dilsad-eyleme-5197>

Repertuar Numarası: 8677⁸¹

Makâm: Nihâvend

Güfte: Fuzûlî

Beste: Muâllim İsmail Hakkı Bey

Usûl: Devr-i Hindî

Form: Şarkı

Solist: Kazancı BEDÎH

Repertuar Numarası: 8678⁸²

Makâm: Muhayyer Sünbüle

Güfte: Fuzûlî

Beste: Tanbûri Ali Efendi

Usûl: Çenber (Ağır)

Form: Beste

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 8679⁸³

Makâm: Hüzzâm

Güfte: Fuzûlî

Beste: Yusuf Ömürlü

Usûl: Ağır Aksak

Form: Şarkı

Solist: (?)

[24a] 69 ĞAZEL-İ VEHBÎ⁸⁴

Başı:

1 Öyle ser-mestem ki idrâk itmezem dünyâ nedür
Men kimem sâķî olan kimdür mey-i şahbâ nedür

Sonu:

5 Āh ü feryâduñ **Fuzûlî** incidüpdür ‘ âlemi
Ger belâ-yı ‘ ışķ ile hōşnüd iseñ gavgâ nedür

⁸¹ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8677&ad=Öyle sermestim ki idrâk etmezem dünyâ nedir [erişim tarihi 04.01.2018]

⁸² Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8678&ad=Öyle sermestim ki idrâk etmezem dünyâ nedir [erişim tarihi 04.01.2018]

⁸³ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8679&ad=Öyle sermestim ki idrâk etmezem dünyâ nedir [erişim tarihi 04.01.2018]

⁸⁴ Başlık “Gazel-i Vehbî” olarak kaydedilse de şiir Vehbî’ye değil Fuzûlî’ye aittir.

Repertuar Numarası: 10385⁸⁵

Makâm: Mâye

Güfte: Mehmet Âkif Paşa

Beste: Kazasker Mustafa İzzet Efendi

Usûl: Ağır Aksak

Form: Şarkı

Solist: Münir Nurettin SELÇUK

Meral UĞURLU

[25a] 73 VE [LEHU]⁸⁶

Başı:

1 Şeb midir bu yâ sevâd-ı âh-ı pinhânım mıdır⁸⁷
Şem^ç -i meclis şu^ç le-i dâğ-ı nümâyânım mıdır

Sonu:

2 Bilmez oldum sâkıyâ derd ü firâk-ı yâr ile
Mey midir bu yâ sirişk-i çeşm-i giryânım mıdır

⁸⁵ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=10385&ad=Şeb midir bu yâ sevâd-ı âh-ı pinhânım mıdır [erişim tarihi 04.01.2018]

⁸⁶ Mürettip mecmû'ada başlığı "Ve" şeklinde kaydetmesine rağmen doğrusu "Velehu" şeklinde olmalıdır.

⁸⁷ 73. 1a, Şeb midir bu yâ sevda-i âh-ı pinhânım mıdır; <http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php>

Repertuar Numarası: 1666⁸⁸

Makâm: Sûzidil

Güfte: Nevres Bey

Beste: Tanbûrî Ali Efendi

Usûl: Devr-i Kebîr

Form: Beste

Solist: Meral UĞURLU

Nesrin SİPAHİ

İstanbul DKTM Korosu

[29b-30a] 82 DİVÂN

Başı:

1 Bilmedik yâri ki bizden bu kadar gâfil imiş⁸⁹
Cân hayâl eylediğim la' l-i lebi kâtil imiş

Sonu:

9 Şimdi işbât-ı vefâ maḥz-ı ḥaḫâdır **Nevres**
İstikâmetle zamânın geçiren câhil imiş

⁸⁸ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=1666&ad=Bilmedik yâri ki bizden bu kadar gâfil imiş](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=1666&ad=Bilmedik+yâri+ki+bizden+bu+kadar+gâfil+imîş) [erişim tarihi 04.01.2018]

⁸⁹ Bilmedik yâri ki bizden bu kadar gâfil imiş
Can hayâl eylediğim büse-i bî-kâbil imiş
Çekdiğim cevr ü cefâlar yoluna bihûde
Ettiğim cûşiş-i sevdâ ona bî-vâsıl imiş; Nevzad Atlığ (1987). Türk Musikîsi Klasikleri. s.74-75.

Repertuar Numarası: 14047⁹⁰

Makâm: Sûznâk

Güfte: Ahmed Dede (Köse/Nevî)

Beste: Dede Efendi

Usûl: Sofyan

Form: İlâhi

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 14054⁹¹

Makâm: Hicaz

Güfte: Ahmed Dede (Köse)

Beste: Bekir Sıtkı Sezgin

Usûl: Durak Evferi

Form: Durak

Solist: Bekir Sıtkı SEZGİN

Selma SAĞBAŞ

İbrahim Suat ERBAY

Münip UTANDI

Repertuar Numarası: 14615⁹²

Makâm: Ferahnâk

Güfte: Ahmed Dede (Köse/Nevî)

Beste: Şevket Bey (Selanikli)

Usûl: Sofyan

Form: İlâhi

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 16081⁹³

Makâm: Şevkutarab

Güfte: Ahmed Dede (Köse)

Beste: Selâhattin Demirtaş

Usûl: Sofyan

Form: İlâhi

Solist: (?)

⁹⁰ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14047&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin [erişim tarihi 04.01.2018]

⁹¹ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14054&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin [erişim tarihi 04.01.2018]

⁹² Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14615&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin [erişim tarihi 04.01.2018]

⁹³ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16081&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin [erişim tarihi 04.01.2018]

Repertuar Numarası: 16293⁹⁴

Makâm: Hicaz

Güfte: Ahmed Dede (Köse/Nevî)

Beste: Hakan Alvan

Usûl: Sofyan

Form: İlâhi

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 16294⁹⁵

Makâm: Hüseyinî

Güfte: Ahmed Dede (Köse)

Beste: Hakan Alvan

Usûl: Sofyan

Form: İlâhi

Solist: (?)

[46b-47a] 115 ŞARFI⁹⁶

Başı:

1 Ben bilmez idim cânım alan hep sen imişsin
 ˆ Aşkıñla beni derde şalan hep sen imişsin

Sonu:

9 Ben bilmez idim cânım alan hep sen imişsin
 ˆ Aşkıñla beni derde şalan hep sen imişsin

⁹⁴ Şarkı bilgileri için bkz. [http://www.trnnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16293&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin](http://www.trnnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16293&ad=Ben%20bilmez%20idim%20gizli%20ayân%20hep%20sen%20imîşsin) [erişim tarihi 04.01.2018]

⁹⁵ Şarkı bilgileri için bkz. [http://www.trnnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16294&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin](http://www.trnnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16294&ad=Ben%20bilmez%20idim%20gizli%20ayân%20hep%20sen%20imîşsin) [erişim tarihi 04.01.2018]

⁹⁶ 115. Bu şarkı:

Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin
 Tenlerde vü canlarda nihan hep sen imişsin
 Senden bu cihan içre nişan isterdim ben
 Ahir bunu bildim ki cihan hep sen imişsin; <http://www.trnnotaarsivi.com/tsm.php>

Repertuar Numarası: 8153⁹⁷

Makâm: Nihâvend

Güfte: Lem'î Atlı

Beste: Lem'î Atlı

Usûl: Semâî

Form: Şarkı

Solist: (?)

[47a-47b] 117 ŞARFI

Başı:

1 Nedir ey nūr-ı dīdem söyle hālīñ⁹⁸
 Niçin böyle şarardı gül cemālīñ
 Seniñ elbette vardır bir melālīñ
 Niçin böyle şarardı gül cemālīñ

Sonu:

4 Sezā mı şāğ gezerken böyle kendim
 Çeker ğam u şikārım dil pesendim
 Amān ' ömrümün vārı efendim
 Niçin böyle şarardı gül cemālīñ

⁹⁷ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8153&ad=Nedir a sevdiğim söyle bu hālīn](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8153&ad=Nedir+a+sevdiğim+söyle+bu+hālīn) [erişim tarihi 04.01.2018]

⁹⁸ **117. 1a**, Nedir a sevdiğim bu hālīn; <http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php>

Repertuar Numarası: 571⁹⁹

Makâm: Hüzẓâm

Güfte: Nef'î

Beste: Abdülaziz Efendi (Hekimbaşı)

Usûl: Çenber

Form: Beste

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 572¹⁰⁰

Makâm: Rast

Güfte: Nef'î

Beste: Ekrem Güyer

Usûl: Müsemmen

Form: Şarkı

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 573¹⁰¹

Makâm: Sabâ

Güfte: Nef'î

Beste: Suphi Ziyâ Özbekkan

Usûl: Sakîl

Form: Beste

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 574¹⁰²

Makâm: Mâhûr

Güfte: Nef'î

Beste: Ahmet Çağan

Usûl: Muhammes

Form: Beste

Solist: (?)

[48a] 120 ĞAZEL

Başı:

1   ‘Âşıkça t̄ā‘ n etmek olmaz mübtelâdur neylesün
                          Âdeme mihr ü maḥabbet bir belâdur neylesün

Sonu:

6   Olmasa Nef'î n'ola dil-beste zülf-i dilbere
                          T̄āb^c-ı şūḥı dāme düşmez bir Hümâdur neylesün

⁹⁹ Şarkı bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=571&ad=Âşıkça t̄ān etmek olmaz müptelâdur neylesin [erişim tarihi 04.01.2018]

¹⁰⁰ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=572&ad=Âşıkça t̄ān etmek olmaz müptelâdur neylesin [erişim tarihi 04.01.2018]

¹⁰¹ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=573&ad=Âşıkça t̄ān etmek olmaz müptelâdur neylesin [erişim tarihi 04.01.2018]

¹⁰² Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=574&ad=Âşıkça t̄ān etmek olmaz müptelâdur neylesin [erişim tarihi 04.01.2018]

Repertuar Numarası: 8319¹⁰³

Makâm: Bûselik

Güfte: A. Ziyâeddin Paşa

Beste: Emin Akan

Usûl: Düyek

Form: Şarkı

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 8320¹⁰⁴

Makâm: Uşşâk

Güfte: A. Ziyâeddin Paşa

Beste: Tanbûri Süreyya Bey

Usûl: Aksak

Form: Şarkı

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 8321¹⁰⁵

Makâm: Mâhûr

Güfte: A. Ziyâeddin Paşa

Beste: Yılmaz Yüksel

Usûl: Curcuna

Form: Şarkı

Solist: (?)

Repertuar Numarası: 8322¹⁰⁶

Makâm: Hüzzâm

Güfte: A. Ziyâeddin Paşa

Beste: Nikoğos Ağa (?-?)

Usûl: Düyek

Form: Şarkı

Solist: Ayla BÜYÜKATAMAN
Münip UTANDI

Repertuar Numarası: 15063¹⁰⁷

Makâm: Rast

Güfte: A. Ziyâeddin Paşa (1849-1929)

Beste: İsmail Demirkıran

Usûl: Düyek

Form: Şarkı

Solist: (?)

¹⁰³ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8319&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8319&ad=Niçin%20nâlendesin%20böyle%20gönül%20derdin%20nedir%20söyle) [erişim tarihi 04.01.2018]

¹⁰⁴ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8320&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8320&ad=Niçin%20nâlendesin%20böyle%20gönül%20derdin%20nedir%20söyle) [erişim tarihi 04.01.2018]

¹⁰⁵ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8321&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8321&ad=Niçin%20nâlendesin%20böyle%20gönül%20derdin%20nedir%20söyle) [erişim tarihi 04.01.2018]

¹⁰⁶ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8322&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8322&ad=Niçin%20nâlendesin%20böyle%20gönül%20derdin%20nedir%20söyle) [erişim tarihi 04.01.2018]

¹⁰⁷ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. [http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=15063&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=15063&ad=Niçin%20nâlendesin%20böyle%20gönül%20derdin%20nedir%20söyle) [erişim tarihi 04.01.2018]

[52b-53a] 129 ŞARFI

Başı:

1 Niçün nâlendesin böyle¹⁰⁸
 Gönül derdiñ nedir söyle
 Seni ben istemem öyle¹⁰⁹
 Gönül derdiñ nedir söyle

Sonu:

4 Çekildiñ seyr-i gülşenden
 Kaçarsın şimdi de benden
 Uşandım ğayrı ben senden
 Gönül derdiñ nedir söyle
 Ta' lîm¹¹⁰

¹⁰⁸ Nakaratın “Gönül derdiñ nedir söyle” üzeri çizilmiştir.

129. Bu şarkı:

Niçin nâlendesin öyle
 Gönül derdin nedir söyle
 Seni ben istesem böyle
 Gönül derdin nedir söyle

Kimin aşkıyla giryânsın
 Kimin hicriyle sûzânsın
 Neden böyle perişânsın
 Gönül derdin nedir söyle; <http://www.trnnotaarsivi.com/tsm.php>

¹⁰⁹ **129. 1c**, Seni ben istemem böyle; <http://www.trnnotaarsivi.com/tsm.php>

¹¹⁰ Şarkının bitiminde “Ta' lîm” yazmaktadır. Bir şeyi öğretmek için yapılan düzenli çalışma, alıştırma, egzersiz anlamına gelir. Bu bir “Şarkı tâlîmi”dir.

Repertuar Numarası: 5662¹¹¹

Makâm: Hicaz

Güfte: Fitnat Hanım

Beste: İbrahim Ağa

Usûl: Ağır Sengin Semâî

Form: Ağır Sengin Semâî

Solist: Bekir Sıdkı SEZGİN

[53b] 131 ĞAZEL-İ FİTNAT

Başı:

1 Güller kızarır şerm ile ol gonca gülünce¹¹²
Sünbül ham olur reşk ile kâkül bükülünce

Sonu:

4 Cân virmek ise kaçdıñ eger ‘aşk ile **Fıtnat**
Hâk-i der-i dildârdan ayrılma tâ ölünce

¹¹¹ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=5662&ad=Güller kızarır şerm ile ol gonca gülünce [erişim tarihi 04.01.2018]

¹¹² Güller kızarır şerm ile ol gonca gülünce
Sünbül ham olur reşk ile kâkül bükülünce
Ankâ dahi olursa düşer pençe-i aşka
Sayd-ı dile şehbâz-ı nigâhm süzülünce; Nevzad Atlıg (1988). *Türk Musikîsi Klasikleri*. s.326-328.

Repertuar Numarası: 3403¹¹³

Makâm: Segâh

Güfte: Enderûnî Vâsıf

Beste: Tanbûri Ali Efendi

Usûl: Devr-i Hindî

Form: Şarkı

Solist: Gazi Üniversitesi TSM Korosu

Melihat GÜLSES

Zeki MÜREN

Müzeyyen SENAR

Adnan ŞENSES

[54a] 132

Başı:

1 Dil-ḥarâb-ı ʿ aşkıñam sensin sebep berbâdım¹¹⁴
 Bir tesellî ver gelip bârî dil-i nâ-şâdım
 Taş mıdır bağruñ ki gelmezsiñ benim imdâdım
 Dîni ayrı kâfir olsa raḥm eder feryâdım

Sonu:

5 Şardı **Vâşıf** o şūhu şarmağa sevdâ-yı merâḳ
 Olmada günden güne göñlümde müzdâd iştiyâḳ
 Şol kadar yaḳdı ciger-gâhımı bu nâr-ı firâḳ
 Dîni ayrı kâfir olsa raḥm eder feryâdım

¹¹³ Şarkı ve nota bilgileri için bkz. http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repto=3403&ad=Dil-harab-1
 aşkınım sensin sebep berbâdım [erişim tarihi 04.01.2018]

¹¹⁴ Mecmû'anın son şiirisir. Murabba Gazeldir.

2.5. Mecmû'anın İçeriği

Bu bölümde nicelik bakımından aşk ve dini-tasavvufî konulu şiirlerin yoğunlukta olduğu mecmû'adan örnekler verilip muhteva incelemesi yapılmıştır.

Üzerinde çalışma yaptığımız şiir mecmû'asında “sevgili” en çok ele alınan unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevgili güzelliği ile aşğın gönlünü çalmakta onu üzmektedir. Fakat âşık bu durumdan şikâyetçi değildir. Hatta sevgilinin cevri ü cefâsını lütuf olarak görmektedir.

[23] Ey bî-vefâ ki ' âdet oluptur cefâ saña
Bi'llâh cefâdır olma demek bî-vefâ saña
7a-7b (G. 1)

[24] Bu mısrâ'ı Vaḥîd'in n'ola mengüş olsa **Leylâ**'ya
Cefâdan ğayri nesne görmedim ben bî-vefâlardan
7b (G. 5)

[10] Ne güller gül ne ḥod gülzârlar gülzârdır sensiz
Baña cennet daḥı ey yâr teng [ü] târdır sensiz
4b (G. 1)

Şiir mecmû'asında müstakil olarak Allah'ı konu edinen (tevhîd, münâcât vb.) manzumelere rastlanmaktadır. Ancak muhtelif beyitlerde de çeşitli vesilelerle Allah adına yer verilmiştir. Mecmû'ada Allah'ın adı ve sıfatları sevgiliden şikâyet etme, niyaz etme vb. sebeplerle zikredilmiştir. “Allah aşkına” redifli gazeller buna örnektir.

[17] Koyma zülfün ' ârız-ı enverde Allâh ' aşkına
Eyleme ḥurşide ebri perde Allâh ' aşkına
6a (G. 1)

- [21] Neyse maḳṣūdı merāmi söylesün eyitsün beyān
 Yaḳmasun yandurmasun beni nāre Allāh ‘aşḳına
 6b (Kıt’a. 2)

İslam dininin esaslarına uygun olarak Allah tektir, eşi ve benzeri yoktur. O, mekânsız ve sonsuzdur. O, sonsuz bağışlayıcılığa, merhamete sahiptir.

- [58] Yâ ilāhî saña senden el-‘ıyāz
 Sensin āḫir cümlemüze müste‘āz
 21b (G. 1)

- [8] **Fazlı** sen māhı dilersen yüzüni dergāha tūt
 Hāṣā ki maḫrūm kıla çoḳdur ilahıñ keremi
 4a (G. 6)

- [8] Yüzümü yerlere sürüp geceler yalvarayum
 Kāfire vire murādıñ ya baña virmeye mi
 4a (G. 5)

- [54] Kim ki zıkre gice gündüz sa‘y ider
 Nūrı göñlünde idiser irtisāḫ
 19b (G. 2)

Allah, melekler ve cennet varlıkları, şeytan, kutsal kitaplar, peygamberler, çehâr-yâr, sahabe, kaza ve kader, cennet ve cehennem, mü’min, küffar, mescid ve Ka’be unsurları da çeşitli sebeplerle mecmû’adaki manzumelerde yer almıştır. Tasavvufi unsur olarak ise, âşık, rind, târik, mescid, arif, zâhid, işret, v.b.

- [56] Bize gösterdi rāh-ı müstaḳîmi
Delâlet eyledi Ḳur'āna mürşid
20b (G. 3)
- [57] Bu Niyāzî düşdi varlık cāhına Yūsuf gibi
Al elüm ḳurtar ki nāçār olmuşam yâ Rab meded
20b (G. 7)
- [38] Kerbelâ küşteleriniñ ğamı yaḳdı cigerin
Düşdi âteşler arâ oldı semender Zeynep
11b-12a (Mr. 10)
- [19] Zerrece 'aşḳ odı kimde olsa yaḳar varlığını
'Aşḳ odı ister ki Ḥaḳ'dan ğayrı hiç vār olmasun
6b (G. 6)
- [100] Ten-perestān eylesinler Ka'be-i cismi ṭavāf
Genc-i 'aşḳı buldum ol vîrāneden ḳıldım ferāğ
39b (G. 3)
- [106] Sen nām-ı ḥüsnile serāmedsin efendim
Ferzend-i 'alî sıbṭ-ı Muḥammedsin efendim
44b (M.M.)
- [108] Sen sırr-ı şehâdetle ser-āmedsin efendim
Tebşîr-i şefâ'atle mü'eyyedsin efendim
44b-45a (Mr. 1)

- [126] Nûrî çeşm-i Muştafâsın kuhl-ı mâ-zâga 'l-başar
 Hâk-i pâ-y-i medfenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali
 50b-51a (G. 4)

Gülşeniyye tarikatına mensup Hasan Sezâyî'ye ait iki adet gazel de mecmû'amızda yer almakta ve tasavvufî içerik taşımaktadır.

- [107] Şoyundum şarf libâsından irişdüm nokta-i sırra
 O nokta içre maḥv oldum vücûdum Ḥaydarî oldum
 44b (G. 2)

- [90] Zülf ü rûyuñ oldı câna küfr ü îmândan ğaraż
 İsm-i Hâdiyle muḍilldür ins ü şeytândan ğaraż
 33b (G. 1)

Aşağıda yer alan tabloda mecmû'ada yer alan şiirlerin rediflerine göre muhteva incelemesi yapılmıştır.

Tablo 5. İçerik Tablosu

Şairin Mahlası	Şiir Sayısı	Varak	Redif	Tema
Sırrî	5	1a, 10b, 14b, 17b, 22b,	-hâ, oldu hep, -et, -dan geç, -dir,	Dini- Tasavvufî/Aşk
Râsîh	1	2b	Üstüne	Aşk
Hayret	15	2b, 9a, 11b-12a, 23a, 23a-23b, 23b, 29b, 44b- 45a, 45b, 45b- 46a, 46a, 47a, 51a-51b, 52b, 53a	gönlüm gözüm, itti felek, -dir, Zeyneb, ile oynar, olur, -iñ düşmüş, -sin efendim, gönlüm gözüm, midir bilmem, idim, -iñ, -dür ya Hüseyn ibn-i 'Ali, perçemine, degilse	Dini- Tasavvufî/Aşk
Rızâ	1	3a	-a ben	Aşk

Tablo 5. İçerik Tablosu ‘Devam’

Şairin Mahlası	Şiir Sayısı	Varak	Redif	Tema
Vehbî	11	3b, 15a, 16b, 17b, 18b, 19b, 21b, 21b, 22b, 25a, 25b	et, et, ‘abeş, (-) ¹¹⁵ , şubh, telh, lezîz, lezîz, gelir geçer, deger, -ımız	Dini- Tasavvufi/Aşk
Şâdî	1	3b	ağladur	Aşk
Fazl	1	4a	-mi	Dini-Tasavvufi
Sûzî	1	4a	gelür hatırırma	Dini-Tasavvufi
Nevres-i Kadîm	1	4b	-dur sensiz	Aşk
Şem’î	1	4b	-dir gönlüm	Aşk
‘Aynî	4	5a-5b, 26a, 27b, 47b	oldu gittikçe, -ız, -fes, -dır perçemiñ	Dini- Tasavvufi/Aşk
Selîmî	1	5b	etti felek	Aşk
Vâsîf	2	5b, 54a	-yam, -ıma	Aşk
Bağdatlı Rûhî	1	5b	-de yatur	Aşk
Emrî	2	6a, 24a-24b	-um var, -um var	Aşk
Niyâzî	7	6b, 16b, 17b, 19b, 20b, 21b, 46b	olmasun, -ile baħş, (-) ¹¹⁶ , (-) ¹¹⁷ , olmuşam yâ Rab meded, (-) ¹¹⁸ , olmasun	Dini-Tasavvufi
Dâniş	1	6b	gönlüm gözüm	Aşk
Fuzûlî	6	7a, 7a-7b, 12a- 12b, 24a, 24b, 45b	tut, saña, olmasın yâ Rab, nedür, -dir, biliptir bilürem	Dini- Tasavvufi/Aşk
Leylâ	6	7b, 7b, 8a-8b, 8b, 8b-9a, 12b- 13a	-lardan, (-) ¹¹⁹ , (-) ¹²⁰ , (-) ¹²¹ , (-) ¹²² , ittim bu şeb	Aşk
Nazîf	3	10b-11a, 11a, 11a	-e münâsib, (-) ¹²³ , oldu hep	Aşk
Nef’î	3	12a, 13a, 48a	-a hep, a hep, -dur neylesün	Aşk

¹¹⁵ Redifsiz.¹¹⁶ Redifsiz.¹¹⁷ Redifsiz.¹¹⁸ Redifsiz.¹¹⁹ Redifsiz.¹²⁰ Redifsiz.¹²¹ Redifsiz.¹²² Redifsiz.¹²³ Redifsiz.

Tablo 5. İçerik Tablosu ‘Devam’

Şairin Mahlası	Şiir Sayısı	Varak	Redif	Tema
Nevres	11	13a, 27b-28a, 29b-30a, 30a, 30b, 31b-32a, 33b, 35b-36a, 36a, 39b, 41b, 41b	13a ¹²⁴ , (-) ¹²⁵ , imiş, bu, (-) ¹²⁶ , (-) ¹²⁷ , -dan ğaraż, eyledi ğaţ, ğaţ, (-) ¹²⁸ , -dık, -ı firâķ	Dini-Tasavvufi/Aşk
Râşid	1	15a	(-) ¹²⁹	Tasavvufi
Mısrî	1	18b	18b ¹³⁰	Dini-Tasavvufi
Seyfî	1	20b	-a mürşid	Dini-Tasavvufi
Surûrî	1	22b	-den	Dini-Tasavvufi
Haşmet	4	23b-24a, 29b, 31b, 38b	-lar, yakmış yakışdırmış, ğulûş, (-) ¹³¹	Dini-Tasavvufi/Aşk
Mehmed Âkif Paşa	1	25a	-im midir	Aşk
Alî	1	25b	olmaz	Aşk
Nâ’ilî	1	26a	-a dek gideriz	Dini-Tasavvufi
Gâlib/Es’ad	5	30a-30b, 35b, 38b, 39b, 40b	âteş, etdi ğaţ, eyler semâ ^c , -den kıldım ferâĝ, -a muğâlîf	Dini-Tasavvufi
Fıtnat	2	31b, 53b	-ına mağşûş, -ünce	Aşk
Hasan Sezâyî	2	33b, 44b	-dan ğaraż, oldum	Dini-Tasavvufi
İzzet Mollâ	2	33b-34a, 35b	-den ğaraż, neşâţ	Dini-Tasavvufi
Nazmî	2	37b, 46a	-de mağfûz, idim	Dini-Tasavvufi
Nedîm	1	42b	-a dek	Dini-Tasavvufi
Hoca Neş’et	1	43b	-lu ğüzel	Aşk
Zeynep	1	45a	-a beñzettim	Aşk
Ahmed Dede (Köse/Nevî)	1	46b-47a	-an hep sen imişsin	Aşk
Lem’i Atlı	1	47a-47b	-iñ	Aşk
Fatîm	1	48a-48b	-e düşmesün	Aşk

¹²⁴ 13a’da “Mersiye-i Nef’î”den sonra “Divân-ı Nevres” başlığına yer verilmiş fakat şiirlerine yer verilmemiştir.

¹²⁵ Redifsiz.

¹²⁶ Redifsiz.

¹²⁷ Redifsiz.

¹²⁸ Redifsiz.

¹²⁹ Redifsiz.

¹³⁰ 18b’de yer alan 7 beyitlik bu gazel Arapçadır ve Mısrî mahlası taşımaktadır. Metin Türkçe olmadığı için okunmamış ve metin kısmında orijinal şekli verilmiştir.

¹³¹ Redifsiz.

Tablo 5. İçerik Tablosu ‘Devam’

Şairin Mahlası	Şiir Sayısı	Varak	Redif	Tema
Nazîm	1	49b	ancağ bu	Aşk
Müşâk	1	49b	(-) ¹³²	Dini-Tasavvufi
Kâzım	1	50b-51a	-dür ya Hüseyin ibn-i ‘Ali	Dini-Tasavvufi
Abdülhamid Ziyâeddin Paşa	1	52b-53a	gönül derdin nedir söyle	Aşk
TOPLAM	118			

Mecmû'a-i Eş'ârda, genellikle tanınmış şairlere ait şiirler yer almaktadır. Mahlası bulunmayan şiirler yukarıdaki tabloda değerlendirilmemiş olup mahlası bulunan şiirlerin ise aşk ve dini-tasavvufi konularda yoğunlaştığı görülmektedir.

2.6. Şairlerin Divanında Yer Almayan Şiirler

Şairlerin bütün şiirleri divanında bulunmayabilir. Bunun sebebi şairin bazı şiirlerini divan tertip ettikten sonra yazması, şiirleri beğenmemesi ve kasıtlı olarak yazmaması veya müstensihin gözünden kaçması gibi nedenler gösterilebilir. Bu nedenle meşhûr olmayan bundan dolayı divanı da bulunmayan şairlerin mahlaslarından yola çıkarak “Divan” adı altında basılan eserler bulunmaktadır. Bir takım şairlerin divanı bulunduğu hâlde şiir mecmû'alarındaki şiirlerin de eklenerek hacmi genişletilen divan çalışmaları da yapılmaktadır. Mecmû'a çalışmalarının bir kısmı bu amaca hizmet etmektedir. Bu denli önemli bir meseleye ışık tutan mecmû'alardan biri olan elimizdeki mecmû'ada mahaslardan yola çıkarak divanlarına ulaşabildiğimiz şairlerin şiirleri divandaki şekli ile karşılaştırılmış şairin divanında yer almayıp mecmû'ada yer alan şiir tespit edilerek bu başlık altında verilmesi uygun görülmüştür.

Çalışmanın bu bölümünde divanına ulaşılan şairlerin divanları ile mecmû'a karşılaştırılarak divanda yer almayan şiirler aşağıda verilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucu ulaşabildiğimiz ve karşılaştırabildiğimiz divanlar neticesinde divanında yer

¹³² Redifsiz.

almayan şiirlerin bulunduğu şairler Sırrî ve Aynî'dir. Bu bağlamda Sırrî ve Aynî'ye ait birer adet şiir bulunmaktadır. Bunun yanı sıra divanlardaki ve mecmû'adaki aynı şiirlerde de farklı özellikler görülmüş bazılarında bu farklılık sadece kelimelerde iken bazılarında ise beyitlerin veya dizelerin sıralanışında olmuştur. Çalışmada bu farklılıklar belirtilmiş olup mecmû'ada hasarlı kısımlar veya okunamayan yerler orijinal şekli ile verilmiştir.

Sırrî Hanım'ın divanında bulunmayıp mecmû'ada yer alan şiiri şudur:

Sırrî: 1a¹³³

Baş Elâ yâ eyyuhe 's-sâkî edir ke'sen ve nâvilhâ
Bu 'ömr-i bî-çarârı sen bilürsin çünkü zâ'ilhâ

Sonu Bugün meydân-ı 'aşkında eger sultân-ı 'aşk olduk
Kaçandañ **Sırrî** şermende kapuña geldi sâ'ilhâ

Antepli Ayni Divanı ve Karamanlı Aynî Divanı'nda bulunmayıp mecmû'ada yer alan şiir şudur:

Aynî: [5a-5b]¹³⁴

Baş Göñül bu âteş-i 'aşka giriftâr oldu gitdikçe
İşi bülbül gibi her-dem fiğân zâr oldu gitdikçe
Yolunda bezl-i cân itdim görüp ol çeşm-i dildârı
Ucu ol halka-i zülfüne berdar oldu gitdikçe

Sonu Nedendir bilmezem cânâ bu ğamlar 'Aynî rāhım mı
Felekden çekdigim ğamlar meşakkatler günāhım mı
Esîr-i zâr-ı sergerdân iden baht-ı siyāhım mı
Enîsim künc-i miñnetde siyāh mār oldu gitdikçe

¹³³ Bu gazel, *Diyârbekirli Şâir Sırrî Hanım'ın Dîvânı*'nda yoktur.

¹³⁴ Bu murabba', *Antepli Ayni Divanı* ve *Karamanlı Aynî Divanı*'nda yoktur.

2.7. Mecmû' a'da Yer Alan Şairlerin Biyografileri

XV ve XX. yüzyıllar arasında yaşayan, mecmû'adaki şairlerden divanı bulunanlar veya hayatları hakkında bilgi elde edebildiklerimizin kısa biyografileri bu bölümde verilmiştir. Aynı isme sahip ya da aynı mahlasa sahip olup aynı dönemde yaşamış birden çok şair bulunduğu için divanlar kontrol edilmiş şairin şiiri hangi divanda bulunuyorsa o şaire ait olduğu kabul edilmiştir. Divanı bulunmayanlar ya da hayatı hakkında bilgi elde edemediklerimizin biyografilerine ulaşılamamıştır. Bu nedenle mecmû'anın yazıldığı düşünülen tarihlerde aynı ismi taşıyan şairlerin tamamının biyografileri verilerek bu sorun aşılına çalışılmıştır. Mecmû'ada adı geçen şairlerin kısa biyografileri aşağıda verilmiştir.

Abdülhamit Ziyâeddin Paşa: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet şarkısı bulunan Ziya Paşa (1849-1929), Mûsikî çalışmalarına daha çocukluk yaşlarında Çırağan ve Bahariye Mevlevî hanelerinde Şeyh Hasan Nazif Dede'den ders alarak başladı. Yıllarca bu dergâha devam ederek, sesi güzel olduğu için mutrib'e hanende olarak katılırdı. Hüseyin Fahrettin Dede çocukluk arkadaşıdır.

Kanunî Ömer Efendi'den mandalsız kanun çalmasını öğrendi. Ud çalmada da usta bir icracı olduğu biliniyor. Ziya Paşa'nın konağı bir konservatuar niteliğinde idi. Haftada en az iki kez mûsikî toplantıları ve sohbetleri yapılırdı. Titiz bir koleksiyoncu olan Ziya Paşa, pek çok eski ve nâdide eseri toplamakla kalmamış, notası olmayanları da notaya aldirtmiştir. İstanbul Belediye Konservatuarı'nın çekirdeği olan "Dârü'l Elhân" onun fahrî başkanlığında kurulmuştur. Ünlü Bestekâr Suphi Ziya Özbekkan ile Udî İbrahim Ziya Özbekkan Ziya Paşa'nın oğulları'dır.

Bir bestekâr olarak az ve güzel eserler vermiştir. Saz ve söz eserleri alışılmışlığın dışında orijinalite gösterir. Özellikle Neva makamındaki saz semâisinde İtrî'nin Nevâ makamındaki Kâr'ının ana temasını ustalıkla işlemiştir. Bütün eserlerine eski ve ihtişamlı eserlerin kokusu sinmiş gibidir. Batı mûsikisini iyi bildiğinden, hemen her eserinde bu mûsikîden esintiler vardır.¹³⁵

¹³⁵ Ahmet Şahin Ak (2009). *Türk Mûsikîsi Tarihi*. Ankara. s.229-230.

Ali Rızâ Paşa: Mecnû'a-i Eş'ârda Rızâ mahlaslı 1 adet gazeli bulunan Ali Rızâ Paşa, Osman Nevres'in hâmilerinden olmuş bir devlet adamıdır. Osman Nevres Divanında "velînimeti" şeklinde yer almıştır.¹³⁶

Aynî: Mecnû'a-i Eş'ârda 3 adet gazel, 1 murabba olmak üzere toplam 4 adet şiiri bulunan Aynî (ö.1180-1766-67), Gaziantep'te doğdu. Çeşitli yerlerde dolaştıktan sonra İstanbul'a gelip öğrenime başladı. Mülâzım ve Rumeli kasabalarına kadı oldu. Kaymakamlığı sırasında Tayyar Paşa'ya kâtiplik yaptı. "Nusret-nâme", "Nazmu'l-Cevahir", "Saki-nâme" adlı eserleri vardır. Ayrıca tarih düşürmede de ustadır.¹³⁷

Dâniş: Mecnû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Dâniş (ö.1830), 19. yüzyıl şairlerindedir.¹³⁸

Emrî: Mecnû'a-i Eş'ârda 2 adet gazeli bulunan Emrî, Edirne de doğdu. Asıl adı Emrullah'tır. Muhasebe, kâtiplik ve tevliyet hizmetlerinde çalıştı. Kaynaklar durumuna uygun görevlerde çalıştırılmadığını belirtirler. Muamma ve tarih düşürme alanının gerçek ustalarından birisidir. Tezkireler şiirlerini aşıkâne olmaktan uzak muhayyel olarak tanımlarlar. Ölüm tarihi Hasan Çelebi'de 982/1574-75, Riyazî, Faizî ve Enis'de 983/1575-76 olarak kayıtlıdır.¹³⁹

Fatîn Efendi: Mecnû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Fatîn (1814-1866), şair ve Hâtimetü'l-eş'âr adlı son klasik Osmanlı şuarâ tezkiresinin müellifi'dir. Hayatı hakkında başlıca bilgiler, divanının başına oğlunun koyduğu hal tercümesinde mevcut olanlardan ibaret kalmış olan Fatîn Efendi orada belirtildiğine göre 1229'da (1814) Drama'da doğdu. Asıl adı Dâvud'dur.¹⁴⁰

Fazlî: Mecnû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Fazlî, İstanbul'da doğdu. Bir saracın oğlu olup, asıl adı Mehmettir. Sarac-zâde, daha çok da Kara Fazlı sanıyla tanındı. Öğrenimini tamamladıktan sonra Zatî'nin dükkânına devam etti. Kanunî'nin şehzadeleri Mehmet, Mustafa ve Selim'e divan kâtipliği yaptı.¹⁴¹

¹³⁶ Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Divânı İnceleme-Metin*. Ankara. s.70-77.

¹³⁷ Haluk İpekten vd. (1988). *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara. s.57.

¹³⁸ Bayram Ali Kaya, a.g.e, s.18.

¹³⁹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.113.

¹⁴⁰ Ömer Faruk Akün (1995). *Fatîn Efendi*. DİA, s.256-260.

¹⁴¹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.131.

Fazlî, bütün kaynaklarda döneminin önde gelen isimlerinden birisi olarak kaydedilir. Sadece Alî “Pûr-gûy” oluşunu eksiklik olarak tanımlar.

Fazlî: “Tevarih-i Âl-i Osman” yazarı İdris Bitlisi’nin oğlu Ebulfazl Çelebi’dir.¹⁴²

Fazlî: (ö. 1218/1690-91) Şumnu’da doğdu. Asıl adı Osman olup, Atpazarı Şeyhi lakabıyla tanındı.¹⁴³

Fazlî: (1218/1803-04) Asıl adı Mehmet Feyzullah’tır. Babası Şeyh Nasuhî-zâde Alaeddin Efendi’nin yerine Üsküdar Doğancılar tekkesi şeyhi oldu.¹⁴⁴

Fazlî: Fuzûlî’nin oğludur. Ahdî onun ilimle uğraşan, kanaatkâr üç dille şiir yazabilen, özellikle muamma ve tarihte usta biri olarak tanımlar.¹⁴⁵

Fazlî: Edirne’de doğdu. Asıl adı Feyzullah olup, Fazlî-i Leng (Topal Fazlı) sanıyla tanındı. Öğrenimini tamamlayıp Ümmü’l – Veledzâde’den mülâzım oldu. Bir göreve atanmak üzereyken Kanunî döneminde öldü. Kendini büyük bir şâir ve âlim sanırdı.¹⁴⁶

Fıtnat: Mecmû’a-i Eş’ârda 2 adet gazeli bulunan Fıtnat, İsmail Efendi-zâde Esad Efendi’nin kızı, Şerif Efendi’nin hanımıdır. Nezaket, ilim ve kemal sahibi olup divanı vardır.¹⁴⁷

Fuzûli: Mecmû’a-i Eş’ârda 6 adet gazeli bulunan Fuzûli (ö. 963/1555-56), Bağdat’ta doğdu. Doğuda şiir söyleyenlerin üstadıdır. Ölünceye kadar şiirle uğraştı. Kanunî Bağdat’a gelince kasideler sundu. Nevaî tarzında belli bir üslubu vardır. Büyük bir şairdir. Şiirleri sağlam, nazik ve renklidir. Türk diliyle yazılmış hamsesi vardır. Özellikle Leyla vü Mecnun mesnevisi çok tanınmıştır. Hüseyin Vaiz’in Ravzatü’ş-

¹⁴² Haluk İpekten vd. a.g.e, s.131-132.

¹⁴³ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.132.

¹⁴⁴ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.132.

¹⁴⁵ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.132.

¹⁴⁶ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.132.

¹⁴⁷ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.149.

şühedasını çevirip Hadikatü's-Süeda adını vermiştir. Ancak tam çeviri değildir. Rind ü Zâhid, Beng ü Bâde, Sihat ü Maraz, Arapça, Farsça ve Türkçe divanları vardır.¹⁴⁸

Gâlib: Mecmû'a-i Eş'ârda 5 adet gazeli bulunan Şeyh Gâlib (d. 1171/1757-1758; ö. 1213/1799), İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmet Esat'tır. Mustafa Reşit Efendi'nin oğludur. Bir süre Divan-ı hümayun kaleminde bulundu. Sonra Mevlevî tarikatına girdi. Konya'ya gitti. Üç yıllık çilesini Yenikapı Mevlevîhanesinde tamamladı. Galata Mevlevîhanesinde Şeyh oldu. İlk mahlası Es'at'tı. Esrar Dede'nin arkadaşısıdır. Türk edebiyatının son büyük divan şairlerinden biridir. Divanı vardır. Hüsn ü Aşk adlı çok tanınmış bir mesnevisi bulunmaktadır.¹⁴⁹

Haşmet: Mecmû'a-i Eş'ârda 4 adet gazeli bulunan Haşmet (ö. 1182/1768), İstanbul'da doğdu. Yenişehirli Abbas Efendi'nin oğludur. Öğrenimini bitirdikten sonra müderris oldu. İstinye, Bursa ve İzmir'de ikamete mecbur edildi. Medine'de öldü.¹⁵⁰

Hayret: Mecmû'a-i Eş'ârda 14 gazel, 1 müstezâd olmak üzere toplam 15 şiiri bulunan Hayret, Darendede doğdu. Asıl adı Seyyit Mehmet'tir. Önce bazı vezirler yanında sonra Mısır'da Mehmet Ali Paşa maiyetinde divan kâtibi oldu. Burada öldü. Ölüm tarihi Ârif Hikmet'te 1239/1823, Fatin'de 1240/1824-25'tir. İnşasıyla tanındı. Farsça lügat yazdı.¹⁵¹

Hayret: Harput'ta doğdu. Hasan Efendi'den ve İstanbul'da Ayni'den ders gördü. Daha önce başka bir mahlasa sahipken hocası değiştirip bunu verdi.¹⁵²

Hayret: Antep'te doğdu. Babasının ölümü üzerine Özbekler tekkesine şeyh oldu. İstanbul Üsküdar'a yerleşti. Talik yazıda usta olup divanı vardır.¹⁵³

İzzet Molla, Keçecizâde: Mecmû'a-i Eş'ârda 2 adet gazeli bulunan Mollâ (1786-1829), Divan şiirinin XIX. yüzyıldaki son temsilcilerinden'dir. İstanbul Samatya'da Canbaziye mahallesinde doğdu. Asıl adı Mehmed İzzet'tir. Konyalı bir

¹⁴⁸ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.152-153.

¹⁴⁹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.155.

¹⁵⁰ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.191.

¹⁵¹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.200.

¹⁵² Haluk İpekten vd. a.g.e, s.200.

¹⁵³ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.200.

aileye mensup olup I. Abdülhamid devri kazaskerlerinden Keçecizâde lakabıyla tanınan Sâlih Efendi'nin oğlu, Tanzimat devrinin ünlü devlet adamlarından Fuad Paşa'nın babasıdır.¹⁵⁴

Kâzım Paşa: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Kâzım (1821-1890), na't, mersiye ve hicivleriyle tanınan Osmanlı şairi'dir. Bugün Bulgaristan sınırları içinde kalan Koniçe'de doğdu, asıl adı Mûsâ Kâzım'dır. Haremeyn muhasebeciliği ve rûznâmçe-i sâni görevlerinde bulunan Hüseyin Hüsnü Bey'in oğludur.¹⁵⁵

Halit Lem'i Atlı: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet şarkısı bulunan Lem'i Atlı 1869 yılında İstanbul Üsküdar'da doğdu. Babası ve annesi çok küçükken öldü. Babası Çerkez İbrahim Hakkı Bey'dir. Ablası tarafından büyütüldü. Fatih Askeri Rüştüyesini bitirdi. Dâhiliye nezaretinde çalıştı ve ek olarak resmi gazete de yazarlık yaptı. Çok güzel bir sese sahip olan Atlı, Yusuf Efendi'den mûsikî öğrendi. Bu zatın başkanlığında icra edilen musiki toplantılarına iştirak etti ve hemen dikkatini çekti.

Bu toplantılar da Arif Bey'le tanıştı. Arif Bey Atlı'nın sesini çok beğenmiş ve Lem'i Bey'le devamlı surette beraber olarak onun çok güzel şarkılar yapmasına vesile olmuştur. Yaptığı bu şarkılarla kısa zamanda büyük ün yaptı.

Büyük bestecilerimizden biri olan Lem'i Atlı 200'e yakın beste yapmış ve 25.XI.1945 tarihinde ölmüştür.¹⁵⁶

Leylâ Hanım: Mecmû'a-i Eş'ârda 6 adet şiiri bulunan Leylâ (ö. 1164/1750-51), Moralı-zâde Hamit Efendi'nin kızıdır. Şiir zevkini ve edebi bilgisini Keçecizâde İzzet Molla'dan aldı.¹⁵⁷ Divanı vardır.

Leylâ Hanım: (1850-1936) 1850 yılında İstanbul'da doğmuştur. Hekimbaşı İsmail Paşa'nın kızıdır. Çocukluğunda saraya alınmış ve hayatının yedi senesini burada geçirmiştir. Leylâ Hanım'ın ilk tahsil ve terbiyesi bu muhitte başlar. Daha sonra 1860'ta babası ile birlikte Girit'e gitmiş, orada Kantaksasi bir kadın profesörden Rumca, Fransızca dersleri almıştır. Babasının ikinci defaki İzmir valiliğinde Vilayet

¹⁵⁴ Naci Okçu (2001). *İzzet Molla, Keçecizâde*. DİA, s.561.

¹⁵⁵ Mustafa Uzun (2002). *Kâzım Paşa*. DİA, s.152.

¹⁵⁶ Bedrettin Doğan Koçer (1989). *Atatürk ve Türk Müsikişi*, "Atatürk'ün Sevdiği Şarkı ve Türküler". Ankara. s.40.

¹⁵⁷ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.266.

Mektupçu Muavini Giritli Sırrı Efendi ile evlenmiştir. Sırrı Efendi, sonradan vezirlik rütbesine kadar yükselmiş olan ve edebiyatla meşgul bulunan Sırrı Paşa'dır. Leylâ Hanım, harem ve selamlıkların Batıya pencere açtığı ve çok sesli mûsikî aletlerinin loş odalarda çalınmaya başladığı bu günlerde ilk piyano dersi alanlardan biridir.¹⁵⁸

Müşâk: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Müştâk, Bitlis'te doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. İstanbul'a gelip Selâmi Efendi tekkesine şeyh oldu. Divanı vardır.¹⁵⁹

Nâilî: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Nâilî, İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Pîrî-zâde sanıyla tanındı. Öğrenimini bitirdikten sonra Maden kaleminde halife oldu. Ömrünün son senelerinde sürgün edildi. Ölüm tarihi Safayî ve Belîğ'de 1077/1666-67'dir. Kaynaklar onu, kendine has tarzı olan şair olarak tanımlarlar. Gûftî, şiirlerini vahye benzetir. Divanı vardır.¹⁶⁰

Nazîf: Mecmû'a-i Eş'ârda 3 adet gazeli bulunan Nazîf (ö. 1106/1695), Tırhala'da doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Gençliğinde İstanbul'a gelip öğrenim görmüş ve memleketine müftü olmuştur.¹⁶¹

Nazîf: (ö. 1185/1772) Asıl adı Mehmet'tir. Üsküdar'da kadılık yaptı.¹⁶²

Nazîf: (1209/1795) Asıl adı Hasan'dır. Yenişehirli Halil adlı birinin oğludur. Mevlevihane yaptırdı.¹⁶³

Nazîf: (ö. 1258/1842-43) Asıl adı Ahmet'tir. Kahire'ye gitti. Miralay oldu. Kendisinden önceki şairlerin bazı şiirlerini "Cami-i Müntehebat-ı Nazîf" adıyla derledi.¹⁶⁴

Nazîf: (ö. 1260/1844) Asıl adı Süleyman'dır. Diyarbakır'da mahkeme başkâtipliği ve bazı vezirlere divan kâtipliği görevlerinde bulundu.¹⁶⁵

¹⁵⁸ Ahmet Şahin Ak, a.g.e, s.231.

¹⁵⁹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.310.

¹⁶⁰ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.315.

¹⁶¹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.325.

¹⁶² Haluk İpekten vd. a.g.e, s.325.

¹⁶³ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.325.

¹⁶⁴ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.325.

¹⁶⁵ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.325.

Nazîf: (ö. 1265/1848-49) Asıl adı Mehmet'tir. Enderun'dan çerağ oldu. Hazine kethudalığı yaptı.¹⁶⁶

Nazîf: İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Babasından mülâzim oldu. Mühürdarlık yaptı.¹⁶⁷

Nazîf: Asıl adı Ahmet'tir. Sahhafîler şeyhi-zâde Es'ad'ın kardeşi Mustafa Efendi'nin oğludur. Kudüs ve Şam'da kadılık yaptı. Divançe kadar olacak şiirleri ve "Riyazü'n-Nükebâ", "Sefinetü'l-Vüzerâ", "Nuhbetül-fiker ; "Telhisü'l-maâni" ve "Talimü'l-Müteallim" çevirileri vardır.¹⁶⁸

Nazmî: Mecmû'a-i Eş'ârda 2 adet gazeli bulunan Nazmî (ö. 955/1548), Edirne'de doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Kanuni Sultan Süleyman'ın bende-zâdelerindendi. Ahkâm kâtipliğinden sonra sipahi oldu.

930/1523-24 yılına kadar yazılan nazireleri "Mecmaü'n-nezâir" adıyla topladı. Kendi nazirelerini de ekleyip Kanunî'ye sundu. Vahid-i Tebrizi'nin "Risale-i aruz"undaki vezinlerden her biri için elif kafiyesine birer gazel yazdı. Bahirler icat etti. Divanı vardır.¹⁶⁹

Nazmî: (ö 1078/1667-68) Asıl adı Mehmet'tir. Mülâzim oldu, kadılık yaptı. Divanı vardır.¹⁷⁰

Nazmî: Borlu'da doğdu. Asıl adı Osman'dır. Mülâzim olduktan sonra kadılık yaptı. Ölüm tarihini, Safayı 1080/1669-70; Belîğ ise 1090/1679 olarak verir. Birçok kasidesi ve eşsiz gazelleri vardır.¹⁷¹

Nazmî: (ö. 1090/1679) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Öğrenim gördükten sonra mülâzim oldu. Müderrislik ve kadılık yaptı. Tasavvufa yönelerek

¹⁶⁶ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.325.

¹⁶⁷ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.325.

¹⁶⁸ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.325-326.

¹⁶⁹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.327.

¹⁷⁰ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.328.

¹⁷¹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.328.

kadılığı ve şairliği bıraktı. Zal Paşa medreselerinden birinde otururken öldü. Mürettep divanı vardır.¹⁷²

Nazmî: (1090/1679) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Hoca-zade'den mülâzım oldu. Anadolu'da kadılık yaptı. Divanı vardır.¹⁷³

Nazmî: (ö. 1112/1700) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Ramazan adlı birinin oğludur. Halvetiye şeyhi Abdülehad Nuri'den el aldı. Mülâzemetten sonra Şehremini'nde Yavaşça Mehmet tekkesinde şeyhlik yaptı. Valide Camiinde Cuma şeyhliğinde bulundu. Yaşı yüzü aşkınken halifeliğini büyük oğlu Refi'a Çelebi'ye bırakıp Koca Mustafa Paşa Camii yakınında bulunan evinde inzivaya çekildi. Burada öldü. "Hediyetü'l-İhsvan", "Miyarü't-Tarika" adlı eserleri ve Divanı vardır.¹⁷⁴

Nazmî: (ö. 1125/1713) Saraybosna'da doğdu. Asıl adı Hasan'dır. Mısır'da şeyhlik yaptı.¹⁷⁵

Nazmî: Ali Çelebi-zade sanıyla tanındı.¹⁷⁶

Nazmî: Filibe'de doğdu. Asıl adı Mahmut'tur. Edirne'de yetişti.¹⁷⁷

Nedim: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Nedim (ö. 1143/1730), İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Mülakkab-zâde diye anılmıştır. Sultan İbrahim devrinde Rumeli kazaskeri olan Mustafa Efendi'nin oğludur. Ana tarafından soyu, tarihçi Kara Çelebiye çıkar. Öğrenimini tamamlayıp Ebezâde'den mülâzım ve müderris oldu. Divan şiirinin büyük isimlerinden biri olan Nedim, lâle devrini anlatan şiirleri özellikle de şuh mizacına uygun bir tarz olan şarkılarıyla tanındı. Divanı vardır. Ayrıca inşâda da ustadır.¹⁷⁸

Nefî: Mecmû'a-i Eş'ârda 3 adet gazeli bulunan Nefî, Erzurum'da doğdu. Asıl adı Ömer'dir. Sarayda maden ve cizye mukataacısı oldu. Olağanüstü güzel kasideleri,

¹⁷² Haluk İpekten vd. a.g.e, s.328.

¹⁷³ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.328.

¹⁷⁴ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.328-329.

¹⁷⁵ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.329.

¹⁷⁶ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.329.

¹⁷⁷ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.329.

¹⁷⁸ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.332.

büyüleyici gazelleri ve orijinal mazmunlarıyla dikkati çekti. Özellikle hicve yatkın bir mizacı vardır.

Padişahın gazabı üzere İstanbul'da denize atıldı. Ölümü Asım'da 1045/1635, Rıza'da 1046/1636 ve Belig'de 1040/1630 olarak verilmiştir. Divanı ve "Siham-ı kaza"sı vardır.¹⁷⁹

Neş'et: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Hoca Neş'et'in (d.1148/1735-36; ö. 1222/1807), asıl adı Süleyman'dır. Bursalı nakşibend şeyhi Emin Efendi'den el aldı. "Tufan-ı marifet"i ve divanı vardır.¹⁸⁰

Nevres: Mecmû'a-i Eş'ârda 11 adet gazeli bulunan Nevres (1251/1835-36)'de Sakız'da doğdu. Aslen Rum'dur. Süleyman adlı birinin kölesi idi. 15 yaşlarında öldü.¹⁸¹

Nevres: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Nevres (ö.1175/1761-62) Kerkük'te doğdu. Asıl adı Abdurrezzak'tır.¹⁸²

Niyâzî: Mecmû'a-i Eş'ârda 7 adet gazeli bulunan Niyâzî (ö. 1105/1693-94), Malatya'ya bağlı Soğanlı nahiyesinde doğdu. Asıl adı Mehmet'dir. Mehmet Mısrî, daha çok Niyazi-i Mısrî sanıyla tanındı. Gençliğinde öğrenim için gezdi. Kahire'de kaldı. Bursa'da şeyhlik yaptı. Birkaç kez Edirne'ye çağrıldı. Sonunda geldiyse de Edirne'den uzaklaştırıldı. Limniye sürüldü. Orada öldü.

Birçok kerameti olup, değerli mutasavvıf şairlerden biridir. Divanı vardır.¹⁸³

Râsih: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Râsih, Balıkesir'de doğdu. Asıl adı Ahmet olup Alişan Bey'in soyundandır.¹⁸⁴

Râşid: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Râşid (ö. 1148/1735-36), İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmet olup, Safayî'ye göre Bursa kadısı Mehmet Efendi'nin, Salim ve Belig'e göre Malatyalı Mustafa Efendi'nin oğludur. Öğrenim

¹⁷⁹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.333.

¹⁸⁰ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.336.

¹⁸¹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.337.

¹⁸² Haluk İpekten vd. a.g.e, s.337.

¹⁸³ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.347.

¹⁸⁴ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.367.

görüp Ebû Said-zâde Feyzullah Efendi'den mülâzım, müderris ve kadı oldu. Kassam-ı askeri ve haremeyn müfettişliğine getirildi.

İnşasıyla dikkati çektiğinden vakanüvis tayin edildi. Ramiz'e göre Naima tarihini zeyl etti. Divanı vardır. Hat sanatında da ustadır.¹⁸⁵

Râşid: Asıl adı Mehmet'tir. Kayseri'de doğdu. Reisülküttap'tır. 1209/1794-95 yılında azledildi.

Râşid: (ö. 1219/1804-05) Asıl adı Mehmet'tir. Sarım Paşa-zâde diye tanındı. Yenişehir'de azledildikten sonra öldü.¹⁸⁶

Râşid: (d. 1218/1803-04) İstanbul'da doğdu. Tam adı Mehmet Raşit'tir. Mühendishaneye devam ederek kitabet ve inşayı öğrendi. Kâtiplik yaptı. Maliye mektupçusu odasında, İzmit'te çalıştı. Tersane-i Amire'de eminlik, Mektupçu odasında ikinci mümeyyizlik yaptı. Başkâtip olarak Sırbistan'a gönderildi. Maliyeye başkâtibi, ordu muhasebecisive Trabzon defterdarı oldu.¹⁸⁷

Râşid: (ö. 1247/1831-32) İstanbul'dur. Bazı vezirlere divan kâtipliği yaptı. İstanbul'da öldü.¹⁸⁸

Râşid: (d. 1227/1812) İstanbul'da doğdu. Asıl adı İbrahim Raşit'tir. Aynî Efendi'den Farsça dersleri aldı. Bağdat valisi Mehmet Necip Paşa'nın hizmetinde bulundu. Daha sonra Kaptan-ı derya Tahir Paşa'nın Edirne valisi oldukları sırada divan kâtipliği hizmetinde bulundu. Ayrıca Belgrat valisi Hafız Paşa'nın da divan kâtipliğini yaptı.¹⁸⁹

Râşid: (d. 1246/1830-31) Kahire'de doğdu. Dramalı Hasan Haydar Paşa'nın oğludur. Öğrenimini tamamladıktan sonra Parise gitti. Dönüşünde Mısır'da Ahkâm Meclisi üyesi oldu. İstanbul'da tercüme odasına girdi. Erdek ve Gelibolu'da kaymakamlık yaptı.¹⁹⁰

¹⁸⁵ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.369.

¹⁸⁶ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.369.

¹⁸⁷ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.369.

¹⁸⁸ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.369-370.

¹⁸⁹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.370.

¹⁹⁰ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.370.

Râşid: Asıl adı Mehmet'tir. İstanbul'da doğdu. Mektubi-i defterî memurlarındandı. Kereste nazırı Şükrü Bey'in kâtipliğini yaptı.¹⁹¹

Râşid: Antep'te doğdu. Adı Mehmet Raşit'tir. Öğrenimini tamamladıktan sonra divana kâtip, mektubî odasına halife ve mümeyyiz oldu. Başkâtip ve mektupçu tayin edildi.

İnşada ustadır. Ahmet Resmî Efendi'nin "Sefinetü'r-Rüesa" adlı zeyline zeyl yazdı.¹⁹²

Râşid: İstanbul'da doğdu. Asıl adı İbrahim'dir. Deavi kesedar yamağı olarak memuriyete başladı. Dâhiliye kalemine halife, Edirne ve Belgrat valiliğine kâtip oldu. Şiirle uğraştı.¹⁹³

Râşid: Maliye mektubî odasına halife oldu. Ordu başkâtipliğine tayin edildi. Eflâk ve Boğdan'a gönderildi. Sisam ve Vidin'de çalıştı. Niğde'de kaymakamlık yaptı.¹⁹⁴

Rûhi: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Rûhi (ö. 1014/1605), Bağdat'ta doğdu. Asıl adı Osman olup Kanunî Sultan Süleyman döneminde Bağdat beylerbeyi olan Ayas Paşa'nın kullarından birinin oğludur. Ömrü seyahatlarla geçti. Şam'da öldü.

Riyazî, onu "mânâ ruhuna vasıl olmuş" bir şair olarak tanımlar. Şiirlerinde el değmemiş mazmunlar çoktur. Divanı vardır.

Esrar Dede mevlevî olduğunu ve Galata, Konya mevlevî dergâhlarında bulunduğunu söyler.¹⁹⁵

Selîmî: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan, (ö. 926/1520) Yavuz Sultan Selim'in mahlâsıdır. II. Bayezit'in oğludur. 918/1512 yılında tahta çıktı. Saltanatı 8 yıldır. 55 yaşında öldü.

¹⁹¹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.370.

¹⁹² Haluk İpekten vd. a.g.e, s.370.

¹⁹³ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.370-371.

¹⁹⁴ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.371.

¹⁹⁵ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.392-393.

Üç dilden, özellikle Farsça güzel şiirleri vardır. Bu tür şiirleri Şahî'nin şiirlerine denktir. Farsça divanı vardır.¹⁹⁶

Seyfi: Mecnû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Seyfi'nin hayatı hakkında bilgi verilmemiştir. 1227/ 1812 yılında bir tarih söylemiştir.¹⁹⁷

Seyfi: (ö. 1264/ 1847-48) Kayseri'de doğdu. Asıl adı Osman'dır. Öğrenim gördü. Bazı vezirlere kâtiplik yaptı. Bir ara Bağdat Valisi Ali Rıza Paşa'nın kâtibi oldu. Sonra defterdar atandı. Divan oluşturacak kadar şiiri vardır.¹⁹⁸

Sezâyi: Mecnû'a-i Eş'ârda 2 adet gazeli bulunan Sezâyî'nin (ö. 1151/ 1738-39) Salim, Safayi ve Fatin Mora'da; Ramiz ile Belîğ ise Edirne'de doğduğunu söylerler. Asıl adı kaynaklarda Hasan olarak geçerken Fatin, Rıza olduğunu belirtmektedir. Hacı Dede olarak tanındı. Gençliğinde Edirne'ye gelip Mehmet La'li'ye intisap etti. Edirne'de Şeyhlik yaptı. Divanı vardır.¹⁹⁹

Sırrî: Mecnû'a-i Eş'ârda 4 adet gazel, 1 adet tahmîs olmak üzere toplam 5 adet şiiri bulunan (1814/1877) 19. Asır tanınmış kadın şairlerinden olan Sırrî hanım, aslen Diyarbekirlidir. Asıl ismi; Sırrî Rahile'dir.²⁰⁰

Sûzî: Mecnû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Sûzî (ö. 1086/1676), Mardin'de doğdu. Asıl adı Osman'dır. Konya'ya gelip Mevlevî oldu. Derviş Osman sanıyla tanındı. Devrinde tanınmış şairlerdendir. Mecnua-ı Eş'ârı vardır.²⁰¹

Sûzî: (ö. 1128/1715-16) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Peygamber soyundan geldiği için Seyyit Ahmet diye tanındı. Rahikî'nin torunu idi.²⁰²

Sûzî: (ö. 1148/1735-36) Edirne'de doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Divanı vardır.²⁰³

¹⁹⁶ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.434.

¹⁹⁷ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.440.

¹⁹⁸ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.440.

¹⁹⁹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.443.

²⁰⁰ Şefik Korkusuz (2005). *Diyârbekirli Şâir Sırrî Hanım'ın Divânı*. İstanbul. s.16.

²⁰¹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.456.

²⁰² Haluk İpekten vd. a.g.e, s.456.

²⁰³ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.456.

Sûzî: Üsküp yakınındaki Prizren kasabasında doğdu. Öğrenim gördükten sonra görev almadı. Mihal oğullarından Ali ve Mehmet Bey'lerin hizmetinde bulundu. Nakşibendi tarikatına girdi. Bir ara kadılık yaptı. Yavuz Sultan Selim dönemi şairlerindendir. Şiirleri lirik ve temizdir. Mihal oğlu Ali Bey'in Bosna uçlarındaki gazalarını nazmetti. Bu mesnevisi 15000 beyittir.²⁰⁴

Sürûri: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Sürûri (ö. 969/1562), Gelibolu'da doğdu. Zengin bir tüccarın oğludur. Muhyiddin Çelebi'den mülâzım oldu. Kasımpaşa medresesinde müderrislik yaptı Abdullatif Efendi'nin mürididir. Şehzade Mustafa'nın hocası oldu. Daha sonra Nakşibendi şeyhi Mahmut Efendi'den el aldı. Kanunî dönemi bilginlerindendir. "Gülistan", "Bostan", "Hafız Divanı", "Mesnevi", Camî ve Hüseyin Vaiz'in muamma risalelerine şerh yazdı. Ayrıca üç divanı, "Kitab-ı Nücum" ve "Bahrü'l-Maarif" adlı eserleri vardır.²⁰⁵

Sürûri: (ö. 1100/1688-89) Eyyüp'te doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Zeynelabidin'den mülâzım oldu. Müderrislik yaptı. Sonra kadı oldu. Lekoşa'da mazulken öldü. Dönemin tanınmış şairlerindendir.²⁰⁶

Sürûri: (d. 1165/1751-52; ö. 1229/1814) Adana'da doğdu. Asıl adı Osman'dır. Musa adlı birinin oğludur. 1193/1779'da birlikte İstanbul'a geldi. Mülâzım oldu. 1195/1780-81 yılında bir kazaya atandı. 1203/1788-89 de Zağra'ya gitti. Tarih düşürme sanatının büyük ustasıdır. Divanı vardır.²⁰⁷

Sürûri: Buhara'da doğdu. Bir köyde oturdu. 1234/1818-19 yılında hayatta idi. Çağatayca birçok şiiri vardır.²⁰⁸

Sürûri: Doğu illerinden birinde doğdu. Şarklı Surûrî diye tanındı. Bazıları Resmî derlerdi. Yavuz Sultan Selim döneminde Şah İsmail'in yanında öldü. Muhayyel şiirleri vardır. Gazelde eşsizdi. Lûgaz tarzında birçok eser sahibidir. Divanı vardır.²⁰⁹

²⁰⁴ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.456-457.

²⁰⁵ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.460.

²⁰⁶ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.460.

²⁰⁷ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.460.

²⁰⁸ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.460.

²⁰⁹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.461.

Şâdî: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet kıt'ası bulunan Şâdî'nin hayatı hakkında bilgi verilmemiştir.²¹⁰

Şem'î: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet şiiri gazeli bulunan Şem'î (ö. 936/ 1530), Prizren'de doğdu. Vezir Pirî Paşa'dan yardım gördü. Mevlevî tarikatına girdi. İstanbul'da Şeyh Vefa Tekke'sine yerleşti. Burada öldü. Kanunî dönemi şairlerindendi. Mesneviye şerh yazdı. Divanı vardır.²¹¹

Şem'î: (d. 1223/ 1808-09) Maraş'ta doğdu. İstanbul'a geldi. Kâtiplik yaptı. Edirne müderrisliğinde ve Maraş naibliğinde bulundu.²¹²

Vâsîf: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazel, 1 adet murabba'-ı mütekerrir olmak üzere toplam 2 adet şiiri bulunan Vâsîf, İstanbul'da doğdu. Asıl adı Osman'dır. Enderun'da yetişti. Mîr Vâsîf ve Enderunlu Vâsîf diye tanındı.²¹³

Vehbî: Mecmû'a-i Eş'ârda 11 adet gazeli bulunan Vehbî (ö. 1224/1809-10), Maraş'ta doğdu. Sünbül-zâde sanıyla tanındı. III. Selim zamanında hâcegân sınıfına katıldı. Hayri Hayrullah Efendi'nin babası olup, Sururî Mustafa Efendi'ye kethüdalık yaptı. Elçilik göreviyle İran'a gitti. Dönüşte tekrar kadı oldu. Nâbî'nin "Hayriye"sine nazire olarak yazdığı "Lutfiye" adlı eseri, "Şevk-engiz" adlı hikâyesi, "Tuhfe" isimli bir sözlüğü ve "Nuhbe" adlı bir eseri vardır. Divan sahibidir.²¹⁴

Yahya: Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan Yahya (ö. 1053/1643-44), şiirlerinde Meylî mahlâsını kullanan Şeyhülislam Zekeriya Efendi'nin oğludur. Öğrenimini tamamladıktan sonra Ma'lûl-zâde'den mülâzım oldu. Sahnda müderrislik yaptı, yükselerek Üsküdar'da Valide Sultan Medresesi'nden Halep kadılığına, buradan Şam, Mısır, Edirne ve İstanbul kadılıklarına atandı. Anadolu ve Rumeli kazaskeri ve sonunda 1031/1621-22 şeyhülislam oldu. IV. Murat'la Edirne, Revan ve Bağdat seferine katıldı. Uzun bir ömür sürdüktan sonra yaşlanmış olarak öldü.

²¹⁰ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.461.

²¹¹ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.474.

²¹² Haluk İpekten vd. a.g.e, s.474.

²¹³ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.522.

²¹⁴ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.527.

Şiirleri akıcı, âşıkane ve şuhtur. Muhsin-i Kayseri'nin "Ferdiz" manzumesini şerh etti. Kemalpaşa-zâde'den "Nigaristan"ı çevirdi. "Kaside-i Bürde"yi Arapça olarak tahmis etti. Divanı vardır.²¹⁵

Zeyneb Hatun: (ö. 879/1474) Mecmû'a-i Eş'ârda 1 adet gazeli bulunan divan şiiirinin ilk kadın şairlerindendir. Kaynakların çoğuna göre Amasyalı'dır. Babası kadı Mehmed Çelebi'dir; Hüseyin Hüsâmeddin bu ismi kadı Belâî Çelebi olarak zikreder. Babasının hem ilim hem sanatla uğraşması Zeyneb Hatun'un iyi bir eğitim almasını sağladı. Nitekim kaynaklarda da Zeyneb Hatun'un iyi yetiştirildiği, Arapça ve Farsça öğrendiği, Farsça'yı şiir yazacak derecede bildiği zikredilir. Aynı zamanda mûsikiyle de ilgilendi, şarkılar yazıp besteler yaptı. Şair hakkında bilgi verilen hemen bütün tezkirelerde onun, "Keşf et nikâbını yeri göğü münevver et / Bu âlem-i anâsır-ı firdevs-i enver et" matla'lı ve "et" redifli gazeli yer almaktadır.²¹⁶

Sonuç olarak; Mecmû'a-i Eş'âr, Sırrî Rahile Hanım, Ahmed Râsih, Hayret, Ali Rızâ Paşa, Sünbül-zâde Vehbî, Şâdî Bey, Fazl, Sûzî, Nevres-i Kadîm, Osman Nevres, Şem'î, Antepli Aynî, Yavuz Sultan Selim (Selîmî), Enderunlu Vâsîf, Bağdatlı Rûhî, Emrî, Niyâzî-i Mısrî, Dâniş, Fuzûlî, Leylâ Hanım, Nazîf, Nef'î, Râşid, Mısrî, Seyfî, Surûrî, Haşmet, Mehmed Âkîf Paşa, Şeyhülislâm Yahyâ, Na'îlî, Şeyh Gâlib, Fıtnat Hanım, Hasan Sezâyî, Keçecizâde İzzet Mollâ, Ahmed Dede (Köse/Nevî), Nazmî, Nedîm, Hoca Neş'et, Zeynep Hanım, Lem'i Atlı, Fatîn, Nâzım, Müştâk, Kâzım, Abdülhamid Ziyâeddin Paşa, v.b. XV-XX. yüzyıllarda yaşamış şairlere ait şiirlerin derlenmesiyle oluşturulmuştur.

²¹⁵ Haluk İpekten vd. a.g.e, s.533-34.

²¹⁶ Hasan Aksoy (2013). *Zeyneb Hatun*. DİA, s.360-361.

III. BÖLÜM

3. MECMŪ' A-İ EŞ'ĀR

3.1. Nüsha Tavsifi

Millî Kütüphanede 06 Mil Yz A 10103 yer numarası ile Yazmalar Koleksiyonunda kayıtlı bulunan Mecmû'a-i Eş'ârın özelliklerini şöyle belirtebiliriz: Türkçe, çoğunlukla rik'a yazı -kimi varaklarda da talik yazı- kullanılmıştır. Talik yazı türü genellikle başlıklarda ve sadece bir kısım şiirlerde tercih edilmiştir. (2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 6b, 7a, 7b, 8a, 8b, 9a, 9b) varaklarından sonra rik'a yazıya tekrar dönmüştür. Fakat daha sonrası için 2b varağından 9b varağına kadar istisnasız talik yazı tercih edilmiştir. 23a, 54a gibi kimi varaklarda da tek bir şiirde olmak üzere talik yazı türünün kullanıldığını görüyoruz. Fakat başlıklar her zaman talik'tir. Kütüphane bilgilerinde yazı türünün rik'a olarak kaydedilmesinin nedeni mecmû'anın ilk şiirinin rik'a yazıyla başlaması olabileceği gibi rik'anın talik yazıya göre ağırlıkta olması da gösterilebilir. 205x160-185x137 mm kitap boyunda, değişik satırlı, 54 yaprakta sarımtırak kâğıda yazılmıştır. Kâğıt türü taç filigranlı dili ise Türkçe'dir. Cedveller, sözbaşları, mahlaslar ve nakaratlar: siyah, kırmızı, mavi, yeşil, turuncu ve mordur. Renkli kısımlar "sabit kalem" ile yazılmıştır. Mecmû'a-i Eş'ârın ebru kâğıt kaplı mukavva bir cildi vardır.

Mecmû'ada; Sırrî Rahile Hanım, Ahmed Râsih, Hayret, Ali Rızâ Paşa, Sünbülzâde Vehbî, Şadî Bey, Fazl, Sûzî, Nevres-i Kadîm, Osman Nevres, Şem'î, Antepli Aynî, Yavuz Sultan Selim (Selîmî), Enderunlu Vâsıf, Bağdatlı Rûhî, Emrî, Niyâzî-i Mısrî, Dâniş, Fuzûlî, Leylâ Hanım, Nazîf, Nef'î, Râşid, Mısrî, Seyfî, Surûrî, Haşmet, Mehmed Âkif Paşa, Şeyhülislâm Yahyâ, Na'ilî, Şeyh Gâlib, Fıtnat Hanım, Hasan Sezâyî, Ahmed Dede (Köse/Nevî), Keçecizâde İzzet Mollâ, Nazmî, Nedîm, Hoca

Neş'et, Zeynep Hanım, Lem'i Atlı, Fatın, Nâzım, Müştâk, Kâzım, Abdülhamid Ziyâeddin Paşa'ya ait şiirler bulunmaktadır.

Şiir mecmû'asının mürettibi/müstensihi belli değildir. Bu belirsizlik sadece mürettib için değil mecmû'anın düzenlendiği tarih için de geçerlidir. Eski yazmalarda kronolojiyi belirlemek için eserin dış yapısında kesin tarihi deliller olmadığında (kapaktaki basım yılı v.b.) eserde dış olaya işaret eden iç deliller aranmalıdır. Bizim araştırmamızda yapmayı amaçladığımız şey budur.

Üzerinde çalışılan mecmû'a; XV, XVI, XVII, XVIII, XIX ve XX. yüzyıllarda yaşayan şairlerin şiirlerinin derlenmesiyle oluşturulmuştur. Bu şiirlerin yazımında belli bir sıra genellikle gözetilmiştir. Başlık olarak şiirlerin redifi söylenmiş ve aynı redife ait farklı şairlere ait şiirler sıralanmıştır. Bazen aynı şaire ait şiirleri peş peşe verilirken bazen de farklı varaklarda verilmesi tercih edilmiştir. Bazı şiirler ise mükerrerdir.

Şiir mecmû'ası çok fazla zarar görmemiş olup bazen şiirin başlığı verilip başlığın altı doldurulmayarak boş bırakılmıştır. Kimi zaman da yazılmış olan bir şiir silinmeye çalışılmıştır. Bu da şiirin mürekkebinin siyah bir görüntü vermesi sağlanarak okunmasının engellenmesi şeklindedir. 27b-28a'da yer alan dokuz beyitlik Osman Nevres şiirinin son beş beyiti silinmeye çalışılmıştır.

Şiir mecmû'asında yer alan gazellerin bazılarında mahlas bulunmadığı için bu şiirlerin kime ait olduğu belli değildir. Fakat mahlas bulunmasada divanlar incelenerek bazı şiirlerin kime ait olduğu tespit edilmiştir.

131 şiirin 105 adedinde mahlas vardır. 26 şiirin ise mahlası bulunmamaktadır. Fakat araştırmalarımız sonucunda mahlası olmayan 13 şiirin kime ait olduğu tespit edilmiştir. Bu durumdan anlaşılıyor ki mecmû'adaki 13 şiirin mahlası bulunmadığından kime ait olduğu tespit edilememiştir. Mahlası bulunmayan şiirlerin kimi zaman başlıktan, kimi zaman da divan incelemelerinden kime ait olduğu tespit edilmiştir. Mecmû'anın başlıklarından kimi zaman şaire ve redifine, kimi zaman nazım türüne ve biçimine ulaşılmaktadır. Mecmû'anın başlıklarının olması araştırmamızı kolaylaştırmaktadır.

Şiir mecmû'asında; 1b-2a, 10a, 13b-14a, 15b-16a, 17a, 18a, 19a, 20a, 21a, 22a, 26b-27a, 28b-29a, 31a, 32b-33a, 34b-35a, 36b-37a, 38a, 39a, 40a, 41a, 42a, 43a, 44a, 49a, 50a, 52a varakları boş bırakılmıştır. Bunlar genellikle “gizli mıstar”dır. Boş varaklar “a” varaklarında yoğunlaşmıştır. Bunun nedeni muhtemelen defter sağdan ve redife göre yazıldığından müstensih aynı redifli birkaç gazel kaydettikten sonra tekrar dönüp ekleme yapabileceğini düşündüğünden “a” varaklarının büyük bir kısmını boş bırakmıştır fakat ya geri dönme fırsatı bulamamış ya da uygun şiirleri bulamamıştır.

Çalışmamıza konu olan mecmû'da en çok kullanılan nazım biçimi gazeldir. Fakat şiirlerin çoğunda gazel ve kıt'a başlığına yer verilse de bunların bir kısmı şarkıdır ve bestelenmiştir. Mecmû'amız birbirinden farklı birçok şairi ve bu şairlerin farklı nazım biçimleriyle yazılmış şiirlerini içermektedir.

Müstensih dikkatli değildir. Şiirleri orantılı bir şekilde sığdıramadığı olmuştur. Müstensih eğer satırı dolduramazsa görüntü bozukluğu olmasın diye süslemeye yer vermiş ve satırı bu şekilde doldurmuştur. Bu bozulma 10a varağı ile başlar ve son varağa kadar devam eder. 10b, 12b, 13a, 25a, 25b, 26a, 30a, 30b, 35b, 36a, 37b, 38b, 39b, 40b,45b, 46a, 49b,51a, 51b, 53b vb.

Arapça veya Farsça şiirler metin kısmında orijinal şekilde verilmiştir. Bu şiirler toplamda dördttür. Arapça şiir bir adettir ve Mısrî mahlası taşımaktadır, diğer üç adedi ise Farsçadır ve Vehbî mahlası taşımaktadır.

Mecmû'a-i Eş'âr rik'a yazıyla yazılmış Sırrî gazeli ile başlar. Mecmû'ada toplamda Sırrî mahlası taşıyan 5 adet şiir bulunmaktadır. Fakat 1a varağında yer alan şiire divanda rastlanmamıştır. Bir şiirde de Sırrî mahlası olmamasına rağmen divan incelemesi sonucu Sırrî Hanım'a ait olduğu tespit edilmiştir. Râsîh (1), Hayret (15), Ali Rızâ Paşa (1) -Osman Nevres'in hâmesi olmasından dolayı Osman Nevres Divanında da bu şiir yer alır- Vehbî (Sünbül-zâde) mahlası taşıyan 11 şiirin bulunmasına rağmen 3 adedi (18b, 19b, 21b) Farsçadır, bu nedenle orijinal şekli verilmiştir. Şâdî Bey (1) mahlas bulunmasa da araştırmalarımız sonucunda şarkılardan birinin ona ait olduğunu tespit ettik.

Başlığı “Li-Cenâb-ı Nevres” olan fakat mahlası bulunmayan bir şiirin divan incelemesi sonucu Nevres-i Kadîm’e (1), ait olduğu tespit edilmiştir. 13a’da ise “Divan-ı Nevres” başlığına yer verilmiş fakat şiirine yer verilmemiş boş bırakılmıştır. Mahlas bulunmadığı halde Divan incelemesi sonucu iki şiirin Osman Nevres’e ait olduğu tespit edilmiştir.

Rızâ mahlası²¹⁷ taşınmasına rağmen Osman Nevres divanında da yer alan bir şiir bulunmaktadır. Bu şiirler de göz önüne alınarak Osman Nevres’e ait toplamda 11 şiir tespit edilmiştir. Fakat Rızâ mahlasına yer verilen şiir ile Divan-ı Nevres başlığı verilip şiirine yer verilmeyen metinleri bu kategori içerisinde değerlendirmedik. Fazl (1), Sûzî (1), Şem’î (1), Selîmî (1) mahlas bulunmasa da araştırmalarımız sonucunda ilgili şaire ait olduğunu tespit ettik. Enderunlu Vâsîf (2) bir tanesinde mahlas olmamasına rağmen divan incelemesi sonucu şaire ait olduğunu tespit ettik. Bağdatlı Rûhî (1) mahlas bulunmamasına rağmen şarkının şaire ait olduğunu tespit ettik. Aynî (4) mahlas taşıyan şiirlerin üçü Antepli Aynî divanından tespit edilmiş olup birine ise divanda rastlanmamıştır. Emrî (2) bu iki şiir mükerrerdir. Niyâzî Mısrî (7), Danîş (1), Fuzûlî (6), Leylâ (6), Nazîf (3), Nef’î (3) iki şiir mükerrerdir. Raşid (1), Mısrî (1) Arapça olduğu için metnin orijinali verilmiştir. Seyfî (1), Sürûrî (1), Haşmet (4), Mehmet Âkif Paşa (1) mahlas bulunmamasına rağmen araştırmalarımız sonucunda şaire ait olduğunu tespit ettik. Alî (1) mahlası yer alsada Şeyhülislâm Yahyâ Divanında bu şiire rastlanmaktadır ve mahlas “Yahyâ”dır. Nâ’ilî (1), Gâlib (4) aynı şair olan Şeyh Gâlib’in bir diğer mahlası olan Es’ad (1) toplamda 5 şiirine yer verilmiştir. Fıtnat Hanım (2), Hasan Sezâyî (2), Keçecizâde İzzet Mollâ (2), Ahmed Dede (Köse/Nevî) (1) mahlas bulunmasa da şaire ait olduğunu belirledik. Nazmî (2), Nedîm (1), Hoca Neş’et (1), Zeynep (1), Lem’î Atlı (1) mahlas bulunmasa da araştırmalarımız sonucunda kime ait olduğu tespit ettik. Fatîn (1), Nazîm (1), Müştâk (1), Kâzım (1), Abdülhamid Ziyâeddin Paşa (1) mahlas bulunmasa da araştırmalarımız sonucunda şarkının Ziyâ Paşa’ya ait olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda Mecmû’a-i Eş’âr da

²¹⁷ Nevres’in divânında yer alan,

Devr-i la’linde baş eğmem bâde-i gül-fâma ben

Sâye-i pîr-i mugânda minnet etmem câma ben

Matlalî gazelinin, Nevres’e değil de velinimetî Ali Rızâ Paşa’ya ait olduğunu söyleyenler çıkmış ve bu husus taraflar arasında önemli bir polemik konusu olmuştur.

Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Divânı İnceleme-Metin*. Ankara. s.70-77.

tespit edebildiğimiz 45 şair bulunmaktadır. Toplamda 5 şair mükerrerdir. Bu bilgiler mecmû'anın hem genel tablosunda hem de transkripsiyonlu metninde verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda mecmû'ada şiiirleri bulunan şairlerin mahlasları mecmû'adaki sıraya göre dizilerek şiiir sayıları ve varakları belirtilmiştir.

Tablo 6. Mecmû'a'da Yer Alan Şairlere Göre Tablo

Şairin Mahlası	Şiiir Sayısı	Varak
Sırrî	5	1a ²¹⁸ , 10b ²¹⁹ , 14b, 17b, 22b,
Râsîh	1	2b
Hayret	15	2b, 9a, 11b-12a, 23a, 23a-23b, 23b, 29b, 44b-45a, 45b, 45b-46a, 46a ²²⁰ , 47a, 51a-51b, 52b, 53a
Rızâ	1	3a ²²¹
Vehbî	11	3b, 15a, 16b, 17b, 18b ²²² , 19b ²²³ , 21b ²²⁴ , 21b, 22b, 25a, 25b
Şâdî ²²⁵	1	3b
Fazl	1	4a
Sûzî	1	4a
Nevres-i Kadîm	1	4b
Şem'î	1	4b
'Aynî	4	5a-5b, 26a, 27b, 47b
Selîmî	1	5b ²²⁶
Vâsîf	2	5b ²²⁷ , 54a
Bağdatlı Rûhî	1	5b ²²⁸
Emrî	2	6a, 24a-24b
Niyâzî	7	6b, 16b, 17b, 19b, 20b, 21b, 46b
Dâniş	1	6b

²¹⁸ Sırrî Hanım Divanı'nda rastlanmamıştır.

²¹⁹ Mahlas bulunmasada Sırrî Hanım'a ait olduğu tespit edilmiştir.

²²⁰ Bu gazel Hayret mahlası taşımaktadır. Fakat son beyitte vezne uygun olan fakat kafiyeye uygun olmayan Nazmî mahlaslı müfret olarak düşündüğümüz bir beyit eklenmiş olup biz de bu gazeli iki şairin de mahlası altında ayrı ayrı verdik.

²²¹ Aynı şiiir Osman Nevres Divanında da kayıtlıdır.

²²² 18b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Farsça'dır ve Vehbî mahlası taşımaktadır. Metin Türkçe olmadığı için okunmamış ve metin kısmında orijinal şekli verilmiştir.

²²³ 19b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Farsça'dır ve Vehbî mahlası taşımaktadır. Metin Türkçe olmadığı için okunmamış ve metin kısmında orijinal şekli verilmiştir.

²²⁴ 21b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Farsça'dır ve Vehbî mahlası taşımaktadır. Metin Türkçe olmadığı için okunmamış ve metin kısmında orijinal şekli verilmiştir.

²²⁵ Mahlas bulunmasada Şâdî Bey'e ait olduğu tespit edilmiştir.

²²⁶ Mahlas bulunmasada Yavuz Sultan Selim'e (Selîmî) ait olduğu tespit edilmiştir.

²²⁷ Mahlas bulunmasada Enderunlu Vâsîf'a ait olduğu tespit edilmiştir.

²²⁸ Mahlas bulunmasada Bağdatlı Rûhî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Mecmû'a'da Yer Alan Şairlere Göre Tablo 'Devam'

Şairin Mahlası	Şiir Sayısı	Varak
Fuzûlî	6	7a, 7a-7b, 12a-12b, 24a, 24b, 45b
Leylâ	6	7b, 7b, 8a-8b, 8b, 8b-9a, 12b-13a
Nazîf	3	10b-11a, 11a, 11a
Nef'î	3	12a, 13a, 48a
Nevres	11	13a ²²⁹ , 27b-28a, 29b-30a, 30a ²³⁰ , 30b ²³¹ , 31b-32a, 33b, 35b-36a, 36a, 39b, 41b, 41b
Râşid	1	15a
Mısırî	1	18b
Seyfî	1	20b
Surûrî	1	22b
Haşmet	4	23b-24a, 29b, 31b, 38b
Mehmet Akif Paşa	1	25a ²³²
Alî	1	25b ²³³
Nâ'ilî	1	26a
Gâlib/Es'ad	5	30a-30b, 35b, 38b, 39b ²³⁴ , 40b
Fıtnat	2	31b, 53b
Hasan Sezâyî	2	33b, 44b
İzzet Mollâ	2	33b-34a ²³⁵ , 35b ²³⁶
Nazmî	2	37b, 46a ²³⁷
Nedîm	1	42b
Hoca Neş'et	1	43b
Zeynep	1	45a
Ahmed Dede (Köse/Nevî)	1	46b-47a ²³⁸
Lem'i Atlı	1	47a-47b ²³⁹
Fatîn	1	48a-48b
Nazîm	1	49b
Müşâk	1	49b

²²⁹ 13a'da "Mersiye-i Nef'î"den sonra "Divân-ı Nevres" başlığına yer verilmiş fakat şiirlerine yer verilmemiştir.

²³⁰ Mahlas bulunmasada Osman Nevres'e ait olduğu tespit edilmiştir.

²³¹ Mahlas bulunmasada Osman Nevres'e ait olduğu tespit edilmiştir.

²³² Mahlas bulunmasada güftenin Mehmed Âkif Paşa'ya ait olduğu tespit edilmiştir.

²³³ Mahlas "Alî" olarak kaydedilmesine rağmen Şeyhülislâm Yahyâ Divanı'nda, "Yahyâ" şeklindedir.

²³⁴ Es'ad mahlası bulunmaktadır.

²³⁵ Şiir, Keçecizâde İzzet Molla'ya aittir.

²³⁶ Şiir, Keçecizâde İzzet Molla'ya aittir.

²³⁷ Bu gazel Hayret mahlası taşımaktadır. Fakat son beyitte vezne uygun olan fakat kafiyeye uygun olmayan Nazmî mahlaslı müfret olarak düşündüğümüz bir beyit eklenmiş olup biz de bu gazeli iki şairin de mahlası altında ayrı ayrı verdik.

²³⁸ Mahlas bulunmasada şarkının Ahmed Dede'ye (Köse/Nevî) ait olduğu tespit edilmiştir.

²³⁹ Mahlas bulunmasada Lem'i Atlı'ya ait olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Mecmû'a'da Yer Alan Şairlere Göre Tablo 'Devam'

Şairin Mahlası	Şiir Sayısı	Varak
Kâzım	1	50b-51a
Abdülhamid Ziyâeddin Paşa	1	52b-53a ²⁴⁰
TOPLAM	118	

Mükerrer şiir toplamda 5 adettir. Bunlar sırasıyla;

2b'de yer alan "Gazel-i Hayret", 45b'de yer alan "Gazel" in aynısıdır.

3b'de yer alan "Gazel", 15a'da yer alan Vehbî'nin gazelinin aynısıdır.

6a'da yer alan "Gazel-i Emrî", 24a-24b'de yer alan "Gazel-i Emrî"nin aynısıdır.

6b'de yer alan "Gazel-i Niyâzî", 46b'de yer alan gazelin aynısıdır.

12a'da yer alan "Nühbab-ı Nef'î", 13a'da yer alan "Mersiye-i Nef'î"nin aynısıdır.

Tekrarlanan bu şiirler genellikle mecmû'ada ilk geçtikleri varakta beyit sayısı, divandaki şekline ve kendisini tekrar edeceği diğer şiire göre eksik, bir takım kelimelerde divana göre farklı kullanımlar, beyitler arası yer değişikliği, kelimeler arası yer değişikliği (gönlüm gözüm: gözüm gönlüm) ve başlıkların farklılaşması gibi durumlar söz konusudur. Şiirin kendisini tekrar edeceği sonraki varaklarda durum değişmektedir. Beyitlerdeki eksiklikler gider, kelimeler düzelir, divandaki şekle uygunluğu artar.

²⁴⁰ Mahlas bulunmasada Abdülhamid Ziyâeddin Paşa'ya ait olduğu tespit edilmiştir.

3.2. Metnin Kuruluşunda, Çeviriyazısında ve İmlâsında İzlenen Yol

1. Metnin transkripsiyonunda bilimsel eserlerde uygulanan MEB İslam Ansiklopedisi transkripsiyon sistemi kullanılmıştır (Bk. Transkripsiyon Alfabetesi).
2. Mecmû'anın transkripsiyonunda orijinal metinde olmayan ancak okuyucuya takip kolaylığı sağlayacağı düşünüldüğünden varak numarası, beyit ya da bent numaraları da verilmiştir.
3. Metin içinde her beyite, bende ve dörtlüğe sıra numarası verilmiştir.
4. Sayfa numaraları metnin içinde ve sol kenarda belirtilmiş olup şiir başlıkları tamamen büyük harfle yazılmıştır.
5. Mecmû'anın derlenme yöntemi hakkında çıkarımlar yapabilmek için mecmû'adaki şiirlerin neşirleri yapılan divan metinleriyle karşılaştırılması amaçlandı. Bu nedenle kullanılan divanların kısa künyeleri, ilgili şiirin dipnotunda gösterildi.
6. Mecmû'adaki şiirler divanlarda tespit edilen şiirlerle mukayese edilerek eksiklikler, fazlalıklar, beyitler arası yer değişiklikleri dipnotta belirtildi. Söz konusu farklılıklar hem mecmû'ada hem de karşılaştırma yapılan eserde anlam ve vezin bakımından bir problem oluşturmuyorsa, mecmû'adaki şekli esas alındı.
7. Silinmeye çalışılmış bir takım beyitler divan yardımıyla okunmaya çalışılmış ve bu beyitler "italik" olarak yazılıp dipnotta bilgisi verilmiştir.
8. Mecmû'a-i Eş'ârın transkripsiyonlu metnini oluştururken oksitlenme, silinme veya okunamamaktan kaynaklanan sorunları gidermek amacıyla şiir mecmû'asındaki ilgili kelimeler orijinal şekliyle verilmiştir.
9. Üzerinde araştırma yapılan mecmû'ada sadece üçü Farsça (Vehbî), biri Arapça (Mısırî), toplam dört adet şiirin Türkçe olmamasından dolayı metinler orijinal şekliyle verilmiştir.
10. Mecmû'ada bestelenmiş şiirlerin bulunmasından dolayı, "Mecmû'ada Bulunan

Güfteler” bölümünde sırasıyla “Repertuar numarası, makâm, güfte, beste, usûl, form ve solist” bilgilerine yer verilmiştir. Güftelerin mecmû’adaki şekli ile nota arşivindeki besteli şekli karşılaştırılmış olup farklı kullanımlar dipnotta belirtilmiştir.

11. MESTAP tablosu başta olmak üzere çalışmamız içerisinde yer alan tüm tablolar, muhtevası şairlere göre alfabetik olarak değil, varak sıralamasına göre verilmiştir. İçeriğin tabloya aktarılması işlemi ise yaprak numarası, mahlas (isim), matla’ beyti/bendi, makta’ beyti/bendi, nazım şekli/birimi, nazım türü, vezin ve açıklamalar şeklinde yapılmıştır. Mükerrer olan şiirler ve şiirlerin başlıkları açıklamalar kısmında gösterilmiştir.
12. Şairlere göre oluşturduğumuz tabloda aynı mahlası kullanan birden çok şair ayrı ayrı düşünülmemiş, şiirde geçen mahlas esas alınarak tek mahlas altında verilmiştir. Fakat bu durum da dipnotlarla belirtilmiştir.
13. Eksiklik sebebiyle sadece başlığı bulunan ancak metni bulunmayan şiirler de tabloya dâhil edildi gerekli açıklama ise dipnotta verildi. Böylece mecmû’anın içeriği ve tertip özelliklerinin okuyucu tarafından görülebilmesi sağlandı.
14. Karşılaştırmada kullanılan eserlerin künye bilgileri çalışmanın kaynakça bölümünde ayrıntılı olarak verildiğinden dipnot alanında eser adı, yazar adı, şiir numarası ve sayfa numarası verilmekle yetinildi.
15. Şiirlerin dipnotlarda gösterilmesinde “1. 1a; 1. 1b” şeklinde şiir ve beyit numarası ile birlikte birinci mısralar için a, ikinci mısralar için b harflerinin kullanıldığı bir yöntem takip edilmiştir.
16. Metnin kuruluşunda genellikle kelimelerin mecmû’adaki yazılışına riayet edilmiş, ancak yazımında tutarsızlık görülen kelime ve eklerin imlasında Klasik Osmanlı Türkçesinin imlâ kuralları esas alınmıştır.
17. “Mecmû’anın İçeriği” bölümünde sola yaslı bir şekilde şiir numarası, şiirin sağ köşesinde ise örnek verilen beyitlerin varağı, nazım şekli ve beyit sırası verilerek

Karşılaştırmalı Metin kısmında metnin tamamına ulaşmak isteyen okuyuculara kolaylık sağlanmıştır.

18. Vezin ve anlam gereği metne eklediğimiz kelimeler köşeli parantez “[ ]” içerisinde gösterilmiştir.
19. Divanda yer alıp mecmû’ada yer almayan beyitler dipnotta mısraların arasına (//) işareti konularak ayrılmıştır.
20. Mecmû’a ve karşılaştırma yapılan eser arasındaki farklar dipnot alanında gösterilirken öncelikle mecmû’adaki şekiller metne dâhil edilmiş, sonrasında divanlardaki farkları göstermek için iki şekil arasına iki nokta (:) konulmuştur. Bundan sonra konulan ve ilgili kelime/ibarenin kaynağını gösteren “M” mecmû’aya; “D” ise divana işaret etmektedir.
21. Karşılaştırma sonucunda bulunmayan kelime, mısra veya beyitleri belirtmek için (-) işareti kullanılmıştır. Divanda bulunmayan bir ibare (-D), Mecmû’ada bulunmayan bir ibare ise (-M) şeklinde gösterilmiştir.
22. Arapça ve Farsça ön ekler (-) işareti ile ayrılmıştır: Bî-dad, bî-aman, nâ-hoş vb.
23. Farsça ikilemelerin arasına gelen ekler ayrı gösterilmiş ve (-) işareti ile ayrılmıştır: ser-te-ser, gûn-â-gûn vb.
24. Metinde y’li ve y’siz kullanılan “hemze”nin standart bir kullanım yakalamak amacıyla y’siz şekli tercih edilmiştir: dâ’im vb.
25. N’ola” gibi büzülmeler (contractions) kesme işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir.

3.3. Metnin İşaretler Sistemi

Tablo 7. Transkripsiyon Tablosu

TRANSKRİPSİYON TABLOSU			
آ - ا	A, a, Ā, ā	ش	Ş, ş
أ - ا	A, a, E, e,	ص	Ş, ş
ء	’	ض	Ž, ž, Đ, đ
ب	B, b	ط	Ț, ț
پ	P, p	ظ	Z, z
ت	T, t	ع	‘
ث	Ṣ, ṣ	غ	Ğ, ğ
ج	C, c	ف	F, f
چ	Ç, ç	ق	Ç, ç
ح	H, h	گ - ك	G, g, K, k, Ń, ñ
خ	Ḥ, ḥ	ك	Ń, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	V, v, (O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü, Ū, ū)
ژ	J, j	ه	H, h, (a, e)
س	S, s	ی - ی	Y, y, (I, i, Ĭ, ĭ, Ī, ī)

3.4. Karşılaştırmalı Metin: Mecmû' a-i Eş'âr

- [1a] 1 DER-İPTİDÂ-İ HARFÜ'L-ELİF
[Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün]
- 1 Elâ yâ eyyühe 's-sâkî edir ke 'sen ve nâvilhâ²⁴¹
Bu 'ömr-i bî-ķarârı sen bilürsin ķünkü zâ 'ilhâ
- 2 Ben oldum ķurb-ı sultāna muķarreb ķalmadı ķorķu
İlāhî ber-devām olsun bu şoķbet bir niķe yıl hâ
- 3 Belâ küncinde ben dil-ķaste irdüm ķālet-i nez' e
Ṭabîbüm şerbet-i vaşluñ irişdür bir meded ķıl hâ
- 4 Cemî' -i māsivādan dil tecerrüd eyler ammâ kim
Velâkin āsitānuñ kelbiyem ğāyet de mā 'ilhâ
- 5 Degüldür iķtiyār elde beni ṭa' n eyleme zāhid
Ki zîrâ zabtına ķādir degülüm göñlümi bil hâ
- 6 Firāķuñ hep vücūdum mülkini yağmaya virmişdür
Vişālüñle müşerref olmada pek ķatı müşkil hâ
- VELEHU EYŻAN**
- 7 Yolunda sāye-veş yeksān ğubār-ı pāyiña raķm it
Ķılıpdur cānı teslîm luṭf u ķahruñ cümle ķā 'ilhâ
- 8 Bugün meydān-ı 'aşķında eger sultān-ı 'aşķ olduķ
Ķaçandañ **Sırrî** şermende ķapuña geldi sā 'ilhâ

²⁴¹ 1. İsmail Hakkı Aksoyak (2016). *14.yy'dan 19.yy'a Anadolu ve Rumeli'de Yazılmış Türkçe Edebi Metinler Üzerine Söylenmemiş Sözler*. s.11.

"Ey sâkî! Kadehi dolaştır ve bana sun" anlamına gelen, Muaviyeoğlu Yezid'in (ö. 683) olarak bilinen bu mısraın Hâfız-ı Şirazî (ö. 1389) tarafından iktibas edilerek ilk gazelinin matla beyti olarak kullanılması ve Osmanlı şairlerinin aynı dizeyi divanlarındaki ilk gazellerinin başına yerleştirmesi bir gelenektir. Rivayetlere göre Hâfız'a "Neden bu beyitten iktibasta bulundun" diye sorulduğunda "Kâfirin malı mümine helaldir" demiştir.

İsmail Hakkı Aksoyak (2016). "*Fâik'in 'Elâ Yâ Eyyühe's-sâkî Edir Ke'sen ve Nâvilhâ' Mısraına Tasavvufî Şerhi: Lübb-i Sühan*". s.223-224.

Bu gazel, *Diyârbekirli Şâir Sırrî Hanım'ın Dîvânı*'nda yoktur.

- [2b]   2   ĞAZEL-İ RĀSİH²⁴²
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1   Süzme çeşmüñ degmesün müjgān müjgān üstüne²⁴³
Vurma zaḥmüñ sīneme peykān peykān üstüne²⁴⁴
- 2   Dilde ğam var şimdilik luṭf eyle gelme ey sürür²⁴⁵
Olamaz bir ḥānede mihmān mihmān üstüne
- 3   Rīze-i elmās eker her açdıĝı zaḥma o şūḥ
Luṭf var olsun eder iḥsān iḥsān üstüne²⁴⁶
- 4   Yārdan meḥcūr iken düşdüm diyār-ı ğurbete²⁴⁷
Eyledi felek bize hicrān hicrān üstüne²⁴⁸
- 5   Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler ḥaḳḳıma²⁴⁹
Eylemişler Rāsīḥ'e bühtān bühtān üstüne
- [2b]   3   ĞAZEL-İ ḤAYRET²⁵⁰
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1   Ḥasret-i vaşluñla ağlar āh ider göñlüm gözüm
Seyr ḳıl hecrüñde gel gör kim nedür göñlüm gözüm
- 2   Göñlüm ister bezm-i vaşluñ göz arar ruḥsārını
Girye vü zār ile ḳalmış der-be-der göñlüm gözüm
- 3   Ḥāk-i pāyiñ ṭütüyā-yı dīde-i ḥūnbārdur
Pāyuña yüz sürmege ṭurmaz gider göñlüm gözüm
- 4   Gitse ser çekmem ser-i kūyından ey meh-rū ayak
Āh eşkile gezer bī-pā vü ser göñlüm gözüm²⁵¹

²⁴² 2. Özge Öztekin (1997). *Rāsīh Divānı İnceleme-Teknik Metin Özel Adlar Dizini*. s.325.

²⁴³ 2. 1a, degmesün: gelmesün D.

Rāsīh'e ait bu gazel bestelenmiştir. Temmetin üç şekline birden “*Temmet, Temame, Mim*” yer verilmiştir. 1a varaĝında rik'a yazı ile başlayan mecmû'a bu varakta talik yazıya dönmüştür.

²⁴⁴ 2. 1b, Vurma zaḥmüñ: Urma zaḥm-ı D.

²⁴⁵ Bu beyit: 4. beyittir D.

²⁴⁶ 2. 3b, Luṭf var: Luṭfı var D; eder: ider D.

²⁴⁷ 2. 4a, ğurbete: ğurbetde D.

²⁴⁸ 2. 4b, Eyledi felek bize hicrān hicrān üstüne: Dehr gösterdi baña hicrān hicrān üstüne D.

²⁴⁹ 2. 5a, demişler ḥaḳḳıma: demişler ḥaḳḳına D.

²⁵⁰ 3. Bu gazel mecmû'ada 2b'de yazılmıştı. 45b'de tekrar yazılmış.

²⁵¹ 3. 4b, gözüm göñlüm: 111. 4b, göñlüm gözüm: M.

Zıra vezin bozuluyor.

- 6 Kūy-ı ğurbetde ne bir bildik ne bir ğam-ĥār var
Kim götürsün ger yazarsam nāme bilmem yāre ben²⁶⁰
- 7 Geh esīr-i ğurbet eyler geh enīs-i ğam beni
Şaşmışım bilmem ne yapsam baĥt-ı nā-fercāma ben²⁶¹
- 8 ‘Anber-i zūlfūñ getirdi başıma sevdāları
Yoĥsa nerden dūş olurdu bu ĥayāl-i ĥāma ben²⁶²
- 9 Telĥ-kām etmez misin şīrīn lebiñ ey **Rızā**²⁶³
Sen hemān eyle tekellüm rāzıyım dūšnāma ben²⁶⁴

[3b]²⁶⁵

5

ĠAZEL

[Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün]

- 1 Bahār eyyāmıdır ey dil fiġān-ı ‘aşkı müzdād et
Mişāl-i ‘andelīb ol gül-ruĥuñ bāġında feryād et
- 2 Yeter yıķduñ dil-i vīrānımı ey şāh-ı germ mu‘ tād²⁶⁶
Gel ey genc-i ümīdim gel meded luĥfuñla ābād et
- 3 Ne ĥacet pādişāhım ‘āşıķa tīġ-i sitem çekmek²⁶⁷
Niçün zaĥmet verirsin kendine aġyārı cellād et
- 4 Hücūm etdi derūnum ĥışnına ceyš-i ğam-ı devrān
Mey-i pūr-zūr ile sākī pey-ā-pey tırma imdād et
- 5 Amān şūĥ-ı tersā ĥayd-ı zūlfūñde giriftārim²⁶⁸
Esīr oldumsa da kāfir mürüvvet yoĥ mu inşāf et²⁶⁹

²⁶⁰ 4. 6b, nāme bilmem yāre ben: yāre bilmem nāme ben D.

²⁶¹ 4. 7b, Şaşmışım bilmem ne yapsam: N’eyleşem bilmem ne yapsam D.

²⁶² 4. 8b, Yoĥsa: Yoĥsa D.

²⁶³ 4. 9a, Telĥ-kām etmez misin şīrīn lebiñ ey **Rızā: Nevres**’i etmez seniñ şīrīn kelāmıñ telĥ-kām D.

²⁶⁴ Vezin bozuk.

²⁶⁵ 5. Ahmet Yenikale (2012). *Sünbül-zāde Vehbî Dîvânı*. s.364.

Gazel 7 beyit olup mecmû’ada 6 beyiti yazılmıştır: Mecmû’ada yazılmayan beyitler:

2. beyit: Furāt u Dicle-āsā cūşiş-i eşk-i revānıñla // O şūhuñ cennet-i kūyun behişt-ābād-ı Bagdād et D.

Bu gazel mecmû’ada 3b’de yazılmıştı. 15a’da tekrar yazılmış.

²⁶⁶ 5. 2a, ey şāh-ı germ mu‘ tād: şimden geri yap yap D.

²⁶⁷ 5. 3a, çekmek: çelmek D.

²⁶⁸ 5. 5a, Amān şūĥ-ı tersā: Amān ey şūĥ-ı tersā D.

²⁶⁹ 5. 5b, inşāf et: āzād et D.

Gazelin sonunda “mimler”den oluşmuş bir temmet kaydına yer verilmiştir.

6 Unutma gūşe-i hicrānda bu **Vehbī**-i maḥzūnu
Peyām-ı vuşlatuñla gāhice yād eyleyip şād et

[3b] 6 **ĠAZEL**²⁷⁰
[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]

1 Niçe toyunca görem sen gül-i nāzik-bedeni²⁷¹
Kendi kirpigim olupdur baña gözüm diken

2 Çıkmason āhım odı ağzımı açdırma benim
Yağmasun sūz-ı derūnum seni söyletme beni

[3b]²⁷² 7
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]

1 Bir tarafından 'āşıkı derd-i ğam-ı yār ağladur
Bir tarafından vaz' ı nā-hemvār-ı ağıyār ağladur

2 Şanma şeydā gönümü baht-ı siyekār ağladur
[Geh]²⁷³ felek geh ğam beni geh ol sitemkār ağladur

[4a] 8 **ĠAZEL-İ FAZL**²⁷⁴
[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]

1 Vire mi derd-i şanem derdüme dermān vire mi
Vaḳtidür dem-be-dem artar yüregümüñ elemi

2 Yüzünü görse eger müdde' ilerden saña mı
Ey kızıl gül saña kim çekdi dikenden ḥaremi

3 Ḥayli demdür ben anuñ gözlerinüñ ḥastesiyem
Süregelse yüzüm üzre başşa ḳademi²⁷⁵

4 Yazayum derse ḳalem kirpiğünüñ şerḫini ben
Yarayum bıçağıle başdan ayağı ḳalemi

²⁷⁰ Bu gazel bestelenmiştir.

²⁷¹ **6. 1a**, Mecmū'ada yanlışlıkla "gel nāzik-i bedeni" şeklinde yazılmıştır.

²⁷² Başlık yoktur.

Şādī Bey'e ait bu güfte bestelenmiştir.

²⁷³ Bu kelime oksitlenme sonucu tahribe uğramıştır, buradaki kelimeyi "geh" diye okuduk.

²⁷⁴ Fazl mahlası bulunan bu ilāhi bestelenmiştir.

²⁷⁵ Vezin bozuk.

5 Yüzümü yerlere sürüp geceler yalvarayum
Kâfire vire murâdñ ya baña virmeye mi

6 **Fazl** sen mâhı dilersen yüzünü dergâha tut
Hâşâ ki maħrûm kıla çokdur ilahuñ keremi

[4a] 9 **ĠAZEL-İ SŪZİ**
[Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün]

1 Bezm-i vuşlatda bu şeb şâh gelür hâtıruma
Gâh o yârdan geçerüm gâh gelür hâtıruma

2 Ol zamân kendüme bir başka tesellî bula mı
Façağ efkâr ile bir âh gelür hâtıruma

3 Giceler şubha kadar fikr-i hayâl eyler isem
Yine ol hicrânı çok kâfir gelür hâtıruma

4 Yâri ağıyârla gördüm yine **SŪZİ** bu gece
İnkisâr eylemem Allâh gelür hâtıruma

[4b] 10 **Lİ-CENÂB-I NEVRES**²⁷⁶
[Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün]

1 Ne güller gül ne ħod gülzârlar gülzârdır sensiz
Baña cennet daħı ey yâr teng [ü] târdır sensiz

2 Enîsim hem celîsim ħam işim şubħ u mesâ mâtem
Gözüm pür-ħam dilim pür-âh-ı âteş-bârdır sensiz²⁷⁷

3 Vedâ' itdi tenimden cân u dil hep cümleten şimdi
Yanımda âşinâlar döstüm ağıyârdır sensiz²⁷⁸

4 Ne mümkün hiç gülzâr-ı cemâl-i ħayra nezzâre
Baña müjgânlarım ħâr-ı ser-i dîvârdır sensiz

5 Ser-i bālînine rü 'yâda olsun bâri ey vaħşî
Yetiş biçâre ' âşık pek yatur bîmârdır sensiz²⁷⁹

²⁷⁶ Hüseyin Akkaya (1994). *Nevres-i Kâdim ve Türkçe Divanı*. s.466-467.

²⁷⁷ 10. 2b, pür-ħam: pür nem D.

²⁷⁸ 10. 3b, döstüm: düstüm D.

²⁷⁹ 10. 5b, ' Âşık: Nevres D.

- [4b] 11 ĞAZEL
[Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün]
- 1 Şarâb-ı ye's ile memlû kırık peymânedir gönüm
Temelden bir harâb olmuş yıkık meyhânedir gönüm
- 2 Yakın gelme uzağdan geç degildir cây-ı âsâyiş
Hevâ-yı şarşar-ı gamla perişân lânedir gönüm
- 3 Harâb-ender-harâb oldu bu 'işretgâh-ı 'âlemde
Fiğân u nâlesi sūzişli bir mestânedir gönüm
- 4 Gelelden sâha-yı kevine nice gam çekdiğim bil kim
Şığışmaz şafhâ-ı ta' rife bir efsânedir gönüm
- 5 Tahassür ber-ţaraf bezm-i vişâlinden anıñ dünyâ
Gül-i Şem' i cemâl-i yâr için pervânedir gönüm
- [5a] 12 ĞAZEL-İ DİĞER²⁸⁰
[Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün]
- 1 Yârîñ bu kadar cevri gelür miydi hayâle
Güş etmedi efğân beni dönderdi hilâle
- 2 Ru'yâda bile pâyini būs etmegi görmem
Elden ne gelür ağlamadan başka bu hâle
- [5a-5b]²⁸¹ 13
[Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün]
- 1 Gönül bu âteş-i 'aşka giriftâr oldu gitdikçe
İşi bülbül gibi her-dem fiğân zâr oldu gitdikçe
Yolunda bezl-i cân itdim görüp ol çeşm-i dildârı
Ucu ol halka-i zülfüne berdâr oldu gitdikçe
- 2 Çerâğ-ı buse-i 'aşka düşen 'âşıkda bâğ olmaz
Çeker cevri elem-i dehri cihân içre şağ olmaz
Giribânım birağup aşla yanımdan ırâğ olmaz
Bu gam bizde yûri ey dil kafadâr oldu gitdikçe

²⁸⁰ Bu gazel bestelenmiştir.

²⁸¹ Bu murabba', *Antepli Ayni Divanı ve Karamanlı Ayni Divanı*'nda yoktur.
Başlık yoktur.

3 Baña hiç kimse ‘âlemde meded-res olmadı aşlâ
 Ğam-ı cānān ile itdim vücūdum şehrinı ifnā
 Görüp hāl-i dīger-gūnum ‘ināyet itmedi hayfā
 Teraḥḥüm itmeyüp dilber cefākār oldu gitdikçe

4 Nedendir bilmezem cānā bu ğamlar ‘Aynī rāḥım mı
 Felekden çekdigim ğamlar meşakḳatler günāḥım mı
 Esīr-i zār-ı sergerdān iden baḥt-ı siyāḥım mı
 Enīsım künc-i miḥnetde siyāḥ mār oldu gitdikçe

[5b]²⁸² 14 ĞAZEL-İ DİGER
 [Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün]

1 Merdüm-i dīdeme bilmem ne füsün etdi felek
 Giryemi kıldı füzün eşkümi hūn etdi felek

2 Şīrler pençe-i ḳahrumda olurken lertzān
 Beni bir gözleri āhūya zebūn etdi felek

[5b] 15 ĞAZEL²⁸³
 [Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün]

1 Tā-be-key sūz-ı ğamuñla derdli sīnem dağlayam
 Nice bir şular gibi dağlar başında çağlayam

2 Çünkü dökmezsın nem-i eşküñ benimçün sevdiğim
 Bāri ḳoyver hālime kendime kendim ağlayam

²⁸² Selīmī’ye (d.1567-ö.1550) ait bu gazel bestelenmiştir.

²⁸³ 15. Raḥşan Gürel, *Enderunlu Vâsıf Divanı*. s.690, 691.

Divanda “Muḥtelif Kıt‘alar” arasında kayıtlıdır.

- [5b] 16 **DİGER**²⁸⁴
[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]
- 1 Kimi mestāne seher yārile gülşende yatur²⁸⁵
Kimi derd-i elem-i hecr ile külhanda yatur²⁸⁶
- 2 Künc-i miḥnetde raḫībā beni tenhā şanma²⁸⁷
Yār eger sende yatarsa elemi bende yatur
- [6a] 17 **ĠAZEL**
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Koyma zülfün 'arız-ı enverde Allāh 'aşkına
Eyleme ḫurşide ebri perde Allāh 'aşkına
- 2 Bunca āzār eyleme incitme ey gerdün beni
Bir şanem sevdāsı vardır serde Allāh 'aşkına
- 3 Gönlüm olmuş firḫatiñle pāre Allāh 'aşkına
Merhem-i vaşluñle it bir çāre Allāh 'aşkına
- 4 Şıdḳ-ı 'aşkından dem urmuşdur dil-i manşūrumuz
Pīç ü táb-ı zülfüne çek dāre Allāh 'aşkına
- 5 Bu dil-i şad çāk nāzik şāne-i meşşātıdır
Taḫ efendüm kākül-i zertāre Allāh 'aşkına
- 6 Olmasun gönlüm gibi āşüfte ey bād-ı şabā
Degme inşāf it zülf-i yāre Allāh 'aşkına²⁸⁸
- 7 Merḫametkārım efendim nāzeninim sevdiğim
'Āşıkıñ bī-çāredir ²⁸⁹ bir çāre Allāh 'aşkına

²⁸⁴ 16. Coşkun Ak (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*. s.414, 415.

Gazel 7 beyit olup mecmû'ada 2 beyiti yazılmıştır: Mecmû'ada yazılmayan beyitler:

2. beyit: Ey kaşı yâ nice girsün eline ağyaruñ // Ki oḳuñ ḳande vü ḳan dilde vü dil tende yatur D.

3. beyit: Ḥāneden taşra ḫırām eyle gör ey serv-i sehî // Her ḳadem ḫāk-ı rehüñde nice efgende yatur D.

5. beyit: Seherî her yane mestāne ḳulaḳ dut gör kim // Gülsitānuñda nice bülbül-i güyende yatur D.

6. beyit: Kîn-i 'uşşāḳa belā-keş dil-i senginüñdür // Beñzer ol āteş-i sūzāna ki āhende yatur D.

7. beyit: Ḥāk u ḥün içre yatur derd u ḡamuñla Rûḫî // Yād idüp anı dimezsın ki 'aceb ḳande yatur D.

²⁸⁵ Rûhî Bağdadî'ye (ö. 1605) ait bu gazel bestelenmiştir.

²⁸⁶ 16. 1b, Kimi derd i elem i hecrle: Kimi derd u ḡam-ı hicrānile D.

²⁸⁷ Bu beyit: 4. beyittir D.

²⁸⁸ Vezin gereği "zülûf" şeklinde okunmalıdır.

²⁸⁹ Son mısraın üçüncü kelimesi silinmeye çalışılmıştır. Bu nedenle okunamamış ve orijinal şekli verilmiştir.

- [6a] 18 ĞAZEL-İ EMRİ²⁹⁰
[Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün]
- 1 Senüñ fülful beñüñ varsa benüm dâğ-ı siyâhum var
Senüñ sünbül şaçun varsa benüm de dūd-ı âhum var
- 2 Senüñ başuñda ey meh gün gibi zer-efserüñ varsa²⁹¹
Benüm de şu' le-i nâr-ı maħabbetden külâhum var
- 3 Senüñ başuñda miskîn sâye-bân var ise kâkülden²⁹²
Benüm de dūd-ı dilden âsumânî bâr-gâhum var
- 4 Senüñ müjgân-ı çeşmünden var ise leşkerüñ şaf şaf²⁹³
Benüm de yir yüzün tıtdı sirişkünden penâhum var²⁹⁴
- 5 Senüñ kıandan sirişkün var ise ey dîde-i Emrî
Benüm sūz-ı derūnumdan gelür çok âh u vâhum var²⁹⁵
- [6b] 19 ĞAZEL-İ NİYÂZİ²⁹⁶
[Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]
- 1 Kim ki cāndan geçmez ise söyle bize yâr olmasun²⁹⁷
'Âr u 'ırz ile gelüp 'âşıklara bâr olmasun
- 2 Ğam yükün 'âşık olan dâ'im çeke gelmişdür²⁹⁸
Döymeyen dōst derdine 'aşkla giriftâr olmasun²⁹⁹
- 3 Derd uyutmaz râħat itmez gice gündüz 'âşığı
Şol ki bülbüldür güle karşı nice zâr olmasun

²⁹⁰ 18. M. A. Yekta Saraç (2002). *Emrî Dîvani*. s.116.

Bu gazel mecmû'ada 6a'da yazılmıştı. 24a-24b'de tekrar yazılmış.

Gazel 6 beyit olup mecmû'ada 5 beyiti yazılmıştır: Mecmû'ada yazılmayan beyitler:

5. beyit: Senüñ mânend-i mir'ât-ı mücellâ 'ârizuñ varsa // Benümde küşe-i çeşm ile irâqlardan niğâhum var D.

²⁹¹ 18. 2a, başında: başuñda D.

Bu beyit: 3. beyittir. (Divanda 2. ve 3. beyit yer değıştirmiştir.) D.

²⁹² 18. 3a, başında: başuñda D; mişkîn: miskîn D.

²⁹³ 18. 4a, çeşminden: çeşmünden D.

²⁹⁴ 18. 4b, tıtdı sirişkünden penâhum var: tutar sirişkünden sipâhum var D; yüzün: yüzün D.

²⁹⁵ 18. 5b, Benüm sūz-ı derūnumdan: Benüm de sūz ile dilden D.

²⁹⁶ 19. Kenan Erdoğın (1998). *Niyâz-i Mısrî Dîvânı*. s.178.

Bu gazel mecmû'ada 6a'da yazılmıştı. 46b'de tekrar yazılmış.

Gazel 8 beyit olup mecmû'ada 7 beyiti yazılmıştır: Mecmû'ada yazılmayan beyitler:

7. beyit: Cümle efkârün ħurûfin cem' idüp tevĥid ile // Nokta-i vaħdetde ħaşr ol ħayr efkâr olmasun D.

²⁹⁷ 19. 1a, söyle: deñ D.

²⁹⁸ 19. 2a, yükün: yükün D; gelmişdür: gelmiş dürür D.

²⁹⁹ 19. 2b, 'aşkla: 'aşka D.

- 4 Zevk-i t̄ā' atle bir kimse h̄āl-i ' aşk'ı añlamaz³⁰⁰
T̄alib-i şādık isen bilünde zünnār olmasun³⁰¹
- 5 Remz-i H̄aqq'a mahrem olmağ degmenüñ kārı degül
Kim dilerse ' aşk ile yār olsun ağıyār olmasun
- 6 Zerrece ' aşk odı kimde olsa yağar varlığıñ³⁰²
' Aşk odı ister ki H̄aqq'dan ğayrı hiç var olmasun
- 7 Ey Niyāzī h̄āl-i ' aşk'ı herkese fāş eyleme
Sırr-ı H̄aqq'dur aña bigāne ğaberdār olmasun
- [6b] 20 ĞAZEL³⁰³
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Ağlar iñler pāyiñe yüzler sürer göñlüm gözüm
H̄āk-i pāye āh-ı eşkim ' arzeder göñlüm gözüm
- 2 Ben niçün āh etmeyim ağlamayım ey Dāniş
Mācerā-yı rāz-ı ' aşkım fāş eder göñlüm gözüm
- [6b] 21 KIT' A-İ DİĞER
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 ' Arz ediñ aĥvālimi ol yāre Allāh ' aşkına³⁰⁴
Derd-i āhım bilsün ol meh-pāre Allāh ' aşkına
- 2 Neyse maqşūdı merāmi söylesün itsün beyān
Yağmasun yandırmasun beni nāre Allāh ' aşkına³⁰⁵
- [7a] 22 Lİ-CENĀB-I FUZŪLİ³⁰⁶
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Ey esīr-i dām-ı ğam bir ğuşe-i mey-ĥāne tut³⁰⁷
Tutma zühhādīñ muĥālif pendini peymāne tut

³⁰⁰ 19. 4a, Zevk-i: Zerğ-ı D; kimesne: kimse D.

³⁰¹ 19. 4b, bilünde: bilünde D.

³⁰² 19. 6a, varlığıñ: varlığın D.

³⁰³ Bu gazel bestelenmiştir.

³⁰⁴ 6a'da "Allāh ' aşkına" redifli bir gazel daha bulunmaktadır.

³⁰⁵ Vezin gereği "ben" şeklinde okunmalıdır.

³⁰⁶ 22. Kenan Akyüz vd., (1997). *Fuzûlî Divanı*. s.151, 152.

³⁰⁷ 22. 1a, Ey esīr-i dām-ı: Ey esīr-i dāim D.

- 2 Dişledimse la^ç liñ ey qanım dökən qahr eyleme
Tut ki qan ettim ^ç adâlet eyle qanı qana tut
- 3 Çizginirken başıña şem^ç -i ruhuñdan gönlümü³⁰⁸
Men^ç qılma ânı hem ol şem^ç e bir pervâne tut
- 4 Ger saña efgânımı bî-hüde derse müdde^ç i
Ol söze tutma qulağ ben çektiğim efgâna tut³⁰⁹
- 5 Tutmazam zencîr-i zülfin terkin ey nâşih beni³¹⁰
Hâh bir ^ç âkil hayâl et hâh bir divâne tut
- 6 Ey olup sultân diyen dünyâda benden ğayrı yok
Sen seni bir cuğd bil dünyâya bir vîrâne tut³¹¹
- 7 Ey **Fuzûlî** dehr Zâl'inin firibinden şağın
Ġâfil olma er gibi depren işiñ merdâne tut³¹²

[7a-7b] 23 **EYZAN Lİ-CENĀB-I FUZŪLĪ**
[Me^ç ūlü Fâ^ç ilâtü Me^ç ilü Fâ^ç ilün]

- 1 Ey bî-vefâ ki ^ç âdet oluptur cefâ saña³¹³
Bi 'llâh cefâdır olma demek bî-vefâ saña
- 2 Geh nâz ü geh kirişme vü geh ^ç işvedir işiñ
Cânın sevenler olmaya yik âşnâ saña³¹⁴
- 3 Biñ cân olaydı kâş men-i dil-şikestede
Tâ her biriyle bir kez olaydım fidâ saña
- 4 ^ç Aşkıñda mübtelâlığını her gören şanır³¹⁵
Kim olmak iħtiyâr iledir mübtelâ saña
- 5 Ey dil ki ğamıyla tırmayup istersiñ ol mehi³¹⁶
Şükr et bu hâle yoksa gelir bir belâ saña

³⁰⁸ 22. 3a, gönlümü: cânımı D.

³⁰⁹ 22. 4b, qulağ: kulak D.

³¹⁰ 22. 5a, Tutmazam: Kılmazam D; zülfin: zülfi D.

³¹¹ 22. 6b, dünyâya: dünyâni D.

³¹² 22. 7b, Ġâfil olma: Olma gafil D.

³¹³ 23. Kenan Akyüz vd., (1997). *Fuzûlî Divanı*. s.138, 139.

³¹⁴ 23. 1a, olmaya: olmasa D.

³¹⁵ 23. 4a, her gören: ayb eden D.

³¹⁶ 23. 5a, ğamıyla: hecre D; tırmayup: düzmeyip D.

- 6 Ey gül ğamında eşk ruĥ-i zerdim etdi āl
Bildirdi ola şuret-i ĥālim řabā saña
- 7 Düşmez çü řāh ĥurbu **Fuzūlī** gedālara
Ol şehden iltifāt ne nisbet baña saña
- [7b] 24 **ĠAZEL-İ LEYLĀ ĤANIM**³¹⁷
[Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün Mefā^ç īlün]
- 1 Yine kaçdı o řūĥ-ı verd-i nāzım mübtelālardan
Uşandı ğālibā şeb-tā-seĥer āh u nevālardan
- 2 Ne yapsam neyle añlatsam ^ç aceb ĥāl-i dil-i zārı
O zālīm bī-vefā pek bī-ĥaberdır āřinālardan
- 3 ^ç Aceb mi beklesem yatsam o řāhıñ reh-ġüzārında
Faĥīr ümmīd-i iĥsān eyler elbet pādīřālardan
- 4 Eşer eyler mi ġözdaĝı raĥībīñ ^ç āřık-ı zāra
Seniñ ^ç āřkıñla ġöñlüm arta ĥaldı çoĥ belālardan
- 5 Bu mīřrā^ç ı Vaĥīd'īñ n'ola mengüş olsa **Leylā**'ya
Cefādan ġayri nesne ġörmedim ben bī-vefālardan
- [7b] 25 **BU DAĤİ**³¹⁸
[Mef^ç ūlü Mefā^ç īlü Mefā^ç īlü Fe^ç ūlün]
- 1 Yaĥdı yine yandırdı beni āteř-i fūrĥat
Fīkr eylese reftārıñı dil özge ĥıyāmet
- 2 Raĥm itmediñ ^ç uřřāk-ı belā-keşlere ařlā³¹⁹
Ey řūĥ-ı cefā-pīře yeter zŭlm ü felāket
- 3 Aĝyāra vefā eyleyüp itdiñ beni meĥcūr
Yetmez mi a zālīm çekilen derd ü meřaĥĥat
- 4 Eşkim n'ola çağlarsa da şular gibi her bār³²⁰
şönmez yine sīnemdeki bu nār-ı ĥarāret

³¹⁷ 24. Mehmet Arslan (2003). *Leylā Hanım Divanı*. s.290, 291.

³¹⁸ 25. Mehmet Arslan (2003). *Leylā Hanım Divanı*. s.239.

³¹⁹ 25. 2a, ařlā: kat'ā; D.

³²⁰ 25. 4a, řular: cŭlar D; her bār: ey řūĥ D.

- 5 Maḥrem idüp aġyārı bu dem bezmiñe zālīm
Leylā'yı idersiñ yine vaqf-ı ġam-ı ḥasret
- [8a-8b]³²¹ 26 [Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]
- 1 Şeb-i fürkatde baña eşkim olup yār u penāh³²²
Bize göstermedi ġün zerre qadar baḥt-ı siyāh
Tīr-veş cānıma geçdi o ġazūbāne nigāh
Ne ' aceb vuşlat-ı dildāra ġöñül bulmadı rāh
Raḥm idüp ḥālimize eylemedi luṭf u nigāh
Beni qan aġladaraq gitdi yine ol yüzi māh
*Āh ey çarḥ-ı felek yandım elinden şad āh*³²³
Seni Allāh ide derd ü ġam-ı dilden āġāh
- 2 Bezme biñ şevq ile geldikçe o māh-ı tābān
Yıkılır na' ra-i yāhū ile ġülzār-ı ciḥān
Zerre raḥm itmeyüp ' uşşāqına ol qaşı kemān
Tırmayup cānıma qaşd eyler o çeşm-i fettān
Benim āḥvālime olmuş iken ' ālem ḥayrān³²⁴
Bir taraftan daḥi sen qalbimi itdiñ virān³²⁵
Āh ey çarḥ-ı felek yandım elinden şad āh
Seni Allāh ide derd ü ġam-ı dilden āġāh
- 3 Yine pek cānıma kār eyledi derd-i ḥasret³²⁶
Giremem bāġ-ı behişte olunursam da' vet
Yārsız eġlenemem olsa da qaşr-ı cennet
Dil-i zārım ile üns eyledi ḥüzn ü miḥnet
Beni bir rütbe ' alīl eyledi derd-i fürkat
Şimdi tedbīr-i Felātün ile gelmez şıḥḥat³²⁷
Āh ey çarḥ-ı felek yandım elinden şad āh
Seni Allāh ide derd ü ġam-ı dilden āġāh
- 4 Bu qadar cevre ġöñül söyle taḥammül mi ider
Qaşdı öldürmek ise yār teġāfül mi ider³²⁸

³²¹ Başlık yoktur.

³²² 26. Mehmet Arslan (2003). *Leylā Hanım Divanı*. s.156, 157, 158.

Başlık: Teşmīn-i Beyt-i Maḥmūd Nedīm D.

³²³ 26. 1g, 2g, 3g, 4g, 5g, eliñden: elinden D.

³²⁴ 26. 2e, āḥvālime olmuş iken: aḥvāl-i perīşānıma D.

³²⁵ 26. 2f, qalbimi itdiñ virān: çeşmimi itdiñ giryān D.

³²⁶ 26. 3a, derd-i ḥasret: rüz-ı ḥasret D.

³²⁷ 26. 3f, tedbīr-i: ma' cūn-ı D.

³²⁸ 26. 4b, ise yār: idi şimdi D.

Bezme teşrife o hercâyi tenezzül mi ider
 Verd-i ruhsârına gūyâ beni bülbül mi ider
 Gâh ol gönça dehen zülfini sünbül mi ider³²⁹
 ‘Āşıkıñ boynuna zincîr-i teselsül mi ider³³⁰
Āh ey çarḥ-ı felek yandım elinden şad āh
Seni Allāh ide derd ü ğam-ı dilden āġāh

5 Fikr-i dildâr ile sen baġrımı pür-ḥün itdiñ
 Dem-be-dem sevdigimiñ zulmiñi efzûn itdiñ³³¹
 O şehe cevr ü cefâyı yine kânûn itdiñ
 Vuşlat-ı yâr ile a‘ dâları memnûn itdiñ
 Cevr ile ‘âşık-ı bî-çâreyi maḥzûn itdiñ
 Zülf-i leylâsına **Leylâ**’yı da Mecnûn itdiñ
Āh ey çarḥ-ı felek yandım elinden şad āh
Seni Allāh ide derd ü ğam-ı dilden āġāh

[8b] 27 **BU DAĞİ LEYLĀ ḤĀNİMİÑ ĖAZELİDİR**³³²
 [Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün]

1 Ḥasret-i verd-i ruḥuñla aġlarım ey mâh-rû
 Bülbül eylerse ‘aceb mi nev-bahârı ârzü³³³

2 Çözme zülfüñ ey perî ‘aqlım perişân eylediñ
 Üstüme lâyıq mıdır ġam leşkeri ide ġulü

3 ‘Āşıkım ‘âşık bu yolda lâubâlî-meşrebim
 Yâr için ölsem daği aġyâra itmeme ser-fürü

4 ‘Arz-ı dîdâr eyleye biġâneye leyl ü nehâr³³⁴
 ‘Āşık-ı bî-çâreler kan aġlaya lâyıq mı bu³³⁵

5 Çok fiġân itdiñ der-i kûyında ammâ bilmedi
 Rû-be-rû ‘arz eyle **Leylâ** ḥâliñi şimden girü

³²⁹ 26. 4e, Gâh ol gönça dehen: Yoḥsa ol serv-i semen D.

³³⁰ 26. 4f, ‘Āşıkıñ boynuna zincîr-i: Gerden-i ‘âşıkâ zencîr-i D.

³³¹ 26. 5b, zulmiñi: zulmini D.

³³² 27. Mehmet Arslan (2003). *Leylâ Hanım Divanı*. s.295.

³³³ 27. 1b, nev-bahârı: nev-bahâra ârzü D.

³³⁴ 27. 4a, eyleye: eyle de D.

³³⁵ 27. 4b, aġlaya: aġlasun D.

- [8b-9a]   28   **BU DAHI**³³⁶
 [Meʿ ülü Meʿā ʿilü Meʿā ʿilü Feʿ ülü]
- 1   Görseydi benim sevdiğimi bir gice Mecnûn
 Leylî için olmaz idi aḥvâli dige-r-gûn³³⁷
- 2   Dil bağlayalı silsile-i zülfine yârîñ³³⁸
 Dîvâneligim dem-be-dem olmaḡdadır eʿzûn
- 3   Ol zülfi perişân göreniñ ʿ aklı ƣalur mı
 Yaḡmāya virür olsa daḡi ʿ aql-ı Felâṭûn
- 4   Ḥasret olalı âyine-i rûyuña cānâ
 Dîvâneligim dem-be-dem olmaḡdadır eʿzûn³³⁹
- 5   **Leylâ** ƣuluña başıñ için raḡm it efendim
 Zîrâ ki iki gözleri aniñ eşk ile pür-ḡûn³⁴⁰
- [9a]   29   **ĠAZEL-İ ḤAYRET**
 [Feʿ ilâtûn Feʿ ilâtûn Feʿ ilâtûn Feʿ ilûn]
- 1   Ḥasret-i laʿ lûñ ile baḡrımı ḡûn itdi felek
 Eşk-i çeşmim aḡıdup buḡâlemûn itdi felek
- 2   Baḡladı göñlümi bir Leyli-veşûñ zülfüne kim
 Beni Mecnûn-ı zamândan da füzûn itdi felek
- 3   Mübtelâ eyledi bir gözleri âḡûya beni
 Şîr iken pençe-i ʿ aşḡında zebûn itdi felek
- 4   Bezm-i vuşlatda dem-i şâdi-i ʿ işretde iken
 Sâḡar-ı ʿ ayşımı zûlm ile nigûn itdi felek
- 5   Yaḡdı bir lâle-ruḡuñ nâr-ı firâḡına tenim
 Baña bu firḡati bir dâḡ-ı derûn itdi felek

³³⁶ 28. Mehmet Arslan (2003). *Leylâ Hanım Divanı*. s.292, 293.

Gazel 6 beyit olup mecmû'ada 5 beyiti yazılmıştır: Mecnû'ada yazılmayan beyitler:

6. beyit: Ġam mı bize Monlâ gibi bir şâha ƣul olduk // İtmez mi dü ʿ âlemde bizi luṭf ile memnûn D.

³³⁷ 28. 1b, Leylî: Leylâ D.

³³⁸ 28. 2a, bağlayalı: bağlanalı D.

³³⁹ 28. 4b, Elimizde bulunan mecmû'adaki 2. beyitin 2. mısrası'nın tekrar ettiğini görüyoruz. Bu mısra: Dîvâneligim dem-be-dem olmaḡdadır eʿzûn M.

28. 4b, Bir yerde ƣarâr itmez efendim dil-i maḡzûn -M.

³⁴⁰ 28. 5b, gözleri: gözi D.

- 6 Baña çekdirdi kemān-ebrūlarıñ çillesini
Elif-i kâmetimi ğam ile nūn itdi felek
- 7 ʿ Aşk-ı hūbān ile rüsvā-yı cihansuñ **Ḥayret** [piyāle]³⁴¹
Seni sergerde-i bāzār-ı cünūn itdi felek
- [9a] 30 **ĠAZEL**³⁴²
[Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilūn]
- 1 Ey gözleri āhū baña niçün bigānesin³⁴³
İstemez mi leylī-i devrān olan dīvānesin
- 2 Kākülūñ gibi perīşān-ḥāl eder āhım seni
Yıkma gel bu dil-ḥarābıñ ḥātır-ı vīrānesi
Meded şāhım³⁴⁴
- [9b] 31 **ĠAZEL**
[Meʿ ūlü Meʿāʿ ilü Meʿāʿ ilü Feʿ ūlūn]
- 1 Göñlüm nice bir āteş-i hicrānuña yansun
Taş olsa ṭayanmaz buña cān nice ṭayansun
- 2 Ḥasret gicesi niceye dek böyle uzansuñ
Bu ṭālih-i ḥābīde ne yapsam ki uyansuñ
- 3 Kan ağlayım tā şafaḳ kana boyansuñ
Bir āh ideyim berḳ urup eflākı tolansuñ
- 4 Zārum işidin ğulğule-i maḥşeri anuñ
Dūzaḥ ne imiş sūzişümi görsün inansun
- 5 Şūrīde göñül tek mey-i ʿ irfānına ḳansuñ
ʿ Ālem beni mestāne ya dīvāne ḳo şansuñ

³⁴¹ Mahlasın üzerine ilave edilmiş “piyāle” kelimesi vezin dışıdır.

³⁴² Bu gazel bestelenmiştir.

³⁴³ Vezin bozuk.

³⁴⁴ Gazelin sonunda “meded şāhım” ibaresi yer almaktadır. Bu şarkılarda “ara nam”dır.

- [9b] 32 **ḲİT' A**³⁴⁵
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Göñlümi vīrān idüp a' dāyı dilşād eyleme
Ey şeh-i hüsn-i behā dād eyle bīdād eyleme
- 2 Pençe-i şāhiñ-i ğamzeñ bī-amāndur gözüm şāh
Dām-ı zūlfūnden göñül murğını āzād eyleme
- [9b] 33 **ĠAZEL-İ DİĠER**
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Ḳande varsa ' āşık-ı bī-çāre cānānuñ arar
Derd ile bīmār olan elbette dermāniñ arar
- 2 Şanma raḥmından şunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i müjgāniñ arar
- [10b] 34 **DER-ḤARFÜ'L-BĀ**³⁴⁶
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Geldi çün faşl-ı ḥazān ' ālem perişān oldu hep³⁴⁷
Ehl-i cūr'et dehşetinden deng ü ḥayrān oldu hep³⁴⁸
- 2 Ehl-i maḥşer tek libāsından ḳamu ' üryān olup³⁴⁹
Dökdi evrāḳiñ şecer ' aybını nümāyān oldu hep³⁵⁰
- 3 Serv-i ḳaddiñ ḥam ḳılıp gülşende güller ḥār olup
Ġoncaler encüm-mişal ḥāk üzre bārān oldu hep³⁵¹
- 4 Yumdı nergis gözleriñ sünbül dirüp ğisūlarıñ
Ḳalmadı gördi zemīn çāk-i girībān oldu hep³⁵²

³⁴⁵ Bu Kıt'a bestelenmiştir.

³⁴⁶ 34. Şefik Korkusuz (2005). *Dîyârbekirli Şâir Surrî Hanım'ın Divânı*. s.105.

³⁴⁷ 34. 1a, çün faşl-ı ḥazān: hengām ḥazān D.

³⁴⁸ 34. 1b, cūr'et: ' ibret D.

³⁴⁹ 34. 2a, ḳamu: bütün D.

³⁵⁰ 34. 2b, ' aybını: ' aybı D.

³⁵¹ 34. 3b, encüm-mişal: yıldız gibi D.

³⁵² Divandaki 5. beyitin ikici mısrası ile 4. beyitin ikinci mısrası, elimizdeki mecmû'ada yer değiştirmiştir.

34. 4b, Ḳalmadı gördi zemīn çāk-i girībān oldu hep: Ḳalmadı gülşende revnak gülleriñ beñziñde ḳān D.

- 5 Sebzenüñ çemenüñ şabr u gülün beñziñde kı̄n³⁵³
Läleler ol tağı ile hāke pinhān oldu hep³⁵⁴
- 6 Kūhlar berf-i belādan āh eder çün ‘ aşk ile³⁵⁵
Dāmen-i şahrāya yüzler sürdi ‘ ummān oldu hep
- 7 Bezm-i bākīden ezel cāmīñ içen bīhūşlarıñ
Çeşmine dünyā vü ‘ uqbā cümle yeksān oldu hep

EYŻAN

- 8 Gördi bī-pervā yürür gülşende zāğ u tūṭiler³⁵⁶
‘ Andelībiñ beyt-i aḫzānı da giryān oldu hep³⁵⁷
- 9 Devr-i cāmīñ sākī-i devrān alupdur destine³⁵⁸
Her kime sundı vücūdı mülk-i vīrān oldu hep³⁵⁹
- 10 Maḫrem-i Sırr-ı Hūdā olmağ dilersen ey gönül³⁶⁰
Şem‘ için pervāneler sūzān u büryān oldu hep³⁶¹

[10b-11a] 35 DİĞER
[Meḫ‘ ülü Meḫā‘ ilü Meḫā‘ ilü Fe‘ ülün]

- 1 Gīsū-yı müselsel ruḫ-ı dildāre münāsib
Zencīr-i elem gerden-i ağıyāra münāsib
- 2 Pisteriñde āteş-i hicrān baña lāyık
Gelmezse gülistān-ı şafā yāre münāsib
- 3 Hūbāna ḫıramāni reviş cilve sezādır
Bī-cūmbiş-i hep şūret-i divāra münāsib

³⁵³ 34. 5a, Sebzenüñ çemenüñ şabr u gülün beñziñde kı̄n: Hāk-i sahrāde ‘ ayān çāk-ı girībān oldu hep D.

³⁵⁴ 34. 5b, ol tağı ile hāke: oṭağı zīr-i hāke D.

³⁵⁵ 34. 6a, Kūhlar berf-i belādan āh eder çün ‘ aşk ile: Kūhlerden eyledi seylābeler cūş u hurūş D.

³⁵⁶ 34. 8a, Gördi bī-pervā yürür gülşende zāğ u tūṭiler: Şimdi bī-pervā yürür gülzār içinde zāğler D.

³⁵⁷ 34. 8b, ‘ Andelībiñ beyt-i aḫzānı da giryān oldu hep: Būlbūlānıñ āşiyānı beyt-i aḫzān oldu hep D. (Harf-i Bâ-Gazel) (fasl-ı hazān hakkında) 4. Gazel.

³⁵⁸ 34. 9a, Devr-i cāmīñ sākī-i devrān alupdur destine: Sākī-i devrān elem sahbāsımı aldı ele D.

³⁵⁹ 34. 9b, sundı vücūdı mülk-i: sunduysa mülk-i cismi D.

³⁶⁰ 34. 10a, olmağ dilersen ey gönül: oldun sūkūt et Sırrıyā D.

³⁶¹ 34. 10b, büryān: giryān D.

VELEHU

4 Mümkin mi bu vādide feresrān ola herkes
Bu tāze edā kilik-i kehribāre münāsib

5 Gāhice **Nazīfe** lebūñ emdür ki revādur
Gül şerbeti renc-i dil-i bīmāre münāsib

[11a]³⁶² 36

[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' lün]

1 Yārdan geldi bize nāme-i hūb
Ḥaṭṭı hūb sözleri reñgīn üslūb

2 Kışver-i cāna bıraḫduñ şāhum
Leşker-i 'aşḫ ile ceng ü āşūb

3 Faşl-ı gülde bārī al git çemene
Ni' me'l-eyyām u ni' me'l-maṭlūb

4 Şafḫa-i hūsne ḫalem ḫaş ile
Āyet-i āḫsen şuret mektūb

5 Ḥāṭıra şaldı **Nazīfa** ḫāme
Böyle bir şī' r-i selīs-i mergūb

[11a]³⁶³ 37

[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]

1 Ḥasretūñle eşk-i hūnīnüm ki rīzān oldu hep
Sū-be-sū baḫr-ı ḡamīñ emvācı ṭūfān oldu hep

2 Çeşm-i merdümkeş nigāhi ḫanūmān sūz-ı ḫired
Reh zenān ḫüsn ü ānī āfet-i cān oldu hep

3 Ġamze-i tiḡ-i cefā ebrūsı şemşīr-i fezā
Āyet-i seyf-i ḫudā ḫüsnūñ nigeḫbān oldu hep

4 Düşdi dām-ı vaşlına Keyḫüsrev-i maṭlab diyu
Pertev-i ḫüsniñle mülk-i dil çirāḡān oldu hep

³⁶² Başlık yoktur.

³⁶³ Başlık yoktur.

5 Gūş idelden nāme-i pür-sūz u sāz-ı hāmemi
Bülbülān yekser **Nazīf**-āsā ğazelhān oldu hep

[11b-12a] 38 **MERSİYE-İ TÜRKİ**
[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]

1 Duhter-i şīr-i Hudā ' işmet-i dāver Zeynep³⁶⁴
Hedef-i tūr-i belā oldu mükerrer Zeynep

2 Bir zamān olmadı bu dehrde ğamdan hālī
Mübtelā-yı elem-i çarḫ-ı sitem-ger Zeynep

3 Hem-demi miḫnet u ğam oldu bu ' ālemde anıñ
Çekdi biñ derd ü belā vü ğamı dīger Zeynep

4 Çarḫ anı eyledi müstağrak seylāb-ı muḫsin
Oldı deryā-yı ğam u derde şināver Zeynep

5 Tā gözin açdı cihānı göre yaqdı cigeriñ
İtse miḫnet-i hicerāt peyanber Zeynep

6 Mātem-i māder-i ğam-perverin ağlar iken
Gördi tā ki elem-i mātem-i ḫayder Zeynep

7 Oldı peymān kişi rīze-i elmās ḫüsn
Gördi bu miḫneti de ađladı mużtar Zeynep

8 Ğış idüp ağladı ḫan gördi ki taşt içre gelür
Yāre yāre ciger-bāñ-ı birāder Zeynep

9 Pes degil miydi bu ğamlar aña kim ' ālemde
Kerbelā deştinde oldu mücāvır Zeynep³⁶⁵

10 Kerbelā küşteleriniñ ğamı yaqdı cigerin
Düşdi āteşler arā oldu semender Zeynep

11 K'āh-ı būyına kefin şaldı ' Alī ekberiniñ
Viridi ki ḫasım-ı nākāmına zīver Zeynep

³⁶⁴ Yazı stili değişmiştir.

³⁶⁵ Kelime eksikliği sonucu vezin bozulmuştur.

- 12 Hañçer-i şāh-ı şehidāna çekerken hañçer
Şi' r elinde görerek ağladı hañçer Zeynep
- 13 Vardı Hāzret-i ' Abbās gehi hūn-ālūd
Gördi ol deştde bī-bāzū-vü bī-ser Zeynep
- 14 Yetmiş iki şühedā mātemini bir günde
Tutuban çekdi fiğānı bī hadd ü Zeynep
- 15 Keşti-i şabr u taḥammülde yine şükr ideriñ
Şaldı deryā-yı ğam u miḥnete lenger Zeynep
- 16 Gitdi yağmaya bütün varını oldı zelīl
Gitmege Şām'a esīr oldı muḳarrer Zeynep
- 17 Başdı nā-maḥrem arā bezm-i Yezīd içre ḳadem
Ḳıldı ber pā o zamān şūriş-i maḥşer Zeynep
- 18 Ol ki dem dirler aña hūn-ı şehīdāna nūr ol
Ol demi nūş idene nakş ider izhār Zeynep
- 19 Ne ḳadar mucrim isen ḳorḳma günehden **Hāyret**
Saña maḥşerde yine merḫamet eyler Zeynep

[12a] 39 NÜḤ BĀB-I NEF'Ī³⁶⁶
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]

- 1 Bildürürdüm derdümi bir āhile cānāne hep
Ḳorḳarım sūz-ı derūnumdan felekler yāna hep³⁶⁷
- 2 Gün gibi bilmem kimüñ ğāmḫānesin pür-şevḳ eder
Ḥalk-ı ' ālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep
- 3 Dāne vermez ḫırmeninden merdüm-i dānāya çarḫ
Bez̄l eder varını ammā bulsa bir nādāne hep
- 4 Ceng ederler dīdede her şeb ḫayāl-i yār için
Girseler müjgānlarum n'ola boyunca ḳana hep

³⁶⁶ 39. Metin Akkuş (1991). *Nef'î Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, s.455
Bu gazel mecmû'ada 12a'da yazılmıştı. 13a'da tekrar yazılmış.

³⁶⁷ 39. 1a, Ḳorḳarım: Ḳorḳarın D.

5 Olmaz ey **Nef'î** bu vādide benimle hem-^ç inān
Gelsün esb-i ṭab^ç ina mağrūr olan meydāne hep

[12a-12b] 40 **DĪVĀN-I FUZŪLĪ**³⁶⁸
[Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün]

1 Benim tek hīç kim zār ü perişān olmasın yā Rab
Esīr-i derd-i ^ç aşk u dāğ-i hicrān olmasın yā Rab

ḤARFŪ'L-BĀ

2 Dem-ā-dem çekdiğim cevrlendir bi-raḥm bütlerden³⁶⁹
Bu kāfirler esīri bir müselmān olmasın yā Rab

3 Görüp endiše-i ḳatlimde ol māhı budur derdim
Ki ol endişeden ol meh peşimān olmasın yā Rab³⁷⁰

4 Çıkarmaḳ etseler tenden çekip peykānın ol serviñ
Çıkan olsun dil-i mecrūḫ peykān olmasın yā Rab

5 Cefā vü cevr ile mu^ç tādım anlarsız n'olur ḫālim
Cefāsına ḫad ü cevrine pāyān olmasın yā Rab

6 Demen kim ^ç adli yoḫ yā zūlmü çoḫ her ḫāl ile olsa
Göñül taḫtına andan özge sulṭān olmasın yā Rab³⁷¹

7 **Fuzūlī** buldu genc-i ^ç āfiyet mey-ḫāne küncünde
Mübārek mülkdür ol mülk virān olmasın yā Rab

[12b-13a] 41 **ĠAZEL-İ LEYLĀ**³⁷²
[Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün]

1 Yād-ı ruḫsārīñla eşkim cūy-bā[r] oldu bu şeb³⁷³
Dāğlarla sīnemi reşk-i bahār itdim bu şeb

2 Vaşlıñ itdikçe taḫayyül gülşen-i endişede
Tā şehir feryād u zārım çün hezār itdim bu şeb

³⁶⁸ 40. Kenan Akyüz vd., (1997). *Fuzūlī Divanı*. s.145.

³⁶⁹ 40. 2a, çekdiğim cevrlendir: cevrlendir çekdiğim D.

³⁷⁰ 40. 3b, ol: bu D.

³⁷¹ 40. 6b, özge: gayrı D.

³⁷² 41. Mehmet Arslan (2003). *Leylā Hanım Divanı*. s.235, 236.

³⁷³ 41. 1a, oldu: itdim D.

- 3 Zîr-i fesden dün perişân seyr idüp kâkülleri
 ˆ Aql u fikri ben de yâ hû târ-mâr itdim bu şeb
- 4 Zâhidâ fûrkat deminde bâde nûş itdiklerim
 İtme taˆ yîb ârzû-yı yâr-i laˆ l itdim bu şeb³⁷⁴
- 5 Gevher-i ˆ aşk aldım ammâ tuhfe-i ihdâ idüp³⁷⁵
 Gönlümi ol şâh-ı hüsne yâdigâr itdim bu şeb
- 6 Şarf idüp gencîne-i dilden nuķûd-ı eşkimi
 Hâk-i pây-ı dilbere cevher nişâr itdim bu şeb
- 7 ˆ Ârız-ı âliñle tîĝ-i ğamze itdikçe hayâl³⁷⁶
 Fûrkatîñle cism-i zârım dâĝ-dâr itdim bu şeb
- 8 Zülf-i şeb-rengiñle bu baht-ı siyâhım yâd idüp
 Dûd-ı âhımla yine dünyâyı târ itdim bu şeb
- 9 Dilde **Leylâ** dâĝ açup ser-tîz-i ebrûlarla âh
 Dâĝlarla sînemi reşk-i bahâr itdim bu şeb

[13a] 42 **MERSİYE-İ NEF'Î**³⁷⁷
 [Fâˆ ilâtün Fâˆ ilâtün Fâˆ ilâtün Fâˆ ilün]

- 1 Bildürürdüm derdümi bir âhile cânâne hep
 Ɔorķarım süz-ı derûnumdan felekler yâna hep
- 2 Gün gibi bilmem kimüñ ğâmĥânesin pür-şevķ eder
 Halk-ı ˆ âlem mübtelâ bir âfet-i devrâna hep
- 3 Dâne vermez ĥırmeninden merdüm-i dâñaya çarĥ
 Bezl eder vârimı ammâ bulsa bir nâdâne hep
- 4 Ceng ederler dîdede her şeb hayâl-i yâr için
 Girseler müjĝânlarum n'ola boyunca ķana hep
- 5 Olmaz ey **Nef'î** bu vâdîde benimle hem-ˆ inân
 Gelsün esb-i taḅˆ ina maĝrûr olan meydâne hep

³⁷⁴ 41. 4b, yâr-i laˆ l: laˆ l-i yâr D.

³⁷⁵ 41. 5a, idüp: eyleyüp D.

³⁷⁶ 41. 7a, ğamze: ğamzeñ D.

³⁷⁷ 42. Metin Akkuş (1991). *Nef'î Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, s.455
 Bu gazel mecmû'ada 12a'da yazılmıştı. 13a'da tekrar yazılmış.

[13a] 43 DİVÂN-I NEVRES

[...]³⁷⁸[14b]³⁷⁹ 44 DER-ḤARFÜ’T-TĀ³⁸⁰

[Mef̄ ulü Fā’ ilātü Mefā’ ilü Fā’ ilün]

1 Zülfü hâle-veş mâh-ı cebîne müdevver et³⁸¹
 Hecr-i hilâl-i rûze dile ‘abd-i ekber et³⁸²
 Erbâb-ı ‘aşka cilve-i dîger mükerrer et
 Keşf et niķâbıñı yeri gögü münevver et
 Bu ‘âlem-i ‘anâşırnı Firdevs-i enver et

2 Fikr ü hayâlim leyl ü nehâr böyle ekşeri³⁸³
 Var mı alan kâm bezm-i vişâlinden Ey peri³⁸⁴
 Ḥayretkeş eyler bir kelâmıñ çok sühanveri³⁸⁵
 Depret lebiñi cûşa getir havz-ı kevşeri
 ‘Anber saçıñı çöz bu cihânı mu‘atţar et

3 Siper olalı sine müjeñ ey hadeng tîz³⁸⁶
 Kanlar yudaram yok haberîñ çeşm-i rüstaḥîz³⁸⁷
 Dün neyledinse mâh-liķâ bildi şeḥerḥîz³⁸⁸
 Ḥaṭṭıñ berât yazdı şabâya dedi ki tîz
 Var milket-i Ḥıṭa ile Çîni musaḥḥar et

4 Oldunsa tâhir rûy-ı yâre ḥasret Ey gönül³⁸⁹
 Dil ‘âleminde seyr eyle be-cennet Ey gönül³⁹⁰
 Rehyâb ‘aşka tâbıñı bu zulmet ey gönül³⁹¹
 Âb-ı hayât olmayacak kısmet ey gönül
 Biñ yıl gerekse Ḥıṭr ile seyr-i Sikender et

³⁷⁸ Metin yok. 13a’da “Mersiye-i Nef’î”den sonra bu başlığa yer verilmiş fakat şiirlerine yer verilmemiştir.

³⁷⁹ 44. Şefik Korkusuz (2005). *Diyârbekirli Şâir Sırrı Hanım’ın Dîvânı*. s.59, 60.

³⁸⁰ Başlık: Tahmîs-i ğazel-i Zeyneb Ḥanım-i kadîm D.

Yazı stili deĝişmiş ve rik’a’ya dönmüştür.

³⁸¹ 44. 1a, Zülfü hâle-veş mâh-ı cebîne müdevver et: Mâh-i cebîne hâle-i zülfün müdevver it D.

³⁸² 44. 1b, Hecr-i hilâl-i rûze dile ‘abd-i ekber et: Bir bedr-i nev-zühürî bize hâle perver it D.

³⁸³ 44. 2a, leyl ü nehâr: şubh u mesâ D.

³⁸⁴ 44. 2b, Var mı alan kâm bezm-i vişâlinden ey peri: İster ki olsun şefkatın ey şüh mazhari D.

³⁸⁵ 44. 2c, Ḥayretkeş eyler bir kelâmıñ çok sühanveri: Güftâr u la’lin zinde eder mürde dilleri D.

³⁸⁶ 44. 3a, Siper olalı sine müjeñ ey hadeng tîz: Âmâç olurken sineleri ey hadengi tîz D.

³⁸⁷ 44. 3b, Kanlar yudaram yok haberîñ çeşm-i rüstaḥîz: Kanlar yudarken ‘aşkın ey ḥaşemi rüstaḥîz D.

³⁸⁸ 44. 3c, Dün neyledinse mâh-liķâ bildi şeḥerḥîz: Gamzen kopardı âḥîrî bin ceng u bin sitiz D.

³⁸⁹ 44. 4a, Oldunsa tâhir rûy-ı yâre ḥasret ey gönül: Ol sâkin-i feraḥgede-i râḥat ey gönül D.

³⁹⁰ 44. 4b, Dil ‘âleminde seyr eyle be-cennet ey gönül: Çekme cefâ-yi seyr-i reh-i zulmet ey gönül D.

³⁹¹ 44. 4c, Rehyâb ‘aşka tâbıñı bu zulmet ey gönül: Ḥıṭr olsa var mı fâ’ide hem-şoḥbet ey gönül D.

5 Zülfün şalalı boynuma cānā resen gibi³⁹²
 Kaldı girībān içre servisi qadün gibi³⁹³
Sırrı ta' alluq eyleyen ciḥāne var mı sen gibi³⁹⁴
 Zeyneb қо meyl-i ziynet-i dünyāye zen gibi
 Merdāne vāri sāde-dil ol terk-i ziver et

[15a]³⁹⁵ 45

[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]

1 Bāde-i la' lüñ ile sākī bizi eyledi mest
 Cām-ı Cemşide ne ḥacet uralım bir daḥi dest

2 Sīm sā' atli güzel bir meh ki başdı ayağı
 Görse baṭ-ı mey daḥi olmaya mı bāde-perest

3 Nūş idüp sāğar-ı 'aşq-ı ezeliiden sen de
 Göñül olduñ ne güzel mülḥaḳ-ı mestān-ı elest

4 Çok mudur ol şanemiñ ḥāk-i rehi olsam da
 Nice biñ qadr-i bülend 'aşqı ile olmuş pest

5 İtdi taḥsīn sözüñ yār-ı vefā-girdarı
Rāşid olmaz mı bu gün rezm-i sūḥande serbest

[15a]³⁹⁶ 46

[Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün]

1 Bahār eyyāmıdır ey dil fiğān-ı 'aşqı müzdād et
 Mişāl-i 'andelīb ol gül-ruḥuñ bāğında feryād et

2 Furāt u Dicle-āsā cūşış-i eşk-i revānıñla
 O şūḥuñ cennet-i kūyuñ behişt-ābād-ı Bağdād et³⁹⁷

3 Yeter yıqđıñ dil-i vīrānımı şimden geri yap yap
 Gel ey genc-i ümīdim gel meded luṭfuñla ābād et

³⁹² 44. 5a, şalalı: sarıldı D.

³⁹³ 44. 5b, Kaldı girībān içre servisi qadün gibi: Peşmīne içre qaldım Üveysü'l-Ḳaren gibi D.

³⁹⁴ 44. 5c, eyleyen ciḥāne var mı sen gibi: etme ciḥāne zagen gibi D.

³⁹⁵ Başlık yoktur.

³⁹⁶ Başlık yoktur.

46. Ahmet Yenikale (2012). *Sünbül-zāde Vehbî Dîvānı*. s.364.

Bu gazel mecmû'ada 3b'de yazılmıştı. 15a'da tekrar yazılmış. Fakat 3b'de bulunan gazel 6 beyittir yani eksik kaydedilmiştir. Burada yer alan gazel ise tamdır.

³⁹⁷ 46. 2b, kūyuñ: kūyun D.

- 4 Ne h̄acet pādişāhım ‘āşıkā tīg-i sitem çekmek³⁹⁸
Niçün zaḥmet verirsin kendiñe aġyārı cellād et
- 5 Hücūm etdi derūnum ḥışnına ceyš-i ğam-ı devrān
Mey-i pūr-zūr ile sākī pey-ā-pey turma ‘ imdād et
- 6 Amān ey şūḥ-ı tersā kayd-ı zūlfüñde giriftārım
Esir oldumsa da kāfir mürüvvet yoġ mu āzād et
- 7 Unutma gūşe-i hicrānda bu **Vehbī**-i maḥzūnu
Peyām-ı vuslatıñla gāhice yād eyleyip şād et

[16b] 47 **ḤARFÜ’S-ŞĀ**³⁹⁹

[Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün]

- 1 Baġrumı pūr-ḥūn ider şol çeşm-i mestānile baḥş
Ṭaġıdur ‘ aġlumı şol zūlf-i perişānile baḥş
- 2 Leblerüñ feyzine mu‘ tād eyledüñ çün aġzumı
Dilemez kim eyleye şol āb-ı ḥayvānile baḥş
- 3 Dürr ü yāġūt-ı dehānuñ seveli dilber senüñ
Gelmez oldı dile hergiz la‘ l ü mercānile baḥş
- 4 Vechüñ üzre yazılan ma‘ nā-yı Qur‘ān’ı gören
Eylemez evrāk içinde lafz-ı Qur‘ānile baḥş
- 5 Cümle fitne kaşuñ ile kirpigüñden olduġın⁴⁰⁰
Bilen ider mi cihāndan nefis ü şeytānile baḥş⁴⁰¹
- 6 Şol ruḥuñla ḥaṭṭuñuñ sırrını zāhid añlasa
Kürsi üzre eylemezdi küfr ü imānile baḥş
- 7 Pertev-i nūr-ı cemālün ‘ aksidür şems-i cihān
Ne münāsib ide ol nūr māh-ı tābān ile baḥş

³⁹⁸ 46. 4a, çekmek: çelmek D.

³⁹⁹ 47. Kenan Erdoğan (1998). *Niyâzî-i Mısrî Dîvânı*. s. 32, 33.

⁴⁰⁰ 47. 5a, kaşuñ: kaşun D; kirpigüñden: kirpigünden D.

⁴⁰¹ 47. 5b, cihāndan: cihānda D.

- 8 Cem^ç u tefşiliñ rumūzun añladınsa ebsem ol⁴⁰²
İtme andan şoñra aşlā k̄ul ve sulṭānile baḥş
- 9 Zerre iken sen Niyāzī rūḥ-ı a^ç zam nūrına
Ḥaddūñi bil k̄ılma ol şems-i dıraḥşānile baḥş⁴⁰³
- [16b]⁴⁰⁴ 48 [Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilün]
- 1 Derdini söyler o şūḥa dil-i bī-çāre ^ç abeş
Yoğ iken merhem ümīdi açılır yāre ^ç abeş
- 2 Nev-nihālīm bilirim üstüne kuş konduramaz⁴⁰⁵
Başına dönmede mürğ-i dil-i āvāre ^ç abeş
- 3 Müncelī āyine-i ḥüsnü nazardan şaķınır
Perde-i ṭurrasını çekmez o ruḥsāra ^ç abeş
- 4 Var mıdır fā[’]ide cellāda amān derseñ de
İltiyām etme dilā ğamze-i ḥūn-ḥāra ^ç abeş
- 5 Baḥtımızdır bizi ser-geşte eden ey Vehbī
Serzeniş etmeyelim çarḥ-ı sitemkāra ^ç abeş
- [17b] 49 ḤARFÜ’L-CİM⁴⁰⁶
[Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün]
- 1 Hep güzeller arasında buldı ḥüsnüñ çün revāc
Cem^ç olup ^ç uşşāk bir bir saña eyler ihtiyāc
- 2 Ḥüsn içinde bu ne şehlikdür ki şāhān-ı cihān
Cān virirler yoluña ya k̄ande k̄aldı taḥt u tāc
- 3 Nice zaḥmetler çeküp üftādeler vaşluñ umup⁴⁰⁷
^ç Āķıbet dermān yirine derdiñi k̄ıldı ^ç ilāc⁴⁰⁸

⁴⁰² Son beyit: Cem^ç u tafşil neydügin sen anladuñsa ebsem ol // İtme andan şoñra aşlā k̄ul ve sulṭānile baḥş D.

⁴⁰³ 47. 9b, Ḥaddūñi: Ḥaddūni D.

⁴⁰⁴ Başlık yoktur.

48. Ahmet Yenikale (2012). *Sünbül-zāde Vehbî Dîvânı*. s.366, 367.

Gazelin altında rakamlardan oluşan bir tablo yer almaktadır.

⁴⁰⁵ 48. 2a, kuş: koş D.

⁴⁰⁶ 49. Kenan Erdoğan (1998). *Niyâzî-i Mısrî Dîvânı*. s.35.

⁴⁰⁷ 49. 3a, çeküp: çeker D.

⁴⁰⁸ 49. 3b, k̄ıldı: k̄ılduñ D.

4 Ni^ç met-i vaşluñ ^ç aṭā kılsañ n'ola ^ç aşıklara
 Ḥān-ı fazluñdan ne gider tuysalar ger cümle ac⁴⁰⁹

5 Ey **Niyāzī** iremezsün ölmeyince vuşlata⁴¹⁰
^ç Ādet oldur yār ilinden cān alırlar hüsne bāc⁴¹¹

[17b]⁴¹² 50

[Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilün]

1 Nāvek-i ğamzesine sīnemi etdim āmāc
 Çeşm-i Tātār'ı yine şabrımı eyler tārāc

2 Müşterī çıksam aña şimdi baḥā yetmez der
 Kāle-i hüsñüne vermiş iken böyle revāc⁴¹³

3 Ey gözüm nūru meded gel görelim inşāf et
 Çeşm-i bīmārīñ için ḥaste-dilim yoḡ mu ^ç ilāc

VELEHU

4 Çāre-sāz olma deĝil derdine dermān arıyor
 Yoḡlayıp nabzımı etdimse kimi istimzāc

5 **Vehbiyā** buse ümīd eyleme ol muĝ-beçeden
 Kāfirīñ verdiği yoḡdur şeh-i İslām'a ḥarāc

[17b]⁴¹⁴ 51

[Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün]

1 Göñül ḳatlan cefāya şaḳıñ keşretde şafādan geç⁴¹⁵
 Ṭarīḳ-i faḳrı tut faḳr ile faḥr eyle ḳabādan geç

2 Heves ḳılma cihānīñ varına ey dil deĝil bāḳī
 Yüzüñ tut lā-mekān şaḥrāsına dehr-i fenādan geç

⁴⁰⁹ 49. 4b, tuysalar ger: ger toyunsa D.

⁴¹⁰ 49. 5a, iremezsün: iremezsün D.

⁴¹¹ 49. 5b, ilinden: ilinde D.

⁴¹² Başlık yoktur.

50. Ahmet Yenikale (2012). *Sünbül-zāde Vehbî Dîvânı*. s.370.

⁴¹³ 50. 2b, ben –M.

⁴¹⁴ Başlık yoktur.

51. Şefik Korkusuz (2005). *Dîyârbekirli Şâir Sırrî Hanım'ın Dîvânı*. s.81, 82, 83, 84.

Başlık: Taḥmîs-i Ğazel-i Nigāhî D.

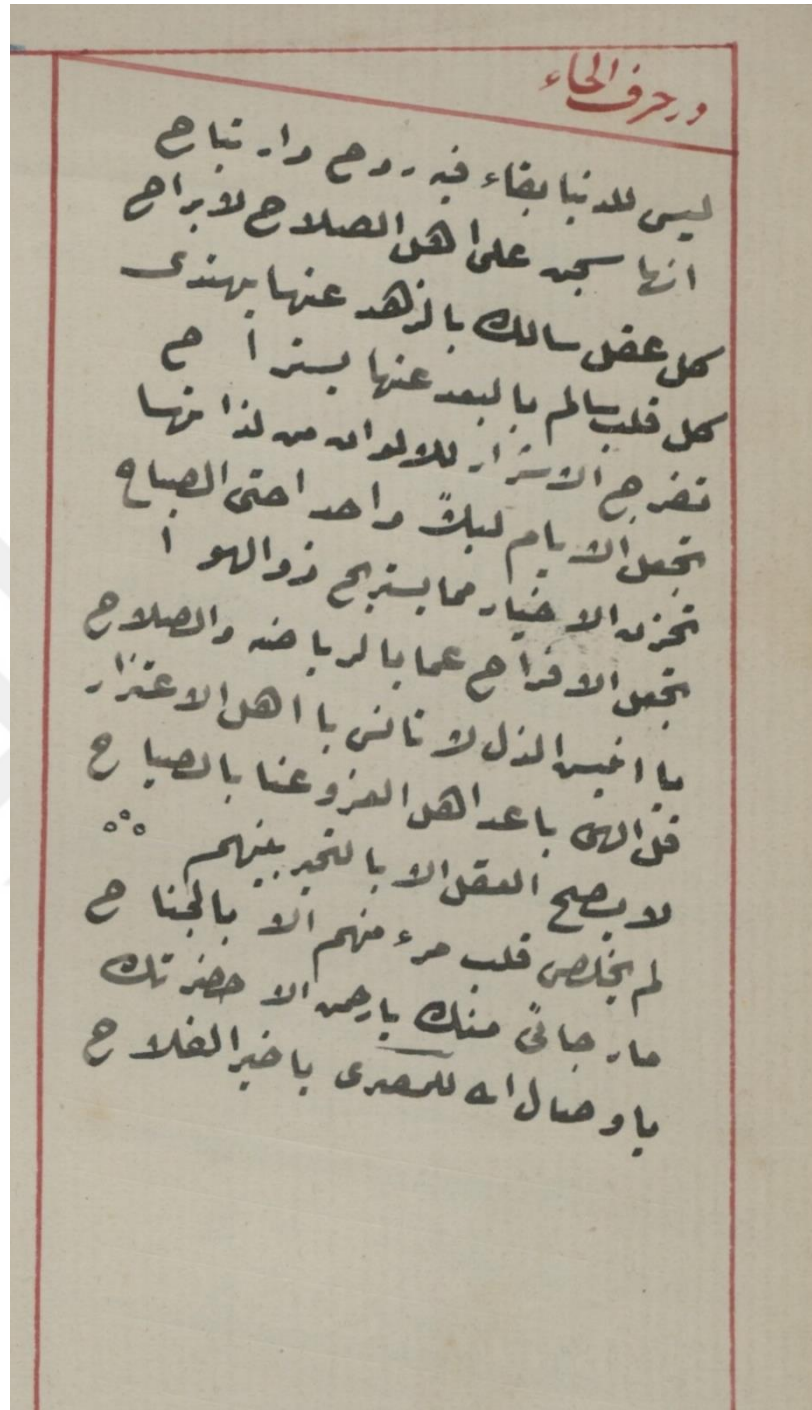
⁴¹⁵ 51. 1a, şaḳıñ keşretde: bāĝ-i keşretde D.

- 3 Şoyup tenden enāniyyet libāsiñ terk-i ‘ār eyle
Eger kim rāh-ı Hāḡḡı bulmaḡ istersen riyādan geḡ
- 4 Helāk et diyü nefsiñ düşmeninden cān ḡalāş eyle
Muṡı‘ ol Hāḡḡ kelāma gel yeter bu iddi‘ādan geḡ
- 5 Şaḡın bülbül gibi feryāde düşme el duyar sırrıñ
Lisāniñ kendiñe yār eyle zār itme nevādan geḡ
- 6 Marīz-i derd-i ‘aşḡa kendi derdinden olur dermān⁴¹⁶
ṡaleb ḡılma devāyı kimseden özge devādan geḡ
- 7 Yanıp pervāne-veş ebsem olanlar erdi maḡşūda
Ne derdiñ var ise Allāh’a yalvar hūy u hādan geḡ⁴¹⁷
- 8 Göñül taḡtında sultān bir olur birlikden ayrılma
Hevā-yı nefse uyma evvelā bu mā-cerādan geḡ
- 9 Meded cem‘ eyle ‘aḡlıñ köhne-zen dünyāya aldanma
Ki **Sırrı** bī-vefā bī-gāne-meşreb āşinādan geḡ⁴¹⁸

⁴¹⁶ **51. 6a**, derdinden olur: kendinden erer D.

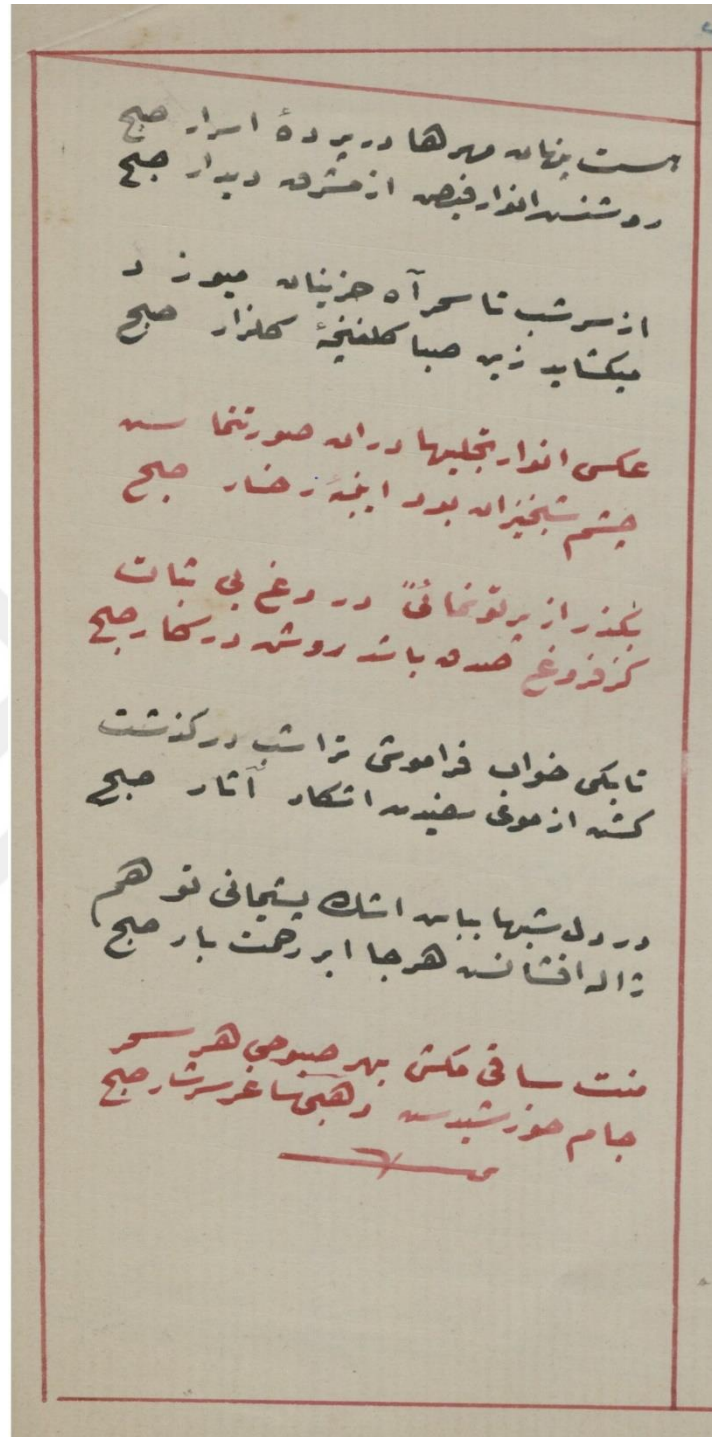
⁴¹⁷ **51. 7b**, yalvar: ma‘lūm D.

⁴¹⁸ **51. 9b**, Ki **Sırrı**: Niḡāhî D.

⁴¹⁹ 18b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Arapçadır ve Mısırî mahlası taşımaktadır. Türkçe bir şiir olmadığı için metnin orijinali verilmiştir.

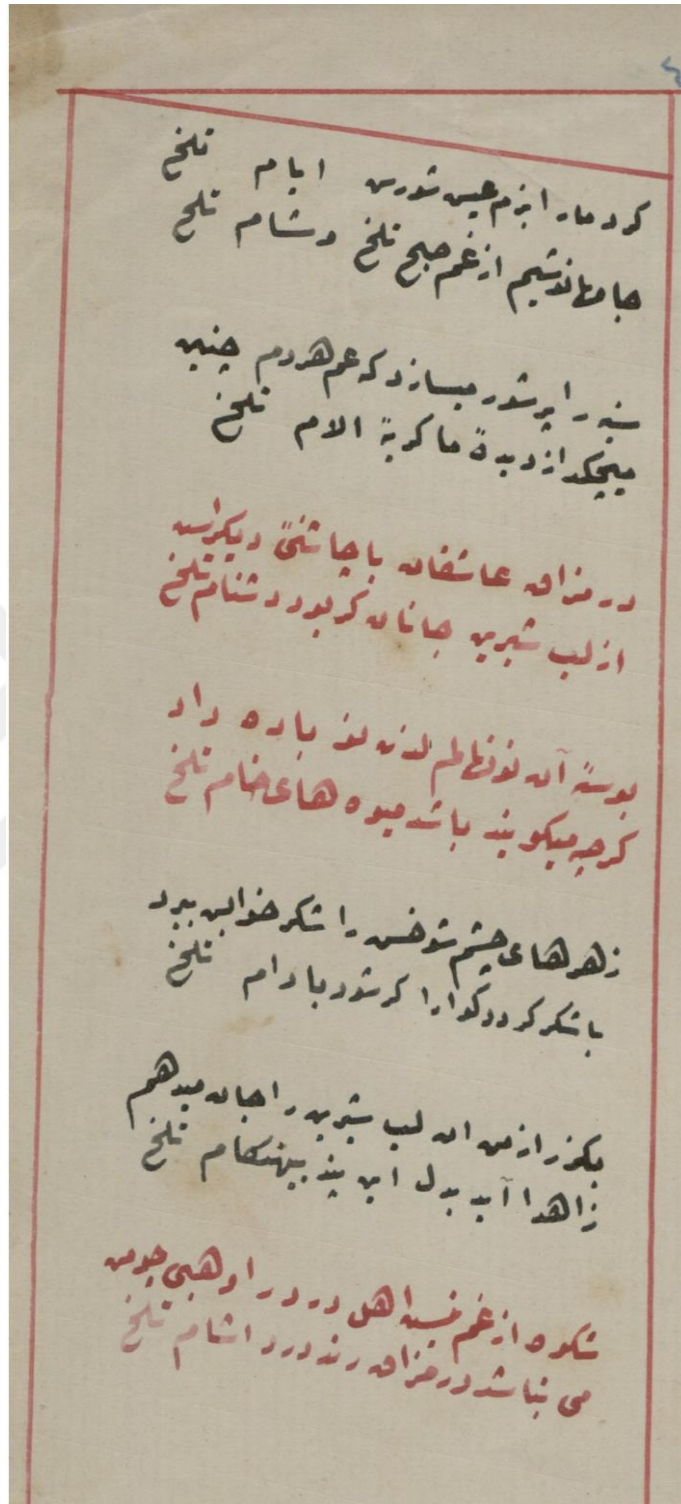

⁴²⁰ Başlık yoktur.

18b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Farsçadır ve Vehbî mahlası taşımaktadır. Türkçe bir şiir olmadığı için metnin orijinali verilmiştir.

- [19b]   54   **DER-HARFÜ'L-ĤĀ**⁴²¹
 [Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1   Ey arındaş bir szüm var ut Őimāḥ
 Zikre meşgul ol Őaın olma ırāḥ
- 2   Kim ki zikre gice gündüz sa' y ider
 Nūri gnlünde idiser irtisāḥ
- 3   Şol gnlüde kim devāma ire ol
 İrmez anuñ Őiretine infisāḥ
- 4   'AŐka dūřup rāḥatı miḥnet olur
 Derd-i yār ile ider dā'im Őurāḥ
- 5   Ey **Niyāzī** 'ākıbet ol yārile
 Vaḥdet ider varlı olur insilāḥ

⁴²¹ 54. Kenan Erdoğan (1998). *Niyāzî-i Mısrî Dîvānu*. s.39.

⁴²² Başlık yoktur.

19b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Farsçadır ve Vehbî mahlası taşımaktadır. Türkçe bir şiir olmadığı için metnin orijinali verilmiştir.

[20b] 56 DER-HARFÜ'L-DĀL
[Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün]

- 1 Eriştirdi bu cānı cāna mürřid⁴²³
Bizi vaşl eyledi cānāne mürşid
- 2 Giderdi cān u dilden māsivāyı
Kıomadı dilde hiç biġāne mürşid
- 3 Bize gösterdi rāh-ı müstaķimi
Delālet eyledi Kır'āna mürşid
- 4 Celāliñ sırrıdır kim oldu zāhir
Bizi irřād ider erkāna mürşid
- 5 Hāķikāt derdine taleb olursa
Seni baħr ider 'imāne mürşid
- 6 Tutanlar pīr elinden dest-i tevbe
Anı şaklar kıomadı řeytāna mürşid
- 7 Gözet Seyfī yürü řeyhūñ rızāsın
Ki derdūñ döndere dermāna mürřid

[20b]⁴²⁴ 57
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]

- 1 Zūlmet-i hecründe bīdār olmiřam yā Rab meded⁴²⁵
İntizār-ı řubħ-ı dīdār olmişam yā Rab meded⁴²⁶
- 2 Gülşen-i vařluñ nesīmiñ irġürüp bād-ı řabā⁴²⁷
'Andelīb-i bāġ-ı gülzār olmişam yā Rab meded
- 3 Kalmışam zindān-ı cism işe bu ġün tenhā ġarīb
Bu kıafesde rūz u řeb zār olmiřam yā Rab meded

⁴²³ 20b'de yer alan bu gazel 7 beyitten oluşmaktadır ve Seyfī mahlası taşımaktadır. Temmet kaydı bulunmaktadır. Son beyitteki mahlasın üzeri kırmızı mürekkeple çizilmiştir.

⁴²⁴ Başlık yoktur.

⁴²⁵ 57. Kenan Erdoġan (1998). *Niyāz-i Mısrī Dvānu*. s.44.

⁴²⁶ 57. 1a, hecründe: hecründe D.

⁴²⁷ 57. 1b, řubħ: řubħ D.

⁴²⁸ 57. 2a, nesīmiñ: nesimin D.

- 4 Şol şarābı kim anı şunduñ baña rüz-ı elest⁴²⁸
Ol zamāndan mest-i hüşyār olmışam yā Rab meded
- 5 Her nere varsam yaqar bu cānumı ‘aşq ateşi
Yana yana külli pür-nār olmışam yā Rab meded
- 6 Vaḥdet ilinde senüñle yār idüm n’oldu baña
Keşret içre bend-i ağıyār olmışam Yā Rab meded
- 7 Bu **Niyāzî** düşdi varlık cāhına Yūsuf gibi
Al elüm kırtar ki nāçār olmışam yā Rab meded

[21b] 58 DER-ḤARFŪ’Z-ZĀL⁴²⁹
[Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün]

- 1 Yā ilāhî saña senden el-‘ıyāz
Sensin āhir cümlemüze müste‘āz
- 2 Derd senüñ dermān senüñdür şüphe yok
Derdlü kıllara yine sensin melāz
- 3 Cem‘ u farkı eylegil meşhūdumuz
Cem‘ -i cem ‘unden bize vir iltizāz⁴³⁰
- 4 Zevk-i küllî pâdişāhum ol durur
Bize tevḥîdüñ ola dā ‘im ma‘ āz⁴³¹
- 5 Bu **Niyāzî** bendeñi itme ğarîb
Eylegil tevḥîd-i şırfda anı şāz

⁴²⁸ 57. 4a, şunduñ: şunduñ D.

⁴²⁹ 58. Kenan Erdoğan (1998). *Niyâzî-i Mısrî Dîvânı*. s.45.

⁴³⁰ 58. 3b, cem ‘unden: cem ‘uñden D.

⁴³¹ 58. 4b, tevḥîdüñ: tevḥîdüñ D.

[21b]⁴³²

59

ايلکل ليدی
 مرات اول لب شربه لھه خطاب لذین
 بود ناتی و شام او جواب لذین
 مرات مجلس مانع کرنی مدرک
 بقول بوئے لعلت بود شراب لذین
 ز شور عتو دل سوزناکرا اتر است
 که میشود ز غم و کی کباب لذین
 بفکر آه لب شربه فقط ام شب
 که ش بیدیه صحت کیده خواب لذین
 جنبه که ز لهر زامت هوزم دم بیری
 گذشته عمر ز غفلت بود شراب لذین
 کناه اگر چه بددغه در جلاله شربه
 ولی بجز آنچه محشر شود خواب لذین
 اگر چه مجلس با-اه هوزم بود و هجی
 مرات از لھکی صحبت کتاب لذین
 —————

⁴³² Başlık yoktur.

21b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Farsçadır ve Vehbî mahlası taşımaktadır. Türkçe bir şiir olmadığı için metnin orijinali verilmiştir.

[21b]⁴³³ 60

[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]

- 1 Būse-i la'li gelir meclis-i 'işretde leziz
Nuql olur neş'e-i şahbâ ile gâyetde leziz
- 2 Lüknet-âmiz edasında olan hâletler
Nuḡk-ı tūḡi-i şeker-gū gibi şöhetde leziz
- 3 Vuşlatından dehen-i dilde halâvet kalmış
Baña ol zevk gelir gūşe-i hasretde leziz
- 4 Hoş-güvâr etmededir cām-ı gam-ı 'azlini kim
Nūş eden zehri şanar şevk ile şerbetde leziz
- 5 **Vehbiyâ** zâ'ika-i hāsidi telḡ etdi yine
Meyve-i nazmıñ iken böyle haḡiḡatde leziz

[22b] 61 DER-ḤARFÜ'R-RĀ'⁴³⁴

[Meḡ' ülü Fā' ilātü Meḡ' ilü Fā' ilün]

- 1 Tāb-ı firāḡ u germi-i hicrān gelir geḡer
Teb-lerzelerde nevbet-i hicrān gelir geḡer
- 2 Mānend-i kārḡān-ı müselsel-ḡaḡār-ı Çin
Dilden ḡayāl-i kākül-i cānān gelir geḡer
- 3 Peykānı ber-güzār ḡalır zaḡm-ı sinede
Her laḡza tır-i ḡamze-i fettān gelir geḡer
- 4 Gördükde seyre geldigin āhū-nigehleriñ
Şandım ki fevc fevc ḡazālān gelir geḡer
- 5 Cūş u ḡurūş-ı furşata olma rübüde kim
Seyl-i bahār gibi şitābān gelir geḡer
- 6 Düşme hevā-yı rif ate bu rüzḡarda
Etmez ḡarār taḡt-ı Süleymān gelir geḡer

⁴³³ Başlık yoktur.⁶⁰. Ahmet Yenikale (2012). *Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı*. s.376, 377.⁴³⁴ **61**. Ahmet Yenikale (2012). *Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı*. s.379, 380.

- 7 **Vehbî** gibi edâsı hoş-âyende görmedik
Gerçi hezâr rind-i sühan-dân gelir geçer
- [22b] 62 **ĠAZEL-İ SIRRI HANIM**⁴³⁵
[Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün]
- 1 Hicriñle ciger yandı bu ' aşk-ı ezelîdir
Levh-i dile evşâf-ı hatıñ hatt-ı celîdir
- 2 Gül yüzlü rûlar ey cihân çok benim ammâ⁴³⁶
Bir cevher-i yektâki güzeller güzeli⁴³⁷
- 3 Dil gencini feth eyleyeniñ âyinesinde
Çirkiñ ' ameliñ görme haqîqatte velîdir
- 4 Ferhâd dili ' aşk-ı ezelî kühken oldu⁴³⁸
La' liñ hevesin serde gören der ki delîdir
- 5 Erbâb-i ğazel şi' rime ħor baksa ' aceb mi⁴³⁹
Bir **Sırrî** ħüdâ dervîş-i muħriķ ğazelidir⁴⁴⁰
- [22b]⁴⁴¹ 63
[Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün]
- 1 Ġamı sev Ħazret-i Âdemle çıķdı bāĝ-ı cennetden
Surûrî sevme kim ol imtinâ' itdi ma' iyyetden
- 2 Fedâ itmek ğamı vali sürûra bî-vefâlıķdır
Ħadîmi âşinâsından ne görse merd olan geçmez

⁴³⁵ 62. Şefik Korkusuz (2005). *Dîyârbekirli Şâir Sırrî Hanım 'ın Dîvânı*. s.110.

Sonuna sonradan eklenmiş yeşil mürekkepli bir yazı vardır. Bu kelime “Hanım”dır.

22b'de yer alan gazel sırasıyla kırmızı, siyah, turuncu, mavi ve yeşil mürekkeple yazılmıştır. 5 beyitten oluşmaktadır. Sayfa numarası da yeşil mürekkeple parantez içine alınmıştır. Sonunda temmet kaydı bulunmaktadır.

⁴³⁶ 62. 2a, Gül yüzlü rûlar ey cihân çok benim ammâ: Gül yüzlü güzel çok beni hayrân etti ammâ D.

⁴³⁷ 62. 2b, cevher-i: gevher-i D.

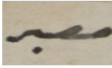
⁴³⁸ 62. 4a, oldu: itti D.

⁴³⁹ 62. 5a, Erbâb-i ğazel şi' rime ħor baksa ' aceb mi: Erbâb-i ğazel eylese şayestedir ezber D.

⁴⁴⁰ 62. 5b, Bir **Sırrî** ħüdâ dervîş-i muħriķ ğazelidir: Sırrî dil-i zârın bu da muħriķ ğazelidir D.

⁴⁴¹ Başlık yoktur.

- [22b] 64 **BEYT**
[Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]
- 1 Hoş gelür bülbül âvâzından baña âvâz-ı kelb
Şiddet-i berd-i şitâda şöyle ki ger toysa kalb
- [23a] 65 **TANZİR-İ ĞAZEL-İ SIRRİ ĞĀNİM**⁴⁴²
[Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün]
- 1 Dil-i dürd-keş maştaba-i ' aşk-ı ' alîdir⁴⁴³
Cân-ı mest ü harâb mey-i tâb-ı ezeli'dir
- 2 Ol meykedenüñ sāğar nik bihüdeyem kim
Bir kaṭresi biñ çeşme-i kevşer bedeli'dir
- 3 Ben kâfir-i ' aşkam ser-i zülfin şanemler
Cân u ker u neng kâl u belâdan mübteli'dir
- 4 Gönlüm çeker âbâdlığa ' aşk-ı harâb
Dil mülki ârâ-yı ' aşkla ' aqlın cedeli'dir
- 5 Tanzîr ide bildik mi ' aceb Sırrı kelâmin
Ḥayret saña âsân mı bu Sırrı ğazelidir
- [23a-23b]⁴⁴⁴ 66
[Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün]
- 1 Āyineye baḡ ṭal' at-ı cānān ile oynar
' İcāzi göreñ cānsız olan cān ile oynar
- 2 Gül çehrede ğisū-yı muḥarrrik
Baḡ ejdere ḥurşid-i dıraḡşān ile oynar
- 3 Çin çin dökülür kâmet-i ra' nāsına kākül
Şehmār aşı lup serv-i ḥurāman ile oynar
- 4 Ḥāl-i siyehi şafḡa-ı ruḡsārına düşmüş
Baḡ kâfire kim cennet-i rıḡvan ile oynar

⁴⁴² Başlıktan da anlaşılacağı gibi bu bir nazîredir.

⁴⁴³ Yazı stili deĝişmiştir ve talik olmuştur. Sonunda temmet kaydı yer almaktadır.

⁴⁴⁴ Başlık yoktur. Temmet kaydı yoktur. Yazı stili rik'a'ya dönmüştür.

5 ‘ Ağyāre virüp yol ser-i kūyunda nigārim
Cennetde görüñ ādemi şeytān ile oynar

6 Hicrānı belā vaşlı belā yandım elinden
Göñlüm bu iki āteş-i sūzān ile oynar

7 Vaşlında dilim lal ider endīşe-i firķat
Hecrinde elim çāk-ı girībānla oynar

ḤARFÜ’R-RĀ’

8 Bu keşmekeş turre-i mehveşler elinden
‘ Āşık giceler ḥāb-ı perişān ile oynar

9 **Ḥayret**-i ḥaṭ olup ḥüsn-i dil-ārāsın o şūḥuñ
Şūra nazar it mülk-i Süleymān ile oynar

[23b] 67 **ĠAZEL**
[Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün]

1 **Ḷ**āmet-i yāri görünce baña bir maḥşer olur
Ṭolanur reng u ruḥum aḥmer olur aşfer olur

2 Urma maḥbūblarıñ zülfüne el kılma ḥaṭa
Mār olur ‘ aḳreb olur ef’ ā olur ejder olur

3 Zülfüne degse şabā ‘ ıtır gelür buķalemun
Mişk olur sūnbül olur ‘ anber olur ezfer olur

4 Meclis-i ‘ işrete taş atmasa ey zāhid-i ḥar
Cām olur bāde olur şīşe olur sāgar olur

5 Alsa bāzīçe ile göñlüñü **Ḥayret** birisi
Dilsitān dirler aña ekşeri yek ḳaşmer olur

- [23b-24a] 68 **DİGERİ**⁴⁴⁵
[Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]
- 1 Sîne pür-dâğ olmasa girmez ele maṭlûblar
Şayd olunmaz ey gönül naḳdînesiz maḥbûblar
- 2 Bûse-i la' li tutar ancak dehân-ı şekveyi
Mûm-ı surḥ ile mühürlenmekdedir mektûblar
- 3 'Arz-ı kâlâ etme erbâb-ı başîretten şaḳın
Rû-nümâdır dūr-bîn-i diḳḳate ma' yûblar
- 4 Cây-ı zilletdir maḥal dehriñ suḳâta-çînine
Güşe-gîr-i câygâh-ı mezbele-cârûblar
- 5 Bâdedir bürḳa-güşâ-yı şerm-sârî-i vişâl
İlticâ-yı sâye-i sâgar eder maḥcûblar
- 6 Sâyesinde ğam yer ekşer ḥasret ol nân-pâreye
Bildigim **Ḥaşmet** kibâr devlete mensûblar

[24a]⁴⁴⁶ 69 **ĠAZEL-İ VEHBÎ**
[Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]

- 1 Öyle ser-mestem ki idrâk itmezem dünyâ nedür⁴⁴⁷
Men kimem sâḳî olan kimdür mey-i şahbâ nedür
- 2 Gerçi cânândan dil-i şeydâ için kâm isterem
Şorsa cânân bilmezem kâm-ı dil-i şeydâ nedür
- 3 Vaşldan çün 'aşîḳı müstağnî eyler bir vişâl
'Aşîḳa ma' şûḳdan her dem bu istiğnâ nedür

⁴⁴⁵ 68. Mehmet Arslan, Aksoyak İ. Hakkı, [04.01.2018] *Ḥaşmet Külliyyatı (Dîvân, Senedü'ş-şuara, Viladet name, İntisabü'l-müluk)*, ekitap.kulturturizm.gov.tr
Sonunda bir başlık halinde "Gazel-i Vehbî" yazmaktadır. Fakat başlığın altı doldurulmamış ve Vehbî'nin şiirine yer verilmemiştir.

⁴⁴⁶ Fuzûlî'ye ait bu gazel bestelenmiştir.

69. Muhammet Nur Doğan (2005). Fuzulî *Leylâ Ve Mecnûn* (Metin, Düzyazıya Çeviri, Notlar ve Açıklamalar). s.518

Leylâ ve Mecnûn karşılaştıklarında, Mecnûn, Leylâyı tanıyamaz hale gelip Leylâya bu şekilde hitap etmiştir. Mesnevîde "Bu gazel Mecnûn dilindedür" denildikten sonra bu gazele yer verilmiştir. Başlık "Gazel-i Vehbî" olarak kaydedilse de şiir Vehbî'ye değil Fuzûlî'ye aittir.

⁴⁴⁷ 69. 1a, Öyle: Eyle; Doğan, a.g.m, s.518.

- 4 Hikmet-i dünyā vü mā-fīhā bilen ‘ārif degül
‘Ārif oldur bilmeye dünyā vü mā-fīhā nedür
- 5 Āh ü feryāduñ **Fuzûlî** incidüpdür ‘ālemi
Ger belā-yı ‘ışık ile hoşnüd iseñ gavgā nedür
- [24a-24b] 70 **ĠAZEL-İ EMRİ**⁴⁴⁸
[Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün]
- 1 Senüñ fülful beñüñ varsa benüm dāğ-ı siyāhum var
Senüñ sünbül şaçüñ varsa benüm de dūd-ı āhum var
- 2 Senüñ başuñda ey meh gün gibi zer-efserüñ varsa
Benüm de şu‘ le-i nār-ı maḥabbetden külāhum var
- 3 Senüñ başuñda miskīn sāye-bān var ise kākülden⁴⁴⁹
Benüm de dūd-ı dilden āsumānī bār-gāhum var
- 4 Senüñ müjgān-ı çeşmüñden var ise leşkerüñ şaf şaf⁴⁵⁰
Benüm de yir yüziñ tutar sirişkünden sipāhum var⁴⁵¹
- 5 Senüñ kıandan sirişküñ var ise ey dīde-i **Emrî**
Benüm sūz-ı derūnumdan gelür çok āh u vāhum var⁴⁵²
- [24b] 71 **DİGERİ**⁴⁵³
[Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün]
- 1 Beni zıkr etmez el efsāne-i Mecnūn’a mā’ildir
Ne beñzer ol baña derdi anuñ dermāna kıābildir⁴⁵⁴
- 2 Beyānlarda Mecnūn’dan ğam ü derdüm su’āl etmeñ⁴⁵⁵
Ne bilsin baḥr ḥālīñ ol ki menzil-gāhı sāḥildir

⁴⁴⁸ 70. M. A. Yekta Saraç (2002). *Emrî Divanı*. s.116.

Bu gazel mecmû’ada 6a’da yazılmıştı. 24a-24b’de tekrar yazılmış.

⁴⁴⁹ Gazel 6 beyit olup mecmû’ada 5 beyiti yazılmıştır: Mecmû’ada yazılmayan beyitler:

5. beyit: Senüñ mānend-i mir’āt-ı mücellā ‘ārizüñ varsa // Benümde küşe-i çeşm ile araqlardan niğāhum var D.

2. ve 3. beyit yer deġiştirmiştir.

70. 3a, başında: başuñda D; miskīn: miskīn D.

⁴⁵⁰ 70. 4a, çeşminden: çeşmüñden D.

⁴⁵¹ 70.4b, yüzün: yüziñ D.

⁴⁵² 70. 5b, derūnumdan: dilden D.

⁴⁵³ 71. Kenan Akyüz vd., (1997). *Fuzûlî Divanı*. s.178, 179.

⁴⁵⁴ 71. 1b, dermāna: takrîre D.

⁴⁵⁵ 71. 2a, Beyānlarda: Beyābān-gerd D.

- 3 Benim tek olabilmez şöhre-i şehri belâ Mecnûn
 abûl eyler mi ol rûsvâlığı her kim ki  âildûr⁴⁵⁶
- 4 Ne müşkil hâli olsa  aşıkıñ mâ şû eder çâre
 Ger ol bî-derd bilmezse bu hâli hâl müşkildir
- 5 Firâ eyyâmı seyl-âb-i sirişkimden haber tutmaz
 ıyâmet mâ-cerâsından gör ol zâlim ne gâfîldir
- 6 Faîh-i medrese mâ zûrdur inkâr-i  aş etse
 Yo özge  ilmine inkârımız bu  ilme câhildür
- 7 **Fuzûlî** el seni Mecnûn'dan efzûn der melâletde⁴⁵⁷
 Buña münkir değıl Mecnûn dağı mâ ûle âildûr⁴⁵⁸
- [25a] 72 **VEHBÎ**⁴⁵⁹
 [Mef ulû Fâ ilâtü Mefâ ilü Fâ ilün]
- 1 Kâlâ-yı vaşl-ı bî-bedeli nad-i cân değer
 ıymetli bûse-i leb-i yâûtu an değer
- 2 Badım olur göz ile o Yûsuf-melâhate⁴⁶⁰
 İlîm-i Mışr-veş niçe kişversitân değer
- 3 Mîl-i şu â ile gözüne çeksin âfitâb
 Bir sürmedir ki hâk-i rehi İşfahân değer
- 4 Bu hûsn-i bî-bahâne-i  âlem-bahâ ile
 Gördüm ki yüz görümlüğü yüz biñ cihân değer
- 5 Degmez eli cevâbını tarîre nâzdan
 Ol şûha gerçi nâme-i hâsret-keşân değer
- 6  Uşşâ içinde bendesini pek nişânlamış
 Tîr-i nigâhı câna gelir her zamân değer
- 7 **Vehbî** cemâl-i zâde-i ra nâ-yı tab ıma
 orum budur ki bed-nazar-ı hâsidân değer

⁴⁵⁶ 71. 3b, ol: o D.

⁴⁵⁷ 71. 7a, melâletde: melâmetde D.

⁴⁵⁸ 71. 7b, mâ ûle: malûle D.

⁴⁵⁹ 72. Ahmet Yenikale (2012). *Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı*. s.390.

⁴⁶⁰ 72. 2a, olur: alır D.

- [25a] 73 VE [LEHU]⁴⁶¹
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Şeb midir bu yâ sevād-ı āh-ı pinhānım mıdır
Şem' -i meclis şu' le-i dāğ-ı nümāyānım mıdır
- 2 Bilmez oldum sākiyā derd ü firāk-ı yār ile
Mey midir bu yâ sirişk-i çeşm-i giryānım mıdır
- [25b] 74 DER-ḤARFŪ'Z-ZĀ⁴⁶²
[Mef' ūlü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün]
- 1 Ol gül- ' izāra etmez eşer āh u zārımız
Çekmekde ḥār-ı cevri ü cefāsın hezārımız
- 2 Cūy-ı derūna ' aksi düşüp serv-ḳadleriñ
Bir naḥlzār-ı tāzeyeye döndü kenārımız
- 3 Saḥtī-i dehri baḥt-ı siyeh çekdirirse de
Kuḥl-i cilā-yı ehl-i nazardır ğubārımız
- 4 Mañşib medār-ı rif' at ise cāhile bizim
Ma' zül iken de ' ilm iledir iftiḥārımız
- 5 Naḥl-i ümīdimiz gül-i ra' nā açar hemān
Yek-rengdir ḥazān ile **Vehbī** bahārımız
- [25b]⁴⁶³ 75
[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]
- 1 Deme ibrām ile ol serv-i dil-ārām olmaz
' Āşıka mā ' il olur böyle dil-ārām olmaz
- 2 Degme bir ağla olmaya gönül mürğü şikār
Ānı şayda ḳara zülfüñ gibi bir dām olmaz
- 3 Maḥv eder revnaḳ-ı didārımı zülf-i siyehiñ⁴⁶⁴
Ḳanğı gündür ki anıñ āḫiri aḥşām olmaz

⁴⁶¹ Mehmed Ākif Paşa'ya ait bu gazel bestelenmiştir.

⁴⁶² 74. Ahmet Yenikale (2012), *Sünbül-zāde Vehbī Dīvānı*. s.411, 412.

⁴⁶³ Başlık yoktur.

75. Rekin Ertem (1995). *Şeyhülislām Yahyâ Divanı*. s.93.

⁴⁶⁴ 75. 3a, didārını: ruhsārını D.

- 4 Bende-i muhlîşe maḥṣûṣ gerekdir keremiñ
Luṭf kim ‘âm ola ol ‘aşîka in ‘âm olmaz⁴⁶⁵
- 5 Dâver-i devr-i zamân şâh-ı cihânuñ ‘Âlî⁴⁶⁶
Pây-bûsu gibi ehl-i dile bir kâm olmaz
- [26a] 76 ĞAZEL-İ ‘AYNÎ⁴⁶⁷
[Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün]
- 1 Gideriz mekteb-i ehl-i dile feyzi ḳaparız
Oḳuruz mes’ele-i ‘aşḳı kitâbı ḳaparız
- 2 Kâfir ü mü’min ile zülf ü ruḥuñ yâd iderek
Geh şanem-ḥânedede geh Ka‘be’de yâre ṭaparız
- 3 Fikr-i ebrû ile didârıña müştâḳ olduḳ
Geçeriz reh-i şırâtı reh-i ḥulda şaparız⁴⁶⁸
- 4 Şu‘arâ zülfüni beñzetse ḥaṭâ’en müşge
Varırız Çîn ü Ḥuten mülkini çalıp çaparız
- 5 Feyz-i aḳdesden olup ṭab‘ıma ‘Aynî imdâd
Şi’riñ envâ‘ımı Ḥassân gibi a‘lâ yaparız
- [26a] 77 EYẒAN NÂİLÎ⁴⁶⁹
[Mefâ‘ ilün Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Feilün]
- 1 Hevâ-yı ‘aşḳa uyup küy-ı yâra dek gideriz
Nesîm-i şubḥa refîḳiz bahâra dek gideriz
- 2 Palâspâre-i rindî be-düş u kâse be-kef
Zekât-ı mey verilir bir diyâra dek gideriz

⁴⁶⁵ 75. 4b, ‘âm ola ol: ‘âm ola D.

⁴⁶⁶ 75. 5a, ‘Âlî: Yahyâ D.

⁴⁶⁷ Mehmet Arslan (2004). *Antepli Ayni Divanı*. s.132.

Başlık: Keçeci-zâde ‘İzzet Molla Merḥûm İle “Müşâ’are-i İmtihânü’ş-Şu‘arâ” Nâmında Yirmi ‘Aded Ğazeldir ki Ancaḳ Maṭla’ Ḳâfiyesi Lafzen Bir ve Ma’nen İki ve Birbirine Nazîre Olarak Tanzîm ve Ḳâfiyesi Ḳâfiyesine Tertîb ve Terḳîm Olunmuştur. Arslan, a.g.d, s.132.

Keçecizâde İzzet Molla ile giriştiği şiir yarışında bütün kafiyeleri aynı olan yirmi tane birbirine nazîre gazel (Divanda 65-84 arası gazeller) yazmıştır. Beşer beyitten meydana gelen söz konusu yirmi gazelin kafiyeleri “ḳaparız-ḳaparız, taparız, saparız, çaparız, yaparız”dan meydana gelmektedir.

Şener Demirel (2008). *Antepli Ayni Divanı’ndaki Tarih Manzumeleri Üzerine Bir İnceleme*. s.377.

⁴⁶⁸ 76. 3b, reh-i şırâtı: cisr-i şırâtı D.

⁴⁶⁹ 77. Haluk İpekten (1990). *Nâ’ilî Divânı*. s.227.

- 3 Verip tezelzül-i Maḫṣūd-ı sâḳ-ı ‘ arṣa tamām⁴⁷⁰
Ḥudâ Ḥudâ diyerek pâ-y-ı dârâ dek gideriz
- 4 Ederse ḳand-ı lebiñ ḥâṭır-ı mezâḳa ḥuṭūr⁴⁷¹
Diyâr-ı Mıṣr’a deĝil Ḳandehâra dek gideriz
- 5 Tarîḳ-i fâḳada hem-kefş olup Senâ’îye⁴⁷²
Cenâb-ı Külḥanî-i Lâyḥâra-dek gideriz
- 6 Felek girerse kef-i Nâ’îlî’ye dâmânîñ
Seniñle maḥkeme-i Girdgâre dek gideriz

[27b] 78 DER-ḤARFÛ’S-SÎN
ĠAZEL-İ ‘ AYNÎ⁴⁷³
[Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün]

- 1 Geydi gördüm meh-cebînim bu gice ru’yâda fes
Şâh-ı ḥüsne tâc ile ta’ bîr olur ma’ nâda fes
- 2 On beşinde böyle bir yüzbaşı gelmez ḳışlaya
Geysel de her heftede biñ nev-cüvân dünyâda fes
- 3 Elde sîmîn tâziyâne belde tiĝ-ı zer-nişân
Arḳada gül-penbe ḥarvânî serinde sâde fes
- 4 Püskülinden her gice bîm-i ḥusûfa düşdi mâh
Fer virince mihre gündüz ‘ âlem-i bâlâda fes
- 5 Mülket-i Çîn’i ‘ arâḳ-çînindeki perçem deger
Ser-fürü itmez cihâna nâz u istiĝnâda fes
- 6 Şûfi-i dil-mürdeniñ Ḥâḳ ḳâvuĝun taş eylesün
Geymemiş rûz-ı ‘ ibâdetde şeb-i iḥyâda fes
- 7 Baş ḳabaḳ yalın ayaḳ gördi beni bildi o şûḥ
Çünkü vardır ‘ Aynîyâ a’ lâda fes ednâda fes

⁴⁷⁰ Bu beyit: Verip tezelzül-i Maḫṣūd-ı sâḳ-ı ‘ arṣa tamâm // Ḥudâ Ḥudâ diyerek pâ-y-ı dârâ dek gideriz –D.

⁴⁷¹ Bu beyit: 4. beyittir D.

⁴⁷² Bu beyit: 3. beyittir D.

⁴⁷³ 78. Mehmet Arslan (2004). *Antepli Ayni Divanı*. s.148.

On sekizinci yüzyılın ikinci yarısı ile on dokuzuncu yüzyılın ilk yarısında yaşayan Ayıntaplı (Antepli) Ayni (1766-1837) divan şiiiri tarzındaki şiiirleri arasında fese en çok yer veren şairdir. Ayni’nin hacimli divanında redifi fes olan dört gazeli vardır. Bu gazel de onlardan bir tanesidir.

Mine Mengi (2014). *Fes Ya da Püsküllü Bela ve Şiir*. s.233.

- [27b-28a] 79 ĞAZEL⁴⁷⁴
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Var iken meyḥāne seyr-i cenneti etmem heves
Mülk-i 'ālemden baña sāḳī vü cām ü bāde bes
- 2 Bend-i zülfünde gül-i ruḥsārīña karşı gönül⁴⁷⁵
Āh u feryād etmede mānend-i bülbül der-ḳafes
- 3 Rūyuña maḡrūr olup ehl-i dili incitme kim
Mūm eder āyīneyi bir āhla şāḥib-nefes
- 4 Kārvāndan bir eṣer yoḳ gelmez āvāz-ı ceres
Tīh-i deşt-i ḡamda ḳaldım yoḳ mu bir feryād-res
- 5 *Kesb-i 'ilm ü ma'rifet ehl-i dile ḥıdmetledir⁴⁷⁶*
Olmasa her şeb fiḡānım bülbüle feryād-res⁴⁷⁷
- 6 *Nāle-i şeb-ḡirini nerde güle ḡuş etdirir*
Etmedikçe ḥıdmet olmaz bir kese bir kimse kes⁴⁷⁸
- 7 *Nerde kim baḡş-i leb-i la'liñ geḳer dil andadır*
Bu meşeldir dōstum ḳanda 'asel anda meges
- 8 *'Aks-i rūy u zülfden ḳeşmimde ḡün-ā-ḡün sirişk*
Ḍarb-ı āh u nāleden sīnemde dürlü dürlü ses
- 9 *Vardı kendin ḥanḳer-i ebrūya verdi 'āḳıbet*
Ğayrı ey Nevres-i dil-ḡūn küşteden ümmīdi kes

- [29b] 80 ĞAZEL
DER-ḤARFÜ'Ş-ŞİN
[Meḑ' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ilün]

- 1 Dil bend-i ser-i zülfü perişānīña düşmüş
Üftāde ḳuluñ der ki gelüp yanīña düşmüş

⁴⁷⁴ 79. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dīvānı İnceleme-Metin*. s.405.

⁴⁷⁵ 79. 2a, ruḥsārīña: ruḥsārīña D.

⁴⁷⁶ 27b-28a'da yer alan 9 beyitlik şiirin ilk 4 beyiti yazılmış, son 5 beyiti ise silinmeye çalışılmıştır. Bunun sebebi beyitlerin misra sıralarının birbirleriyle karışmış olmasıdır. Bu şiirden sonra 28a'da "Gazel-i Diger" başlığına yer verilmiş fakat metnine yer verilmemiştir.

⁴⁷⁷ 79. 5b, Etmedikçe ḥıdmet olmaz bir kese bir kimse kes: Olmasa her şeb fiḡānım bülbüle feryād-res D.

⁴⁷⁸ 79. 6b, Olmasa her şeb fiḡānım bülbüle feryād-res: Etmedikçe ḥıdmet olmaz bir kese bir kimse kes D.

Yani beşinci beyitin ikinci mısraı ile altıncı beyitin ikinci mısraı yer değiştirmiştir.

- 2 Bir k̄uy-ı serāsīme-i evgān-ı felekdir
Z̄ülf̄üñ denilen enber ü evgānıñna düşmüş
- 3 Reyhān ile s̄ünbül şarışup bir yere şandım
P̄üsk̄ül arışup peremi gerdānıñna düşmüş
- 4 Ol cennet ruhsārıñna lāyık olan ‘āşık
Raḥm eyle ‘azāb şeb-i hicrānıñna düşmüş
- 5 Baş elde uluñ **Ḥayret** dildāre efendim
‘Aşk ile şehīd olmağa meydānıñna düşmüş

[29b] 81 **DĪVĀN-I ḤAŞMET**⁴⁷⁹
[Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün]

- 1 O zālīm dāğ-ı ‘ışkı s̄ineme yakmış yakışdırmış
Çerāğ-ı ḥāşına pertev verip yakmış yakışdırmış
- 2 Şarıлмақ ister ‘āşık yāra merhem gibi ammā āh⁴⁸⁰
Yine zālīm miyāna ḥanerin tağmış tağışdırmış
- 3 Ayağ u dest-i sākī var ola hengām-ı ‘işretde
Miyān-ı ‘ālem-i āba ğamı kağmış kağışdırmış
- 4 Bezimde ‘āşık-ı zārı o mest-i nahvete ağyār
Bir iki cām-ı gül-fām-ı meye ağmış ağışdırmış
- 5 Çerāğ etdi beni **Ḥaşmet** o zālīm bezm-i luḥfunda
Fetīl-i dāğ-ı ‘ışkı s̄ineme yakmış yakışdırmış

[29b-30a] 82 **DĪVĀN**⁴⁸¹
[Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün]

- 1 Bilmedik yāri ki bizden bu adar ğāfil imiş⁴⁸²
Cān ḥayāl eyledigim la‘ l-i lebi ātil imiş

⁴⁷⁹ 81. Mehmet Arslan, Aksoyak, İ. Hakkı, [04.01.2018] *Ḥaşmet Külliyatı (Dīvān, Senedü’ş-şuara, Viladet name, İntisabü’l-müluk)* ekitap.kulturturizm.gov.tr

Başlık: Gazel-i Nev-Zemīn D.

Gazel 6 beyit olup mecmû’ada 5 beyiti yazılmıştır: Mecmû’ada yazılmayan beyitler:

2. beyit: Yürek kılca kalır üftâdede gördükçe besbelli // Miyāna ḥaner-i sertizi ün takmış takışdırmış D.

⁴⁸⁰ Bu beyit: 5. beyittir D.

⁴⁸¹ 82. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dīvānı İnceleme-Metin*. s.408.

⁴⁸² Nevres Bey’e ait bu gazel bestelenmiştir.

- 2 Ben anı mihr ü vefâ şâhibi zann eyler idim
Meger ifrâṭ ile zâlim siteme mâ' il imiş
- 3 Çekdigim cevr ü cefâlar yoluna bî-hûde
Etdigim sa'y u emekler aña bî-hâşıl imiş
- 4 Sâde-rûlarda vefâ görmedim el-Ḥaḫ Mecnûn
Terk-i Leylâ-yı mecâzide ḫatı' âḫil imiş
- 5 Ta'n-ı düşmendi vaṭan terkine bâ' iş lâkin
Ḳalmaq aḡyâr ile ḡurbetde daha müşkil imiş
- 6 Ḥayf kim bunca zamân yâre ḫapıldık ḫaldık
Mihri zâ' il sözü de' ahdî gibi bâṭıl imiş
- 7 Şimdi taḫḫîḫ ile bildim ki güzel yüzlüler
Ülfet ü mihr [ü] vefâ ḫısmına nâ-ḫâbil imiş
- 8 Dem-i ülfet göz açıp yummadan oldu zâ' il
Âḫ kim müddet-i şoḫbet ḫatı müsta' cil imiş
- 9 Şimdi işbât-ı vefâ maḫz-ı ḫaṭâdır Nevres
İstikâmetle zamânın geçiren câhil imiş

[30a] 83 DİVÂN⁴⁸³
[Meḫ' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün]

- 1 Dâ'im açılırsın kime ey gül bu nümâyiş
Hep bülbül-i dil-beste için mi bu güşâyiş
- 2 Biñ ḫâr-ı cefâ olmuşiken mâni' -i vaşlıñ
Gelmekde yine şevḫ-i hezârâna fezâyiş
- 3 Olmaḫdasıñız yek-digeri câzib ü meczûb
Bülbülde midir sende mi ey gül bu rübâyiş
- 4 Pervâne-i şem' -i çemenim ḫayli zamândır
Etmez mi' aceb bülbülüñ ey ḡonçe becâyiş
- 5 Bir şemmesini şükrünüñ ifâ edebilmez
Bülbül ne ḫadar etse saña' arz-ı sitâyiş

⁴⁸³ 83. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dîvânı İnceleme-Metin*. s.407.

- [30a-30b] 84 **DİVÂN-I ĞĀLİB**⁴⁸⁴
[Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün]
- 1 Gül âteş gülbün âteş gülşen âteş cūybār âteş
Semender-tıynetân-ı ' aşka besdir lâlezār âteş
- 2 Hemān ey sākī bir sāgar tutuşdur dest-i dildāra
Ġazabla bezme geldi şem' -i meclis-veş yanar âteş
- 3 Nesīm âteş çıkardı ğonca-i çeşm-i ümīdimden
Bırakdı gülşen-i âmālīme berķ-i bahār âteş
- 4 Hāyāl-i ḥasret-i ḥālīñle āh etdikçe ' uşşākıñ
Şeb-i fūrkatda her dem aḥterān eyler nişār âteş
- 5 Baña Dūzāḥdan dem urur ey meh gülzār sensiz⁴⁸⁵
Dıraḥt âteş nihāl-i âteş gül âteş berg ü bār âteş⁴⁸⁶
- 6 Mürekkebdır vücūdu tā ezel yek-pāre sūzişden
' Anāşırdan meĝer ' uşşāka olmuşdur dūçār âteş
- 7 Çerāĝ-ı bezm-i hecri olduĝum yapmış yakışdırmış
Göñül pervānesine vuşlat âteş inṭizār âteş
- 8 Beyān-ı sūziş eyler herkes isti' dād-ı fiṭratdan
Eder berceste ' āşık mışra' -ı rengin çenār âteş
- 9 Meĝer kilik-i sebük-cevlānıñ olmuş germ-rev **Ġālīb**
Zemīn âteş zamān âteş bütün naķş u nigār âteş
- [30b] 85 **DİVÂN-I NEVRES**⁴⁸⁷
[Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün]
- 1 Rāz-ı nihān-ı ' aşkı gözüm yaşı kıldı fāş
Rüsvā-yı ' ālem etdi beni çeşm-i eşk-pāş

⁴⁸⁴ 84. Muhsin Kalkışım (1994). *Şeyh Ġālīb Dîvânı*. s.327, 328.

⁴⁸⁵ 84. 5a, dem urur ey meh gülzār: ey meh dem urur gülzārılar D.

⁴⁸⁶ 84. 5b, âteş gül âteş: dil-keş âteş D.

⁴⁸⁷ 85. Bayram Ali Kaya, *Osman Nevres ve Dîvânı İnceleme-Metin*. s.407.

Gazel 5 beyit olup mecmû'ada 4 beyiti yazılmıştır: Mecmû'ada yazılmayan beyitler:

5. beyit: **Nevres** hemān kaçāya rızā ver ki bildigin // İcrā eder kaçader ne kaçader eyleseñ telāş D.

- 2 Zür ile ‘ aşkı eyleyemem s̄ineden birün
Olmaz kaçā-yı mübrem ile eylemek şavaş⁴⁸⁸
- 3 Mānend-i şem‘ biñ erisem yansam ağlasam
Bir kerre hāl-i zārımı şormaz o kalbi taş
- 4 Etmiş o rütbe cāna eşer zaḥm-ı t̄iği kim
Nālem bile o derd ile olmuş gelū-hırāş

[31b] 86 DER-ḤARFŪ’Ş-ŞĀD
ĠAZEL-İ FİṬNAT
[Me‘ ūlū Me‘ā’ ilū Me‘ā’ ilū Fe‘ ūlūn]

- 1 İcrā-i füsūn çeşm-i siyāh fāmına maḥşūs
İ‘ cāz-ı Mesīhā leb gül-fāmına maḥşūs
- 2 Seyr it hele kālā-yı leṭāfetde o āfet
Bir cāme biçinsin hemān endāmına maḥşūs
- 3 Luṭf u ger mi zümre-i aḡyāre o şūḥuñ
Hep cevr ü cefa ‘ aşık nāgāmına maḥşūs
- 4 Yok lezzet-i güftārına sūz dilberūñ ammā
Bir başқа şafā var hele düşnāmına maḥşūs
- 5 Fıṭnat Cem‘ -i devrāndır alan destine şanma
Keyfiyeti şahbāyı cemiñ cānına maḥşūs

[31b] 87 ĠAZEL-İ ḤAŞMET⁴⁸⁹
[Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilātūn Fe‘ ilūn]

- 1 Bulmayan silk-i niḡāmıñ kılar izhār-ı ḥulūş
Kaṭre-i eşkiñ ider lū’lū’-i şehvār-ı ḥulūş
- 2 Sū-be-sū ravzatü’l-aḡbāb-ı cihānı aradım
Bāḡ-ı ‘ ālemde olur mīve degil bār-ı ḥulūş
- 3 Nesc olunmaz şanıırım kār-geh-i zāhirde
Bender-i dilde çıkar kāle-i bāzār-ı ḥulūş

⁴⁸⁸ 85. 2b, şavaş: savaş D.

⁴⁸⁹ 87. Mehmet Arslan, Aksoyak, İ. Hakkı, [04.01.2018] *Haşmet Külliyyatı (Dîvân, Senedü’ş-şuara, Viladet name, İntisabü’l-müluk)* ekitap.kulturturizm.gov.tr

- 4 Semt-i güلزâr-ı vefâdan güzerânı yoğ iken
Kimi söyletseñ olur bülbül-i güلزâr-ı hulûş⁴⁹⁰
- 5 Kimse işbât idemez maħkeme-i ‘ âlemde
Ĥaşmetâ etmedeyim da‘ vî-i inkâr-ı hulûş
- [31b-32a] 88 **DĪVÂN-I NEVRES**⁴⁹¹
[Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün]
- 1 ‘ Aşķ oduyla ĝill u ĝışdan eyleyen ħalbin ħalâş
Zer olur ħılsa nazar iksîr-i feyzinden raşâş
- 2 Ĥün-ı çeşmiyçün çekişdik duĥt-ı rezle dün gice
O benim ħanım aķıtdı ben anıñ ni‘ me’l-ķışâş
- 3 Zâhid-i sâlûs-ķârıñ yoķ yeri meyhânedede
Ĥâşdır yek-reng olan şahbâ-keşe bu bezm-i ĥâş
- 4 Ĥıdmet eyle git du‘ âsın al ĥarâbât ehliniñ
Pîr-i câma bulmaķ isterseñ tarîķ-i ihtîşâş
- 5 Ĥall-i müşkil def‘ -i ĝam ĥırz-ı ĥıred ta‘ vîz-i rûĥ
Neş‘e-i şahbâda **Nevres** cümle mevcûd ol ĥavâş
- [33b] 89 **DER-ĤARFÛ’Ş-ŞÂD**⁴⁹²
[Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün]
- 1 Def‘ -i ĝamdır ehl-i ‘ aşķa nûş-ı şahbâdan ĝaraż
Yâd-ı båd-ı ‘ ahd-i Cem’dir devr-i minâdan ĝaraż
- 2 Şem‘ le pervâneniñ gör mâcerâsın kim saña
Rûşen olsun tâ nedir Mecnûn u Leylâ’dan ĝaraż
- 3 Zinde eyler etse bir ĥande lebiñ biñ mürdeyi
Sensin âb-ı Ĥıẓr u i‘ câz-ı Mesîĥâ’dan ĝaraż
- 4 Derd-i ‘ aşķıñla benim üftâde-i ĝamdan murâd
Ĥâmet-i mevzûnla sensin ser ü bâlâdan ĝaraż

⁴⁹⁰ 87. 4b, söyletseñ: söyletsem D.

⁴⁹¹ 88. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dîvânı İnceleme-Metin*. s.408, 409.

⁴⁹² 89. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dîvânı İnceleme-Metin*. s.409.

- 5 Kilk-i ser-tizimle **Nevres** nazm-ı şî'rimdir benim
 Hañçer-i Mirrih ile 'ıkd-ı Süreyyâ'dan ğaraz
- [33b] 90 **SEZÂYİ**⁴⁹³
 [Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]
- 1 Zülf ü rüyuñ oldu cāna küfr ü ĩmāndan ğaraz
 İsm-i Hādiyle muķalleddir ins ü şeytāndan ğaraz⁴⁹⁴
- 2 Her ne naķşı kim gönül görse hemān-dem meyl ider
 Seni seyr itmekten ancak bunca elvāndan ğaraz⁴⁹⁵
- 3 Hem cemāliyle celālün mażharı şubh u mesā
 Raħmetün bir ķaťresidür baħr-ı 'ummāndan ğaraz
- 4 Hicr-i vaşluñ fark ider mi 'āşık-ı bî-çāreler
 Kahr u luřfuñ oldu çün cennetle nîrāndan ğaraz
- 5 Ey **Sezāyî** gel haķıķatle nazar kııl ādeme
 Şüret-i raħmānı görmek oldu insāndan ğaraz
- [33b-34a] 91 **DİVĀN-I ĞAZEL-İ MOLLĀ**⁴⁹⁶
 [Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]
- 1 Kākülün evşāfıdır ta' rîf-i sünbül den ğaraz
 Sünbülü ķadħ etmedür tavşîf-i kākül den ğaraz
- 2 Nāle-i 'āşık ruħ-ı hūbān leb-i cānāndır
 Şavt-ı bülbül nūkhet-i gül neş'e-i mülden ğaraz
- 3 Tırma ey gāv-ı zemin n'olsun tekāsül den murād⁴⁹⁷
 'Ālemi yıķmaķ ise gāhî tezelzül den ğaraz
- 4 Sevdiğim bilmez misin bîgāne-meşreb oldu ğun
 'Āşıkā n'olsun yine tarz-ı teĝāfülden ğaraz

⁴⁹³ 90. Ali Rıza Özuygun (1999). *Hasan Sezāyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi*. s.408.

⁴⁹⁴ 90. 1b, muķalleddir: muğilldür D.

⁴⁹⁵ 90. 2b, itmekten: itmekdür D.

⁴⁹⁶ 91. Ömür Ceylan vd., (2005). *Hāzana Sürgün Bahār Keçecizāde İzzet Molla ve Divān-ı Bahār-ı Efkār*. s.482-483.

⁴⁹⁷ 91. 3a, Tırma: Durma D.

- 5 Zāde-i ṭab^ç ıyla bir dil-ber yeter şā^ç irlere
Nesle ibk̄ā-yı nām ise te'ehhülden ğaraž
- 6 Maḫṣadñ dūçār-ı ümmīd etmedir vuşlat nedir⁴⁹⁸
Serv-i nāzım 'İzzete gāhī temāyülden ğaraž
- 7 Dūzaḫ u cennet deęil ancak rızā-yı Pīrdır
Bābına ḫavf u recā ile tevessülden ğaraž
- [35b] 92 DER-ḤARFÜ'T-ṬĀ⁴⁹⁹
[Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün]
- 1 Nāzı 'uşşāka niyāzı yāra taḫrīr etdi ḫaṭ
Geldi ḫükm-i sâbıķı hep neşü ü taęyīr etdi ḫaṭ
- 2 Zülf-veş kāfīrdır ol da mezheb-i 'uşşāk da
Āyet-i Furkānı ḫüsne siḫr-i ta' bīr etdi ḫaṭ
- 3 Kaldı da' vāmız kıyāmet rüzunuñ aḫşamına
Süre-i Şemsi bugün zulumetle tefsīr etdi ḫaṭ
- 4 Olduğuyçün baḫtımız ḫürşīd-i düşmen şām-ı-dōst
Tütüyā-veş dīde-i ümmīdi tenvīr etdi ḫaṭ
- 5 Ğamzesi ifrāt-ı mest olmuşdu Ğālīb ol mehiñ
Söyledi sır gūş ile pek ḫüsn-i tedbīr etdi ḫaṭ⁵⁰⁰
- [35b] 93 DĪVĀN-I ĞAZEL-İ MOLLĀ⁵⁰¹
[Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fe^ç ilātün Fā^ç ilün]
- 1 Var mı başdan başa baķ bir gül-i bī-ḫār-ı neşāt
Edesin tā kim anı zīver-i destār-ı neşāt
- 2 Az içer raṭl-ı girān-ı ğamını bu bezmiñ
Kāni^ç -i cür^ç a olan rind-i sebük-bār-ı neşāt
- 3 Etme bu meykedeniñ derd-i ğamiñdan şekvā
Çekmek istersen eger sāęar-ı ser-şār-ı neşāt

⁴⁹⁸ 91. 6a, nedir: değil D.

⁴⁹⁹ 92. Muhsin Kalkışım (1994). *Şeyh Ğālīb Dīvānı*. s.332.

⁵⁰⁰ 92. 5b, pek ḫüsn-i tedbīr: ḫüsn-i tedbīr etdi ḫaṭ D.

⁵⁰¹ 93. Ömür Ceylan vd., (2005). *Hāzana Sürgün Bahār Keçecizāde İzzet Molla ve Divān-ı Bahār-ı Efkār*. s.484.

- 4 Şevk-i sâgardan alır pertevi kaşr-ı neş'e
Câmdan rüşen olur revzene-i dâr-ı neşât
- 5 Dil-i ma' mûr-ı harâbâta yaraşmaz 'İzzet
Yapmasın hâtır-ı vîrâneyi mi' mâr-ı neşât⁵⁰²
- 6 Bulamazsın bu fenâ bâğda sîrâb-ı şafâ⁵⁰³
Dergeh-i Pîrdedir neş'e-i esrâr-ı neşât
- [35b-36a] 94 **DİVÂN-I NEVRES**⁵⁰⁴
[Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün]
- 1 Aldı etrâf-ı ruhuñ neşr-i zalâm eyledi haṭ
Baht-ı ' uşşâk gibi şubhumu şâm eyledi haṭ
- 2 Rûy-ı mehpâresini[n] Rûm u ' Acem kulu iken
Bir siyeh-çerde ' Arab-zâde gulâm eyledi haṭ
- 3 Devr-i la' liñ çevirip câm-ı zümürüd-fâmı
Sîne-şâfân-ı mey-âşâma harâm eyledi haṭ
- 4 Âb-ı hayvân-ı lebiñ hıfzı içün Hızr gibi
' Ömr-i câvid ile tertib-i zalâm eyledi haṭ
- 5 Vaḥşetinden suy-ı ' uşşâka nigâh etmez iken
Bitirip mihr-i giyâsın anı râm eyledi haṭ
- 6 İçirir Nevres'e şimdi lebi dâ'im mey-i nâb
Devr-i la' lindeki ' ayşımı müdâm eyledi haṭ
- [36a] 95 **DİGERİ**⁵⁰⁵
[Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]
- 1 Muşhaf-ı hüsne yazanlar resm-i reyḥân üzre haṭ
Beñleriñ ol muşhafa farz etdiler müşğîn haṭ⁵⁰⁶
- 2 Müşg-i Çin'e zülfünü beñzetdiler lîkin haṭâ
Haṭtîni reyḥâna teşbîh etdiler ammâ ğalât

⁵⁰² 93. 5b, vîrâneyi: vîrânemi D.

⁵⁰³ 93. 6a, sîrâb-ı şafâ: sebz-âb-ı safâ D.

⁵⁰⁴ 94. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dîvânı İnceleme-Metin*. s.409.

⁵⁰⁵ 95. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dîvânı İnceleme-Metin*. s.410.

⁵⁰⁶ 95. 1b, haṭ: nuḳaṭ D.

- 3 Çıkma perçem-veş başa düşme ayağa zülf-veş
Ara ol şūhu gönül sevmekde bir hadd-i vasat
- 4 Kirpigiñ kaşın gözün yek-reng nāz u şivede
Kūşe-ārā-yı teferrüd bir beñin qalmış faqat
- 5 Ben daħi **Nevres** n'ola olsam ' araq-riz-i ' Irāq
Sine Bağdād oldu dil Başra iki göz iki şat

[37b] 96 **ḤARFŪ'Z-ZĀ**
[Me^f ūlü Me^{fā} 'ilü Me^{fā} 'ilü Fe^c ūlün]

- 1 'Aşkuñ ne ' aceb olsa seniñ sinede maḥfūz
Bir güher-i yektadır o sencinede maḥfūz
- 2 Baqdıqça yine saña açılmazdı dem-ā-dem
Esrar-ı ruḥuñ olmasa ayinede maḥfūz
- 3 Bī-hūde yire da' vī-yi ' aşq eyleme zāhid
Olmuş o güher hırqa-i peşminede maḥfūz
- 4 Bir noktada mevcūd imiş esrār-ı maḥabbet
Olmasa o da levḥ-i dil-i bī-kinede maḥfūz
- 5 Ta' vīz-i dil oldı ğam-ı dīrine **Nazmīya**
Olsa n'ola dilde ğam-ı dīrinede maḥfūz

[38b] 97 **DER-ḤARFŪ'L-' AYN⁵⁰⁷**
[Me^f ūlü Me^{fā} 'ilü Me^{fā} 'ilü Faülün]

- 1 Būs-ı leb-i dildāra bulundu yine māni'
Bī-ġā 'ile nūş-ı meye yār olmadı tāli'
- 2 Peymāneye baş egmede meclisde şurāḥī
Rindān anı görmeyle olurlar mütevāzi'
- 3 Pür-fā 'idedir zevraḥ-ı mey būs u kināra
Gel ' ālem-i āba diyelim baḥr-ı menāfi'

⁵⁰⁷ 97. Mehmet Arslan, Aksoyak, İ. Hakkı, [04.01.2018] *Haşmet Külliyyatı (Dîvân, Senedü'ş-şuara, Viladet name, İntisabü'l-müluk)* ekitap.kulturturizm.gov.tr

Başlık: Nazîre Li-Cenâb-ı Sâhib-Ruhâvî D.

4 Sermāye-i mīnā telef-i sāğar u sākī
Mālñ dükedir ādemiñ ısrāf-ı tevābi^ç

5 Zevke baçalım sīne-be-sīne o periyle
Haşmet olamam bīhude nezzāreye kani^ç

[38b] 98 **DĪVAN-I ĞĀLĪB**⁵⁰⁸
[Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün]

1 Bunda mādām ^ç aşıkān eyler semā^ç
Māh u mihr ü āsumān eyler semā^ç

2 Sırr-ı ^ç aşk eflāki ser-gerdān edip
Hāliyā kevn ü mekān eyler semā^ç ⁵⁰⁹

3 Çeşm-i giryān gūyiyā girdābdır
Kef-zenān gevher-feşān eyler semā^ç

4 Devr eder mey-ḥāneyi muğ-beçeler
Ka^ç bede şan ḥāciyan eyler semā^ç

5 Ney-şafīr-i şevk urup mürgān-ı quds
Çün kebūter per-zebān eyler semā^ç ⁵¹⁰

6 Ben o Kays-ı serseri-seyrim ki gāh
Başım üzre āşiyān eyler semā^ç

7 Nūr-baḥş olduḡa **Ğālib** Şems-i ^ç aşk
Mevlevīler zerre-sān eyler semā^ç

[39b] 99 **DER-HARFÜ'L-ĞAYN**⁵¹¹
[Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilātün Fā^ç ilün]

1 Erdi dey gülzār şoldu reng ü būdan ḡaldı bāğ
Gül yerin ḡār aldı bülbül āşiyānın tutdu zāğ

2 Dürd-i āb-ı ḡuşkü ancak āteş-i ter def^ç eder
Bāde ver sākī amān kim bāde çāğıdır bu çāğ

⁵⁰⁸ 98. Muhsin Kalkışım (1994). *Şeyh Ğālib Dīvānı*. s.335, 336.

⁵⁰⁹ 98. 2b, Hāliyā: Hāliyen D.

⁵¹⁰ 98. 5b, per-zebān: per-zenān D.

⁵¹¹ 99. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dīvānı İnceleme-Metin*. s.411.

- 3 Sebze-i haṭṭ artırır şevk-i dili ruhsārına
Âteş-i pervāneyi efzūn eder dūd-ı çerāğ
- 4 Şevk-i rüyuñla ser-ā-pā âteş ü hūn dilim
Lāle-veş eksik degil çeşmimde kan sīnemde dāğ
- 5 Çal sebūyu başına sāķī ayağın kır anıñ
Muḥtesib kimdir ki etsin rinde şahbāyı yasağ
- 6 Rinde şahbāyı helāl etmiş cenāb-ı pīr-i mey⁵¹²
Ben aña buldum kitāb-ı ‘ aşğda kaṭ‘ i mesāğ⁵¹³
- 7 Kaldırır şabahā düşerse ğam eger **Nevres** beni⁵¹⁴
Hāşılı meydır mu‘ ĩnim dest-gīrimdir ayağ
- [39b]⁵¹⁵ 100 [Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün]
- 1 Murğ-i āh-ı ehl-i derdim lāneden kıldım ferāğ
Gör o Hindūyum ki âteş-ḥāneden kıldım ferāğ
- 2 Beste-i ḥāl u ḥaṭın olmam ben ey şāhīn-nigāh
Tā ‘ir-i Ḳudsüm ki dām u dāneden kıldım ferāğ
- 3 Ten-perestān eylesinler Ka‘ be-i cismi ṭavāf
Genc-i ‘ aşkı buldum ol vīrāneden kıldım ferāğ
- 4 Pür-şafā gördüm o şūḥuñ nergis-i maḥmūrunu
Bezm-i meyde nāle-i mestāneden kıldım ferāğ
- 5 Haṭṭ u la‘ l-i yāra **Es‘ adā** çün āşinā⁵¹⁶
Lafz-ı rengīn-i ma‘ nī-i bī-gāneden kıldım ferāğ

⁵¹² 6. beyit: Rinde şahbāyı helāl etmiş cenāb-ı pīr-i mey // Hāşılı meydır mu‘ ĩnim dest-gīrimdir ayağ D.

⁵¹³ 99. 6b, Ben aña buldum kitāb-ı ‘ aşğda kaṭ‘ i mesāğ –D.

⁵¹⁴ 99. 7a, Kaldırır şabahā düşerse ğam eger **Nevres** beni –D.

⁵¹⁵ Başlık yoktur.

100. Muhsin Kalkışım (1994). *Şeyh Gālīb Dīvānu*. s.337.

⁵¹⁶ 100. 5a, yāra: yāra oldum D.

- [40b] 101 **ḤARFÜ'L-FĀ**⁵¹⁷
[Meʿ ülü Meʿā' ilü Meʿā' ilü Fe' ülün]
- 1 Tîġ-ı ġazabı zâhid-i nādâna muḥâlif
Mihrâb-ı itâ' at dil-i şeytâna muḥâlif
- 2 Men' eyleyemez būs-ı ḥaṭ-ı la' liñi zülfüñ
Fetvâsı anuñ âyet-i Ḳur'âna muḥâlif
- 3 Dilber ġam-ı ' aşkıñı diler dil dem-i vaşlı
Hey bu ne ' aceb bende ki sulṭâna muḥâlif
- 4 Sen ḥande et ey ḥançer-i pür-ḥün bu peyâma⁵¹⁸
Cân almaḡ imiş ġamze-i cânâna muḥâlif
- 5 Dârü-yı ḥaṭı söyleme bî-hüde ṭabîbim
Tedbîrlerin ' illet-i hicrâna muḥâlif
- 6 Gösterme begim sineñi tâ eşk ide ârâm
Mir'ât-ı şafâ gevher-i ġaltâna muḥâlif
- 7 Sen ḥalveti terciḥ edesin şöḥbete şimdi
Ġâlib bu sözüñ meşreb-i yârâna muḥâlif
- [41b] 102 **ḤARFÜ'L-ḲĀF**⁵¹⁹
[Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün]
- 1 Bu gice duḡt-ı rezi âl ile bezme atdık
Keyf-i şahbâ ile la' l-i lebin emdik yatdık
- 2 Dil-i sevdâ-zedeyi kâkülüne ḳapdırdık
Âḥ bilsen ki ne püsküllü belâya çatdık⁵²⁰
- 3 N'olduġun bilmez idik zevḳ-i vişâlin evvel
Añladık şimdi ki zehr-âb-ı firâḳın ṭatdık
- 4 Zevḳ-i meyḥâneye etdik vera' u zühdü bedel
Ḥâşıl-ı tevbeyi bir gerdiş-i câma şatdık

⁵¹⁷ 101. Muhsin Kalkışım (1994). *Şeyh Ġâlib Divânı*. s.340.

⁵¹⁸ Divanda 4. ve 5. beyit yer deġiştirmiştir.

⁵¹⁹ 102. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Divânı İnceleme-Metin*. s.414, 415.

⁵²⁰ 102. 2b, bilsen: bilsek D.

5 Saht idi seng şıfat albi o Őuħuñ ammā
Bāde-i nerm ile **Nevres** biz anı yumşatdık

[41b] 103 **DİGERİ**⁵²¹
[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]

1 Āh kim yadı beni ber-i cihān-sūz-1 firā
Sīnemi yaraladı tīr-i cier-dūz-1 firā

2 RiŐte-i derd ü belāyı nice kūtāh edeyim
Ki baña rūz-1 ıyāmet gibidir rūz-1 firā

3 ekdi ser dūd-1 Őerer-ħız-i felāket felege
Ber-i āhım olalı meŐ' ale-efrūz-1 firā

4 Yandırırđım Şerer-i āhla levħ ü alemiñ⁵²²
Elime girse idi mes'ele-āmūz-1 firā

5 Őebnem-i eŐk mūfīd olmadı **Nevres** aŐlā
Yadı hem mezra' a-i sīneyi temmūz-1 firā

[42b] 104 **DER-ARFÜ'L-KEF**⁵²³
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]

1 Fıra-i erbāb-1 dilden zümre-i zūhhāda dek
Hep esiriñdir begim atta dil-i nā-Őāda dek

2 Şöyle mest olmuş ki aılmış giriñbān-1 abā
Nāfdan tā bendgāh-1 aner-i fūlāda dek

3 Mā-melek Őeyħim bütün ammāra rehn olmuş gibi
Del-1 peŐminden müzehheb nūŐha-i evrāda dek

4 GökŐu pür nā-ħoŐ havā Şimdi Şimdi ubulu pek ziħām⁵²⁴
Sevdiğim tenhāca ekdirsek mi Sa' d-ābāda dek

5 Şöyledir aħ-1 taħammül sīne-i tengimde kim
Yetmez olmuşdur nefes bir āteŐin feryāda dek

⁵²¹ 103. Bayram Ali Kaya (2010). *Osman Nevres ve Dīvānı İnceleme-Metin*. s.416.

⁵²² 103, 4a, alemiñ: alemin D.

⁵²³ 104. Muhsin Macit (2012). *Nedīm Divānı*. s.285.

⁵²⁴ 104. 4a, pür nā-ħoŐ: bir nā-ħoŐ D; Şimdi Şimdi: Şimdi D.

6 Kilk-i ‘ ayyārīñ ‘ aceb nā-refte rāh açdı **Nedīm**
Hâne-i endişeden gül-zâr-ı isti‘ dâda dek

[43b] 105 **ĤARFÜ’L-LÂM**⁵²⁵
[Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün]

1 Kılıcı kanlu eli kanlı dili kanlu güzel
Çeşm-i cellâdı yamân cân alıcı kanlu güzel

2 Kahramân-ı nigehe gibi Celâlî-meşreb
Bir levendâne revişlü gülüş ‘ Oşmânlu güzel

3 Şehr âşüb zamân şühre-i âfâk-ı zamân⁵²⁶
Mâh Ken‘ ânı gibi şöhreti var şanlı güzel⁵²⁷

4 Çeşm ü ebrû vü leb ü hâl ruhında süz yok
Vaşf-ı hüsün diyemem câzibeli añlu güzel⁵²⁸

5 Ceyş-i hûbânuñ odur şimdi sipeh-sâlârı
Neş’et ol devlet ü iqbâl ile ‘ unvânlu güzel

[44b] 106 **ĤARFÜ’L-MÎM**
[Me‘ ülü Me‘â‘ ilü Me‘â‘ ilü Fe‘ ülün]

1 Şâh-ı şühedâ mâh-ı mu‘ idsin efendim
Fâhr-ı sa‘ da es‘ ad u emcedsin efendim
Şem‘ -i harem-i hâzreti eşhadsın efendim
Teşrîf-i şehâdetle müşeyyedsin efendim
Sen nâm-ı hüsniyle serâmedsin efendim
Ferzend-i ‘ alî sıbt-ı Muhammedsin efendim

2 Hem Fâtımasıñ aşl-ı aşîl-i şürefâda
Hem hâtimesiñ silk-i celîl-i hulefâda
Kadrüñ yücedir ‘ ind-i mu‘ allâ-yı Hudâda
Bâ-‘ izz ü şeref hamse-i aşhâb-ı ‘ ibâda
Sen nâm-ı hüsniyle serâmedsin efendim
Ferzend-i ‘ alî sıbt-ı Muhammedsin efendim

⁵²⁵ 105. İlhan Genç (2005). *Hoca Neş’et Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni*. s.367, 368.

⁵²⁶ 105. 3a, zamân: cihân; D.

⁵²⁷ 105. 3b, Mâh Ken‘ ânı gibi: Meh-i Ken‘ ân teki var D.

⁵²⁸ 105. 4b, anlı: añlu D.

3 Dünyâyı yıkan vak^ç a-i sūziş-fikeñündür
 Mâtemine fânide cihân nev hazenüñdür
 Hem-pāye saña dāver ü pāk hasenüñdür
 İqbāl u semādan iki ^ç ālem de senüñdür
Sen nām-ı hūsn ile serāmetsin efendim
Ferzendi ^ç alī sibt Muḥammedsin efendim

[44b] 107 DİGER⁵²⁹
 [Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün Mefā^ç ilün]

1 Virüp cān u dili dil-dāra varlıkda berī oldum⁵³⁰
 Fenā bahırında ğarķ oldum ebed ölmem diri oldum

2 Şoyundum şarf libāsından irişdüm noķta-i sırra⁵³¹
 O noķta içre maḥv oldum vücūdum Ḥaydarī oldum⁵³²

3 Ne māziden muḥāsibüm ne istiķbāle fikrüm var⁵³³
 Fenā bulmuşdur aḥvālüm anuñçün serseri oldum⁵³⁴

4 **Sezāyī** Gülşenīnün sırrına maḥrem olup geldüm⁵³⁵
 Bugün rāh-ı maḥabbetde ḳamunuñ rehberi oldum

[44b-45a] 108 MERSİYE
 [Mef^ç ülü Mefā^ç ilü Mefā^ç ilü Fe^ç ülün]

1 Sen ziynet-i āġūş-ı Muḥammedsin efendim
 Ziverde ne tāk-ı zebercedsin efendim
 Sen ser-bāz *ḥudāvendışsin*⁵³⁶ efendim
 Temcīd-i kerāmetle mümeccedsin efendim
Sen sırr-ı şehādetle ser-āmedsin efendim
Tebşīr-i şefā^ç atle mü^ç eyyedsin efendim

⁵²⁹ 107. Ali Rıza Özüygun (1999). *Hasan Sezāyī'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi*. s.435

Gazel 5 beyit olup mecmû'ada 4 beyiti yazılmıştır: Mecmû'ada yazılmayan beyitler:

3. beyit: Tecellî itti mir^çât-ı dile burc-ı hüviyyetden // Bi-ḥamdillāh bugün dīdār-ı Ḥaḳḳuñ mazharı oldum D.

⁵³⁰ 107. 1a, varlıkda: varlıktan D.

⁵³¹ 107. 2a, şarf: ḥarf D.

Bu beyit: 4. beyittir D.

⁵³² 107. 2b, oldum: itdüm D.

⁵³³ Bu beyit: 2. beyittir D.

⁵³⁴ 107. 3b, bulmuşdur: olmuşdur D.

⁵³⁵ 107. 4a, maḥrem: mazḥar D.

Bu beyit: 5. beyittir D.

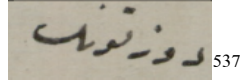
⁵³⁶ Vezin bozuk.

- 2 Sensün ki şerâfetle Hüseyn ibn-i ‘alîsin
 Bir ‘âşık-ı ser-dâde-i ‘aşk-ı ezelişin
 Hem vâriş-i esrâr-ı nebî sırr-ı velîsin
 Hem şem‘-i harem-i harem-i lem-yezelişin
Sen sırr-ı şehâdetle ser-âmedsin efendim
Tebşîr-i şefâ‘atle mü‘eyyedsin efendim
- 3 Sen nûş idecek sâgar-ı ser-şâr-ı şehâdet
 Kopdu o zamân velvele-i şûr-ı kıyâmet
 Cibrîl-i emîn urdu yere tâc-ı şerâfet
 Ey şâh-ı ‘Arab mâh-ı ‘Acem mazhar-ı rahmet
Sen sırr-ı şehâdetle ser-âmedsin efendim
Tebşîr-i şefâ‘atle mü‘eyyedsin efendim
- 4 Ey küşte-i şemşîr-i cefâ nûr-ı mücessem
 Ve’y enfüs ü âfâka şalan sūziş-i ‘âlem
 Ey ba‘ iş-i endûh u ğam-ı mâh-ı muharrem
 Cisminden olan çeşme-i hûn çâr-ı dem-â-dem
Sen sırr-ı şehâdetle ser-âmedsin efendim
Tebşîr-i şefâ‘atle mü‘eyyedsin efendim
- 5 Düşdün yaralı cism ile tâ rüy-ı zemîne
 Yüz virdi tezelzül o zamân ‘arş-ı berîne
 Babam nire gitti diyü ağlardı sekîne
 Yağdı cigerim mâtemiñ ey şâh-ı Medîne
Sen sırr-ı şehâdetle ser-âmedsin efendim
Tebşîr-i şefâ‘atle mü‘eyyedsin efendim
- 6 Mebzûl olunup zâtiña esrâr-ı şehâdet
 Ceyb-i keremiñ cây-ı kilîd-i der-i cennet
 Maşşer günü ancak saña maşşūs-ı şefâ‘at
 Ebyât-ı cihân-süz ile ağlar saña **Hayret**
Sen sırr-ı şehâdetle ser-âmedsin efendim
Tebşîr-i şefâ‘atle mü‘eyyedsin efendim

[45a]

109

[Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün]

- 1 Yaralı cismiñi bu çeşm-i hūn-efşāne beñzettim
Şu etrafında şaf şaf oğları müjgāna beñzettim
- 2 Mübārek cismiñ üzre kim kesilmiş ellerin gördüm
Düşen bī-cild-i hāk u hūn-ārā Qur'āna beñzetdim
- 3 Gülistān katlgāh u çāk-ı zaḥm-ı nev-cüvān-ı gül
Sekine bī-қararı bülbül-i nālāna beñzettim
- 4 Seni keştisi şanmış Nūḥ tūfān dīde-i devrān
Şehīdān hūn-ı pākin bahr-i bī-pāyāna beñzetdim
- 5 Sirişk-i dīde-i ḥayret-fezā-yı **Zeynep**-i zārī
Hüsnile dāğ-ı cān-süzunda bir 'ummāna beñzetdim

[45b]

110

ĠAZEL⁵³⁸

[Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün]

- 1 Yār ḥāl-i dilimi zār biliptir bilürem⁵³⁹
Dil-i zārımda ne kim var biliptir bilürem
- 2 Yārı ağıyār biliptir ki baña yār olmaz
Beni ol dāma giriftār biliptir bilürem⁵⁴⁰
- 3 Zülfünü ehl-i vefā şaydına dām eyleyeli
Ben daḥi anı ki ağıyār biliptir bilürem⁵⁴¹
- 4 Ben ne ḥācet ki kılam şerḥ aña ḥāl-i dilimi⁵⁴²
Dil-i zārımda ne kim var biliptir bilürem⁵⁴³

⁵³⁷ Başlık okunamadığı için orijinal şekline yer verilmiştir.

⁵³⁸ 110. Kenan Akyüz vd., (1997). *Fuzûlî Divanı*. s.219, 220.

⁵³⁹ 110. 1a, 1b, 2b, 3b, 4b, 5b, bilürem: bilübem D.

⁵⁴⁰ 110. 2b, Beni ol dāma giriftār biliptir bilürem: Ben daḥi anı ki ağıyār biliptir bilürem D. Divanda 2. beyitin 2. mısraı ile 3. beyitin 2. mısraı yer değiştirmiştir.

⁵⁴¹ 110. 3b, Ben daḥi anı ki ağıyār biliptir bilürem: Beni ol dāma giriftār biliptir bilürem D. Divanda 2. beyitin 2. mısraı'dır.

⁵⁴² 110. 4a, şerḥ aña ḥāl-i dilimi: derd-i dilim yāre ayān D.

⁵⁴³ 110. 4b, Dil-i zārımda ne kim var: Kamu derd-i dilimi yār D.

- 5 Yâre hem-şoĥbetim olmazsa **Fuzûlî** ne ‘ aceb
Özüne şoĥbetimi ‘âr biliptir bilürem
- [45b] 111 **ĠAZEL**
[Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün]
- 1 Hâsret ü vaşluñla aĥlar âh ider gönñlüm gözüm⁵⁴⁴
Seyr kıł hecrüñde gel gör kim nedir gönñlüm gözüm
- 2 Gönñlüm ister bezm-i vaşluñ göz arar ruĥsârıñı
Girye vü zâr ile kıalmış der-beder gönñlüm gözüm
- 3 Hâk-i pâyiñ tütüiyâ-yı dîde-i ĥünbârdır
Pâyıña yüz sürmege tırmaz gider gönñlüm gözüm
- 4 Gitse ser çekmem ser-i kûyundan ey meh-rû ayaĥ
Âh eşkile gezer bî-pâ ü ser gönñlüm gözüm
- 5 Kıan olup ‘ aşkıñla gönñlüm dem-be-dem kıan aĥlaram
İşte bu ĥâliledir şâm u seĥer gönñlüm gözüm
- 6 Dil degil bir kıatre kıandır göz degil bir kâse ĥün
Eylemiş ‘ aşkıñla peydâ görenler gönñlüm gözüm
- 7 Şaldı tıfân zây-ı baĥrı **Ĥayrete** ‘ aşkıñ beni
Ġarķ-ı girdâb-ı belâdur serteser gönñlüm gözüm
- [45b-46a] 112 **ĠAZEL**
[Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün]
- 1 Düşen ruĥsârına zülfler mi müşkter midir bilmem
‘ Acep ‘ anber mi ya ejder mi efsünger midir bilmem
- 2 Tıttub târ-ı siyâĥ rüyuñ oluptur munķalib ‘ âlem
Bu gün aya kûsûf-ı ĥüsrev-i ĥâver midir bilmem
- 3 Amân çeşm-i siyâĥ mestin nigâĥ-ı kahr mânendin
Deler sînem geçer müjġânlarıñ ĥançer midir bilmem
- 4 Kıılır şîrîñ tekellümlerle mest ‘ uşşâķ-ı dil-ĥünü
Leb-i la‘ liñ efendim mâ mıdır şekker midir bilmem

⁵⁴⁴ Bu gazel mecmû’ada 2b’de yazılmıştı. 45b’de tekrar yazılmış.

- 5 Muḳavves ḳaşlarıñ tîġ-i dü-peyk oldıġını bildim
Velâkin zülfleriñ ḳanber midir ʿanber midir bilmem
- 6 Derûn-ı dilde ʿaşkıñ şuʿ lelenmiş yandırır cismim
Şerer-i ʿaşḳdır âteş midir aḳker midir bilmem
- 7 Seniñ var **Ḥayret** ednâ bir siyeh-baht ʿâşık-ı zârîñ
ʿAcep ʿâşık mıdır şâdık mıdır çâker midir bilmem

[46a] 113 **ĠAZEL**⁵⁴⁵

[Mefâʿ ilün Feʿ ilâtün Mefâʿ ilün Feʿ ilün]

- 1 Ḳanı o dem ki nişîmen-tırâz maḥabbet idim
O mest-i nâz ile mey-nüş-ı bezm-i ülfet idim
- 2 Ḳanı o dem ki idüp yâri subḥa dek bî-dâr
Mişâl-i hâle hem-ʿâġûş-ı mâh-ı talʿ at idim
- 3 Ḳanı o dem ki ser-i kûy-ı yâr idi vaṭanım
Hezâr-ı şevḳile gül-çîn-i bâġ-ı vuşlat idim
- 4 Ḳanı o dem ki olup ġirre mest-i bâde-i nâz
Ḥumâr-ı derdî-i câm-ı niyâza ḥasret idim
- 5 Ḳanı o dem ki Cem-i meclis-i maḥabbet olup
Şarâb-ı ʿaşḳ ile pür-zevḳ u şevḳ ḥâlet idim
- 6 Ḳanı o dem ki ruḥ-ı yâre eyledikçe nigâh
Serâsîme-veş çeşm-i rûz-ı **Ḥayret** idim
- 7 Fiġânki şimdi olup **Nazmî**yâ perişân-ḥâl
Gözünde ḳaldı o demler mişâl-i ḥâb-ı ḥayâl

[46b] 114 **DER-ḤARFÛ'N-NÛN**⁵⁴⁶

[Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün]

- 1 Kim ki cândan geçmez ise deñ bize yâr olmasun
ʿÂr u ʿırz ile gelüp ʿâşıḳlara bâr olmasun

⁵⁴⁵ Bu gazel Hayret mahlası taşımaktadır. Fakat son beyitte vezne uygun olan fakat kafiyeye uygun olmayan Nazmî mahlaslı müfret olarak düşündüğümüz bir beyit eklenmiştir.

⁵⁴⁶ 114. Kenan Erdoğan (1998). *Niyâzi-i Mısri Dîvânı*. s.178.

Bu gazel mecmû'ada 6b'de yazılmıştı. 46b'de tekrar yazılmış.

- 2 Ğam yŭkin ‘aşık olan dā’im çeke gelmiş dŭrŭr
Döymeyen dōst derdine ‘aşka giriftār olmasun
- 3 Derd uyutmaz rāhat itmez gice gündüz ‘aşıkı
şol ki bŭlbŭdŭr gŭle şarşu nice zār olmasun
- 4 Zevk-i t̄a‘atle kimesne hāl-i ‘aşkı añlamaz⁵⁴⁷
T̄alib-i řādık isen bilŭnde zŭnnār olmasun⁵⁴⁸
- 5 Remz-i H̄aķķ’a maħrem olmaķ degmenŭñ kārı degŭl
Kim dilerse ‘ařķ ile yār olsun aġyār olmasun
- 6 Zerrece ‘ařķ odı kimde olsa yaķar varlıġıñ⁵⁴⁹
‘Ařķ odı ister ki H̄aķ’dan ġayrı hiç var olmasun
- 7 Cŭmle efkārŭñ ġurŭfın cem‘ idŭp tevħid ile
Noķta-i vaħdetde ġařr ol ġayrı efkār olmasun
- 8 Ey Niyāzi hāl-i ‘aşkı herkese fāř eyleme
Sırr-ı H̄aķ’dur aña bġgāne ġaberdār olmasun

[46b-47a] 115 řARKI⁵⁵⁰
[Me‘ ŭlŭ Mefā‘ ĩlŭ Mefā‘ ĩlŭ Fe‘ ŭlŭn]

- 1 Ben bilmez idim cānım alan hep sen imişsin
‘Ařkıñla beni derde şalan hep sen imişsin
- 2 Gōñlŭmde olan ġizli ‘ayān hep sen imişsin
Hem va‘de viren toġru bilen hep sen imişsin
- 3 Geh cānımı ‘aşkın ile āteřlere yaķdıñ
Geh gōñlŭm alup řāne kılp zŭlfŭne řaķdıñ
- 4 Mŭjġān ciger ġāhım řaķdıñ kıya baktın
Ben bilmez idim cānım alan hep sen imişsin
- 5 ‘Ařkıñla beni derde şalan hep sen imişsin
Ru’yāda baña ‘arřa kılan māh-ı cemāli

⁵⁴⁷ 114. 4a, Zevk-i: Zerķ-ı D.

⁵⁴⁸ 114. 4b, bilŭnde: bilŭnde D.

⁵⁴⁹ 114. 6a, varlıġıñ: varlıġım D.

⁵⁵⁰ Ahmed Dede (Kōse/Nevı)’ye ait bu şarkı bestelenmiştir.

- 6 Serмест-i mey-i ‘ aşk iden eyyām-ı vişāli
Bu şa‘ şa‘ a-i hūsnūñ ile hūrşīd mişāli
- 7 Ben bilmez idim cānım alan hep sen imişsin
‘ Aşkıñla beni derde şalan hep sen imişsin
- 8 Kaşmerlik ile cin gibi sen ‘ aqlımı çaldıñ
Hem ‘ aqlımı hem hūşımı hem şabrımı aldıñ
- 9 Ben bilmez idim cānım alan hep sen imişsin
‘ Aşkıñla beni derde şalan hep sen imişsin

[47a]

116

MÜSTEZĀD

[Mef‘ ūlü Mefā‘ ĩlü Mefā‘ ĩlü Fa‘ ūlün]

- 1 Gŭlzārı yaķar nāra eger dŭşse gŭzārıñ
Gŭlnār-ı ‘ izārıñ
- 2 Dŭnyāyı yaķan nāle-i dil-sŭz-ı hezārıñ
Ol ‘ āşık-ı zārıñ
- 3 Bir hañçer-i hŭnriz urup sĭneme pertāb
Ey zŭmre-i āhbāb
- 4 Gŭgsŭmi kılup çāk gŭren dāğımı yarım
Siz bağrımı yarıñ
- 5 Ey dil gŭrŭp oğlarını ol kaşı ya ya sen
Bir yana yayasın
- 6 ‘ Azm eyleme şayd itmege ahŭ-yı tatārıñ
Olmaz bu şikārıñ
- 7 Endişe-i hecr itdi cihānında beni dilriş
Öldürdi bu teşviş
- 8 Pāyānı ‘ aceb var mı bu rŭz u şeb tārıñ
Eyyām-ı şŭmāruñ
- 9 Hāk olsa teniñ tŭtsa gerek ‘ ālemi **Hayret**
Hoş bŭy-ı maħabbet

- 10 Kıldıkça perakende şabâ Hâk-ı mezârîñ
Her yâne ğubârîñ
- [47a-47b] 117 **ŞARĖI**⁵⁵¹
[Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ülün]
- 1 Nedir ey nür-ı dîdem söyle hâliñ
Niçin böyle şarardı gül cemâliñ
Seniñ elbette vardır bir melâliñ
Niçin böyle şarardı gül cemâliñ⁵⁵²
- 2 ' Aceb kendin gibi bir rûy-ı vâlih
Göñül verdin de mi düştüñ bu hâle
Neden nâzik teniñ düşdü helâle
Niçin böyle şarardı gül cemâliñ
- 3 Sebeb ne münharif gördüm mizâciñ
Tabîbe olmasun hiç ihtiyâciñ
Eger cân ise mümkündür ' ilâciñ
Niçin böyle şarardı gül cemâliñ
- 4 Sezâ mı şâğ gezerken böyle kendim
Çeker ğam u şikârım dil pesendim
Amân ' ömrümüñ vâri efendim
Niçin böyle şarardı gül cemâliñ
- [47b] 118 **ĖAZEL-İ ' AYNİ**⁵⁵³
[Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]
- 1 Fitne-i âhir-zamân cādū-nişândur perçemiñ
Âfet-i cân dil-sitân bir bî-emândır perçemiñ
- 2 Zîr-i fesde ğah ham-der-ğam olur geh târ u mâr
Turfa püsküllü belâ-yı ' aşîkândır perçemin
- 3 Boynuma zencîr olup âhir beni mecnûn ider⁵⁵⁴
Başımı sevdâya şaldı pek yamandır perçemin

⁵⁵¹ Lem'î Atlı'ya ait bu şarkı bestelenmiştir.

⁵⁵² Nakaratların "Niçin böyle şarardı gül cemâliñ" üzeri çizilmiştir.

⁵⁵³ 118. Mehmet Arslan (2004). *Antepli Ayni Divanı*. s.165.

Gazel 7 beyit olup mecmû'ada 6 beyiti yazılmıştır: Mecmû'ada yazılmayan beyitler:

3. beyit: Gerçi âdem beñzedir her târını bir mârâ lik // Cilve vü cünbişde şâvûs-ı cinândır perçemin D.

⁵⁵⁴ Bu beyit: 4. beyittir D.

- 4 Pîç-tâb itme uzatma bahşî yoḡdur ḡîl ü ḡâl⁵⁵⁵
Genc-i ḡüsnuñde muḡalsam bir yılıandır perçemiñ
- 5 Tâb-ı mihri ‘arızıñdan ḡıfz için şâhım seni⁵⁵⁶
Rište-i bâl-i ḡümâdan sâyebandır perçemin
- 6 Bir şeb-i yeldâda ‘Aynî diñledi ḡül u dirâz⁵⁵⁷
Fenn-i siḡr ü fitneden bir dâstândır perçemiñ

[47b-48a] 119 ĞAZEL
[Meḡ ulü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fa‘ ilün]

- 1 Ey zülf-i müşkter misün nesin
Ya ḡülsitân da zâḡ-ı siyâh-per misin nesin
- 2 Ya çoḡ zaḡm-ı bed-endişler için
Ruḡsâr-ı yâre Sedd-i Sikender misin nesin
- 3 Bu ḡulḡ-i ḡalḡa vü çin çin şiken şiken
Genc-i cemâl-i dilbere ejder misin nesin
- 4 Başında ol şehen şâhî şirîn edâlarıñ
Serdâr-ı müstaḡil ser-‘ asker misin nesin

[48a] 120 ĞAZEL⁵⁵⁸
[Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün]

- 1 ‘Āşıḡa ḡâ‘ n etmek olmaz mübtelâdur neylesün
Ādeme mihr ü maḡabbet bir belâdur neylesün
- 2 Zülfine ḡalsa perişân eylemezdi dilleri⁵⁵⁹
Anı da taḡrîk eden bâd-ı şabâdur neylesün
- 3 Göñli dilberden kesilmezse ‘aceb mi ‘âşıḡuñ⁵⁶⁰
Ğamzesiyle tâ ezelden âşnâdur neylesün

⁵⁵⁵ Bu beyit: 5. beyittir D.

⁵⁵⁶ Bu beyit: 6. beyittir D.

⁵⁵⁷ Bu beyit: 7. beyittir D.

⁵⁵⁸ 120. Metin Akkuş (1991). *Nef‘î Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*. s.506, 507.

Nef‘î’ye ait bu gazel bestelenmiştir.

⁵⁵⁹ Bu beyit: 4. beyittir D.

⁵⁶⁰ Bu beyit: 2. beyittir D.

4 N'ola ta' yīn etse zabt-ı mülk-i hüsni ğamzeye⁵⁶¹
Zülfi bir aşüfte-i ser-der-hevâdur neylesün

5 N'ola olsa muztarib hâl-i dil-i ' uşşâkdan
Sīnesi âyīne-i ' âlem-nümâdur neylesün

6 Olmasa Nef'î n'ola dil-beste zülf-i dilbere
Tâb' -ı şühı dâme düşmez bir Hümâdur neylesün

[48a-48b] 121 ĞAZEL⁵⁶²
[Mef' ulü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün]

1 Gönlüm şikenc-i zülf-i siyeh-kâra düşmesün
Kâfir mişâli halka-i zünnâra düşmesün

2 Zinhâr o âhu-yı hâremi şayd için gönül
Deşt-i belâda pençe-i âzâra düşmesün

3 Düşsün belâ-yı kâkül tek esir-i ' aşk⁵⁶³
Ğamzeñ gibi bir âfet-i mekkâra düşmesün

DER-ĦARFÜ'L-ĦÂ⁵⁶⁴

4 Mânend-i Qays Leyli zülfün gören seniñ
Mecnûn olup ne hâl ile küh-sâra düşmesün

5 Peymâne ' aks-i la' l-i lebin görmesün şağın
Sâkî o mâh hâne-i hammâre düşmesün

6 Ben ' aşıkım o ğonce-feme hem-çü ' andelîb
İnşâfa gel ki nice gönül zâra düşmesün⁵⁶⁵

7 Sevdi o mâhı merdüm-i çeşmim gibi gönül
Envâr-ı hüsni dîde-i âgyâra düşmesün

8 Düşsün düşenler ' aşkına ol nev-resîdeniñ
Gönlüm hemân ol tıfl-ı ziyân-kâra düşmesün

⁵⁶¹ Bu beyit: 3. beyittir D.

⁵⁶² 121. Mehtap Erdoğan (2007). *Fatîn Dîvânı*. s.118-119.

⁵⁶³ 121. 3a, kâkül: kâküline D.

⁵⁶⁴ 121. Der Ħarfü'l-Ħâ olarak kaydedilmesine rağmen Ħarfü'n-Nün şiirlerine yer verilmiştir; M.

⁵⁶⁵ 121. 6b, nice: murğ-ı D.

9 Gördi Seniḥ-i zāra **Faṭīn**'e ʿ aṭāsını
Ġayrī naşıl Ziyā der-i ḥünkāra düşmesün

[48b] 122 **ĠAZEL**
[Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün]

1 Ḥasret-i laʿ lünle meyl itmem mey-i gülfāma ben
Ḥün-ı dildir dökdüğüm hicriñde her dem cāma ben

2 Gendüm-i Ādem-firīb ḥāliñe kıldım heves
Cennet-i kūyuñdan ayrı düşmesem ālāma ben

3 Ḥāne ber-düş olmaz idim bu perişānlık ile
Virmeseydim göñlümü ol zülfi ʿ anber-fāma ben

4 Kāmet ü zülfünle kırtuldum mevād-ı küfrden
Oğudum imān gelirdim bir elif bir lām ben

5 Gözlerim kan yaş döker ağlar kalem tutmaz elim
Süz-ı dilden mümkün olmaz yāre yazsam nāme ben

6 Varım itsem yok lebiñden şorsam olmaz bir cevāb
Ġaybdan nāʿil olursam da eger ilhāme ben

[49b] 123 **ḤARFÜʿL-VĀV**
[Fāʿ ilātün Feʿ ilātün Feʿ ilātün Faʿ lün]

1 Her gören der o büt-i āfet-i cāne ancağ bu
Āfet-i cān olsa āşüb-ı cihān ancağ bu

2 Deheniñ nokṭa-i mevḥūmeye teşbīh ide mi
Peyker-i cān gibi var ise nihān ancağ bu

3 Geh nümāyān gehi gözden ġāʿib olur o mäh
Yā peri-zāde yāḥud rūḥ-ı revān ancağ bu

4 ʿ Anberīn ṭurre o ruḥsārı siyeh-püş etmiş
Kisve-i Kaʿbe-i işkeste olan ancağ bu

5 Ebruvānıyla **Nazīma** müjesin vaşf itsem
Seyr iden der ki ḥazer tīr ü kemān ancağ bu

- [49b] 124 **DİVÂN-I MÜŞTAK**⁵⁶⁶
[Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün]
- 1 Ne ğam ey dil olursa ol meh ' ayyār-ı çār-ebrū
Yıkılmış mescidin mihrābı kalır bir meşeldir bu
- 2 Değil haṭṭ-ı siyeh-müşkin ten kadar görünen yüzde⁵⁶⁷
Verā-yı perdeye maḥrem olan gözler görür yâ hū
- 3 Demem ol māh rüyı rü-berū hüsnünde tüy bitti
Ser-i mūdān o ṭıfl-ı nāz perver-dem olur keç-rev
- 4 Haṭṭ-ı ruḥsārı gelse deste ber-deste reyyāḥīn-veş
Yine kākül gibi başda gezer ol dilber-i dilcū
- 5 Tesellī-baḥş-ı ḥübān-ı kühendir ḥāme-i Müştak
Başını yarsalar dönmez sözünden kilik-i mu' ciz gū
- [50b] 125 **DER-ḤARFÜ'L-YĀ**
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]
- 1 Eylemek istersen iḥyā ' aşık-ı üftādeyi
Sāğar-ı la' liñle iḥsān eyle sāķī bādeyi
- 2 Şöyle mest olsun otursun sübḥa u seccādeyi
Sāğar-ı la' liñle iḥsān eyle sāķī bādeyi
- 3 Sūz-ı dil maḥv itdi nām u şöhret-i pervāneyi
Ḥavf ider görse semender böyle āteş-ḥāneyi
- 4 Neylesün bu ḳalb-i sūzānım benim peymāneyi
Sāğar-ı la' liñle iḥsān eyle sāķī bādeyi
- 5 Ḳalmadı ümmīd-i dīger ez-to Ey şūḥ-ı cihān
Fāriğ u azāde olsam bari bir laḫza bir an
- 6 Zā'il olmaz sadece bir meyle fikr ü in u an
Sāğar-ı la' liñle iḥsān eyle sāķī bādeyi

⁵⁶⁶ 124. Mehmed Kemāl Gündoğdu (1997). *Müştak Baba (Divân)*. s.235.

⁵⁶⁷ 124. 2a, haṭṭ-ı: haṭṭ-ı D.

7 Mihr-i rüyuñ şevkidir sūzān iden her şeb beni
Tesellī-yāb idemez ne mah u ne kevkeb beni

8 Nār-ı aşkıñ eyledi çün āteşīn-meşreb beni
Sāgar-ı la' liñle ihsān eyle sākī bādeyi

[50b-51a] 126 ĞAZEL-İ KĀZİM
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]

1 Ķurb-ı Hāķ pīrāmenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali
Dest-i Ķudret dāmenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali

2 Cevher-i sırr-ı Hüdāsīñ şūret-i mir'āt-ı zāt
Nūr-ı vech-i rüşenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali

3 Kadrüñ a' lā eyleyen sensīñ şehādet tıģınıñ
Subh-ı vuşlat gerdenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali

4 Nūr-ı çeşm-i Muştafāsın kuhl-ı mā-zāģa'l-başar
Hāk-i pāy-i medfenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali

5 Cevheriñ olsa mūnezzeh her nekā'ışden n'ola
Şulb-i Hāyder ma' deniñdir ya Hüseyn ibn-i 'Ali

6 Ķıdvē-i āşhāb Ķurb it luţf Ķıl **Kāzım** Ķuluñ
'Arş-ı mahşer seniñdir ya Hüseyn ibn-i 'Ali

[51a-51b] 127 NAZİRE-İ HAYRET
[Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün]

1 Şahñ-ı cennet medfenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali
'Arş-ı a' lā meskenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali

2 Hāne-i esrār-ı Hāķdır Ķalbiñ ey sibţ beni
Çeşm-i hāķ-bīn revzenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali

3 Kelmetü'l-ulyā-yı ber-hāķk-ı serefrāz eyleyen
Nīze-i merd efgeniñdir ya Hüseyn ibn-i 'Ali

4 Eyleyen mahşer gününde sürh-rū ümmetleri
Hun-çekān pīrāhenüñdür ya Hüseyn ibn-i 'Ali

- 5 Şūret-i sırr-ı şehādet gösteren āyine-veş
Berķ-i tīg-i rūşenūndür ya Hüseyn ibn-i ʿAli
- 6 Haķ yolunda Kerbelā toprağına ğaltān olan
Zaħm-nāk ʿuryān teniñdür ya Hüseyn ibn-i ʿAli
- 7 Tutiyā-yı dīde-i ehl-i haķ ey sultān-ı dīn
Hāk-pāy-ı nev seniñdir ya Hüseyn ibn-i ʿAli
- 8 Dāver-i pākiñ hūsn-i hulķ-u ārāyişñ
Haķ o vech-i aħsenūndür ya Hüseyn ibn-i ʿAli
- 9 Zaħmile kim açdı tīg-ı zulm aʿ dādan neng
Halka halka cevşenūndür ya Hüseyn ibn-i ʿAli
- 10 Elde dās nev hilāli pīr-i dihķān-ı felek
Hūşe-çin-i hırmenūndür ya Hüseyn ibn-i ʿAli
- 11 Koyma rüsvā olmağa maħşerde bu **Hayret** kuluñ
Ol nesīm dāmen seniñdir ya Hüseyn ibn-i ʿAli

[52b]

128

ĤARFÜ'L-HĀ
ĠAZEL-İ ĤAYRET

[Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün]

- 1 Esdi nesīm-i seheri degdi hevā perçemine
ʿĀşık olup benim gibi bād-ı şabā perçemine
- 2 Kaşlarınıñ tākı anıñ cān ile müştākı anıñ
Cezbe-i ʿuşşākı anıñ virdi Ĥudā perçemine
- 3 Perçeminiñ riştelere ķadrince var küştelere
ʿĀşık-ı serkeştelere oldu fedā perçemine
- 4 Sırr-ı Ĥüdādır bu ʿaceb maşrıķı almış bir ʿArab
Çin u Ĥuten Şām u Ĥalep cümle çabā perçemine
- 5 Talʿat-ı Ĥanber midir bu müşk ile ʿanber midir bu
Şanma ser ʿasker midir bu dinse revā perçemine
- 6 Çehre-i zībāya düşer ebr-şifat aya düşer
Kaʿbe-i ʿulyāya düşer verse şafā perçemine

7 **Ḥayret** aña bār-ı Hüdā baḳ ki neler gördü revā
Saltanat u Çin u Ḥaṭā kılmış ‘aṭā perçemine

[52b-53a] 129 **ŞARKI**⁵⁶⁸
[Mefā‘ ĩlün Mefā‘ ĩlün]

1 Niçün nālendesin böyle⁵⁶⁹
Göñül derdiñ nedir söyle
Seni ben istemem öyle
Göñül derdiñ nedir söyle

2 Kimin ‘aşkıyle nālansın
Kimin hicriyle sūzānsın
Neden böyle perişānsın
Göñül derdiñ nedir söyle

3 Nedir bu sendeki ḥayret
Buña var bir sebeb elbet
Merāk oldu baña ḡayet
Göñül derdiñ nedir söyle

4 Çekildiñ seyr-i gülşenden
Kaçarsın şimdi de benden
Uşandım ḡayrı ben senden
Göñül derdiñ nedir söyle
Ta‘ līm⁵⁷⁰

[53a] 130 **ĠAZEL**
[Mef‘ ũlü Mefā‘ ĩlü Mefā‘ ĩlü Fe‘ ũlün]

1 Ġamzeñle göñül yāralı şad-pāre degilse
Pes kan niçün ağlar gözüm ol yāre deḡilse

⁵⁶⁸ Önder Göçgün (2001). *Ziya Paşa'nın Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Bütün Şiirleri ve Eserlerinden, Açıklamalı Seçmeler*. s.219, 220.

Şarkı 5 dörtlük olup mecmû'ada 4 dörtlük yazılmıştır: Mecmû'ada yazılmayan dörtlük:

4. Bend: Havalandın bu günlerde
Ne yel esdi aceb serde
Devā olmaz mı bu derde
Göñül derdiñ nedir söyle; a.g.e, s.220.
25 Şevvāl 1282

⁵⁶⁹ Abdülhamid Ziyâeddin Paşa'ya (1849-1929) ait bu şarkı bestelenmiştir.

⁵⁷⁰ Şarkının bitiminde “Ta‘ līm” yazısı bulunmaktadır. Bir şeyi öğretmek için yapılan düzenli çalışma, alıştırma, egzersiz anlamına gelir. Bu bir “Şarkı tâlîmi”dir.

- 2 Ditrer ne sebep ‘arızın gülnârda zülfüñ
Ger ‘aşkı anıñ ‘arızın gülnârda degilse
- 3 Çeşmiñ ne sebep tâ ser-i zülfüni gözler
Efsûni anıñ tutmağı şehmâre degilse
- 4 Zâhid bu namazında neden sehv ü şek eyler
İmâni anıñ dirhem ü dinâra degilse
- 5 Göñlüm ne ‘aceb turre-i müşkîniñi ister
Mansûr-şifat meyli eger dâre degilse
- 6 Qur’ânda nedir nükte-i lâ taqnetü **Hayret**
Haqquñ kerem u ‘afvı günehkâra degilse

[53b]

131

GAZEL-İ FİTNAT

[Mef’ülü Mefâ’ ilü Mefâ’ ilü Fe’ülün]

- 1 Güller kızarır şerm ile ol gönca gülünce⁵⁷¹
Sünbül ham olur reşk ile kâkül bükülünce
- 2 Her târı birer mâr olur genc hüsünde
Ruhsârîña zülf-i siyeñiñ şâne bulunca
- 3 ‘Anka dañi olursa düşer pençe-i ‘aşka
Şayd-ı dile sehbâz-ı nigâhın süzülünce
- 4 Ol gönca-i nâ-şükûfte olur gül gibi handân
Şebnem gibi eşk-i dil-i şeydâ dökülünce
- 5 Cân virmek ise kaçdıñ eger ‘aşk ile **Fıtnat**
Hâk-i der-i dildârdan ayrılma tâ ölünce

⁵⁷¹ Fitnat Zübeyde Hanım’a ait bu gazel bestelenmiştir.
Rik’a yazı kullanılmıştır.

[54a]⁵⁷²

132

[Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün]

- 1 Dil-ḥarâb-ı ' aşkınam sensin sebep berbâdım⁵⁷³
 Bir tesellî ver gelip bârî dil-i nâ-şâdım
 Taş mıdır bağruñ ki gelmezsin benim imdâdım
 Dîni ayrı kâfir olsa raḥm eder feryâdım
- 2 Hâlimi hiç şormaz sensiz ey meh-i ḥâtır-şiken⁵⁷⁴
 Nâr-ı hicrânuñla sūzân oldu iqlîm-i beden⁵⁷⁵
 ' Aşk derler bir söyünmez âteşe düşdüm ki ben
 Dîni ayrı kâfir olsa raḥm eder feryâdım
- 3 Eyledüñ derd ile âteş-zâr-ı ḥasret meskenim
 Taşa kâr etdi saña kâr etmedi âhım benim
 Güş edip efğânımı n'ola acırsa düşmenim
 Dîni ayrı kâfir olsa raḥm eder feryâdım
- 4 Bu naşıl esrâr ki bir kerre beni şâd eylemez
 Dest-i cevri ile ḥarâb olsam da âbâd eylemez
 Böyle nâlân olduğum kim görse imdâd eylemez
 Dîni ayrı kâfir olsa raḥm eder feryâdım
- 5 Şardı **Vâşif** o şūḥu şarmağa sevdâ-yı merâk⁵⁷⁶
 Olmada günden güne gönlümde müzdâd iştiyâk
 Şol kadar yakdı ciger-gâhım bu nâr-ı firâk⁵⁷⁷
 Dîni ayrı kâfir olsa raḥm eder feryâdım

⁵⁷² Başlık yoktur.^{132.} Raḥşan Gürel, *Enderunlu Vâşif Divanı*. s. 466, 467.⁵⁷³ Talik yazı kullanılmıştır. 54a'da yer alan murabba gazel bestelenmiştir.⁵⁷⁴ **132. 2a**, sensiz: olduñ D.⁵⁷⁵ **132. 2b**, hicrânuñla: hicrânuña D.⁵⁷⁶ **132. 5a**, o şūḥu şarmağa: şarmağa ol şūḥu D.⁵⁷⁷ **132. 5c**, bu: ki D.

SONUÇ

Klâsik Türk Edebiyatı sahasında günümüz edebiyat araştırmacılarının tercih ettiği araştırma alanı genellikle mecmû'alar olmaktadır. Özellikle lisansüstü tezler bu alanda yoğunlaşmaktadır. Şiir mecmû'aları başta yazıldığı dönemin edebi zevkini yansıtmaya işlevi olmak üzere müstensihin edebi zevkinin tespit edilmesinde, devrinde en çok okunan ve sevilen şiirlerin ortaya çıkarılmasında, divanlara girmemiş şiirlerin tespitinde, divanı olmayan şairlerin şiirlerinin tertip edilerek divanının oluşturulmasında v.b. birçok amaca hizmet etmektedir.

Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz A 10103 Yer Numaralı Mecmû'a-i Eş'âr (İnceleme-Karşılaştırılmalı Metin) adlı yüksek lisans tezinde, 45 şaire ait gazel, murabba', şarkı, tasmîn, kıt'a, tahmîs, müseddes-i mütekerrir, mütezâd, murabba'-ı mütekerrir ve beyt olmak üzere toplam 131 şiir bulunmaktadır. Nazım türü olarak ise medhiyye, mersiye, münâcât, nasîhât-nâme, nazîre ve tevhîd örnekleri yer almaktadır. Mecmû'anın hangi tarihlerde tertip edildiğine dair bir kayıt bulunmamakla birlikte mecmû'anın içinde yer alan şairlerin yaşadığı dönem göz önüne alındığında; XX. yüzyılın başlarında yazılmış olabileceği düşünülmektedir. Mecmû'anın XV, XVI, XVII, XVIII, XIX ve XX. yüzyıllarda yaşamış şairlerin şiirlerinden oluştuğu görülmektedir.

Mecmû'ada en çok şiiri bulunan şairler Hayret, Osman Nevres ve Sünbül-zâde Vehbî'dir. Kadın şairlerden ise Sırrî Rahile Hanım, Leyla Hanım, Fıtnat Hanım ve Zeynep Hanım'a ait şiirler yer almaktadır.

Mürettibi belli olmayan Mecmû'a-i Eş'ârın yazıldığı dönemin beğenisiyle ilgili yargı da bulunmak gerekirse Kerbela olayıyla ilgili mersiyelere yer verilip Hz. Ali ve Hz. Zeynep'in yer aldığı şiirlerin bulunması, Niyâzî-i Mısrî ve Hasan Sezâyî'nin tasavvufî gazellerine yer verilmesi o dönemin edebi zevki ve mürettibin beğenisi hakkında ipuçları vermektedir. Mecmû'ada tespit edilen yirmi adet güfte ise müstensihin şarkıya ilgi duyduğunu bizlere göstermektedir.

Sonuç olarak yapılan bu çalışmayla; XX. yüzyılın başlarında yazıldığı tahmin edilen Eski Türk Edebiyat sahasında sayıları oldukça fazla olan şiir mecmû'alarından biri incelenmeye çalışılarak bu alana az da olsa katkı sağlamak amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- AK, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin* (1. Cilt). Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.
- AKKAYA, H. (1994). *Nevres-i Kâdim ve Türkçe Divanı*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- AKKUŞ, M. (1991). *Nef'î Sanatı ve Türkçe Dîvânı, (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- AKKUŞ, M. (2007). *Klâsik Türk Şiirinin Anlam Dünyası* (Edebi Türler ve Tarzlar) (Birinci Baskı). Erzurum: Fenomen Yayınları.
- AKÜN, Ö. F. (1995). *Fatîn Efendi*. DİA, C.12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- AKSOY, H. (2013). *Zeyneb Hatun*. DİA, C.44. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- AKSOYAK, İ. H. (2016). *14.yy'dan 19.yy'a Anadolu ve Rumeli'de Yazılmış Türkçe Edebi Metinler Üzerine Söylenmemiş Sözler*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- AKSOYAK, İ. H. (2016). "Fâik'in 'Elâ Yâ Eyyühe's-sâkî Edir Ke'sen ve Nâvilhâ' *Mısrına Tasavvufî Şerhi: Lübb-i Sühan*" Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal Of Academic Literature], Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu Özel Sayısı, yıl 2, sayı 3, s.223-224.
- AKYÜZ, K. BEKEN, S. YÜKSEL, S. ve CUNBUR, M. (1997). *Fuzûlî Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ARSLAN, M. (2004). *Antepli Aynî Divanı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

ARSLAN, M. (2003). *Leylâ Hanım Divanı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

ARSLAN, M. ve AKSOYAK, İ. H. [04.01.2018]. *Haşmet Külliyyatı (Dîvân, Senedü 'ş-şuara, Viladet name, İntisabü'l-müluk)*, ekitap.kulturturizm.gov.tr

ATLIĞ, N. (1988). *Türk Musikîsi Klasikleri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Türk Musikîsi Nota Dergisi, İstanbul, Yıl:2, Cilt: 2 Sayı: 11, s.326-328.

ATLIĞ, N. (1987). *Türk Musikîsi Klasikleri*, Türk Musikîsi Nota Dergisi, İstanbul, Yıl:1, Cilt: 1, Sayı:3, s.74-75.

AYDEMİR, Y. (2007). "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", Turkish Studies (Tunca Kortantamer Özel Sayısı 1) 2 (3), s.122-137.

CEYLAN, Ö. ve YILMAZ, O. (2005). *Hâzana Sürgün Bahâr Keçecizâde İzzet Molla ve Divân-ı Bahâr-ı Efkâr*, İstanbul: Kitap Sarayı.

DEMİREL, Ş. (2008). *Antepli Aynî Divanı 'ndaki Tarih Manzumeleri Üzerine Bir İnceleme*, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3/4 Summer, s.377.

DEVELLİOĞLU, F. (1999). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

DOĞAN, M. N. (2015). *Fuzulî Leylâ ve Mecnûn (Metin, Düzyazıya Çeviri, Notlar ve Açıklamalar)*, İstanbul: Yelkenli Yayınevi.

ERDOĞAN, K. (1998). *Niyâzî-i Mısrî Dîvânı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

ERDOĞAN, M. (2007). *Fatîn Dîvânı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

- ERTEM, R. (1995). *Şeyhülislâm Yahyâ Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- GENÇ, İ. (2005). *Hoca Neş'et Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni* (2. Basım). İzmir.
- GENÇ, İ. (2011). *Edebiyat Bilimi "Kuramlar-Akımlar-Yöntemler"* (3. Baskı). İzmir.
- GÖÇGÜN, Ö. (2001). *Ziya Paşa'nın Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Bütün Şiirleri ve Eserlerinden, Açıklamalı Seçmeler*, Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları.
- GÜNDOĞDU, M. K. (1997). *Müşâk Baba (Dîvân)*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- GÜRBÜZ, M. (2012). *Kâbilî, Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr* (Poems to Sing for the Leading Beautiful Beloved) (Millet Library, Ali Emiri Manzum No. 744-745)
- GÜREL, R. *Enderunlu Vâsıf Divanı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- İPEKTEN, H. (1990). *Nâ'îlî Divânı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- İPEKTEN, H. İSEN, M. TOPARLI, R. OKÇU, N. ve KARABEY, T. (1988). *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü* (1. Baskı). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- İPEKTEN, H. (1994). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz* (1. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KAÇAR, G. Y. (2009). *"Türk Musikisi Rehberi"*, (1. Baskı). Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- KALKIŞIM, M. (1994). *Şeyh Gâlib Dîvânı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

- KAYA, B. A. (2010). *Osman Nevres ve Dîvânı İnceleme-Metin*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KOÇER, B. D. (1989). *Atatürk ve Türk Müsikişî*, “Atatürk’ün Sevdîği Şarkı ve Türküler”, Ankara: Mansur Kaymak THM Yayınları.
- KORKUSUZ, Ş. (2005). *Dîyârbekirli Şâir Sırrî Hanım ’ın Dîvânı*, Ankara: Kent Yayınları.
- KÖKSAL, F. M. (2012). “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP)”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, haz. Hatice AYNUR vd. İstanbul: Turkuaz Yay. 411-435, 417-421.
- KURNAZ, C. ve AYDEMİR Y. (2013). *Mecmualara Sorulması Gereken Sorular*, Turkish Studies–International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1, Ankara: s.51.
- LEVEND, A. S. (1988). *Türk Edebiyatı Tarihi*, C. I. Ankara.
- MACİT, M. (2012). *Nedîm Divânı*, Ankara: ekitap.kulturturizm.gov.tr
- MENGİ, M. (2014). *Fes Ya da Püsküllü Bela ve Şiir*, Prof. Dr. Mehmet Özmen Armağanı, Adana, 2014, s.233.
- OKÇU, N. (2001). *İzzet Molla, Keçecizâde*, DİA, C.23. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- ÖZTEKİN, Ö. (1997). *Râsih Divânı İnceleme-Teknik Metin Özel Adlar Dizini*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÖZTUNA, Y. (2000). *Türk Musikişî Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara.

ÖZUYGUN, A. Z. (1999). *Hasan Sezâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi*. 1. Cilt, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

SARAÇ, M. A. Y. (2002). *Emrî Divanı*, İstanbul: Eren Yayıncılık.

USLU, R. (2001). *Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmuaları ve İncelenme Esasları Üzerine Tespitler*. Ankara.

UZUN, M. (2002). *Kâzım Paşa*. DIA, C.25. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

YENİKALE, A. (2012). *Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı*, Kahramanmaraş: ekitap.kulturturizm.gov.tr

<http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php> [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=10329&ad=Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=15182&ad=Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=3325&ad=Devr-i lâlinde baş eğmem bâde-i gül-fâme ben [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=3326&ad=Devr-i lâlinde baş eğmem bâde-i gül-fâme ben [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8297&ad=Nice doyunca görem sen gibi nâzik-bedeni [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8298&ad=Nice doyunca görem
sen gül-i nâzik bedeni](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8298&ad=Nice+doyunca+gorem+sen+gul-i+nazik+bedeni) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=2281&ad=Bir taraftan âşıkı derd
ü gam-ı yâr ağlatır](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=2281&ad=Bir+taraftan+asik+derd+u+gam-1+yar+aglatur) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14413&ad=Vere mi derd-i
sanem derdime derman vere mi](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14413&ad=Vere+mi+derd-i+sanem+derdime+derman+vere+mi) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=11205&ad=Yârin bu kadar cevri
gelir miydi hayâle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=11205&ad=Yarin+bu+kadar+cevri+gelir+miydi+hayale) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=11206&ad=Yârin bu kadar cevri
gelir miydi hayâle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=11206&ad=Yarin+bu+kadar+cevri+gelir+miydi+hayale) [erişim tarihi 04.01.2018]

<http://www.yedinota.com/beste/yarin-bu-kadar-cevri-gelir-miydi-hayale-11366>
[erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7612&ad=Merdüm-i dîdeme
bilmem ne füsûn etti felek](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7612&ad=Merdum-i+dideme+bilmem+ne+fusun+etti+felek) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7613&ad=Merdüm-i dîdeme
bilmem ne füsûn etti felek](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7613&ad=Merdum-i+dideme+bilmem+ne+fusun+etti+felek) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7230&ad=Kimi mestâne-seher
yâr ile gülşende yatur](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=7230&ad=Kimi+mestane-seher+yar+ile+gulsende+yatur) [erişim tarihi 04.01.2018]

<http://www.yedinota.com/beste/kimi-mestane-seher-yar-ile-gulsende-yatur-7324>
[erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=133&ad=Ağlar inler pâyine
yüzler sürer gönlüm gözüm](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=133&ad=Aglar+inler+payine+yuzler+surer+gonlum+gozum) [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=4122&ad=Ey gözü âh bana bilmem niçin bigânesin [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=5137&ad=Gnlm vran eden adâyı dilâd eyleme [erişim tarihi 04.01.2018]

<http://www.yedinota.com/beste/gonlumu-viran-eden-adayi-dilsad-eyleme-5197> [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8677&ad=yle sermestim ki idrâk etmezem dünyâ nedir [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8678&ad=yle sermestim ki idrâk etmezem dünyâ nedir [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8679&ad=yle sermestim ki idrâk etmezem dünyâ nedir [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=10385&ad=eb midir bu yâ sevâd-1 âh-1 pinhânım mıdır [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=1666&ad=Bilmedik yâri ki bizden bu kadar gâfil imiş [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14047&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14054&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=14615&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16081&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16081&ad=Ben%20bilmez%20idim%20gizli%20ay%C4%9F%20hep%20sen%20imi%C5%9Fsin) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16293&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16293&ad=Ben%20bilmez%20idim%20gizli%20ay%C4%9F%20hep%20sen%20imi%C5%9Fsin) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16294&ad=Ben bilmez idim gizli ayân hep sen imişsin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=16294&ad=Ben%20bilmez%20idim%20gizli%20ay%C4%9F%20hep%20sen%20imi%C5%9Fsin) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8153&ad=Nedir a sevdiğim söyle bu hâlin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8153&ad=Nedir%20a%20sevdi%C4%9Fim%20s%C3%B6yle%20bu%20h%C4%85lin) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=571&ad=Âşıkâ tân etmek olmaz müptelâdır neylesin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=571&ad=%C3%85%C5%9F%20ka%20t%C4%85n%20etmek%20olmaz%20m%C3%9Cptel%C4%85dir%20neylesin) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=572&ad=Âşıkâ tân etmek olmaz müptelâdır neylesin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=572&ad=%C3%85%C5%9F%20ka%20t%C4%85n%20etmek%20olmaz%20m%C3%9Cptel%C4%85dir%20neylesin) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=573&ad=Âşıkâ tân etmek olmaz müptelâdır neylesin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=573&ad=%C3%85%C5%9F%20ka%20t%C4%85n%20etmek%20olmaz%20m%C3%9Cptel%C4%85dir%20neylesin) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=574&ad=Âşıkâ tân etmek olmaz müptelâdır neylesin](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=574&ad=%C3%85%C5%9F%20ka%20t%C4%85n%20etmek%20olmaz%20m%C3%9Cptel%C4%85dir%20neylesin) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8319&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8319&ad=Ni%C4%9Fin%20n%C4%85lendesin%20b%C3%B6yle%20g%C3%B6n%C3%9C%20derrdin%20nedir%20s%C3%B6yle) [erişim tarihi 04.01.2018]

[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8320&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8320&ad=Ni%C4%9Fin%20n%C4%85lendesin%20b%C3%B6yle%20g%C3%B6n%C3%9C%20derrdin%20nedir%20s%C3%B6yle) [erişim tarihi 04.01.2018]

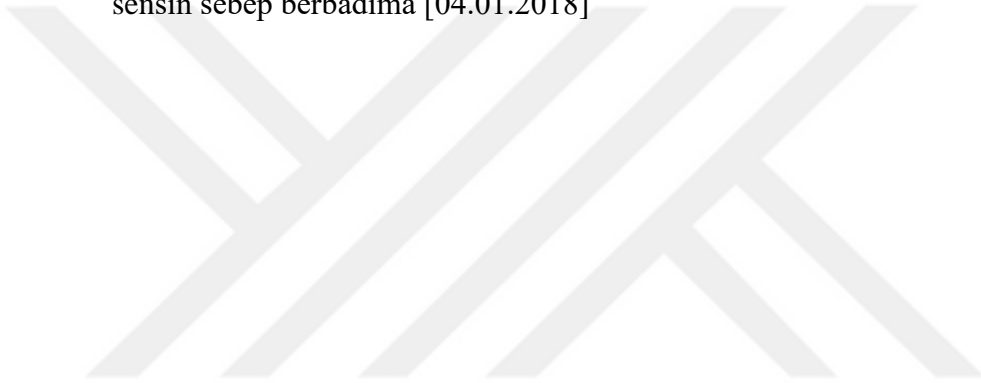
[http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8321&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle](http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8321&ad=Ni%C4%9Fin%20n%C4%85lendesin%20b%C3%B6yle%20g%C3%B6n%C3%9C%20derrdin%20nedir%20s%C3%B6yle) [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=8322&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=15063&ad=Niçin nâlendesin böyle gönül derdin nedir söyle [erişim tarihi 04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=5662&ad=Güller kızarır şerm ile ol gonce gülünce [04.01.2018]

http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=3403&ad=Dil-harâb-ı aşkınım sensin sebep berbâdına [04.01.2018]

EKLER

EK 1: MESTAP Tablosu

Yer Nu		Millî Kütüphane, 06 Mil Yz A 10103, Mecmû' a-i Eş'âr					
Yp. Nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli/birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1a	Sırrî	Elâ yâ eyyuhe's-sâkı̄ edir ke'sen ve nâvilhâ Bu 'ömr-i bî-ğarârı sen bilürsin çünki zâ'ilhâ	Bugün meydân-ı 'aşkında eger sultân-ı 'aşk olduk Çaçandañ Sırrî şermende çapuña geldi sâ'ilhâ	Gazel/ 8 beyit		Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün	Der-İptidâ-i Harfû'l-Elif
2b	Râsih	Süzme çeşmiñ degmesün müjgân müjgân üstüne Vurma zaħmiñ sîneme peykân peykân üstüne	Hem mey içmez hem güzel sevmez demişler haqqıma Eylemişler Râsih 'e bühtân bühtân üstüne	Gazel ^{578/} 5 beyit		Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün	Ġazel-i Râsih
2b	Hayret	Ġasret-i vaşluñla ağlar âh ider gönüm gözüm Seyr kıl hecrüñde gel gör kim nedür gönüm gözüm	Şaldı tûfân zây-ı bahrı Ġayrete 'aşkuñ beni Ġarğ girdâb-ı belâdur ser-te-ser gönüm gözüm	Gazel/ 7 beyit		Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün	Ġazel-i Ġayret 45b'de yer alan gazelin aynısıdır.
3a	Rızâ ⁵⁷⁹	Devr-i la' linde baş egmem bâde-i gül-fâma ben Sâye-i pîr-i muğânda minnet etmem câma ben	Telğ-kâm etmez misin şîrîn lebiñ ey Rızâ Sen hemân eyle tekellüm râziyim düşünâma ben	Gazel ^{580/} 9 beyit		Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilätün Fâ' ilün	Ġazel

⁵⁷⁸ Bestelenmiştir.

⁵⁷⁹ Ali Rızâ Paşa'nın bu şiiri Osman Nevres Divanında yer almaktadır ve 10 beyittir.

⁵⁸⁰ Bestelenmiştir.

3b	Vehbî	Bahâr eyyâmıdır ey dil figân-ı ‘aşkı müzdâd et Mişâl-i ‘andelîb ol gül-ruhuñ bāğında feryâd et	Unutma gûşe-i hicrânda bu Vehbî -i mahzûnu Peyâm-ı vuşlatuñla gâhice yâd eyleyip şâd et	Gazel/ 6 beyit		Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün	Ġazel 15a’da yer alan Vehbî’nin gazelinin aynisıdır.
3b	(?) ⁵⁸¹	Niçe oyunca görem sen gül-i nâzik-bedeni Kendi kirpigim olupdur baña gözüm diken	Çıkmasun âhım odı ağızımı açdırma benim Yağmasun süz-ı derünüm seni söyletme beni	Gazel ⁵⁸² / 2 beyit		Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün	Ġazel
3b	(?) ⁵⁸³	Bir tarafından ‘aşıkı derd-i am-ı yâr ağıladur Bir tarafından vaz‘ ı nâ-hemvâr-ı ağıyâr ağıladur	Şanma şeydâ gönümü baht-ı siyehkâr ağıladur [Geh] felek geh am beni geh ol sitemkâr ağıladur	Kıt’a ⁵⁸⁴ / 2 beyit		Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Başlık yoktur.
4a	Fazl	Vire mi derd-i şanem derdüme dermân vire mi Vahtidür dem-be-dem artar yüregümün elemi	Fazl sen mâhı dilersen yüzünü dergâha tüt Hâşâ ki maħrûm kıla çokdur ilahuñ keremi	Gazel ⁵⁸⁵ / 6 beyit	Münâcât	Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün	Ġazel-i Fazl
4a	Süzî	Bezm-i vuşlatda bu şeb şâh gelür hâtıruma Gâh o yârdan geçerüm gâh gelür hâtıruma	Yâri ağıyârla gördüm yine Süzî bu gece İnkisâr eylemem Allâh gelür hâtıruma	Gazel/ 4 beyit		Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün	Ġazel-i Süzî
4b	Nevres ⁵⁸⁶	Ne güller gül ne hod gülzârlar gülzârdır sensiz Baña cennet dağı ey yâr teng [ü] târdır sensiz	Ser-i bâlînine rü’yâda olsun bâri ey vahşî Yetiş bî-çâre ‘aşık pek yatur bîmârdır sensiz	Gazel/ 5 beyit		Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün	Li-Cenâb-ı Nevres

⁵⁸¹ Mahlas bulunmamaktadır.

⁵⁸² Bestelenmiştir.

⁵⁸³ Mahlas bulunmasada Şâdî Bey’e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁵⁸⁴ Bestelenmiştir.

⁵⁸⁵ Bestelenmiştir.

⁵⁸⁶ Şiir, Nevres-i Kadîm’e aittir.

4b	Şem'î	Şarâb-ı ye's ile memlû kırık peymânedir gönlüm Temelden bir hârâb olmuş yıkık meyhânedir gönlüm	Tahassür ber-ţaraf bezm-i vişâlinden anıñ dünyâ Gül-i Şem'î cemâl-i yâr için pervânedir gönlüm	Gazel/ 5 beyit	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	Ġazel
5a	(?) ⁵⁸⁷	Yârîñ bu kadar cevri gelür miydi hayâle Güş etmedi efgân beni dönderdi hilâle	Ru'yâda bile pâyini bûs etmegi görmem Elden ne gelür ağlamadan başka bu hâle	Gazel ⁵⁸⁸ / 2 beyit	Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün	Ġazel-i Diger
5a-5b	'Aynî	Göñül bu âteş-i 'aşka giriftâr oldu gitdikçe İşi bülbül gibi her-dem figân zâr oldu gitdikçe Yolunda bezl-i cân itdim görüp ol çeşm-i dildârı Ucu ol halka-i zülfüne berdâr oldu gitdikçe	Nedendir bilmezem cânâ bu ğamlar 'Aynî râhım mı Felekden çekdiğim ğamlar meşakkatler günâhım mı Esîr-i zâr-ı sergerdân iden baht-ı siyâhım mı Enîsim künc-i miñnetde siyâh mâr oldu gitdikçe	Murab ba'¼ bend	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	Başlık yoktur.
5b	(?) ⁵⁸⁹	Merdüm-i dîdeme bilmem ne füsün etti felek Giryemi kıldı füzün eşkümi hûn etdi felek	Şîrler pençe-i qahrumda olurken lerzân Beni bir gözleri âhüya zebûn etdi felek	Gazel ⁵⁹⁰ / 2 beyit	Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	Ġazel-i Diger
5b	(?) ⁵⁹¹	Tâ-be-key süz-ı gamuñla derdli sînem dağlayam Nice bir sular gibi dağlar başında çağlayam	Çünkü dökmeziñ nem-i eşküñ benimçün sevdiğim Bârî koyver hâlîme kendime kendim ağlayam	Gazel/ 2 beyit	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Ġazel

⁵⁸⁷ Mahlas bulunmamaktadır.

⁵⁸⁸ Bestelenmiştir.

⁵⁸⁹ Mahlas bulunmasada Yavuz Sultan Selim'e (Selîmî) ait olduğu tespit edilmiştir.

⁵⁹⁰ Bestelenmiştir.

⁵⁹¹ Mahlas bulunmasada Enderunlu Vâsıf'a ait olduğu tespit edilmiştir.

5b	(?) ⁵⁹²	Kimi mestâne seher yâr ile gülşende yatur Kimi derd-i elem-i hecr ile külhanda yatur	Künc-i miñnette raķibâ beni tenhâ şanma Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatur	Gazel 593/ 2 beyit		Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	Diger
6a	(?) ⁵⁹⁴	Ƙoyma zülfün 'arız-ı enverde Allâh 'aşķına Eyleme ĥurşide ebri perde Allâh 'aşķına	Merĥametķârım efendim nâzeninim sevdiğim 'Āşķıñ bi-çâredir bir çâre Allâh 'aşķına	Gazel/ 7 beyit		Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Ġazel
6a	Emrî	Senün fülful beñün varsa benüm dâĝ-ı siyâhum var Senün sünbül şaçun varsa benüm de dūd-ı âhum var	Senün ħandan sirişķün var ise ey dide-i Emrî Benüm süz-ı derünümde gelir çoķ âh u vâhum var	Gazel/ 5 beyit		Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün	Ġazel-i Emrî 24a-24b'de yer alan "Ġazel-i Emrî"nin aynısıdır.
6b	Niyâzî	Kim ki candan geçmez ise söyle bize yâr olmasun 'Ār u 'ırz ile gelüp 'aşķılara bâr olmasun	Ey Niyâzî ĥâl-i 'aşķı herkese fâş eyleme Sırr-ı Ĥaķ'dur aña biĝâne ĥaberdâr olmasun	Gazel/ 7 beyit	Münâcât	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Ġazel-i Niyâzî 46b'de yer alan gazelin aynısıdır.
6b	Dâniş	Aĝlar inler pâyine yüzler sürer gönüm gözüm Ĥâk-i pâyec âh eşkim 'arzeder gönüm gözüm	Ben niçün âh etmeyim ağlamayım ey Dâniş Mâcerâ-yı râz-ı 'aşķım faş eder gönüm gözüm	Gazel 595/ 2 beyit		Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Ġazel

⁵⁹² Mahlas bulunmasada Bağdatlı Rûhî'ye ait olduĝu tespit edilmiştir.

⁵⁹³ Bestelenmiştir.

⁵⁹⁴ Mahlas bulunmamaktadır.

⁵⁹⁵ Bestelenmiştir.

6b	(?) ⁵⁹⁶	‘Arz edin aḥvālîmi ol yâre Allâh ‘aşqına Derd-i âhım bilsün ol meh-pâre Allâh ‘aşqına	Neyse maḥşûdı merâmı söylesün itsün beyân Yaḫmasun yandurmasun beni nâre Allâh ‘aşqına	Kıt‘ a/ 2 beyit	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Kıt‘ a-i Diger
7a	Fuzûlî	Ey esîr-i dâm-ı ğam bir ğuşe-i mey-hâne tüt Tütme zühhâdın muḫâlîf pendini peymâne tüt	Ey Fuzûlî dehr Zâl’inin firibinden şaḫın Ġâfil olma er gibi depren işin merdâne tüt	Gazel/ 7 beyit	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Li-Cenab-ı Fuzûlî
7a-7b	Fuzûlî	Ey bî-vefâ ki ‘âdet oluptur cefâ saña Bi’İllâh cefâdır olma demek bî-vefâ saña	Düşmez çü şâh kurbu Fuzûlî gedälara Ol şehden iltifât ne nisbet baña saña	Gazel/ 7 beyit	Mef‘ ülü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün	Eyżan Li-Cenâb-ı Fuzûlî
7b	Leylâ	Yine kaçdı o şüh-ı verd-i nâzım mübtelâlardan Uşandı ğâlibâ şeb-tâ-seşer âh u nevâlardan	Bu mışrâ‘ı Vaḫîd’in n’ola mengüş olsa Leylâ ’ya Cefâdan ğayri nesne görmedim ben bî-vefâlardan	Gazel/ 5 beyit	Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün	Ġazel-i Leylâ Hânım
7b	Leylâ	Yaḫdı yine yandırdı beni âteş-i fūrḫat Fikr eylese refîârını dil özge kıyâmet	Maḫrem idüp ağyârı bu dem bezmiñe zâlim Leylâ ’yı idersin yine vaḫf-ı ğam u ḫasret	Gazel/ 5 beyit	Mef‘ ülü Mefâ‘ ilü Mefâ‘ ilü Fe‘ ilün	Bu Daḫi
8a-8b	Leylâ	Şeb-i fūrḫatde baña eşkim olup yâr u penâh Bize göstermedi ğün zerre ḫadar baḫt-ı siyâh Tîr-veş cânıma geçdi o ğazûbâne nigâh Ne ‘aceb vuşlat-ı dildâra ğöñül bulmadı râh Raḫım idüp ḫâlimize eylemedi luḫ u nigâh Beni ḫan ağladaraḫ gitdi yine ol yüzi mâh Âh ey çarḫ-ı felek yandım elinden şad âh Seni Allâh ide derd ü ğam-ı dilden âĝâh	Fikr-i dildâr ile sen baĝrımı pür-ḫün itdiñ Dem-be-dem sevdiğimin zulmiñi efzün itdiñ O şehe cevır ü cefâyı yine ḫânün itdiñ Vuşlat-ı yâr ile a‘ dâları memnün itdiñ Cevır ile ‘aşık-ı bî-çâreyi maḫzûn itdiñ Zülf-i leylâsına Leylâ ’yı da Mecnûn itdiñ Âh ey çarḫ-ı felek yandım elinden şad âh Seni Allâh ide derd ü ğam-ı dilden âĝâh	Tesmî n/5 bend	Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün	Başlık yoktur.

⁵⁹⁶ Mahlas bulunmamaktadır.

8b	Leylā	Ḥasret-i verd-i ruḥuñla ağlarım ey māh-rū Bülbül eylerse ‘aceb mi nev-bahārī ārzū	Çok figān itdiñ derd-i küyında ammā bilmedi Rū-be-rū ‘arz eyle Leylā ḥālīñi şimden girü	Gazel/ 5 beyit	Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün	Bu Daḥi Leylā Ḥanıñıñ Ġazelidir
8b-9a	Leylā	Görseydi benim sevdiğimi bir gece Mecnūn Leylī için olmaz idi aḥvāli diğēr-gūn	Leylā kuluña başıñ için raḥm it efendim Zīrā ki iki gözleri anıñ eşk ile pūr-ḥūn	Gazel/ 5 beyit	Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün	Bu Daḥi
9a	Ḥayret	Ḥasret-i la‘ lūñ ile bağırımı ḥūn itdi felek Eşk-i çeşmim aqıdup buḳālemūn itdi felek	‘Aşk-ı ḥūbān ile rüsvā-yı cihansuñ Ḥayret [piyāle] Seni sergerde-i bāzār-ı cūnūn itdi felek	Gazel/ 7 beyit	Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün	Ġazel-i Ḥayret
9a	(?) ⁵⁹⁷	Ey gözleri āhū baña bilmem niçün bīgānesin İstemez mi leylī-i devrān olan dīvānesin	Kākülüñ gibi perīşān-ḥāl eder āhım seni Yıkma gel bu dil-ḥarābīñ ḥāṭır-ı vīrānesin	Gazel ^{598/} 2 beyit	Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün	Ġazel
9b	(?) ⁵⁹⁹	Göñlüm nice bir āteş-i hicrānuña yansun Taş olsa ṭayanmaz buña cān nice ṭayansun	Şūrīde göñül tek mey-i ‘irfānına ḳansıñ ‘Ālem beni mestāne ya dīvāne ḳo şansıñ	Gazel/ 5 beyit	Mef‘ ülü Mefā‘ ilü Mefā‘ ilü Fe‘ ülün	Ġazel

⁵⁹⁷ Mahlas bulunmamaktadır.

⁵⁹⁸ Bestelenmiştir.

⁵⁹⁹ Mahlas bulunmamaktadır.

9b	(?) ⁶⁰⁰	Gönlümi vîrân idüp a' dâyı dilşâd eyleme Ey şeh-i hüsn-i behâ dâd eyle bîdâd eyleme	Pençe-i şâhiñ-i ğamzeñ bî-amândur gözüm şâh Dâm-ı zülfüñden göñül murğumı âzâd eyleme	Kıt'a ⁶⁰¹ / 2 beyit	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Kıt'a
9b	(?) ⁶⁰²	Çande varsa ' âşık-ı bî-çâre cânânunı arar Derd ile bîmâr olan elbette dermânın arar	Şanma rahmından şunar destin dil-i mecrûhuma Ol kemân-ebürü ciğerde tîr-i müjgânın arar	Gazel/ 2 beyit	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Ġazel-i Diger
10b	(?) ⁶⁰³	Geldi çün faşl-ı ğazân ' âlem perişân oldu hep Ehl-i cür'et dehşetinden deng ü ğayrân oldu hep	Maĝrem-i Sırr-ı Ğudâ olmak dilersen ey göñül Şem' için pervâneler süzân u büryân oldu hep	Gazel/ 10 beyit	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Der-Ğarfü'l-Bâ
10b-11a	Naẓîf	Ġisû-yı müselsel ruĝ-ı dildâre münâsib Zencîr-i elem gerden-i aĝyâra münâsib	Ġâhice Naẓîfe lebün emdür ki revâdur Ġül şerbeti renc-i dil-i bîmâre münâsib	Gazel/ 5 beyit	Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün	Diger
11a	Naẓîf	Yârdan geldi bize nâme-i ğüb Ğaĝtı ğüb sözleri reñĝin üslûb	Ğaĝıra şaldı Naẓîfa ğâme Böyle bir şî'r-i selîs-i mergûb	Gazel/ 5 beyit	Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' lün	Başlık yoktur.
11a	Naẓîf	Ğasretünle eşk-i ğüninüm ki rizân oldu hep Sû-be-sû baĝr-ı ğamın emvâci tûfan oldu hep	Ġüş idelden nâme-i pür-süz u sâz-ı ğâmemi Bûlbûlân yekser Naẓîf -âsâ ğazelĝân oldu hep	Gazel/ 5 beyit	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Başlık yoktur.

⁶⁰⁰ Mahlas bulunmamaktadır.

⁶⁰¹ Bestelenmiştir.

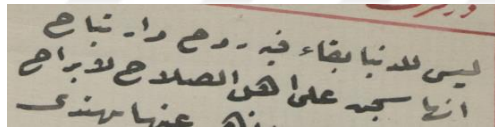
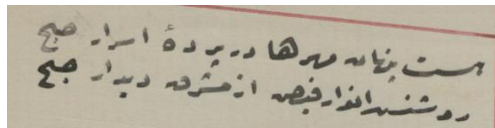
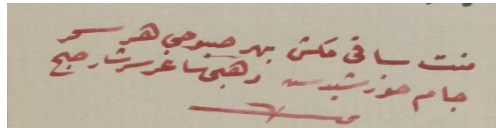
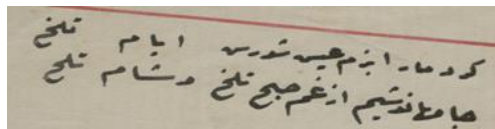
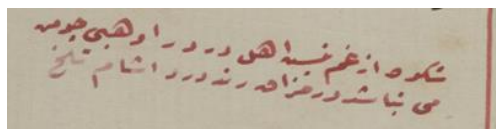
⁶⁰² Mahlas bulunmamaktadır.

⁶⁰³ Mahlas bulunmasada Sırrî Hanım'a ait olduĝu tespit edilmiştir.

11b-12a	Hayret	Duhter-i şîr-i Hüdâ 'işmet-i dâver Zeynep Hedef-i tîr-i belâ oldı mükerrer Zeynep	Ne kadar mucrim isen kırkma günehten Hayret Saña maşşerde yine merhamet eyler Zeynep	Gazel/ 19 beyit	Mersiye	Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	Mersiye-i Türkî
12a	Nef'î	Bildürürdüm derdümi bir âhile cânâne hep Kırkarım süz-i derünümün felekler yâna hep	Olmaz ey Nef'î bu vâdide benimle hem- ^c inân Gelsün esb-i tab'ına mağrûr olan meydâne hep	Gazel/ 5 beyit	Mersiye	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Nüh bâb-ı Nef'î 13a'da yer alan "Mersiye-i Nef'î"nin aynısıdır.
12a-12b	Fuzûlî	Benim tek hîç kim zâr ü perişân olmasın yâ Rab Esîr-i derd-i 'aşk u dâğ-i hicrân olmasın yâ Rab	Fuzûlî buldu genc-i 'âfiyet mey-hâne küncünde Mübârek mülkdür ol mülk virân olmasın yâ Rab	Gazel/ 7 beyit	Münâcât	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün	Dîvân-ı Fuzûlî
12b-13a	Leylâ	Yâd-ı ruhsârınla eşkim cüy-bâ[r] oldu bu şeb Dâğlarla sînemi reşk-i bahâr itdim bu şeb	Dilde Leylâ dâğ açup ser-tîz-i ebrûlarla âh Dâğlarla sînemi reşk-i bahâr itdim bu şeb	Gazel/ 9 beyit		Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Ġazel-i Leylâ
13a	Nef'î	Bildürürdüm derdümi bir âhile cânâne hep Kırkarım süz-i derünümün felekler yâna hep	Olmaz Ey Nef'î bu vâdide benimle hem- ^c inân Gelsün esb-i tab'ına mağrûr olan meydâne hep	Gazel/ 5 beyit	Mersiye	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Mersiye-i Nef'î 12a'da yer alan "Nühbâb-ı Nef'î" metninin tekrarıdır.
13a	Nevres 604						Dîvân-ı Nevres

⁶⁰⁴ 13a'da "Mersiye-i Nef'î"den sonra bu başlığa yer verilmiş fakat şiirlerine yer verilmemiştir.

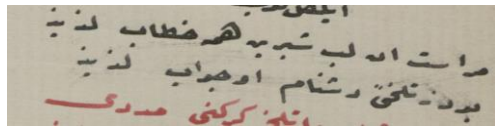
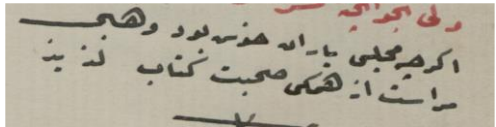
14b	Sırrî	Zülfü hâle-veş mâh-ı cebîne müdevver et Heçr-i hilâl-i rûze dile ‘abd-i ekber et Erbâb-ı ‘aşka cilve-i dîger mükerrer et Keşf et niğâbını yeri göğü münevver et Bu ‘âlem-i ‘anâşırı Firdevs-i enver et	Zülfün şalalı boynuma cânâ resen gibi Kaldı giribân içre servisi qadün gibi Sırrî ta‘alluq eyleyen ciğâne var mı sen gibi Zeyneb ço meyl-i ziyet-i dünyâye zen gibi Merdâne vâri sâde-dil ol terk-i ziver et	Tahmi s/5 bend	Mef‘ ülü Fâ‘ ilätü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün	Der-Ĥarfü’t-Tâ
15a	Râşid	Bâde-i la‘ lün ile sâķî bizi eyledi mest Câm-ı Cemşide ne hâcet uralım bir daĥi dest	İtdi taĥşin sözün yâr-ı vefâ-girdârı Râşid olmaz mı bu gün rezm-i süĥande serbest	Gazel/ 5 beyit	Fe‘ ilätün Fe‘ ilätün Fe‘ ilätün Fe‘ ilün	Başlık yoktur.
15a	Vehbî	Bahâr eyyâmıdır ey dil fiğân-ı ‘aşkı müzdâd et Mişâl-i ‘andelib ol gül-ruĥuñ bağında feryâd et	Unutma güşe-i hicrânda bu Vehbî -i maĥzûnu Peyâm-ı vuslatıñla gâhice yâd eyleyip şâd et	Gazel/ 7 beyit	Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün	Başlık yoktur. 3b’de yer alan gazelin tekrarıdır.
16b	Niyâzî	Bağrumı pür-hün ider şol çeşm-i mestânile baĥş Tağıdur ‘aqlumı şol zülf-i perişânile baĥş	Zerre iken sen Niyâzî rûĥ-ı a‘zam nûrına Ĥaddüñi bil kıлма ol şems-i dirâĥşânile baĥş	Gazel/ 9 beyit	Fâ‘ ilätün Fâ‘ ilätün Fâ‘ ilätün Fâ‘ ilün	Ĥarfü’s-Sâ
16b	Vehbî	Derdini söyler o şûĥa dil-i bî-çâre ‘abeş Yoğ iken merhem ümîdi açılır yâre ‘abeş	Baĥtımızdır bizi ser-geşte eden ey Vehbî Serzeniş etmeyelim çarĥ-ı sitemkâra ‘abeş	Gazel/ 5 beyit	Fe‘ ilätün Fe‘ ilätün Fe‘ ilätün Fe‘ ilün	Başlık yoktur.
17b	Niyâzî	Hep güzeller arasında buldı ĥüsnuñ çün revâc Cem‘ olup ‘uşşâķ bir bir saña eyler ihtiyâc	Ey Niyâzî iremezsün ölmeyince vuşlâta ‘âdet oldur yâr ilinden cân alırlar ĥüsne bâc	Gazel/ 5 beyit	Fâ‘ ilätün Fâ‘ ilätün Fâ‘ ilätün Fâ‘ ilün	Ĥarfü’l-Cîm

17b	Vehbî	Nâvek-i gamzesine sînemî etdim âmâc Çeşm-i Tâtâr'ı yine şabrımı eyler târâc	Vehbiyâ büse ümîd eyleme ol muğ-beçeden Kâfirîñ verdiği yoğdur şeh-i İslâm'a ħarâc	Gazel/ 5 beyit		Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	Başlık yoktur.
17b	Sırrî	Gönül katlan cefâyâ şakîñ keşretde şafâdan geç Tarîķ-i faķrı tut faķır ile faķır eyle qabâdan geç	Meded cem' eyle ' aķlıñ köhne-zen dünyâyâ aldanma Ki Sırrî bî-vefâ bî-gâne-meşreb âşinâdan geç	Gazel/ 9 beyit		Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün	Başlık yoktur.
18b	Mısri ⁶⁰⁵			Gazel/ 7 beyit			Der-Ĥarfü'l-Ĥâ
18b	Vehbî ⁶⁰⁶			Gazel/ 7 beyit			Başlık yoktur.
19b	Niyâzî	Ey qarındaş bir sözüñ var tüt şimâķ Zikre meşğül ol şakîñ olma ırâķ	Ey Niyâzî ' âkîbet ol yârile Vaĥdet ider varlık olur insilâķ	Gazel/ 5 beyit	Nasîhâtname	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Der-Ĥarfü'l-Ĥâ
19b	Vehbî ⁶⁰⁷			Gazel/ 7 beyit			Başlık yoktur.

⁶⁰⁵ 18b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Arapçadır ve Mısri mahlası taşımaktadır. Metin Türkçe olmadığı için okunmamış ve metin kısmında orijinal şekli verilmiştir.

⁶⁰⁶ 18b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Farsça'dır ve Vehbî mahlası taşımaktadır. Metin Türkçe olmadığı için okunmamış ve metin kısmında orijinal şekli verilmiştir.

⁶⁰⁷ 19b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel Farsça'dır ve Vehbî mahlası taşımaktadır. Metin Türkçe olmadığı için okunmamış ve metin kısmında orijinal şekli verilmiştir.

20b	Seyfî	Eriştirdi bu cânı cânâ mürşîd Bizi vaşl eyledi cânâne mürşîd	Gözet Seyfî yürü şeyhün rızasın Ki derdüñ döndere dermâna mürşîd	Gazel/ 7 beyit	Medhiyye	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fe' ulün	Der-Ĥarfü'l-Dâl
20b	Niyâzî	Ėulmet-i hecründe bîdâr olmuşam yâ Rab meded İntizâr-ı řubĖ-ı dîdâr olmuşam yâ Rab meded	Bu Niyâzî düşdi varlık câhına Yûsuf gibi Al elüm kırtar ki nâğâr olmuşam yâ Rab meded	Gazel/ 7 beyit	Münâcât	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Başlık yoktur.
21b	Niyâzî	Yâ ilâhî saña senden el-'ıyâz Sensin âğhir cümlemüze müste' âz	Bu Niyâzî bendeni itme Ėarîb Eylegil tevĖîd-i şırdâ anı şâz	Gazel/ 5 beyit	TevĖîd	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Der-Ĥarfü'z-Zâl
21b	Vehbî ⁶⁰⁸			Gazel/ 7 beyit			Başlık yoktur.
21b	Vehbî	Büse-i la' li gelir meclis-i ' işretde lezîz Nuql olur neş'e-i şahbâ ile Ėâyetde lezîz	Vehbîyâ zâ'ika-i Ėâsidi telĖ etdi yine Meyve-i naşmın iken böyle ĖaĖîkatde lezîz	Gazel/ 5 beyit		Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	Başlık yoktur.
22b	Vehbî	Tâb-ı firâğ u Ėermî-i hicrân gelir ĖeĖer Teb-lerzelerde nevbet-i hicrân gelir ĖeĖer	Vehbî gibi edâsı Ėoř-âyende Ėörmedik ĖerĖi Ėezâr rind-i sũĖan-dân gelir ĖeĖer	Gazel/ 7 beyit		Mef' ulü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün	Der-Ĥarfü'r-Râ'

⁶⁰⁸ 21b'de yer alan 7 beyitlik bu gazel FarsĖa'dır ve Vehbî mahlası taşıtmaktadır. Metin TũrkĖe olmadığı iÇin okunmamış ve metin kısmında orijinal şekli verilmiştir.

22b	Sırrî	Hicriñle ciger yandı bu ‘aşk-ı ezelîdir Levh-i dile evşâf-ı hatûñ haţ-ı celîdir	Erbâb-i ğazel şî‘ rime ĥor baĥsa ‘aceb mi Bir Sırrî ĥudâ derviş-i muĥriĥ ğazelidir	Gazel/ 5 beyit		Mef’ ülü Mefâ‘ ilü Mefâ‘ ilü Fe‘ ülün	Ġazel-i Sırrı Ĥanım
22b	Surûrî	Ġamı sev Ĥazret-i âdemle çıĥdı bâĝ-ı cennetden Sürûrî sevme kim ol imtinâ‘ itdi ma‘ iyyetden	Fedâ itmek ĝamı vali sürûra bî-vefâlıĥdır Ĥadîmi âşinâsından ne görse merd olan geçmez	Gazel/ 2 beyit		Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün	Başlık yoktur.
22b	(?) ⁶⁰⁹	Hoş gelür bülbül âvâzından baña âvâz-ı kelb Şiddet-i berd-i şitâda şöyle ki ger toysa ĥalb		Beyt		Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Beyt
23a	Ĥayret	Dil-i dürd-keş maştaba-i ‘aşk-ı ‘alîdir Cân-ı mest ü ĥarâb mey-i tâb-ı ezelîdir	Tanzîr ide bildik mi ‘aceb Sırrı kelâmın Ĥayret saña âsân mı bu Sırrı ğazelidir	Gazel/ 5 beyit	Nazîre	Mef’ ülü Mefâ‘ ilü Mefâ‘ ilü Fe‘ ülün	Tanzîr-i Ġazel-i Sırrı Ĥanım
23a-23b	Ĥayret	Âyineye baĥ tal‘ at-ı cânân ile oynar ‘İcâzi göreñ cânsız olan cân ile oynar	Ĥayret -i ĥaĥ olup ĥüsn-i dil-ârâsın o şûĥuñ Sûra nazâr it mülk-i Süleymân ile oynar	Gazel/ 9 beyit		Mef’ ülü Mefâ‘ ilü Mefâ‘ ilü Fe‘ ülün	Başlık yoktur.
23b	Ĥayret	Ĥâmet-i yâri görünce baña bir maĥşer olur Tolanur reng u ruĥum aĥmer olur aşfer olur	Alsa bâzîçe ile gönlüñü Ĥayret birisi Dilsitân dirler aña ekşeri yek ĥaşmer olur	Gazel/ 5 beyit		Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Ġazel

⁶⁰⁹ Mahlas bulunmamaktadır.

23b-24a	Haşmet	Sîne pür-dâğ olmasa girmez ele maîlûblar Şayd olunmaz ey gönül naqdînesiz maîhbûblar	Sâyesinde ğam yer ekşer hasret ol nân-pâreye Bildığım Haşmet kibâr devlete mensûblar	Gazel/ 6 beyit	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Digeri
24a	Fuzûlî	Öyle ser-mestem ki idrâk itmezem dünyâ nedür Men kimem sâķi olan kimdür mey-i şahbâ nedür	Âh ü feryâduñ Fuzûlî incidüpdür 'âlemi Ger belâ-yı 'ışk ile hoşnûd iseñ ğavġâ nedür	Gazel 610/ 5 beyit	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Ġazel-i Vehbî
24a-24b	Emrî	Senüñ fülful beññ varsa benüm dâġ-ı siyâhum var Senüñ sünbül şaçun varsa benüm de dūd-ı âhum var	Senüñ kıandan sirişkün var ise ey dîde-i Emrî Benüm süz-ı derünümde gelür çok âh u vâhum var	Gazel/ 5 beyit	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün	Ġazel-i Emrî 6a'da yer alan "Ġazel-i Emrî"nin tekrarıdır.
24b	Fuzûlî	Beni zıkr etmez el efsâne-i Mecnûn'a mâ'ildir Ne beñzer ol baña derdi anuñ dermâna kâbildir	Fuzûlî el seni Mecnûn'dan eözün der melâletde Buña münkir deġil Mecnûn daġı mâ'küle kâ'ildir	Gazel/ 7 beyit	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün	Digeri
25a	Vehbî	Kâlâ-yı vaşl-ı bî-bedeli naqd-i cân deġer Kıymetli büse-i leb-i yâķutu kıan deġer	Vehbî cemâl-i zâde-i ra' nâ-yı şab'ıma Korķum budur ki bed-nazar-ı şâsidân deġer	Gazel/ 7 beyit	Mef' ulü Fâ' ilâtü Mefâ' ilü Fâ' ilün	Vehbî
25a	(?) ⁶¹¹	Şeb midir bu yâ sevâd-ı âh-ı pinhânım mıdır Şem' -i meclis şu'le-i dâġ-ı nümâyânım mıdır	Bilmez oldum sâķiyâ derd ü firâķ-ı yâr ile Mey midir bu yâ sirişk-i çeşm-i giryânım mıdır	Gazel 612/ 2 beyit	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Ve

⁶¹⁰ Bestelenmiştir.

⁶¹¹ Mahlas bulunmasada güftenin Mehmed Âkif Paşa'ya ait olduġu tespit edilmiştir.

⁶¹² Bestelenmiştir.

25b	Vehbî	Ol gül- ^ç izâra etmez eşer âh u zârımız Çekmekde hâr-ı cevri ü cefâsın hezârımız	Nağl-i ümîdimiz gül-i ra ^ç nâ açar hemân Yek-rengdir hâzân ile Vehbî bahârımız	Gazel/ 5 beyit		Mef ^ç ülü Fâ ^ç ilâtü Mefâ ^ç ilü Fâ ^ç ilün	Der-Ĥarfü'z-Zâ
25b	ç Ali ⁶¹³	Dime ibrâmile ol serv-i dil-ârâm olmaz ç Aşka mâ'îl olur böyle dil-ârâm olmaz	Dâver-i devr-i zamân şâh-ı cihânün ^ç Âlî Pây-bûsu gibi ehl-i dile bir kâm olmaz	Gazel/ 5 beyit		Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilün	Başlık yoktur.
26a	ç Aynî	Gideriz mekteb-i ehl-i dile feyzî kıparız Okuruz mes'ele-i ç aşkı kitâbı kıparız	Feyz-i aqdesden olup tab'ıma ç Aynî imdâd Şi'rin envâ'ını Ĥassân gibi a'lâ yaparız	Gazel/ 5 beyit	Nazîre	Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilâtün Fe ^ç ilün	Ġazel-i ç Aynî
26a	Nâ'îlî	Hevâ-yi ç aşka uyup kûy-ı yâra dek gideriz Nesîm-i şubhâ refîkiz bahâra dek gideriz	Felek girerse kef-i Nâ'îlî 'ye dâmânñ Seniñle maĥkeme-i Ġirdgâre dek gideriz	Gazel/ 6 beyit		Mefâ ^ç ilün Fe ^ç ilâtün Mefâ ^ç ilün Feilün	Eyzan Nâilî
27b	ç Aynî	Geydi gördüm meh-cebînim bu gece ru'yâda fes Şâh-ı hüsne tâc ile ta'bîr olur ma'nâda fes	Baş kıbağ yalın ayak gördi beni bildi o şüh Çünkü vardır ç Aynî yâ ç âlâda fes ednâda fes	Gazel/ 7 beyit		Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilün	Der-Ĥarfü's-Sin Ġazel-i ç Aynî
27b-28a	Nevres	Var iken meyĥâne seyr-i cenneti etmem heves Mülk-i ç âlemden baña sâķî vü câm ü bâde bes	Vardı kendin ĥançer-i ebrüya verdi ç âkıbet Ġayri ey Nevres -i dil-ĥün küşteden ümmîdi kes	Gazel/ 9 beyit		Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilâtün Fâ ^ç ilün	Ġazel

⁶¹³ Mahlas ç Ali olarak kaydedilmesine rağmen Şeyhülislâm Yahyâ Divanı'nda, Yahyâ şeklindedir.

29b	Hayret	Dil bend-i ser-i zülfü perîşânına düşmüş Üftâde kuluñ der ki gelüp yanına düşmüş	Baş elde kuluñ Hayret dildâre efendim ‘Aşk ile şehîd olmağa meydânına düşmüş	Gazel/ 5 beyit		Mef’ ülü Mefâ’ ilü Mefâ’ ilü Fe’ ilün	Ġazel Der-Ĥarfü’ş-Şin
29b	Ĥaşmet	O zâlim dâĝ-ı ‘ ışkı sîneme yakmış yakışdırmış Çerâĝ-ı Ĥaşma pertev verip yakmış yakışdırmış	Çerâĝ etdi beni Ĥaşmet o zâlim bezm-i luftunda Fetîl-i dâĝ-ı ‘ ışkı sîneme yakmış yakışdırmış	Gazel/ 5 beyit		Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün	Dîvân-ı Ĥaşmet
29b-30a	Nevres	Bilmedik yâri ki bizden bu kadar ĝâfil imiş Cân Ĥayâl eyledigim la’ l-i lebi kâtil imiş	Şimdi işbât-ı vefâ maĥz-ı Ĥatâdır Nevres İstikâmetle zamânın geçiren câhil imiş	Gazel 614/ 9 beyit		Fe’ ilâtün Fe’ ilâtün Fe’ ilâtün Fe’ ilün	Dîvân
30a	(?) ⁶¹⁵	Dâ’im açılırsın kime ey gül bu nümâyîş Hep bülbül-i dil-beste için mi bu güşâyîş	Bir şemmesini şükrünün ĩfâ edebilmez Bülbül ne kadar etse saña ‘ arz-ı sitâyîş	Gazel/ 5 beyit		Mef’ ülü Mefâ’ ilü Mefâ’ ilü Fe’ ülün	Dîvân
30a-30b	Ġâlib	Gül âteş gülbün âteş gülşen âteş cüybâr âteş Semender-ı tıynetân-ı ‘ aşka besdir lâlezâr âteş	Meĝer kilk-i sebük-cevlânın olmuş germ-rev Ġâlib Zemîn âteş zamân âteş bütün naĝş u nigâr âteş	Gazel/ 9 beyit		Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün	Dîvân-ı Ġâlib
30b	(?) ⁶¹⁶	Râz-ı nihân-ı ‘ aşkı gözüm yaşı kıldı fâş Rüsvâ-yı ‘ âlem etdi beni çeşm-i eşk-pâş	Etmîş o rütbe câna eşer zaĥm-ı tîĝi kim Nâlem bile o derd ile olmuş gelü-Ĥırâş	Gazel/ 4 beyit		Mef’ ülü Fâ’ ilâtü Mefâ’ ilü Fâ’ ilün	Dîvân-ı Nevres

⁶¹⁴ Bestelenmiştir.

⁶¹⁵ Mahlas bulunmasada Osman Nevres’e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶¹⁶ Mahlas bulunmasada Osman Nevres’e ait olduğu tespit edilmiştir.

31b	Fıtnat	İcrâ-i füsûn çeşm-i siyâh fâmina maḥşûş İ' câz-ı Mesîhâ leb gül-fâmina maḥşûş	Fıtnat Cem' -i devrândır alan destine şanma Keyfiyeti şahbâyı cemiñ cânına maḥşûş	Gazel/ 5 beyit		Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün	Der-Ĥarfü's-Şâd Ġazel-i Fıtnat
31b	Ĥaşmet	Bulmayan silk-i nizâmîñ kılar izhâr-ı ĥulûş Ĥaṭre-i eşkiñ ider lü'lü'-i şevvâr-ı ĥulûş	Kimse işbât idemez maḥkeme-i ' âlemede Ĥaşmetâ etmedeyim da' vî-i inkâr-ı ĥulûş	Gazel/ 5 beyit		Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	Ġazel-i Ĥaşmet
31b-32a	Nevres	' Aşk oduyla ġill u ġışdan eyleyen ġalbin ġalâş Zer olur kılsa nazâr iksîr-i feyzinden raşâş	Ĥall-i müşkil def' -i ġam ĥırz-ı ĥıred ta' vîz-i rûĥ Neş'e-i şahbâda Nevres cümle mevcûd ol ĥavâş	Gazel/ 5 beyit		Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Dîvân-ı Nevres
33b	Nevres	Def' -i ġamdır ehl-i ' aşka nûş-ı şahbâdan ġarâz Yâd-ı bâd-ı ' ahd-i Cem'dir devr-i minâdan ġarâz	Kilk-i ser-tîzimle Nevres nazm-ı şî' rimdir benim Ĥançer-i Mirriĥ ile ' ıkd-ı Şüreyyâ'dan ġarâz	Gazel/ 5 beyit		Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Der-Ĥarfü's-Şâd
33b	Sezâyî 617	Zülf ü rüyuñ oldı câna küfr ü ġmândan ġarâz İsm-i Ĥâdiyle muġallemdir ins ü şeytândan ġarâz	Ey Sezâyî gel ĥaġıġatle nazâr kııl âdeme Şüret-i raĥmânı ġörmek oldu insândan ġarâz	Gazel/ 5 beyit	Tevhîd	Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Sezâyî
33b-34a	(?) ⁶¹⁸	Kâkülün evşâfidır ta' rif-i sünbülден ġarâz Sünbülü ġadh etmedür tavşîf-i kâkülден ġarâz	Maġşadîñ düġâr-ı ümmîd etmedir vuşlat deġil Serv-i nazîm ' İzzete ġâhî temâyülden ġarâz	Gazel/ 7 beyit		Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Dîvân-ı Ġazel-i Mollâ

⁶¹⁷ Şiir, Hasan Sezâyî'ye aittir.

⁶¹⁸ Şiir, Keçecizâde İzzet Molla'ya aittir.

35b	Ġalib	Nāzi ‘uŝŝāka niyāzi yāra takrīr etdi haṭ Geldi hūkm-i sābıķı hep neŝh ü taġyir etdi haṭ	Ġamzesi ifrāt-ı mest olmuşdu Ġalib ol mehiñ Söyledi sır gūŝ ile pek hūsn-i tedbīr etdi haṭ	Gazel/ 5 beyit		Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün	Der-Ĥarfü’-Ṭ-Ĥā
35b	(?) ⁶¹⁹	Var mı başdan başa baķ bir gül-i bī-hār-ı neŝāt Edesin tā kim anı zīver-i destār-ı neŝāt	Dil-i ma‘ mūr-ı hārābāta yaraŝmaz ‘ İzzet Yapmasın hāṭır-ı vīrānemi mi‘ mār-ı neŝāt	Gazel/ 6 beyit		Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün	Dīvān-ı Ġazel-i Mollā
35b-36a	Nevres	Aldı eṭrāf-ı ruḥuñ neşr-i zalām eyledi haṭ Baḥt-ı ‘uŝŝāķ ġibi ŝubḥumu ŝām eyledi haṭ	İçirir Nevres ’e ŝimdi lebi dā’im mey-i nāb Devr-i la’ lindeki ‘aıŝımı mūdām eyledi haṭ	Gazel/ 6 beyit		Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün	Dīvān-ı Nevres
36a	Nevres	Muŝḥaf-ı hūsn-e yazanlar resm-i reyḥān üzre haṭ Beñleriñ ol muŝḥafa farz etdiler müŝġin haṭ	Ben daḥi Nevres n’ola olsam ‘araķ-rīz-i ‘Irāķ Sīne Baġdād oldu dil Başra iki göz iki ŝaṭ	Gazel/ 5 beyit		Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün	Digeri
37b	Nazmī	‘Aŝkuñ ne ‘aceb olsa seniñ sīnede maḥfūz Bir ġüher-i yektādır o sencīnede maḥfūz	Ta‘ vīz-i dil oldı ġam-ı dīrine Nazmī ya Olsa n’ola dilde ġam-ı dīrinede maḥfūz	Gazel/ 5 beyit		Meṭ’ ülü Meṭā‘ ilü Meṭā‘ ilü Fe‘ ülün	Ĥarfü’z-Zā
38b	Ĥaŝmet	Būs-ı leb-i dildāra bulundu yine māni‘ Bī-ġā’ ile nūŝ-ı meye yār olmadı ṭālī‘	Zevķe baķalım sīne-be-sīne o periyle Ĥaŝmet olamam bīhude nezzāreye ķāni‘	Gazel/ 5 beyit	Nazāre	Meṭ’ ülü Meṭā‘ ilü Meṭā‘ ilü Faulün	Der-Ĥarfü’l-‘Ayn

⁶¹⁹ şiir, Keçecizāde İzzet Molla’ya aittir.

38b	Ġalib	Bunda mādām ‘ aşıkân eyler semā‘ Mâh u mihr ü āsumân eyler semā‘	Nūr-baḥş olduqça Ġalib Şems-i ‘ aşk Mevlevîler zerre-sân eyler semā‘	Gazel/ 7 beyit	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Dīvan-ı Ġalib
39b	Nevres	Erdi dey gülzâr şoldu reng ü būdan kaldı bâğ Gül yerin ḥâr aldı bülbül aşiyânın tıtdu zâğ	Ķaldırır şabahâ düşerse ğam eger Nevres beni Ĥâşılı meydır mu‘ inim dest-girimdir ayağ	Gazel/ 7 beyit	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Der-Ĥarfü’l-Ġayn
39b	Es‘ ad ⁶²⁰	Murg-i âh-ı ehl-i derdim lâeneden kıldım ferâğ Gör o Hindüyum ki âteş-ḥâneden kıldım ferâğ	Ĥaṭṭ u la‘ l-i yâra oldum Es‘ adâ çün âşinâ Lafz-ı rengin-i ma‘ nî-i bî-gâneden kıldım ferâğ	Gazel/ 5 beyit	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Başlık yoktur.
40b	Ġalib	Tîğ-ı ğazabı zâhid-i nādâna muḥâlif Miḥrâb-ı itâ‘ at dil-i şeytâna muḥâlif	Sen ḥalveti terciḥ edesin şöbete şimdi Ġalib bu sözüñ meşreb-i yârâna muḥâlif	Gazel/ 7 beyit	Mef‘ ülü Mefâ‘ ilü Mefâ‘ ilü Fe‘ ülün	Ĥarfü’l-Fâ
41b	Nevres	Bu gıce duḥt-ı rezi âl ile bezme atdık Keyf-i şahbâ ile la‘ l-i lebin emdik yatdık	Saḥt idi seng şıfat ḳalbi o şūḥuñ ammâ Bâde-i nerm ile Nevres biz anı yumşatdık	Gazel/ 5 beyit	Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün	Ĥarfü’l-Ķâf
41b	Nevres	Âh kim yaqdı beni berḳ-i cihân-süz-ı firâḳ Sînemi yaraladı tîr-i ciğer-düz-ı firâḳ	Şebnem-i eşk müfid olmadı Nevres aşlâ Yaqdı hem mezra‘ a-i sîneyi temmüz firâḳ	Gazel/ 5 beyit	Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün	Digeri

⁶²⁰ Şeyh Ġalib.

42b	Nedîm	Fırka-i erbâb-ı dilden zümre-i zühhâda dek Hep esîrîndir begim hatta dil-i nâ-şâda dek	Kilk-i 'ayyârîñ 'aceb nâ-refte râh açdı Nedîm Hâne-i endîşeden gül-zâr-ı isti' dâda dek	Gazel/ 6 beyit		Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün	Der-Harfü'l-Kef
43b	Neş'et	Çılcı kılanlı eli kılanlı dili kılanlı güzel Çeşm-i cellâdı yamân cân alıcı kılanlı güzel	Çin-i hubânîñ odur şimdi siyeç-sâlârı Neş'et ol devlet-i iqbâl ile 'unvânlı güzel	Gazel/ 5 beyit		Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün	Harfû'l-Lâm
44b	(?) ⁶²¹	Şâh-ı şühedâ mâh-ı mu'îdsin efendim Fâhr-ı sa' da es' ad u emcedsin efendim Şem'-i harem-i hazreti eşhadsın efendim Teşrîf-i şehâdetle müşeyyedsin efendim Sen nâm-ı hüsnile serâmedsin efendim Ferzend-i 'alî sıbt-ı Muhammedsin efendim	Dünyâyı yıkan vaç' a-i süziş-fikeñündür Mâtemine fânide cihân nev hazenüñdür Hem-pâye saña dâver ü pâk hasenüñdür İqbâl u semâdan iki 'âlem de senüñdür Sen nâm-ı hüsn ile serâmetsin efendim Ferzendi 'alî sıbt Muhammedsin efendim	Müsed des- Mütek errir/3 bend	Medhiyye	Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün	Harfû'l-Mîm
44b	Sezâyî ⁶²²	Virüp cân u dili dil-dâre varlıkda berî oldum Fenâ bahrında garç oldum ebed ölmem diri oldum	Sezâyî gülşeninüñ seyrine maħrem olup geldim Bugün râh-ı maħâbbetde kamunuñ rehberi oldum	Gazel/ 4 beyit	Tevhîd	Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün	Diger
44b-45a	Hayret	Sen ziynet-i âgûş-ı Muhammedsin efendim Zîverde ne tâk-ı zebercedsin efendim Sen ser-bâz hudâvendîşsin efendim Temcîd-i kerâmetle mümeccedsin efendim Sen sırr-ı şehâdetle ser-âmedsin efendim Tebşîr-i şefâ' atle mü'eyyedsin efendim	Mebzûl olunup zâtıña esrâr-ı şehâdet Ceyb-i keremiñ cây-ı kilîd-i der-i cennet Maħşer günü ancaç saña maħşûs-ı şefâ' at Ebyât-ı cihân-süz ile ağlar saña Hayret Sen sırr-ı şehâdetle ser-âmedsin efendim Tebşîr-i şefâ' atle mü'eyyedsin efendim	Müsed des- Mütek errir/6 bend	Mersiye	Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün	Mersiye

⁶²¹ Mahlas bulunmamaktadır.

⁶²² Şiir, Hasan Sezâyî'ye aittir.

45a	Zeynep	Yaralı cismini bu çeşm-i hün-efşâne beñzettim Şu eṭrafında şaf şaf okları müjgâna beñzettim	Sirişk-i dîde-i hayret-fezâ-yı Zeynep -i zârî Hüsniile dâğ-ı cân-süzunda bir ‘ummâna beñzetdim	Gazel/ 5 beyit		Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün	
45b	Fuzûli	Yâr hâl-i dilimi zâr biliptir bilürem Dil-i zârında ne kim var biliptir bilürem	Yâre hem-şoḥbetim olmazsa Fuzûli ne ‘aceb Özüne şoḥbetimi ‘âr biliptir bilürem	Gazel/ 5 beyit		Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün	Ġazel
45b	Ḥayret	Ḥasret ü vaşluñla ağlar âh ider gönlüm gözüm Seyr kıl hecründe gel gör kim nedir gönlüm gözüm	Şaldı tūfân zây-ı bahrı Ḥayrete ‘aşkıñ beni Ġarç-ı girdâb-ı belâdur serteser gönlüm gözüm	Gazel/ 7 beyit		Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Ġazel 2b’de yer alan “Ġazel-i Ḥayret”in tekrarıdır.
45b-46a	Ḥayret	Düşen ruhsârına zülfler mi müşkter midir bilmem ‘Acep ‘anber mi ya ejder mi efsünger midir bilmem	Seniñ var Ḥayret ednâ bir siyeh-baḥt ‘aşık-ı zârîñ ‘Acep ‘aşık mıdır şâdiç mıdır çâker midir bilmem	Gazel/ 7 beyit		Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün	Ġazel
46a	Ḥayret Nazmî	Qanı o dem ki nişimen-tırâz maḥabbet idim O mest-i nâz ile mey-nüş-ı bezm-i ülfet idim	Qanı o dem ki ruḥ-ı yâre eyledikçe nigâh Serâsime-veş çeşm-i düz-u Ḥayret idim Fiğânki şimdi olup Nazmî yâ perişân-hâl Gözünde qaldı o demler mişâl-i ḥâb-ı ḥayâl	Gazel/ 7 beyit		Mefâ‘ ilün Fe‘ ilâtün Mefâ‘ ilün Fe‘ ilün	Ġazel
46b	Niyâzi	Kim ki cândan geçmez ise deñ bize yâr olmasun ‘Âr u ‘ırz ile gelüp ‘aşıklara bâr olmasun	Ey Niyâzi hâl-i ‘aşkı herkese fâş eyleme Sırr-ı Ḥaḳ’dur aña biğâne ḥaberdâr olmasun	Gazel/ 8 beyit	Münâcât	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Der-Ḥarfü’n-Nün 6b’de yer alan “Ġazel-i Niyâzi”nin tekrarıdır.

46b-47a	(?) ⁶²³	Ben bilmez idim cânım alan hep sen imişsin ‘Aşkıñla beni derde şalan hep sen imişsin	Ben bilmez idim cânım alan hep sen imişsin ‘Aşkıñla beni derde şalan hep sen imişsin	Şarkı/ 9 beyit	Mef’ ülü Mefā’ ilü Mefā’ ilü Fe’ ülün	Şarkı
47a	Hayret	Gülzârı yakar nâra eger düşse güzârîñ Gülnâr-ı ‘ izârîñ	Hâk olsa tenîñ tıtsa gerek ‘ âlemi Hayret Hoş büy-ı maḥabbet	Müste zâd/10 beyit	Mef’ ülü Mefā’ ilü Mefā’ ilü Fa’ ülün	Müstezâd
47a-47b	(?) ⁶²⁴	Nedir ey nûr-ı dîdem söyle ḥâlîñ Niçin böyle şarardı gül cemâlîñ Senîñ elbette vardır bir melâlîñ Niçin böyle şarardı gül cemâlîñ	Sezâ mı şâğ gezerken böyle kendim Çeker ğam u şikârım dil pesendim Amân ‘ ömrümün vâri efendim Niçin böyle şarardı gül cemâlîñ	Şarkı/ 4 bend	Mefā’ ilün Mefā’ ilün Fe’ ülün	Şarkı
47b	‘Aynî	Fitne-i âḫîr zamân-ı câdu nişândur perçemîñ Āfet-i cân-ı dilsitân bir bî amândır perçemîñ	Bir şeb-i yeldâda ‘ Aynî dînledi tül u dırâz Fen-i siḫr ü fitneden bir dâsitândır perçemîñ	Gazel/ 6 beyit	Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün	Ġazel-i ‘Aynî
47b-48a	(?) ⁶²⁵	Ey zülf-i müşkter misün nesin Ya gülsitân da zâğ-ı siyâh-per misin nesin	Başında ol şehen şâhî şîrîñ edâlarıñ Serdâr-ı müstaḫîl ser-‘ asker misin nesin	Gazel/ 4 beyit	Mef’ ülü Fâ’ ilâtü Mefā’ ilü Fâ’ ilün	Ġazel

⁶²³ Mahlas bulunmasada Ahmed Dede’ye (Köse/Nev’î) ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶²⁴ Mahlas bulunmasada Lem’i Atlı’ya ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶²⁵ Mahlas bulunmamaktadır.

48a	Nefî	‘Âşıkâ tâ‘n etmek olmaz mübtelâdur neylesün Âdeme mihr ü maḥabbet bir belâdur neylesün	Olmasa Nefî n’ola dil-beste zülf-i dilbere Ṭâb’-ı şūḥı dâme düşmez bir Hümâdur neylesün	Gazel/ 626/ 6 beyit	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Ġazel
48a-48b	Fatîm	Gönlüm şikenc-i zülf-i siyeh-kâra düşmesün Kâfir mişâli ḥalḳa-i zünnâra düşmesün	Gördi Seniḥ-i zâra Fatîm ’e ‘atâsını Ġayrî naşıl Ziyâ der-i ḥünkâra düşmesün	Gazel/ 9 beyit	Mef’ ülü Fâ‘ ilâtü Mefâ‘ ilü Fâ‘ ilün	Ġazel
48b	(?) ⁶²⁷	Ḥasret-i la‘liñle meyl itmey meyl-i gülfâma ben Ḥün-ı dildir dökdüğüm hicriñde her dem câma ben	Varım itsem yok lebiñden şorsam olmaz bir cevâb Ġaybdan nâ’il olursam da eger ilhâme ben	Gazel/ 6 beyit	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Ġazel
49b	Nazîm	Her gören der o büt-i âfet-i câne ancak bu Âfet-i cân olsa âşüb-ı cihân ancak bu	Ebruvânıyla Nazîma müjesin vaşf itsem Seyr iden der ki ḫazer tîr ü kemân ancak bu	Gazel/ 5 beyit	Fâ‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fa‘ lün	Ḥarfü’l-Vāv
49b	Müştaş	Ne ğam ey dil olursa ol meh ‘ ayyâr-ı çâr-ebrü Yıkılmış mescidin miḫrâbı kalır bir meşeldir bu	Teseliî-baḫş-ı ḥübân-ı kühendir ḫâme-i Müştaş Başını yarsalar dönmez sözünden kilik-i mu‘ciz gü	Gazel/ 5 beyit	Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün	Dîvân-ı Müştâk
50b	(?) ⁶²⁸	Eylemek istersen iḫyâ ‘ âşık-ı üftâdeyi Sâğar-ı la‘liñle iḫsân eyle sâķi bâdeyi	Nâr-ı ‘aşıkñ eyledi çün âteşin-meşreb beni Sâğar-ı la‘liñle iḫsân eyle sâķi bâdeyi	Gazel/ 8 beyit	Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün	Der-Ḥarfü’l-Yâ

⁶²⁶ Bestelenmiştir.

⁶²⁷ Mahlas bulunmamaktadır.

⁶²⁸ Mahlas bulunmamaktadır.

50b-51a	Kâzım	Ḳurb-ı Ḥaḳ pīrāmenūndür ya Ḥüseyn ibn-i ʿAli Dest-i ḳudret dāmenūndür ya Ḥüseyn ibn-i ʿAli	Ḳıdvē-i āṣḥāb ḳurb it luṭf ḳıl Kâzım ḳuluñ ʿArṣa-i maḥşer seniñdir ya Ḥüseyn ibn-i ʿAli	Gazel/ 6 beyit	Medhiyye	Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün	Ġazel-i Kâzım
51a-51b	Ḥayret	Şaḥn-ı cennet medfenūndür ya Ḥüseyn ibn-i ʿAli ʿArş-ı aʿlā meskenūndür ya Ḥüseyn ibn-i ʿAli	Ḳoyma rüsvā olmağa maḥşerde bu Ḥayret kuluñ Ol nesīm dāmen seniñdir ya Ḥüseyn ibn-i ʿAli	Gazel/ 11 beyit	Nazire	Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün	Nazīre-i Ḥayret
52b	Ḥayret	Esdī nesīm-i seḥerī degdi hevā perçemine ʿAşıḳ olup benim gibi bād-ı şabā perçemine	Ḥayret aña bār-ı Ḥüdā baḳ ki neler gördü revā Salṭanat u Çīn u Ḥaṭā ḳılımış ʿaṭā perçemine	Gazel/ 7 beyit		Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün	Ḥarfūʿl-Hā Ġazel-i Ḥayret
52b-53a	(?) ⁶²⁹	Niçün nālendesin böyle Göñül derdiñ nedir söyle Seni ben istemem öyle Göñül derdiñ nedir söyle	Çekildiñ seyr-i gülşenden Ḳaçarsın şimdi de benden Uşandım ğayrı ben senden Göñül derdiñ nedir söyle	Şarkı/ 4 bend		Mefāʿ ilün Mefāʿ ilün	Şarkı
53a	Ḥayret	Ġamzeñle göñül yāralı şad-pāre degilse Pes ḳan niçün ağlar gözüm ol yāre degilse	Ḳurʿānda nedir nükte-i lā taḳneṭu Ḥayret Ḥaḳḳuñ kerem u ʿafvı güneḥkāra degilse	Gazel/ 6 beyit		Mefʿ ülü Mefāʿ ilü Mefāʿ ilü Feʿ ülün	Ġazel
53b	Fıṭnat	Güller kızırır şerm ile ol ğonca gülünce Sünbül ḥam olur reşḳ ile kākül bükülünce	Cān virmek ise ḳaşdıñ eger ʿaşḳ ile Fıṭnat Ḥāk-i der-i dildārdan ayrıлма tā ölünce	Gazel ⁶³⁰ / 5 beyit		Mefʿ ülü Mefāʿ ilü Mefāʿ ilü Feʿ ülün	Ġazel-i Fıṭnat

⁶²⁹ Mahlas bulunmasada Abdülhamid Ziyâeddin Paşa'ya ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶³⁰ Bestelenmiştir.

54a	Vāşıf	Dil-ħarāb-ı ʿaşkıñam sensin sebeb berbādıma Bir tesellî ver gelip bārî dil-i nâ-şādıma Taş mıdır bağruñ ki gelmezsiñ benim imdādıma Dîni ayrı kâfir olsa raħm eder feryādıma	Şardı Vāşıf o şūhu şarmağa sevdā-yı merāk Olmada günden güne gönümde müzdād iştıyāk Şol kadar yaqdı ciger-gāhımı bu nār-ı firāk Dîni ayrı kâfir olsa raħm eder feryādıma	Murab baʿ-ı Mütek errir ⁶³¹ /5 bend	Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün	Başlık yoktur.
-----	-------	---	--	---	---	----------------

---

⁶³¹ Bestelenmiştir.

EK 2: Şairlere Göre Alfabetik Tablo

Tablo 8. Şairlere Göre Alfabetik Tablo

Mahlas (İsim)	Şiir Sayısı	Varak
Abdülhamid Ziyâeddin Paşa	1	52b-53a
Ahmet Dede (Köse/Nevî)	1	46b-47a
‘Aynî	4	5a-5b, 26a, 27b, 47b
Bağdatlı Rûhî	1	5b
Dâniş	1	6b
Emrî	2	6a, 24a-24b
Enderunlu Vâsıf	2	5b, 54a
Fatîn	1	48a-48b
Fazlî	1	4a
Fıtnat	2	31b, 53b
Fuzûlî	6	7a, 7a-7b, 12a-12b, 24a, 24b, 45b
Gâlib/Es’ad	5	30a-30b, 35b, 38b, 39b, 40b
Haşmet	4	23b-24a, 29b, 31b, 38b
Hayret	15	2b, 9a, 11b-12a, 23a, 23a-23b, 23b, 29b, 44b- 45a, 45b, 45b-46a, 46a, 47a, 51a-51b, 52b, 53a
Hoca Neş’et	1	43b
İzzet Mollâ	2	33b-34a, 35b
Kâzım	1	50b-51a
Lem’i Atlı	1	47a-47b
Leylâ	6	7b, 7b, 8a-8b, 8b, 8b-9a, 12b-13a
Mehmed Âkif Paşa	1	25a
Mısırî	1	18b

Tablo 8. Şairlere Göre Alfabetik Tablo ‘Devam’

Mahlas (İsim)	Şiir Sayısı	Varak
Müştâk	1	49b
Nâ’îlî	1	26a
Nazîf	3	10b-11a, 11a, 11a
Nazîm	1	49b
Nazmî	2	37b, 46a
Nedîm	1	42b
Nef’î	3	12a, 13a, 48a
Nevres	11	27b-28a, 29b-30a, 30a, 30b, 31b-32a, 33b, 35b-36a, 36a, 39b, 41b, 41b
Nevres-i Kadîm	1	4b
Niyâzî	7	6b, 16b, 17b, 19b, 20b, 21b, 46b
Râsîh	1	2b
Râşid	1	15a
Rızâ	1	3a
Selîmî	1	5b
Seyfî	1	20b
Sezâyî	2	33b, 44b
Sırrî	5	1a, 10b, 14b, 17b, 22b,
Surûrî	1	22b
Sûzî	1	4a
Şâdî	1	3b
Şem’î	1	4b
Şeyhülislâm Yahyâ	1	25b
Vehbî	11	3b, 15a, 16b, 17b, 18b, 19b, 21b, 21b, 22b, 25a, 25b
Zeynep	1	45a

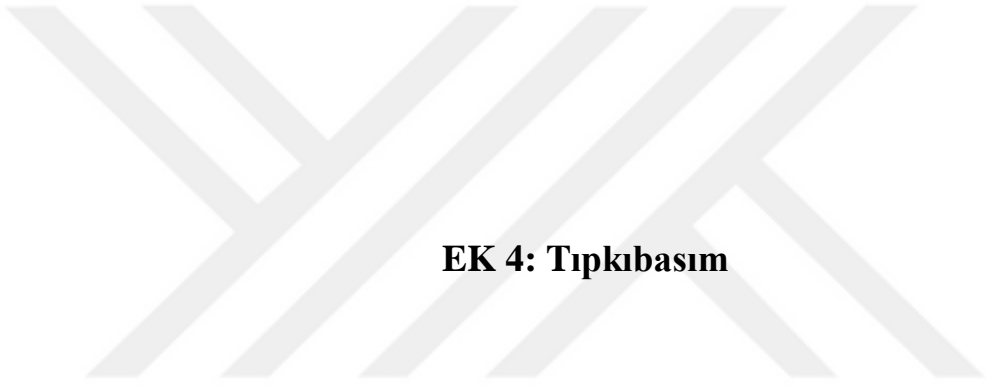
EK 3: Şairlere Göre Kronolojik Tablo

Tablo 9. Şairlere Göre Kronolojik Tablo

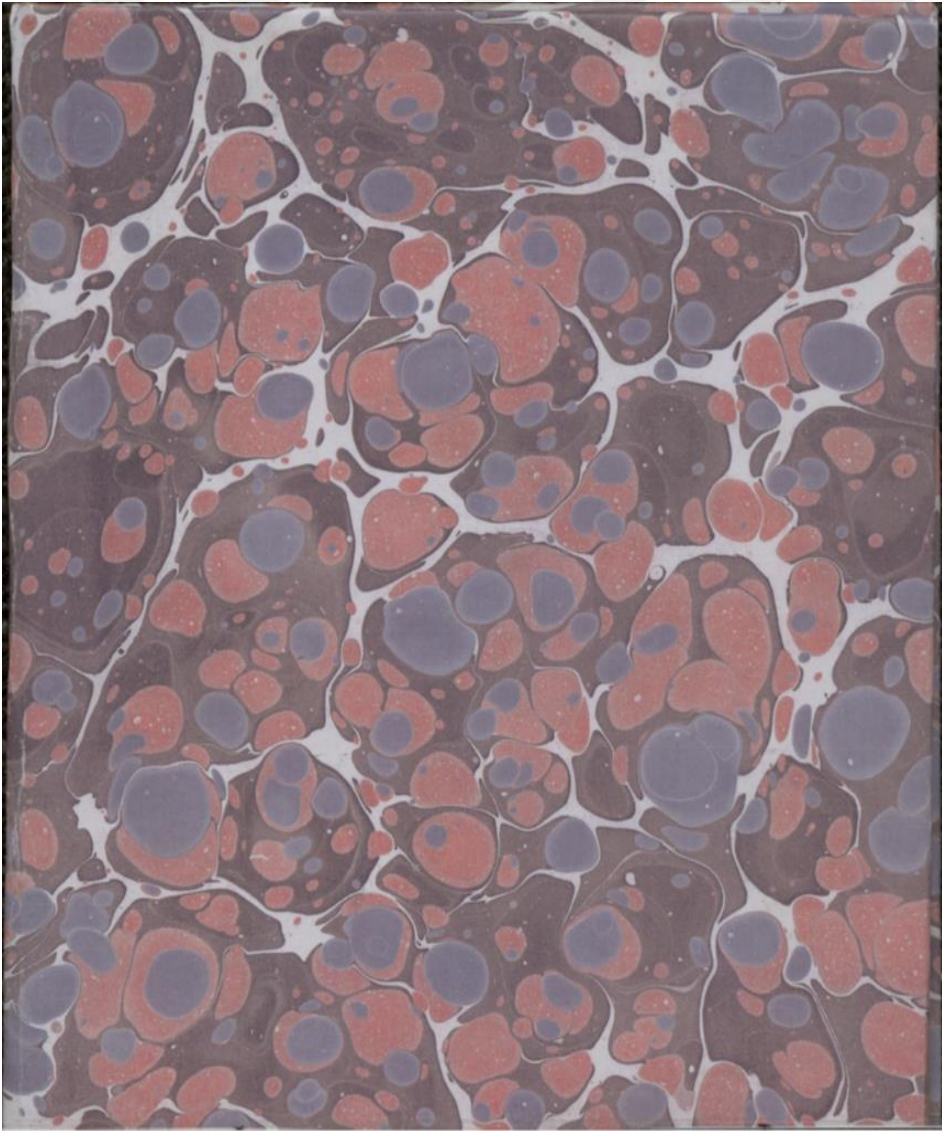
Mahlas (İsim)	Şiir Sayısı	Varak	Yüzyıl
Zeynep	1	45a	15. yy
Emrî	2	6a, 24a-24b	16. yy
Fuzûlî	6	7a, 7a-7b, 12a-12b, 24a, 24b, 45b	16. yy
Bağdatlı Rûhî	1	5b	17. yy
Nâ'îlî	1	26a	17. yy
Nef'î	3	12a, 13a, 48a	17. yy
Niyâzî	7	6b, 16b, 17b, 19b, 20b, 21b, 46b	17. yy
Şeyhülislâm Yahyâ	1	25b	17. yy
'Aynî	4	5a-5b, 26a, 27b, 47b	18. yy
Fıtnat	2	31b, 53b	18. yy
Gâlib/Es'ad	5	30a-30b, 35b, 38b, 39b, 40b	18. yy
Haşmet	4	23b-24a, 29b, 31b, 38b	18. yy
Nedîm	1	42b	18. yy
Nevres-i Kadîm	1	4b	18. yy.
Râsîh	1	2b	18. yy
Sezâyî	2	33b, 44b	18. yy
Müş tâk	1	49b	18. yy
Abdülhamid Ziyâeddin Paşa	1	52b-53a	19. yy
Enderunlu Vâsîf	2	5b, 54a	19. yy
Fatîn	1	48a-48b	19. yy
Hoca Neş'et	1	43b	19. yy
İzzet Mollâ	2	33b-34a, 35b	19. yy
Leylâ	6	7b, 7b, 8a-8b, 8b, 8b-9a, 12b-13a	19. yy
Nevres	11	27b-28a, 29b-30a, 30a, 30b, 31b-32a, 33b, 35b-36a, 36a, 39b, 41b, 41b	19. yy

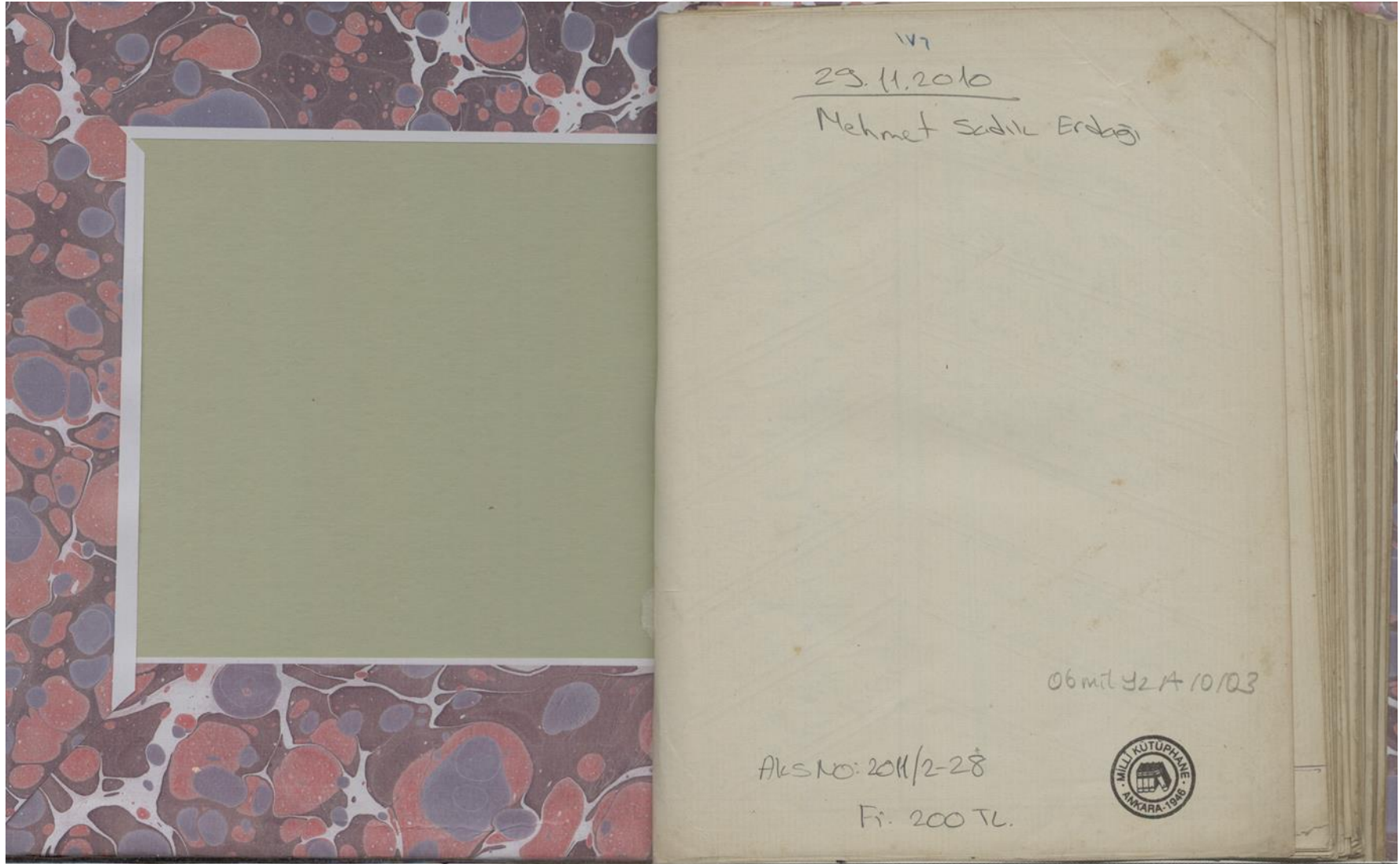
Tablo 9. Şairlere Göre Kronolojik Tablo ‘Devam’

Mahlas (İsim)	Şiir Sayısı	Varak	Yüzyıl
Rızâ	1	3a	19. yy
Selîmî	1	5b	19. yy
Sırrî	5	1a, 10b, 14b, 17b, 22b,	19. yy
Vehbî	11	3b, 15a, 16b, 17b, 18b, 19b, 21b, 21b, 22b, 25a, 25b	19. yy
Lem’i Atlı	1	47a-47b	20. yy
Hayret	15	2b, 9a, 11b-12a, 23a, 23a-23b, 23b, 29b, 44b-45a, 45b, 45b-46a, 46a, 47a, 51a-51b, 52b, 53a	-
Şâdî	1	3b	-
Fazlî	1	4a	-
Sûzî	1	4a	-
Şem’î	1	4b	-
Dâniş	1	6b	-
Nazîf	3	10b-11a, 11a, 11a	-
Râşid	1	15a	-
Mısrî	1	18b	-
Seyfî	1	20b	-
Surûrî	1	22b	-
Mehmed Âkif Paşa	1	25a	-
Nazmî	2	37b, 46a	-
Ahmet Dede (Köse/Nevî)	1	46b-47a	-
Nazîm	1	49b	-
Kâzım	1	50b-51a	-

EK 4: Tıpkıbasım

بوفض سردک برکه بنی شاد ایلز
دست جوید خراب اولسه آباد ایلز

بوید نالون اولدیم کیم کورسه امداد ایلز
دینی ایری کاز اولسه رع ایدر فریادی

صاردی داصف اوشوقی صارعه سودوق
اولام کونزولون کولکده فزاد ایشاق

شول قدر یاقوی جلاکاهی یوناروقان
دینی ایری کاز اولسه رع ایدر فریادی

دل خراب عتکلم سنن سب سما دیه
رتکی دیگوب باری دل نانشا دیه

کاشمید بغیر ک کلونک نیم امدادیه
دینی ایری کاز اولسه رع ایدر فریادی

عالمی هیچ صوره سنزای ص خاطر شکی
نار هر نکل سوزان اولک اقدیم

عشق دیر بسوز آتیه دوشد مک بن
دینی ایری کاز اولسه رع ایدر فریادی

ایلدک دردیده آتشار حسرت مکسنم
کاشه کار ایزی ساکار ایزی آهیم

کوش ایوب افغانم نولاجیه دشمنم
دینی ایری کاز اولسه رع ایدر فریادی

غزلت

خاک در دلار دلدیریم تا اونجه
خاک در بیک ایسه تصدک اگر عفتدین

کلدق ار سمد اول غنچه کلغچه
سینم اولور سکل کاکلی کلغچه

هدناری بر مار اولور کونج حسده
رضاکه لطف سیت شانه بونجه

عقار ضیا اولور سه دوشونج عطفه
صد دله سرباز نگاهه سونجه

اول غنچه شکفته اولور کلک کلغچه
سینم کجاشک دل سید کلغچه

غزل حیدرت

اسدی بنم کردی کردی هوا بیخونه
 عاشق اولوب بنم کج بار صبا بیخونه
 قاندرین عاشق این جانم عشاق این
 جذبه عشاق این و بر سر خدیجه
 بیخونک رسته لری قدریجی وار کشته لری
 عاشق کشته لری اولدی فدای بیخونه
 سر گذار بو عجب شرفی الهه بیخوب
 صبر و خنده شام و جلب جلد جبار بیخونه
 طعنت قنبر مید بو شکله غنچه مید بو
 صبر سر عک مید بو دینم رو بیخونه

چهره نیلایه دوست برهفتام دوست
 کینه علیایه دوست ویرم صفایه
 حیرت اکابار خدیبا که نکرده رو
 سلفت و صیه و خط نقشه عطا بیخونه

شرفی

نیخونه آلهه سه بوید
 کوهل درون ندر سوید
 سخی به استعم اولم
 کوهل درون ندر سوید
 بیک عقیده نالانیه

غزل

غزل کله کوهل یاره صدیاره دکلم
 بی فایه بخونه غم کوزم اول یاره دکلم
 دتر نه سبب عارصه کفاره زلف
 کز عشق این عارصه کفاره دکلم
 حشمت نایب تا سر زلفی کوزم
 افشوق این طوفانی شکاره دکلم
 زاهد بوغاننده ننده بودنت اید
 ایام این دلجم و دیناره دکلم
 سوکهم نه عجب طره شکیلی استر
 نضر صفت میان اگراره دکلم
 ترانده ندر نکته لا تقطر حیرت
 حقیق کرم و عشق نکره گاره دکلم

بیک همچین سوزانیه
 ندر بوید برتانیسه
 کوهل درون ندر سوید
 ندر بوئوده ک حیرت
 بو کوار بر سبب است
 وادی اولدی بکافایت
 کوهل درون ندر سوید
 حیلون سید کلکشان
 قمر سه کعبه بند
 او صاندیم غیری به ندر
 کوهل درون ندر سوید
 تمام

- ۱) زهد کوم اجدی تیغ لایم اعداده نیک
- ۲) صفة حلقه هوشنگدر ایاصبه پهلوی
- ۳) اله لیس نوشنگی پیردهقانان نیک
- ۴) قوس صید فرنگدر ایاصبه پهلوی
- ۵) قوس پیر اولف محترده پوهیت قولک
- ۶) ال نسیم راسه سنگدر ایاصبه پهلوی

ایمان از سه اصیا عاقله فاعله لب
 ساغ لعلکله اصا لیلیم ساقی باره لب
 نویی صفا و لوند و نور سوند و سجاره لب
 ساغ لعلکله اصا لیلیم ساقی باره لب
 سوز دل کویشی نام و شورت بر لانه لب
 فوفای بر کورس کندر بویله استخانی لب
 نیوی به بوقلب سوزانم نجم جمان لب
 ساغ لعلکله اصا لیلیم ساقی باره لب
 قالد کاید و یکاز توای سوغ جیران لب
 نارغ و زاره و رسم باجی بولکه بران لب
 این اولی ساره چه بریدله فکر و پیران لب

ساغ لعلکله اصا لیلیم ساقی باره لب
 مهر و وید سوتیدر سوزا بدیده هوس لب
 تیشیا با ابرو من ماه و نه کوبک لب
 نار عطف ایدری چونه تیشه و رجا لب
 ساغ لعلکله اصا لیلیم ساقی باره لب
 غزل کاظم
 قربا هوید میا کندر یا صیه به علم
 دست قدرت دانکد یا صیه به علم
 جوهر سوز خداسک صورت لانت دانت
 نور و جو روشنگد یا صیه به علم
 قدرک اعلا ایلیانه سه سبک شزارت تیغفت
 صبح و صفت کرد کندر یا صیه به علم

نظیره حیرت

نزه چشم و طفا سکی مار غ ایلیم
 خاکبای زند کندر یا صیه به علم
 جوهرن و لب نزه هز نقابیده نوله
 صبا صیدر معز کندر یا صیه به علم
 نوده اصحاب قربا بیت لطفا تیل کاظم قولک
 عوفه کوش کندر یا صیه به علم
 صبحت معز کندر یا صیه به علم
 عسره اعلا کندر یا صیه به علم
 خانه اسرار حقدر قلبک ای سلطنی
 چشم هوید به روز کندر یا صیه به علم

کلمه العیای بر حق سرازه ایلیان
 نزه وردا تکندر یا صیه به علم
 ایلیانه کوش کونده سرفخ روا عتد
 خونچکانه پیراهنگد یا صیه به علم
 صورت سر شزارت کونده آینه و شو
 بر دتوغ روشنگد یا صیه به علم
 حوه بولنده که بلا لیلیم غطفانه اولان
 زخم از عریانه تکندر یا صیه به علم
 توتیای دیده الهامه ای سلطان دین
 خاکبای نوش کندر یا صیه به علم
 راه و یا کل صه خنده زایشک
 حوه و وجه انگد یا صیه به علم

نه غم ای دل اولور سه اول مه هجا جازیه
بیخامه مسجد محرابی قاسم برشد بر بو

دکل خطیبه مشکه تقد کور دیوز ده
وزی برده بر موم اولاده کوزل کور ریاهو

دیغم اول ماه رویم رو بر و خنده نوی تیرک
سر موردی و طفل نان برور دم اولور کچو

فط حساری کلمه دسته ریاضه دانه
بند کاکلی بی باشده کز اول دلبر ریشو

نهای چشمه خوبانه کهزده خانه متناق
بیتنی یارسل روغ سوزنده هک مجز کو

در عهد الواد

هکوردن دیر و بیخافت حایله تجده بو ه
آفت حایله ولید شوب حایله تجده بو ه

دهک نطفه موهوم بنبیایده موم
یک حایله کچو ذرایم نزلده تجده بو ه

سه نمایانده کهن کوزنده غائب اولور و ماه
یاری زاده یا خور روح بر ولده تجده بو

عزیزه طره اورضاری سه یوس اتمه
کوه کعبه استکه دلدانه تجده بو ه

ابر ولیده نظمانه سه وصفاییم ه
سراییده دیکه هفت تیر و کاند تجده بو

دیوانه متاق

حضرت لعلکده بیستم می کف نامه بیست
خون در دله در کویکم کج کیده هر دم عابد بیست

کندم آدم فریب خالکله قیدیم هدرسون
جنت کویکیده ابری دوششم لامه بیست

خانه بر دوسه و طرایدم بویریا نامه اید
دیر میسیدم کویکله اول زلفا غیر نامه بیست

قامت در زلفکده قور تدم مولد کف دانه
اوقودم چانه کتوردم بر زلفا بر لامه بیست

کوزلم قانه پسه دو کز غدر فتم طوق المسم
سوز دله در کجده و لایاره یا نسیم نامه بیست

طرازم بیستم یونه فیکده صورتیم و طرا بر جلاب
غیبده نانی اولور کجده اک الیام بیست

دره خالها

مانند قیسی لیلی زلف کورده شک
مجنونه اولوب نه حاله کساره دوشمونی

همان عکس لعل لیل کور سونه صبقه
ساقی و ماه خانه شماره دوشمونی

به عاتقم او خیرتم هجوه غنایب
انصافه کل کبری کویکل زاره دوشمونی

سودی و ماهی و دم ششم کبی کویکل
انوار صنی دیده اغیاره دوشمونی

دوشمونه دوشمونه عتقه اول نور سیده شک
کوکلم صغیه اول لطف زبانه کجاره دوشمونی

کوردی بیخ زاره فطینه عطا سوز
غیری زلف اغیاره دوشمونی

غزل

بیا نه خون کوردم ترا جلیت
 طیبه اولم و بهیج احیا جلیت
 اگر جانم بکند علاج جلیت
 بخوبه بویید صا - ری کون جمالک
 سزای صایغ کز کوه بویید کندم
 چک غم رشکارم دلیندم
 امانه عریض داری اندم
 بخوبه بویید صا - ری کول جمالک
 غول عین
 فتنه افزانه جارونانند بر جلیت
 آفت جانه دستانه بر جانانند بر جلیت
 زیر فنده کاه فم در فم اولور که تار و ما -
 طوف بولکلای بلای عاشقانند - بر جلیت
 بوغمه نچیز اولوبه آخری بخوبه ایبر
 ماسی سر زب صالری بل جانانند بر جلیت

بیتا بیتی اوز غمجه جتی بو قدر حق و قال
 بنج منکده طلسم بیلند بر جلیت
 تاب لای عار شکده حفظه ایچونه هم
 رشته بال هماره سایه پانند بر جلیت
 بر لب بلاده عینی دکلدی طول دراز
 فدای وقتنه دله بر آستانند بر جلیت
 غول
 ای زلف شکند سیه نه سین
 یا کفانه زلف سیاه پر سینه نه سین
 با جعفر زخم باندیش ایچون
 خار بار و سکندر سینه نه سیه
 بو حلقه حلقه ویدیه سیه شکند
 بنج جمال دیره اندر سینه نه سین

نور اولم زلف حال دل عت قدر
 سینه ایچنه عالم نما در نیسون
 اولم نفسی نور دینت زلف دلبه
 طبع سوختی دام دو کتر برهما در نیسون
 غول
 کوکلم بنج زلف سیاه کلاه دو کون
 کافر صا حلقه زاره دو کون
 زنه اوا هوی عوی صیدا بخوبه کوکلم
 دست بلاده نچیز اناره دو کون
 روشسونه بلای کاکله تناسیر عسونه
 غول کجی زلف ملاره دو کون

بمانده اول ستمها ای شیریدار ل
 سر در سق عکرم سیه نه سین
 غول
 عاشق طعنه جلیت اولم تنبلا در نیسون
 ادم در جلیت بر بلاد نیسون
 زلف قالب پشانه ایچوری دلاک
 انیده تحریک ایینه باد صا در نیسون
 کوکلای دبدبه کس عجمی عاشق
 غزه سید تا اندر آسار نیسون
 نوله تقیایتم خیل ملای عشق غزه
 زلفی بر شقه سر در هلا در نیسون

در حدائق النور

بیکه جاننده کجایم در به بزه بار اولون
 عار و عقیده کلوب عاشقده بار اولون
 غم بویک عاشق اولانم جلد کلمه در
 روی مایه دوست در زیند عشق گرفتار اولون
 در راه بونق از صفا بنی که کوه عشق
 سولکه بیلدر کوله فایز تو نجیب ز اولون
 زوه طاعت کینه حال عشق اکلان فر
 طاب و صادره عیبه بنده ز اولون
 ز صفا موم و طبع و کربان کاری رکب
 بکم دیرس عقیده بار اولون غبار اولون
 زره صفت و در کیده اولس بقا و ارفاق
 عشق و درستی عشق و غیری هم ز اولون
 صیده نفاک و حوقل جواد بوب ترصداید
 نقطه و صوته عشق و غیری انکار اولون
 ای نایز حال عشق که کس ناسه ایامه تو
 سر صفت اکا بجان خبدر اولون

شرق

به بجز ایوم جانم لاله هب همیشه
 عقظه بی درده صالانه هب همیشه
 که کلمه اولانه کیزی عیانه هب همیشه
 هم وعده ورنه طوغری صالانه هب همیشه
 که جافه عشق ایله آتیه یا قدر
 که کوه کلم بوب سانه قیلوب زلفکه در
 تر کانه هیکه کاله هم صه فون قبه یا قدر
 به بجز ایوم جانم لاله هب همیشه
 عقظه بی درده صالانه هب همیشه
 رو یاده بقا صه قیلانه جلال
 سرت بی عشق ایله ایام و صفا
 بو شمع صند ایتم صورت سید صفا
 به بجز ایوم جانم لاله هب همیشه
 عقظه بی درده صالانه هب همیشه
 قسراک ایوم هب کی سه عشق جلال
 هم عشق هم عشق هم عشق هم جلال

به بجز ایوم جانم لاله هب همیشه
 عقظه بی درده صالانه هب همیشه
 مستزاد
 کمداری بقا ناره که روش کوزان
 کفاره خدایان
 دنیای بقا ناله ز سوز خدایان
 اول عشق خدایان
 بر خیز هو شریز او رویه سینه بر تپا
 ای زنده احباب
 که کوه قیلوب جان کورن دخی بار
 سز نفی بار
 ای دل کور و سب اولانین اولان نایه
 بر پانه پاینده
 علم ایچ صید بیکه الهی تار
 اولون تار
 اندیشه هم اندیشه جهانده بی دلشیه
 اولدری توشیه
 پایانی عجب ورمی بود و زنب تار
 ایام شمار
 خان اولس تندر طوتس کران عالی حیرت
 خوسبوی محبت
 قیدیه بر کنده صبا خان فرار
 لهانه غبار
 شرق
 ندرای نور دیدم سویم حال
 نیچونه بویله صا اردی کول جمال
 نند آبنده وار در بر ملا
 نیچونه بویله صا اردی کول جمال
 عجب کندن کی بروی اولم
 کوه کل ویردندی دوستون بوجاه
 ننده نازک تندر دندی خلال
 نیچونه بویله صا اردی کول جمال

غزل

یا حال دلی زار بگوید - بیورم
 دل زارده نه کیم دار بگوید بیورم
 یا اغیا - بگوید که بکا یا - اول
 بن اول زار گرفتار - بگوید بیورم
 زلفی اهل وفا صید نه دم بدیش
 بر روی ای که اغیا - بگوید بیورم
 به نه حاجت که قیام شرح اکا حال شک
 دل زارده نه کیم دار - بگوید بیورم
 یا - هه عجب اول نه رضوی نه عجب
 او زین صفتی عار بگوید بیورم
 غزل
 صبر و صلکله اغداه ای - کوه کوه کوزم
 سیرتی که کیده ای کور کیم نیر کوه کوزم
 کوه کوه استریم و صلا کوز از رخساری
 سر با نایب فاطمه در دیر کوه کوزم

خاک بیا یک توتیای دیده خونبار در
 یا بکا یوز نوز که طور و کیدر کوه کوزم
 کیم سر کیم سر کوبنده ای م رو باق
 آه و شکید کوز بی یا و سر کوه کوزم
 خانه و لوب عقله کوه کیم و صلکله فایه خدرم
 آه و شکید در شام و ک کوه کوزم
 دل دکل بر نظره قاندر کوز دکل رکا کوزم
 ای صبره عقله بیدا کوز کوه کوزم
 صالای کوه فانه زای بحر حیرت عقله خیم
 غرقه کوز ب جلا در سوسو کوه کوزم

غزل

دوشه - رخسارینه زلفی مستکبر بیورم
 عجب عجزی با از درمی نشونکد بیورم

کوتوب تار سیاه بوین اولو بیدر نقی عالم
 بکونه یا کسون خسرو خاوردید بیورم
 اما چشم سیاه مستک نگاه فرماند
 در بنیم کجوت کانداز خجید بیورم
 قیام سینه نگاه دست عاقد لوف
 لب لعل افندم ملحد سار کید بیورم
 مقوس فاسد تیغ دوید اولو بیورم
 و لاکه زلفان قیام عجز بیورم
 در و نه رله عقله خیم فایه خدرم
 سر و عقله استمید آه کید بیورم
 ملک و اهریتار سیاه خیم عاقد
 عجب عاقد صا کید بیورم
 غزل

خنی اودمکه نقشه طراز حبت ایوم
 اوست ناز ایومی نوسه زیم انصاف ایوم
 خنی اودمکه ایوب یاری محمود بیار
 ساله هلا هم غوسه ماه طلفت ایوم
 خنی اودمکه سر کوی یاری و طغ
 هزار شوقه کلیمه باغ و صفت ایوم
 خنی اودمکه اولوب غره مست باره ناز
 خمار در دق جام نیازه حسرت ایوم
 خنی اودمکه جو محلی حبت اولوب
 شرب عقله بر زونه و زرقه صفت ایوم
 خنی اودمکه رخ باره ایوب که نگاه
 سرب و سه چشم دوز حیرت ایوم
 فغانک سمدی اولوب نقیما یرینه مال
 کوزنده فاله ای اودمک سال خواب خیال

در حق المص

ماه شه ماه معیسه افندم
 فخر خدا و مجد معیسه افندم
 سجده و محضت احمد معیسه افندم
 شرفی سهارت معیسه افندم
 سداب حسینه سرمد معیسه افندم
 فرزند علی بی محمد معیسه افندم
 هم فخر ساج اصل حسین شرف دار
 هم فخر ساج اصل حسین شرف دار
 قدر آن پروردگار معیسه افندم
 باغ و شرفی صحاب عباد
 سداب حسینه سرمد معیسه افندم
 فرزند علی بی محمد معیسه افندم
 دنیا بی بقاء و قدر سوزنده نیکو
 ماقده فانیه جهان نرفه نیکو
 هم با بکار درو بیان شکو
 اقبال و سعادت این عالمه نیکو
 سداب حسینه سرمد معیسه افندم
 فرزند علی بی محمد معیسه افندم

ربک

و ربوب جانی دلی دلداره دلداره بری اولدم
 قنا بجزنده غمزه اولدم بدو علم بری اولدم
 معیندم حرفی لباسند بر بستم نقطه سره
 اول نقطه بجه محو اولدم در هر دم صدی اولدم
 نه ماضیه بحاجیم نه تقباله فکرم دار
 قنا بولندرا علم این ایوبه سر ساری اولدم
 سزای کلشنیک سینه محرم اولوب کلام
 بر کوه زده مجده قونلی رهبری اولدم

موسیه

سه زینت موسیه محمد معیسه افندم
 زیورده نه عهده نبر جده معیسه افندم
 سه سباز خدا و نبیه افندم
 تجید کرانه محمد معیسه افندم
 سه سر شاره تمه سرمد معیسه افندم
 نبیره فغانه معیسه افندم
 سه سنگه شرافت حسیبه ابد علی سه
 بر عاقله سرداره عتوه ازلیسه

هم دوت اشرنی سرولیس
 هم سمع حرم لم نیلیسه
 سه سر شاره تمه سرمد معیسه افندم
 نبیره فغانه معیسه افندم
 سه نوسه بدیک ساغ سر شاره شرافت
 قوی اوزمانه ولولنه شرفیایت
 جریلمه اوردی بره تاغ شرافت
 ای شاه عیب ماه عجم نظر رحمت
 سه سر شاره تمه سرمد معیسه افندم
 نبیره فغانه معیسه افندم
 ای کشته شریفه نوز جسمه
 وی انضی و انانه صانده سوزنه عالم
 ای باعث اندوه و غم ماه محرم
 صحنه اولاده جسته خون جاری دمارم
 سه سر شاره تمه سرمد معیسه افندم
 نبیره فغانه معیسه افندم
 دو شکر بار ای صحنه آروی زینه
 بوز و بری تر زلزل اوزمانه عیسه برینه

با بام زه کندی دیواغدری کنه
 یا قدی حکیم ما خلق ای شاه مدینه
 سه سر شاره تمه سرمد معیسه افندم
 نبیره فغانه معیسه افندم
 بدول و لغوبه نازکا اشر سر شرافت
 جیب کردان جای کلید در جنت
 حمر کوفی انچه کانا نوصی فغانه
 ایات حرا سوزله اغده کما حیرت
 سه سر شاره تمه سرمد معیسه افندم
 نبیره فغانه معیسه افندم
 روز ترب

پای صحنه بضم خون فغانه کزنده
 سوا لانه صفا صفا اوقدی مشکا کزنده
 مایل صحنه اوزره کس کلمه اولک کوردم
 روشه بی حید خلاق و خونه اوقانه کزنده
 کستانه تنگناه و حیات خیم نوزله کل
 کینه بقیاری بیکن مالان بکزنده
 سنی کتیبی حفسه نوز طوقانه ریده روزانه
 شهاده خون با کلک جبر با ایات کزنده
 سرتک دیده عورت قرانی زینت زار
 حسیله اوقانه سوزنده بجان بکزنده

در عزت الوم

نیایی قانی ای قانی دی قانی کوزل
هستم جلدی بمانه جانیهی قانی کوزل

نهمانه نکهی کی جلدی مشرب
بر لوندانه روشی کلمه عثمانی کوزل

سده استوب زمانه سده افاندر زمان
ماه کنعانی کی سده فی ورسانه کوزل

هستم ابرو لب حال رفنده سوز بوقت
وصف هفت دریم جانیهی قانی کوزل

میسده خوبانک او رتوی سپها لارک
نشأت اول دولت و قباله عثمانی کوزل

در حرفه الکاتب

فوئد ارباب در دوزخ زنده بماندند
 هب اسیر کردیم حق دل نماندند
 شریعت اولی که اهل کربلا به قبا ه
 ناخته تا بندگانه خجی فولاده رنگ

 ما ملک شجیم خود غمنا به رهله و مسکبه
 دل و پندیده منقلب نشو او زده رنگ

 سوک صورنا خوشه ها شعی سدی چه تندی نام
 سو رنگ تنه ام هکدر که صد باره رنگ

 سوید در خط محمد بنی تنگه کیم ه
 تیخا و طند نفسی اینک فویاره رنگ

 کلاک عیارک عجب نازقه ایه صیدی ندیم
 خانه اندیشم در کلا استعداره رنگ

در حدیث القات

بویکجه وقت زنی آید زیم اندک
 کیف صبا آید بعد بدن مدک باندک
 دل سو زده بی کاکله قاید رقی
 آه بیاید نه بکله بلایه جانندک
 نولدیفیه بیایدنک زوجه وصاله اول
 اکلا در تحدی که زهتاب فاقه لماندک
 زوجه بخانه آیدن و ریح و زهدی بدل
 حاصله توبی برک رسد جام صاندک
 سخت آیدی سنک صفت تهن و سوزنا ما
 باده نرم آید نویسه بانه یوست اندک

دیگرک

اه کیم باقدی بی برجه چانه سوز فراق
 سینه باره لدی تید جگر روز فراق
 زشته در دو بلایه نیجه کوناه آیده بیم ه
 که بقا روز قیامت کبیر روز فراق
 جلدی سر و سره خند فلکته فلکته
 برده آقم اوله در متعلقه فوز فراق

یا ندیر دم شوره هم بوج و قلمت
 ایچم کیر ایدی سنه موز فراق
 بنجم سنه مفید اولدی نوری صلا
 باقدی هم مزرعه سیدی موز فراق

در صفتها

تبع غرضی زاهد نازنه مخالف ه
موجب اطاعت دل تیغانه مخالف ه

منع ایدیز بوس خط لعلی زلف ه
قوس اند آیت قرانه مخالف ه

دلبر غم عشقی دید دل رم وصل ه
هوی بوزنه عجب بنده کسطنان مخالف ه

سه خنده با بیت اختری رشود بویام
جاد المعده سینه غمزه جانانه مخالف ه

در روی خطی سولیم بر پرده کسیم ه
تذیبه عفت هوایه مخالف ه

کوتاه مریکم بنده تا انت ایده ارم ه
وات صفا کوه غلغانه مخالف ه

سه خاوی بیخ ایده صحنه محمد ه
غالب بر سوزن مرتب با اینه مخالف ه

در صفت آنها

ایردی کفزار صعدی زینک و پورده قالدی باغ
کل بریده خاوالدی بلیا شیانک لوتدی زاغ

ورداب خشکی بختیله نسه تر دفعه ایدر ه
بارده ویرساق اما نیکیم بارده جاغید بو باغ

سیره خط ارتتر شوره دی رضیا نسه
آتسه بریونی افزونه بید دور جاغ ه

شوره رو بیکله سلیا آتسه خوره ولم ه
دلار و سده کک و کل جمعه قانه سینه زغ

جال سجوی با تله ساقا باغ قیایک
عقب کیم کلا تیره رنده صیای باغ

رنده صیای حلال تیره جناب بیری
به کابلورم تناب عقده قلمه مسایغ

قالدیر صیبا و شتر غم آرنورسی بنی
حاصلی میدیم معنی دستکدر باغ ه

سوراه اهل دروم لانه در قیدم فراغ
سورا و لهند و بجه آتسه خانه در قیدم فراغ

بسته خال و خطک و طعم بادی شاهیه نگاه
لها رقدسکه زلم و زنه رده قیدم فراغ

ته برستا نه بیوند کینه جسمی لولاف
سختی عشقی بولدم اول و بزانه رده قیدم فراغ

برضا کوردوم او سوخت زگرگ محمود بنی
بزم میده ناله مستانه رده قیدم فراغ

خط و لعل یاره سعد چیده آتسه ه
لفظ رکنیه معنی بیکانه رده قیدم فراغ

سرشته افلاکی سرگردانه ایدوب
 حالیا کونه و مکانه اید سماح ه

هشتم کبیانه کوییا کر باید ه
 کفازانه کوه فشانه اید سماح ه

دو ایدر صیغانه بی پیچور ه
 کبوره صانه هاجیه اید سماح ه

فی صینه شولاوره و صانه قدس ه
 جوده کبوتر ترزبانه اید سماح ه

به اوقیس سرسری سیدکه کا ه
 باشم اوزره اشیانه اید سماح ه

نورجسته اولدوق غالب کسه عشق
 مولوید زره سانه اید سماح ه

در حرف المیه

پرسی لب دلزده بولندی نه مانع ه
 بی غانه نوسه به یار اولدی طالع ه

بجانه باسه کده مجده طالع ه
 زنده ای کور کله اولورل قواضع ه

برفانده در روزنه بی بوسی و کتاره ه
 کله عالم آیه ریلیم بحر منافع ه

سرمایه مینا تفه و ساغ و ساقی ه
 مالک روکه رادمل اسزنی تدبیر ه

زوقه با قلم سینه سینه اویدیلر ه
 حقت اولم هم بهره نظاره بی قانع ه

دیوانه غالب

پنجه حازم عاتقانه اید سماح ه
 ماه و مرد و اسما نه اید سماح ه

در عرض الظا

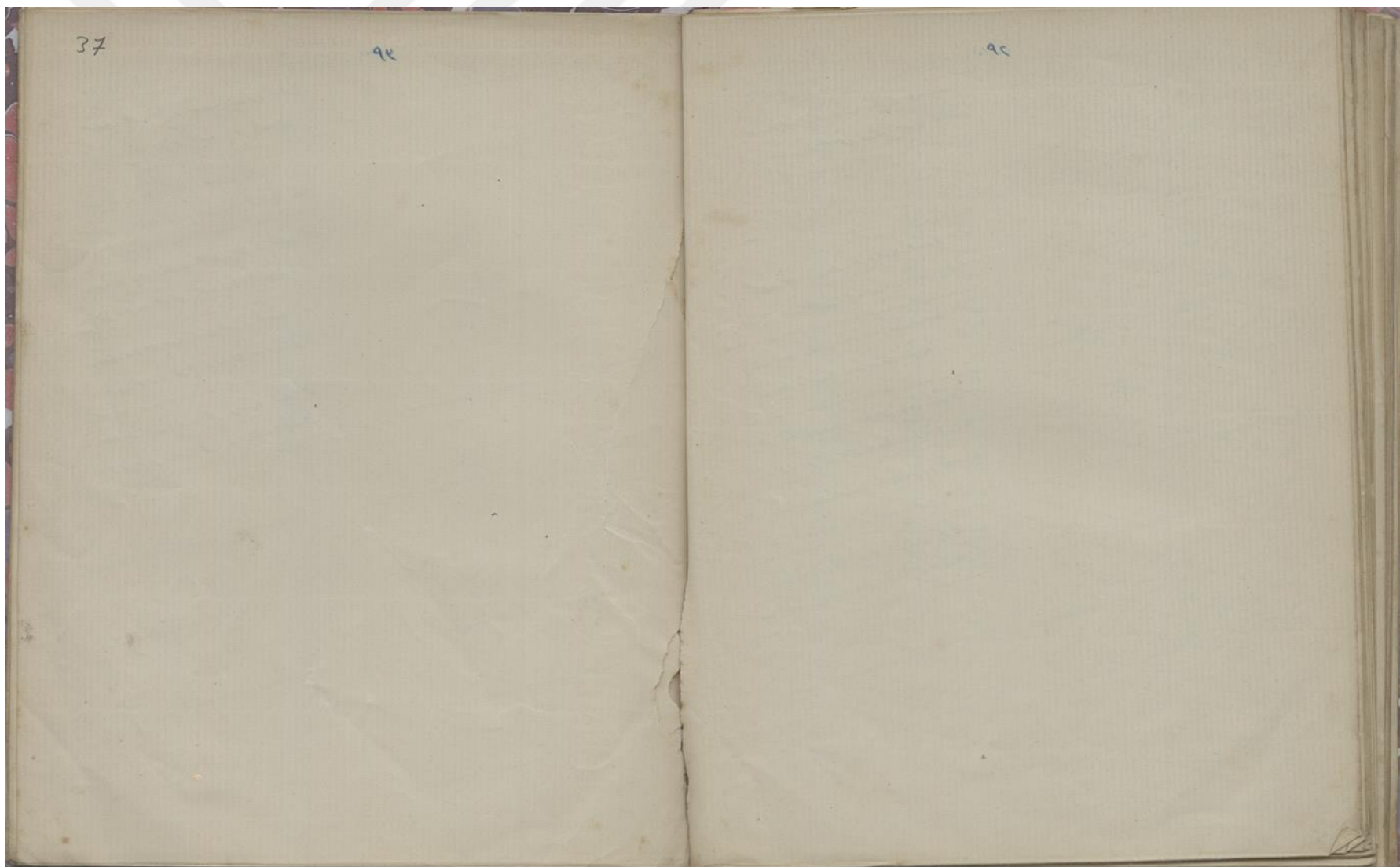
عقد نجیب اولم سند سینه ده محفوظ
پکره یکتا در او کجینه ده محفوظ

بفد قبه نیا ساکاجیزری دما دم ه
اسرار رضا اولم اینده ده محفوظ ه

میوره یه رعوی عقده ایله زاهد ه
اولم اوکده خفته بنجینه ده محفوظ ه

برقظه ده موهجرا یسه اسرار محبت ه
اولمه اورده لوح دل بی کینه ده محفوظ

نقوبین دل اولدی غم درینیه نظما ه
اولمه نوله دله غم درینیه ده محفوظ

در حفاظ

ناری عاقه نیازی باره تقدیر ابدی خط
کندی حکم سابقه پنج تغییر ابدی خط

زلف و سه کاف در اوله فقه عاقده
ایت فغانه هسه سیمیا ابدی خط

قالدی دعوا قیامت روز نیک افسانه
سوره سمن بولونه کلمه تفسیر ابدی خط

اولدیم یونجه خورشید و تحه نام دوست
توتیا و سه دیده امید نور ابدی خط

نخودی زاطمت اولندی غالب اولدیک
سویدی سرک سله ایم یک همه تیز ابدی خط

دیوانه غنچه ملا

وارمی باشنده پنه بانه بکل بی خارتا ط
ایده سه تا کرام فی زبور رستارتا ط ه

از ایچی رطی کله غنچه بو بزمک ه
قانع جوی اولده زنده کجارتا ط ه

ایتمه بو سیکده نیک در و نکلده شکوا
چکله استرسه کرسا غنچه رستارتا ط ه

شوقه ساغدر لوله لور برتوی قطری نشه ه
چامده روشده لور روزنه ذراتا ط ه

دل معور فغانه یاشن غزل ه
با یمنه خط و بینه بی مهارتتا ط ه

بولور سه بوفنا باغده سرب صفا
در که بیده در نشاء اسارتتا ط ه

دیوانه نورس

الیدی اطلاق زلف نشه غلام ابدی خط
بخت عاقه کبی صحنه نام ابدی خط

روی مپاره سه روم و بجم توی ایکنه ه
بر سیاه جوده عیازده غلام ابدی خط

دور لعلک جو بروب جام زرد فامک
ینه صافانه می آتانه غلام ابدی خط

آب صیقله لبه حفظان بچوره خط سیم
عروجا و بیدیه ترتیب غلام ابدی خط

وقتده سوی عاقه نگاه تیز ایکنه
بزوب ممد نیاسه ای رام ابدی خط

ایچورور نورس محمدی لب زغم می ناب
دور لعلده که عیچی مدام ابدی خط

دیوانه

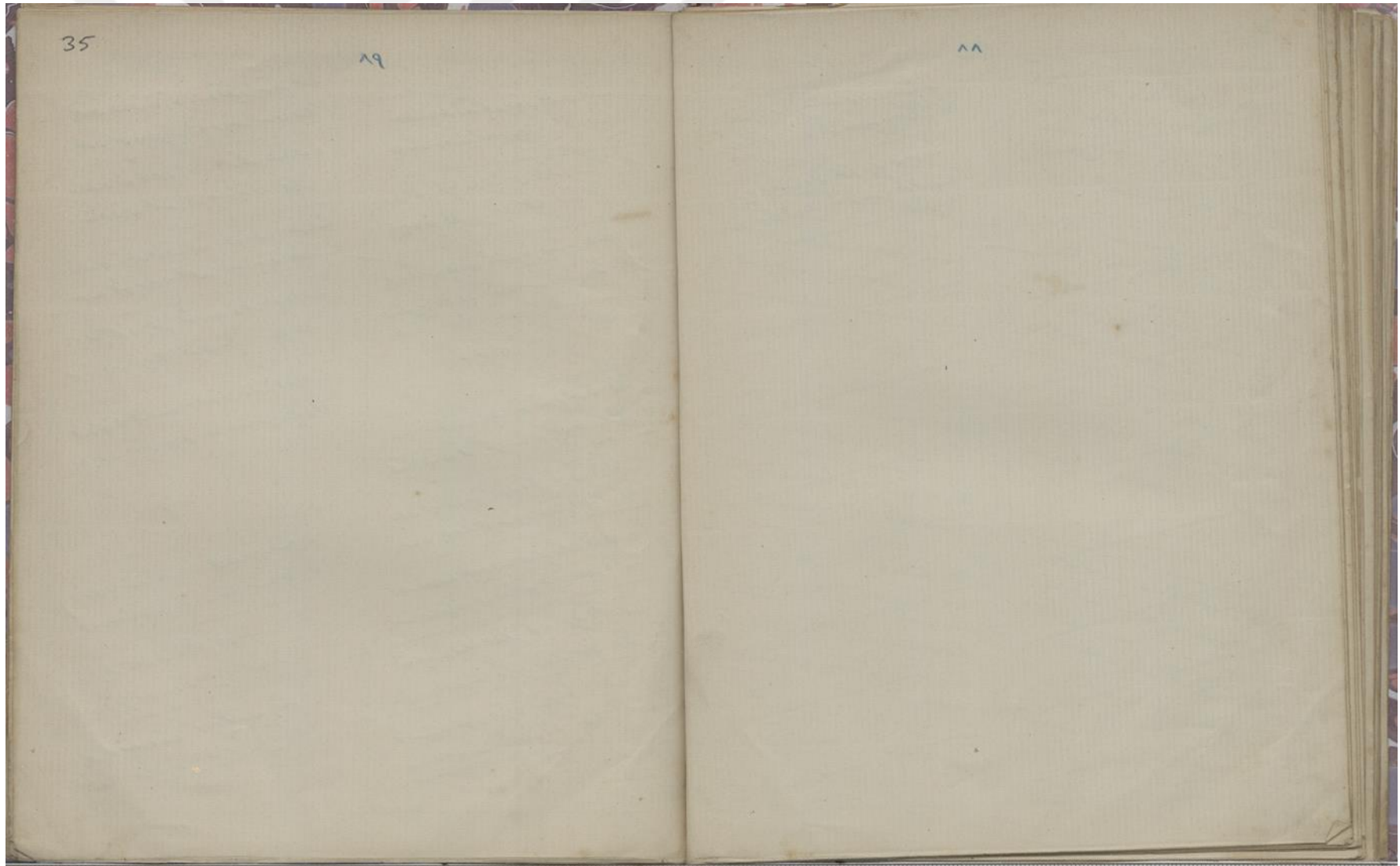
صحنه هسه یازند سیم بجاندا وزره خط
بکل اول صفحه فضا سید سیکه خط

شک حینه زلفه بکارت سید لیکه خطا ه
خطی بجان تبه ایدیلما غلط ه

حیفه بجم و سه پنه دستم یا غم زلف و سه
آره اول سون کونک سوکلده بر حدو ط

کر بیک قاشق کوزک بکرنک ناز و سبوره
کوشه آری تقدیر بیک قاشق خط

به دهن نورس نوله و رسم عوزن عواق
ینه بغداد اولدی دل بیره ایکی کوزا بکرتا ط

در حرف الفصاد

رفع غمزه اهل عقد نوسه صبر باد غمزه
 یاد باد عهد در دور شاد غمزه
 شعله پروانه ناکور عاج بر کیم سکا
 روشه و لونه تا در کجونه ولید غمزه
 زنده اید زنده بر خنده بین بد غمزه
 سست با خفت و عجز سجاد غمزه
 در عقلم شوم فاده غمزه واد
 قامت موزونم سه سر و بالاد غمزه
 کلام سینه مد نوری تکم بقدر غمزه
 خوی و خج اید عقد تیار غمزه

سزایی

زلف روی اولی جانان کف و جانان غمزه
 اسم هادیه مقلدانی و شطرنج غمزه
 هدیه نقض کیم کوی کور هم نام صلا بد
 سنی سیر کلمه خجده بویخ اول غمزه

هم جماله جلاله نظری صبح و شب
 حرف بقطره سیر بچرخانده غمزه
 هجرت و وصله فوایدی عاشق بچاره ل
 قدر و لطف اولی جوده خشم نیند غمزه
 ای سزای کله حقیقت نظر اولی
 صورت رخسار کورمان اولی سانه غمزه

دیده غمزه

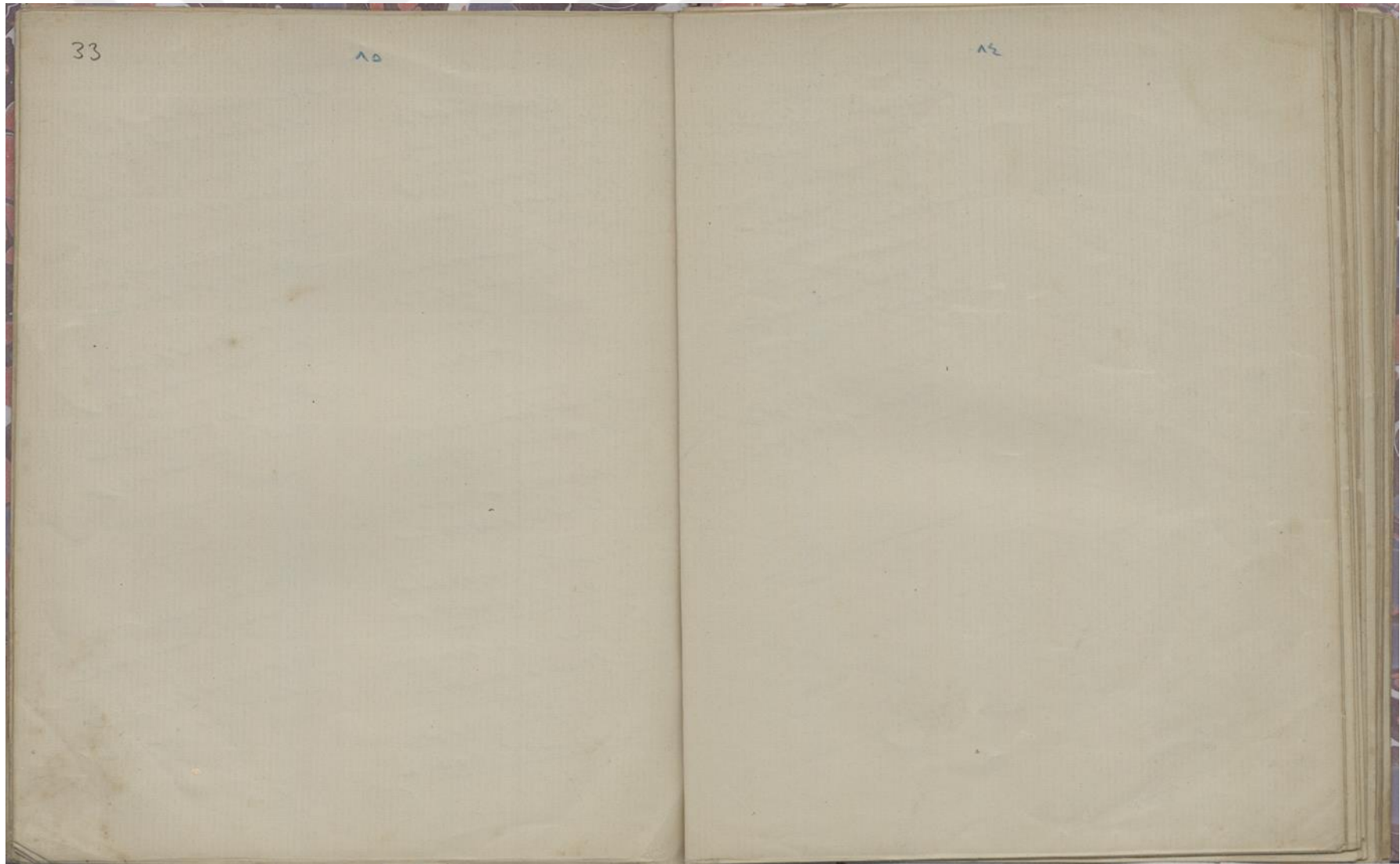
کاکلک اوصاف در تعریف سبلده غمزه
 سبلی قدح اید در توصیف کاکلده غمزه
 ناله عاشق رخ خوبان لب جاناندر
 صورت بیل نکرته گل نشسته غمزه
 طور روی کا وزبده نوسونه تکاملده واد
 عالمی بقوه اید کاهن نزل لده غمزه
 سو دیکم بیز بیکانه حسیب اولی غمزه
 عاشق نوسونه نه طرز تفاضله غمزه
 زاده لعل اید بر دل بتر شاعر لده
 سبله بقای نام اید تا هلدنه غمزه

مقصود روحان سید بر در وصیت ندر
 سوزانم غمزه کاهن تا بیلده غمزه
 دوزخ و جنت دکلان خجده رضای بد در
 پایه خونی و رجا اید نوسلده غمزه

33

٨٥

٨٤

فوق نطق

اجرای فواید هم سیاه فامه مخصوص
 اعجاز سیلاب کفایت مخصوص
 سبب همد کالای کفایت و آفت
 بر جام عینیه **همانند نطقه مخصوص**
 لطفا و کرمی زوره اغیاره و شوخ
 لقب جوید و صفا عاشره کافه مخصوص
 یورده لذت نصارت سوز و لذت اما
 بر بقه صفا و **هدر سانه مخصوص**
 فطرت هم دور اندر لایه رسته صفا
 کیفیت صفا هم صفا فامه مخصوص

غذ صفت

بولیا به سلاک نطقه نطقه مخصوص
 نظره استک ایدر لایه نطقه مخصوص

سوسور و فضا لاجباب جلا فی ارا دم
 باغ عالمه اولور میوه دکل باره مخصوص
نیچ اولون صانورم لاکه فاکه ده
 بندر رده صفا کانه باره مخصوص
 سمت کفزار وفاده ندرانی بوغلیت
کجه سوتین اولور بدلی کله مخصوص
 کجه آبات ایده فر کفایت عالمه
 صحتا ائجه هم دعوی انکاره مخصوص
 دیوانه نوری

عشو او دیم غل و غشده بیبا به تعب خلاص
 ز اولور قیسه نطقه کیه قبضده مصاع

خونه جمیع به یکدن دخت زرد و دیکجه
 او نیم فاقه قندی به نطقه نطقه
 زاهد سانس کارک بود بری بخانه ده
 خاصه سیدین اولور صفا کانه نطقه
 خدمت سیرت در عاقل خایات اهلک
 بی جا بود لایه سیرت طریقه انصاف
 حل تکلیف و غم جز خود لغویند روح ه
 ننه صفا به نوری صفا بود اولور خدای

بیامه سوزنده ای که استخوان زخم زده
ایده بر جبهه عاشقانه روح نیکو خیار آینه

مگر کلام بیگانه اندک اوله که دروغ خالیست
ز میه آینه ز غمده آینه تنه زلفه و نظار آینه

زنده زاده عشق کزدم بی بی قیدی فانیست
رسوای عالم آینه بی بی چشم آینه با شس

ز ویر عشق آید هم سینه دبه بیرون
اوله قضای بر هم بیاید ملک صولش

مانند شمع بیست اریسم یا نسیم غلغم
برگه حال زاری صورت او نبی حسا

آینه اوردنه جان آینه زخم تیغی کیم
نالدم بیلم او در دیند اوله کفو خواسه

بنام آینه حقیقی غنچه چشم امید
آیدی کلمه عالمه بر بند با آینه

ضال هست خالطه آینه کیم عاشق
سبزه آینه هر دم خنده آینه آینه

بکار روز خنده درم و زاری کفر آینه
در حق آینه ز حال کفر آینه برک و بار آینه

مکعبه وجودی تا از کعبه سوزنده
عنا صوره سر کعبه اوله در جوار آینه

طریح ز بهوی و نسیم یا آینه آینه
کوکل بر آینه در صفت آینه نظار آینه

غزل

دل بند سر زلف بربت نکا روشمه
افکاره قوتک در که کلوب بانکا روشمه

بر کوی سینه جو کانه فلکده
زلفن دینلده جنیدو حیدر کانا روشمه

ربچانده سنبل صا ربیب بر بره صاندم
بدر کل قاریوب برجهی کرانکا روشمه

اول جفت رضا رجا لایله ولایله عاشوه
رحم ایل عذاب سب لهر انکا روشمه

با سه لده قولک هیت دلداره افندم
عقبه سید اولغه سید انکا روشمه

دیوانه حیف

اول ظالم دغ عشق سیزم یا قسه یا قده برسه
چرخ خاضه رینو دروب یا قسه یا قده برسه

صا طوطی ستر عاشوه یاره در هم کوی اما ه
بیز ظالم میانه خنجر به ده قسه یا قده برسه

ایاغ و دست ساقی وار اوله هضمام عشرته
میان عالم ابغنی قاقسه یا قسه یا قده برسه

زنده عاشوه زاری اوست خونه اغار
بر ایکی جام کفصام میه یا قسه یا قده برسه

چرخ اتیدی بی حیف اول ظالم نرم لطفده
قین دغ عشق سیزم یا قسه یا قده برسه

دیوانه

بیوتک یار که بزده بر قدر غافل ایسه
جانه خیال بیدیم بعل لب قاتل ایسه

بیدی مهر وفا صاحبی طه اید ایدم لک
مکر اول ایلده ظالم ستم مائل ایسه

دیوانه

حکیم کیم چور و جفال یولنه بریورد
ایشیکم من و امکار اکانی جهل ایسه

ساره رولرده وفا کوردمم المومنون
ترن لیل مجازیده قتی عافل ایسه

طسه دور کندی ولیده ترکه بیست لکسه
تالیه اغیار ایلدش بنده دهها شکل ایسه

حیف کیم بو نیجه زمانه یاره فایده ندرکت
مدی نایل سوزنده عهدی کوی باطل ایسه

سودی قصیده ایلدییم که کوزل یوز لول
القت و مهر وفا قسه یا قسه یا قده برسه

رم الفت کدر اوجوب بو محاربه اولدیغون
آه کیم دست صحت قی سنجیل ایسه

سودی آبیات وفا موضی خطا در نوری
استقامته زمانن کوردنه جاهل ایسه

دشمن ایلدیرسه کوی کل یونخایسه
هپ بیلک دلبته کوی بیست ایسه

بیک خار و جفا اولدیکه مانع وصلات
کاملده بی سوره هارانه قزایسه

ایلقده کز بید بکری جانب و مجذوب
بلبلده سید سندی ای کل بوریا ایسه

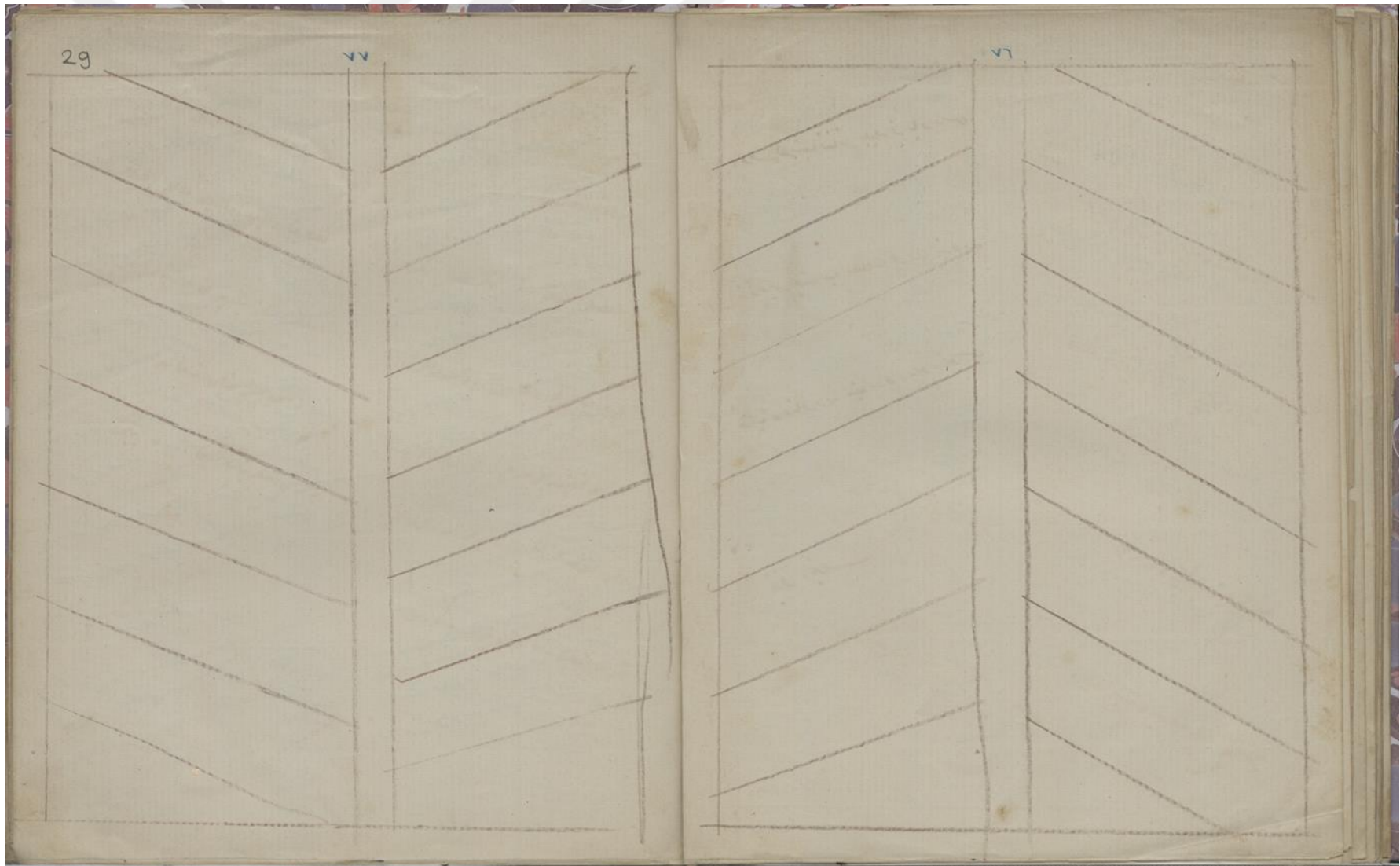
روانه شمع هینم خلی زمانه
انجمن عجب بلبلک ای شخه یا ایسه

بیتوشی شکر نیک ایفا ایده بیف
بلبل نقد رایتیم کجا عرصه سانبه

دیوانه

کل آتسه کجده آتسه کجده آتسه جویبار آتسه
سند کجینار عقیقه سدر لوززار آتسه

هاندی ساقی بیغ لوتند دست دلداره
غضبه نرم کلدی تموملن وسه نیار آتسه

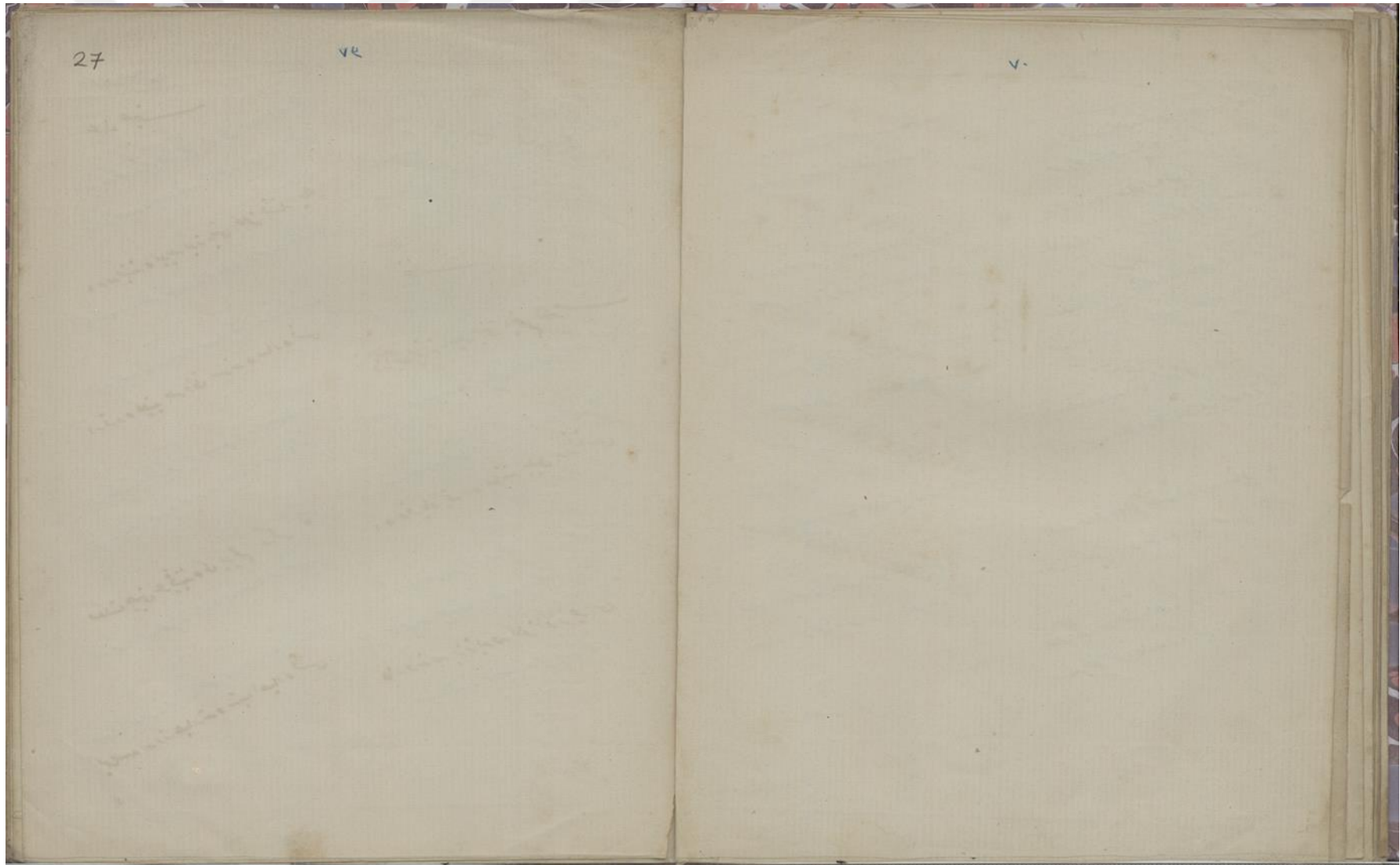
در وصف حسین

غزل عجب
 کیدی کوردم حسینم بویکجه رویاره فی
 شاه مندا چله نعبیا اولور نغاره فی
 اوردننده بیله یون بیتی کوز قند په
 کبده ده لک لطفده بیله نوجوانه نیاره فی
 اده چیمه نایاره بده تیغ زرقان
 ارتده کفید عروای سنده ساره فی
 بویکلنده لکجه بیوم صوفه دوستی ماه
 ف و بیچی مده کوندر عالم بلاده فی
 مکت عینی عقیده کی بریم رکر
 سرفوتینا جلای ناز و استغاره فی
 صوفی دکرده نیک صدقا و فقه صد سیدون
 کبیسده روز عیارتده شب اعیاره فی

بایسته تیابه ایله ایلمه کوردی بی بده رشوق
 چونکه واردر عینیا اعلا ده فی ایاره فی
 غزل
 وایکجه بیانه سیر جنتی ایتمم لکوست
 ملک عالمده بکاسانی و جام پاره بی
 بند زلفکده کول ره صایکجه نایوشو کول
 آه و قریا و ایتمده مانند بیل در نفس
 رویکجه مشور و اولوب لکل دل ایتمجه کیم
 موم ایله ایلمدی برهله صاحب نفس
 کار و ننده برتر یوده کلوز آواز جیسی
 یه دست غمده فالدیم بوقی بزویا درسی

کسب علم و معارف
 اولسه لکجه نظام بیله بزویا درسی
 ناله سینه زده کلیم بوسه سیدیه
 اتیمه صفت اولور بوسم کیم کسی
 زوده کیم جیب لعل کی دل انده در
 بوسه بوسه قند سینه انده کس
 کسب روی و لطف و عیش کونانده سرتان
 خنیا و ناله زده سینه در لور در لورسی
 کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب
 کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب

غزل دیگر

در قرائن

اول کلینا - ه اینتر آه و زار هن
 شکسته خارجه و جفا سه هن از هن
 جوی درونه عکس رو تون سرد لک
 ز قلم تاز به روزی کنار هن
 سختی ره ری کت سیه جگر رس ده
 گوی جوی اهل نظر در غنا - هن
 منصب مدار رفتن ابیه جا هه نیم
 منزلت اکنده غایب در افتخار هن
 نقل امید من کل رعنا آچار هه
 بیکر که خزانه ابیه وهی بلر هن

دویم ازیم ابیه اول سرو در لیم ایلن
 عاشق مائل اولور بیدیم در لیم ایلن
 که باغده اولیه کدکل مرغ نکا -
 اخی صیده قره زلف کبی بزم ایلن
 محو بیدر رونده دیداری زلف سپلیح
 قنقی کوند که زلف اخیری اتمام ایلن
 بنده خدمت مخصوصی کرد که کرمک
 زلف کیم عالم اوله اول عاشق تمام ایلن
 دور روز مانه شاه جهانک عالم
 پای بوی کبی الهی دله بر کام ایلن

غزل عین

کیده ز کتبه اهدی در زلفه قیارت
 اوتور ز سینه عشق کتای قیارت

کافه و موسیقی زلف و زلف یاد ایدرل
 که صنم خانه ده که کعبه ده یاره طیارن

نگار بوییدم دید زینه ستاره اولدق
 کینت ره طرکی - ه خنده صیارن هن

شعر زلفی بیزت خطا، مشکه
 و ابریز صید و خنده مکن حالیه هیارت

فیه اقدسه اولوب طبع عینی امداد
 تصور انوعنی حسا در کجا علی یارت

اشعر نایب

هدای عشق اولوب کوی یاره دل کیده هن
 نیم صبح زلف یاره دل کیده هن
 بدای یاره زندی بدوسه کاسه کشف
 زکات می در پیور بر دیاره دل کیده هن

در یعب نزل مقصدی سادعیه تمام
 خدا خدا درین پای زره دل کیده هن

ایدرسه تدبیر خاطر منقده خطور هن
 دیار - ره دکل قد هاره دل کیدرن هن

طریقه فاقه ده هم نسخه اولوب نایب
 جناب کافن لای مواره دل کیدرن هن

فک کیر سه کف نایب به زمانک هن
 شکله محو کرد کاره دل کیدرن هن

سنگ بسته شکبه سایه و ربه کاکلوت
نمده دور دله اسانی بار کاهم و -

سنگ و کاله بخت و زالی سنگ صاف صاف
نمده بیرون گوشتی شکبه سایه و -

سنگ فایده سنگ و زالی دیده اول
نیم سوز در نمده کلور جوده و الهم و -

دیگر

بجای زکات و زالی فایده نموده مانند -
نمده اول بکار در زالی در سانه قابل -

بیان نموده نموده در غم و در دم سالی انجام
نمده بیسود در حال اول که ننگهای هلد -

نیم نیت اول بیسود نموده ننگهای هلد
قبول ایوان اول بیسود ننگهای هلد -

نه سنگهای اول عاقبت مسوده بید چاره
که اول بی در بیسود بوهالی حال مشکند -

فایده ایامی سید با شکبه غیر گوشت
قیامت با جو سنده کور اول ننگ نه غافلند -

فقیر مدرسه معدود در ننگ عسکه این
بوده و زک عسکه انکار بوعلم جا هلد -

فضولی این سنگی نموده در نمده بر ملاسه
بویا سنگ دکل نموده در نمده قابلند -

دیگر

کالای وصلی بیدی نقد جان در
قبول بوش بیا توی قاده در

با قدم اول کور کور بویسوف ملاسه
انگیز در سینه کور سانه در

بیل سنج ایله نوبه جلوده قابل
بسر در کمال هلی صفیانه در

بویسوف بیانه عالم بیا ایله
کورد کور کور کور کور بویسوف بیا در

در کالی جوی خیره ناز در
اولسوم کور کور کور کور در

عنا بخت نموده بخت نموده
ننگهای هلد کلور هلد در
و جی جهال زاده رخای طبع
قورقم بود که ننگ هلد در

شکبه بویسوف ایله سناغم
شکبه جویسوف سناغم بیاغم

بجز اولدم ساقی در زوانه باریلم
می مید بویسوف سناغم بیاغم

حضر

بوکنی کشتی طره مهوش اندازند
عاشق کج که در خواب برینانده اوینا -
صیت خطا العباد صد دل آسید و توفیق
مدره نظایب ملک سلیمانده اوینا -

غزل

قامت یاری کورنجه بقا بر محشور اولور
طول اولور زلف و زخم اولور اولور اولور
اورم مجبور زلفه ال فکمه خط
مار اولور عقرب اولور اولور اولور اولور
زلفه رگه صبا عطر کلور بوقاصون
سنگ اولور سنب اولور عنبر اولور اولور اولور
مجلس عشرت کس سده سده ای زاهد خ
جام اولور باره اولور سینه اولور سینه اولور

آه با زین ایلم کونکلی صیت برسی
رستاده ربر اگا کندی یکن شکر اولور

دیگر

سینه پر ایش او طبع کبریا له مطلوب
صید و شای ای کوکل زهد پیرن مجبور
پوشه لعلی طوتار انجمن دهانه کوه
موم سرفر ایله مکنده درکتوبد
عرقه کلا ایتم ارباب بپرینده عقبه
روخارور در سینه رفته معیوب
جای زلفه محی دهان نقاط حینه
کوشکیر جایگاه فرید چار و پیر
باره در برقه کای شرمای وصال
انجای سینه سینه ایله در مجبور اولور

آه سنده غم را کز حسرت اول نایاره
بیدیم حقت کیا - دولت منوبد هو

غزل و هجری

اوله سوختم که اربع انجمن دنیا ندر
صدمه ساقی اولاده کیدرمی صدها ندر
کجه جانانده دل شیا ایچونه کالم انیم
صدور جانانه بیختم کام دل شیا ندر
وصله بیختم حقی سنی ایدر وصال
عاشق معشوقده هر دم بوشتان ندر

حکمت دنیا و مافیها بیده عارفی ده
حرف اولد - بیدر دنیا و مافیها ندر

آه فیادک زلفی انجد بدر عالمی
کریلی عطفه خوشنور ایل عوغا ندر

غزل و کس

سنگ خنجره بیکه اوله سیم زلفیه اولور
سنگ سنب صلیک اوله سیم زلفیه اولور
سنگ بائنده ای مه کندی زلفیه اولور
بخنده عینه زلفیه اولور کلانم اولور

در قول

تاب فراخ در کون لقا به کلام کبیر
نبل زده لاده نوبه لقا به کلام کبیر

مانند کلام راه سلسل قطره جمیع
در لاده خیال کاکلی جانانه کلام کبیر

بیکانی بر گزار فایده زخم سینه ده
هر قطره بنوعه فایده کلام کبیر

کلام که ه سینه کلام کلام کلام
فایده که فایده فایده کلام کلام

جوسه و خوسه فوسه اوله بوده کبیر
سین بلا کبیر شتاب کلام کبیر

رو کلام فایده فایده کلام کلام
ایضا فایده فایده کلام کلام

و هجی کبیر ارمی خوسه آینه کلام کلام
که ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه کلام کلام

غزل سرتی خانم

هوک که کلام با نای بر عشق از لاده
لادع دل او صاف رخک خطه فایده

کول بوزنی دلاری جلا به هر دو نیم اما
بر هر دو کلام کلام کلام کلام کلام

رک کلامی فتح آینه آینه آینه
هر کلام کلام کلام کلام کلام

فرهاد ده کی عشق از لاده کلام کلام
کلام کلام کلام کلام کلام کلام

ارباب غزل سرتی خانم کلام کلام
بر سرتی خانم کلام کلام کلام کلام

غنی سوسه آینه فایده فایده فایده
سردی سوسه کلام اول فایده فایده

فدا ایتمک غنی الی سوره بیوفالعه
فایده آشناسه کلام کلام کلام کلام

بیت
خوسه کلام کلام کلام کلام کلام
شرف بر شاده شکی کلام کلام کلام

تغزیر غزل سرتی خانم

دل در کوش مصطفی عشق عیسی
جان مست و شرابی ناب از لاده

اول میگردد فایده فایده فایده
بر قطره سی بیست چشمه کلام کلام

بن کاف عشق سرتی خانم کلام کلام
جان کرد تنگ قلوبی کلام کلام

کلام کلام کلام کلام کلام کلام
دل مکی کلام کلام کلام کلام

تغزیر آینه کلام کلام کلام کلام
جیت کلام کلام کلام کلام کلام

تغزیر آینه کلام کلام کلام کلام
جیت کلام کلام کلام کلام کلام

آینه به باه طمعت جانانه اوینا -

اعجازی کورن جاننا اولاده جاننا اوینا -

کل چهره ره کبیر مصر حزن کلام
با فایده زوره خورشید در شام اوینا -

صیه صیه رو کبیر فایده فایده کلام
سماز صیاب سرد فایده فایده اوینا -

خال سیرای صفی رخسار به روشم
با فایده کافره کلام صفت رضوانم اوینا -

اعیاره و یروب یون کلام کلام کلام
صفت کورن ارمی کلام کلام اوینا -

هجویانی بلا و صای بلا یاندم کلام
کلام کلام کلام کلام کلام اوینا -

وصفده دیکم لال ایدر اندیشم فرقت
هجویانه کلام کلام کلام کلام اوینا -

در جراحی انزال

با الهی که سانه المیاد
 در دستک و دستک شیب بود
 دردی قنده و تیش بود
صبر و دردی بکل مریوز
جمع حیفند به زود و انزال
 زده ز صبح اولی در صبح
 درده کانی تا شهم اولی
 در بنای بندگی انیم عرب
 امکن از صید مرده ای ساز
 مرآت اند لب شربیه هله خطاب لذت
 بودن نیمی دشنام او صواب لذت
شامت مجلس مانای کرکلی مدرک
 بقول بوسه لغت بود سزاب لذت
 ز شور عتیق دل در ناکرا ازلت
 کرمی شود ز نمک بودی کباب لذت
بفکر آن لب شربیه خفته ام ام
کش بیدیه صفت کینه خواب لذت
 جنبه که زهر نذات هوزم دم برک
 کش عجز غفلت چود سباب لذت
گاه اگر هم بیدوشه در جلوه شربیه
ولی حیا خجسته شورش بود سباب لذت
 اگر صبر مجلس با آن هوس بود وهام
 مرآت از لکهای صحبت کتاب لذت

بوسه لعای کلوری محس عشرت ده لذت
 نقش اولد نسته صبا ابر غایبه لذت
لغت آمیز ارانده اولده جانار
نظم طوطی تکرکوب صحبت لذت
 وصفنده دهره ولده معلوم عالمیه
 بکا اول زوق کلور کوشه هرنه لذت
ضد شکار انبند زده جام غم علی کیم
نوریه ایدیه زهری صاندر شوقیه شربیه لذت
و کباب زاننده هاسدی تیغ اندی نیه
میره نظوک اینه بویه هسیفنده لذت

در خزان

ایستادی برهانی جان مرشد
بزی و صوابی جانان مرشد

کیه دی صاب و دوده ماسوا
فرمادی دوده هجر بیکانه مرشد

بزه کوشی راه منصفین
زدلت اجدی قران مرشد

جددک سبب کیم اولی ظاهر
بزی ارشاد ایدر ایگانه مرشد

حقیقت درین طالب اولی
سنی بجا ایدر عمان مرشد

ظوفاندیر الله و سه قوم
افی صافد قوم سلطان مرشد

کوزه سینی بوری سببک رضا
که درونک دونه در عمان مرشد

ظلمت لخمینه بیدار او شتم یارب صد
انظار صبح بیدار او شتم یارب صد

کشته وصله نیکه ابر کوروب باد صبا
عذیب باغی کز آوار او شتم یارب صد

قالتم ز ناله جسم اجمره بیکونه خزا غریب
بدتفه روز و شب ز آوار او شتم یارب صد

سول شای کیم آفی صوندک نکار ذلت
اول زمانه مت و هفتبار او شتم یارب صد

لخمینه وایسم بقدر هاشم عشق آتشی
بانه یانه کلای بر نارا او شتم یارب صد

دعدن اینده شکله با ایدم نوری نکا
کذت اجمره بیاعبار او شتم یارب صد

بویاری دوستی وارونه هاله برف کبی
آنالم فور تار که ناچار او شتم یارب صد

—

روز فضا

ای فضا سه روزم در طوت صفا فی
ذکره شکره اول صفا اوله افع

کجه ذکره کجه کند زسی اید
نذری که کند ایبرانش

شکر که کند کجه دوام ابره اول
ایبره اوله سینه الف ع

عقد در سوب اعلی عنت اوله
در دیا اید راتم صفا ع

ای بازی عاشق اول با - یه
دست اید وایله اوله اوله صفا ع

کودما ازیم جبهه نوره ابام نایغ
هابلانیم ازیم جبهه نایغ و شام نایغ

نبره ایشور بسیار کجه هم نبره
میچکد از دبه تا کجه الام نایغ

در ضافه عاشقانه با جاشقی دیکرینه
از لب شیرین جانانه کجه در شام نایغ

بسته آنه نوز طلم نذره نذره باره راد
کجه میگوید باشد بده های شام نایغ

زله های شام نوزه اشک خواجه بود
با شکر کرد کوارا کسور بادام نایغ

بگذر از منی انه لب شیرین اجهاد بدهم
زاهد آید بول اید بینه شکام نایغ

شکره ازیم نوزه الفی در در اوله جومه
می باشد در ضافه رنده در شام نایغ

در جزیاء

لیس للذی یبغض فی روحه و انما
 انما سجد علی اهل الصلح و ذی احم
 کل عضو سالک بالکف عن یارب
 کل قلب لم یلمد عن یارب
 نضرم ان سراج اللولاهه من لذلک
 یجعل ان یام لبک واحد اهل الصلح
 یختمه الی غیر مما ینبغی ذوالو
 یجعل الذی احم علیا بالیاضه و الصلح
 یا اخیسه الذی کانن با اهل و عذر
 فلی الی باعد اهل الموعنا بالصباح
 لوی صبح العقل الذی بالکعبه بفراس
 لم یکن قلب من منم الذی بالکعبه
 ما جانی منک یا حمید الذی یختمک
 با وصاله للمعدی با ضرب الفلک

است زیناه مهرها در برده اسرار صبح
 روشنه افکار فیه از مشرقه دیدار صبح

از سرش تا سر آه جزیناه بیوزد
 بکتاب زین صبا کلمه کلمه کلزار صبح

عکس انداز بجزیرا در راه صورتخانه
 چشم بجزیره بود ایینه رخسار صبح

بگذر از بر تو نمانی در روغ بی ثبات
 که دروغ خنده باشد روشه در کار صبح

تا یکی ضوای فراموشی تراش در گذشت
 کشته از موی سفیده انکار آثار صبح

در دل شیرا بیامه اشک بیخانی تو هم
 زار افتاشه هر جا ابر رحمت بار صبح

نت سانی مکن بهر صومعه هر سر
 جام صومعه رقیب تا غر شارب صبح

سوره

لقب کوزه آره سده بوردی صنگ صوبه رواج
جسم اولدب عاده بر ساگر ایله احتیاج

صیه ایچده بینه شریکده که شاهانه جلوه
جانه دیر لردیکه باقده فالدی تحت نام

بیمه حسد جلوب افتاده لردصلک اربوب
عاقبت در ماهه برینه در دیکلی خلقی علاج

نعت وصلک عطاقلک نزد عاقلده
فدانه فضیلتک کسیر طوبیه لرد که جبهه آج

ای نیازی ابره صیه اولطیجه وصلنه
عات اولد با الله هاله اولد ایشیاج

ناوک غزه نه سینه ایتم اماج
جسم تاناری نه صبری ابد تاراج

شتری قضا کاکا شیری بل بنیز در
کاله صسته دریمیکه بویه رواج

ای کوزم نوزی مددکل کورده لم انصافایه
جسم جبارک ایچونه قسه رلم برفنی علاج

ولد

چاره ساز اولد وکل در دینه در ماهه اورد
بوقلب نضی ایتم کیمی استخراج

دقیبا بوسه امید ایله اولد جینیج رکن
کما فزک ویر دیکه بودنه شمس اولد خراس

کوکلی قند جفایه صنع کشته صفارده کیم
طریقه فخری دونه فخریه فخریه قیاده کیم

لهوس قلم جویانک وارینه ای دل وکل باقی
بوزک دونه وکلانه ضیانه دهر فادده کیم

صبر برب نزه انانیت لسانک نیک عار ابل
اکر کیم راه حق بولمه استیزه براده کیم

هلوک ایبه دیر نضاک دشمنده هاله ضعیف
بطیم اولد اینه کلده کل بنیز اوجارده کیم

صاف قیل کیمی فزاده دوخته ایل دور بر ترک
سانک کندیجه بار ایله زرا ایچمه نوانده کیم

مدینه در دغنه کندی در دغنه اولد در دغنه
طلب قادر دوی کسه دن اولد که روانه کیم

بالوب بر وان دوسه اسم اولد ابردی مقطوره
نور در وک وایله الله بیلور اهلوی هاله کیم

کوکلی قنده سلطانه بر اولد بر کسه اریله
لهوای نفس اویجه اولد بوجا جرادنه کیم

مدد صبح اولد عقلک کینه زده دنیا ام
که ستری جوفای بیکانه مشرب آشناده کیم

در حروف

بدری برضوه ابره سول هشتم متناه ابدیست
ظا غبه عظمی سول زلف بر شاه ابدیست

لبدك ذیة متناه ابدك جوده اغرمی
ریده منکیم ابدیه سول آب صوابندیست

در بیاقت رهانك سوه لی دل بسنك
كلز اولدی ریده هرگز لمن در صباه ابدیست

در صبرك اوزره یازیمه منای قرآنی کورمه
ایماندار او ایچده نطقه قرآنیست

جهادته فائزك ابد کریمکده اولدینمه
بیله ابدی جلالده نفسی و شیطانی ابدیست

سول رکنه فطرك سینی زاهد کلمه
کسی اوزره ایمندی کفر و ایمانیست

بر تو در جهالك عکس رشن در جلال
نه مناسب ابد اول نوره ماه تابانندیست

جمع و تفصیلک روزه اکلا در نه اسم اول
ایجه اندیشه اصلا قول و خطایندیست

زره ابدیه سه نیازی روح اعظم نوریست
حد بکی بی فایده اول سنی در ضایندیست

در روز سید او شرفه دل بهیچاره عیب
بدرغی که هر هم اجری آهله باره عیب

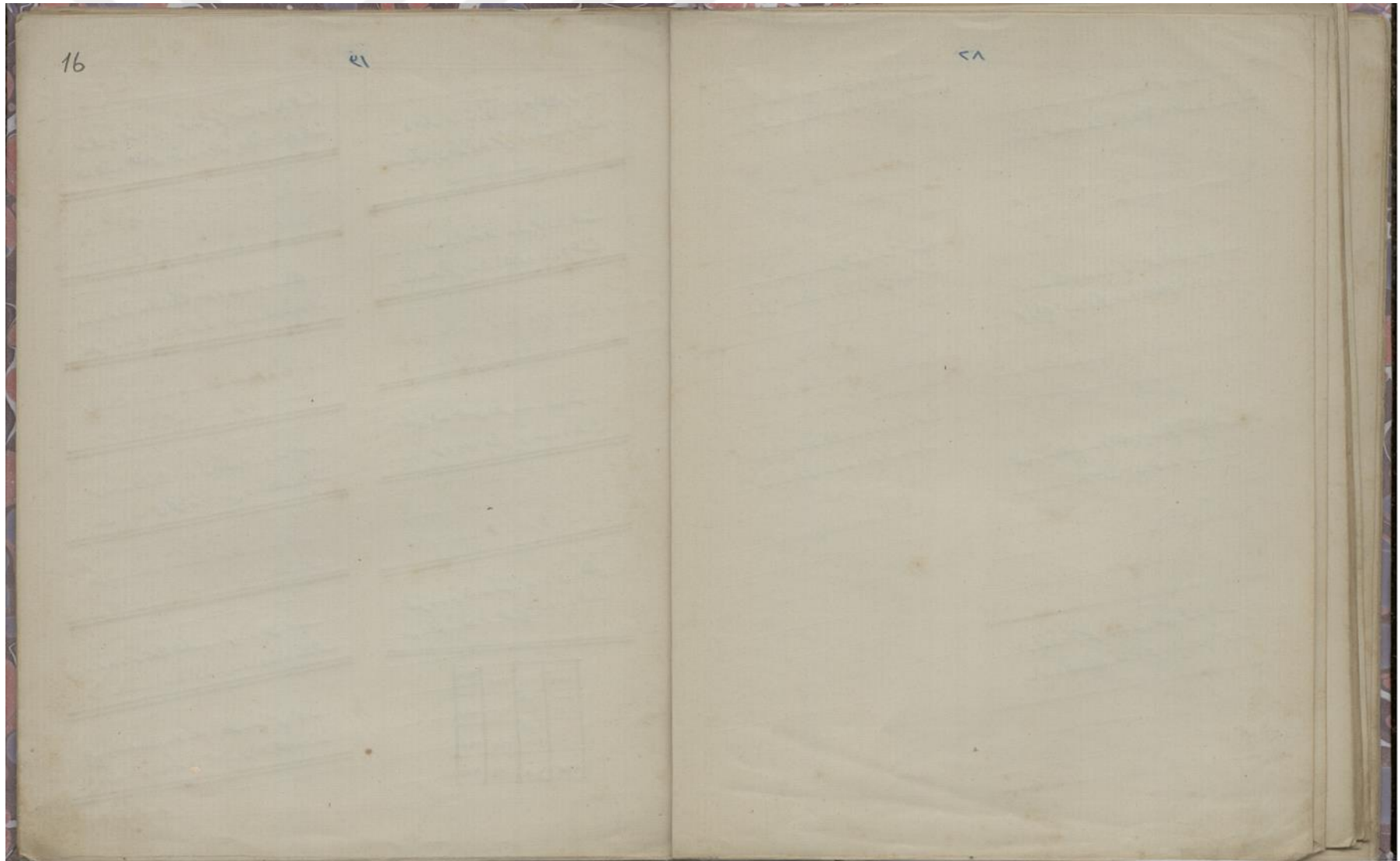
نور ظلم بلورم او شنه قوسه قوسه فرزندم
باشنه روزه مرغ دل داره عیب

منجلی آینه حسی نظردنه صافور
بره طره سنی حکم ز اورضار و عیب

دارمید فاشه جلد و امانه و برکده
ایمان ابدی در غزه خونخواره عیب

بخت ز در بی سرکته ابدیه ای رهلی
سر زنده ابدیه لم جرمه سنگار و عیب

مراه	۴۵۹	۴۷۰	۱۸۹
ناره	۱۶۴	۴۷	۴۴۴
	۱۴۵	۹۱۴	۵۶
	۴۸۶	۸۱	۴۴۴

در حرقات

رضی قال روزه ماه جبهه مدد رایت
لهی قهول روزه در عقبه اکبر ایت

۱- باب عقبه جاوه در کمر مکر ایت
کشفات نقابای بری کوئی مدد رایت

بر عالم عناصری فردوسی انوار ایت

فقر ضالم لب و نظیر بیدیه اکثری
واری آله کام بزم وصالندای برک

صفت کس ابله بر کماله مک هود خنوری
درین لبکی جویش کنو جو صبه کورتری

عنب صا کین جیر بجز طری مطهر ایت

سراولدی سبز ترک ای خندان
فاندر بوده هم برده خیرک هم سنجید

رومه نیندنه ماه لفا جلدی کور خیر
فضله بات یازری صبا هم در یکمیز

وار ملکت خطا اید جنبی صخر ایت

اولدنه طاهر روی باره صدی کور
دل عالنده سپید بخت ای کور کور

هباب عقبه نابکی بد ظلمت ای کور
آب حیات اولی بخت ای کور کور

بیک بن کور حضرت اید سیکند ایت

زلفک صادرا برینجه جانار کور
قادر کربانه ایچره سرویس فردکی

سزای شانه ایچره جانار واری سیک
زینب قاوردی زینت دنیای زنگی

مردانه وارساده دل اول ترک یوزابه

بارده لکله اید سانی زری بوی منه
صام جبهه نه حاجت اول مرضی در سه

سپه ساعتی کوزل برده که با اید ای بی
کدر سه بجه می دفع اولی بی با ده برست

نیزه ایروب ساغوشه از لیده سنه
کوکن اولدک نه کوزل علی مشتاده است

چوقمید اول صخره خاک هی ادرسه
نیجه بک نه جبهه عقبی اید اولی بیست

ایشی خیمه سوزک بار و فاکرداری
راشد اولی بر کورده زرم خنده سر بیه

طرا ایا میرای دل فنا عشقی مدد رایت
نقال عنذ لب اول کدر خاک باغنده فریاد ایت

فرات و عهد آجاوشه ایلک روانکله
اوشورک جنت کویک بنسه آباد بنیاد ایت

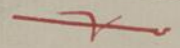
بیر یضدک دل و بر نمی سیر کند و بی بی
کل کویک امیدم کل مدد لطفک آباد ایت

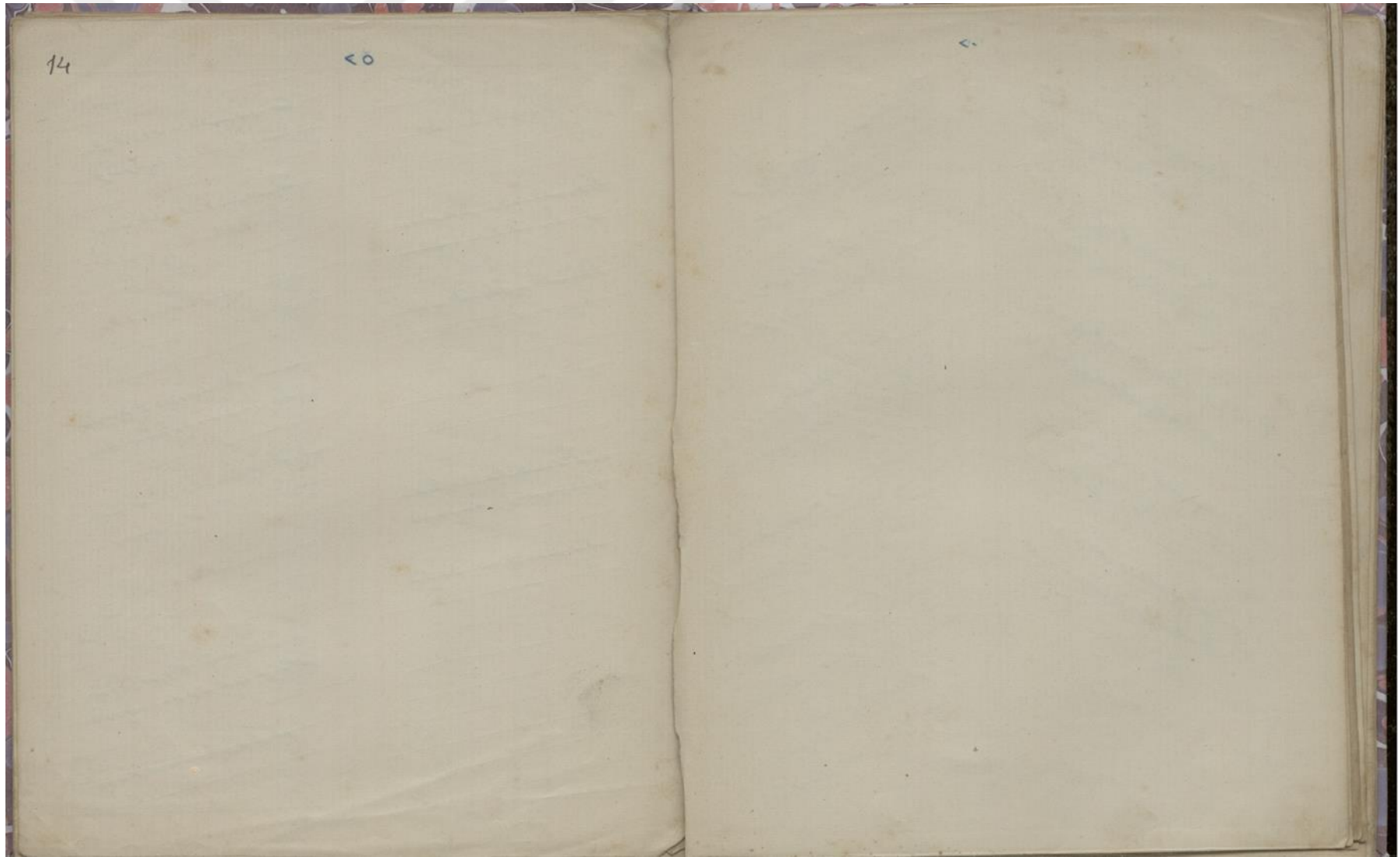
نه حاجت یادش هر عاشق تیغ سیم کیمک
نیچو در صحت و بر سه کند که اجنای جود لیه

لهدم ایشی در درم حیفه جیره غم دوران
می پر زور اید سانی بیایی طور مدد ایت

امانه ای خوف تر ساقیه زلفکده کرفتم
اسیر اولدسه ده کافر در توبه بوی آزار ایت

اونتم کوشه هجرانده بود هتی عوز دلی
بیام وصلنگله کافیه باد اجیرت ایت

حق ادا

در مادم حکایتیم جور در بارم بندون
بوقا فراسی بر سمانه اولسونه بار لب

کوروب اندیش خنده اول ماهی بوز دردم
کراول انوشه دونه ولی مستحانه اولسونه بار لب

حق مویستار تنده جویب یکا این اول سرول
حقانه اولسونه دل خودم یکا اولسونه بار لب

حقا و جویبم مقارم اندر نور عالم
حقانه حد و جویب با ادا اولسونه بار لب

دیگایم عدل بوده یلمی جوده های اول
کوکلی خسته انده ذکر سدا اولسونه بار لب

نظمی در لایح عاقبت بخت کجند ه
مبارک منکره اول ملک و پاره اولسونه بار لب

غزل لیدا

یاد رضا کله شکم جویبا اولدی بوستبا
راغدر سینه می رش با بار اینم بوستبا

وصلت اینکیم قیل کلمه اندیشه ده
تاسی قیاد زارم جوده قدر اینم بوستبا

بزرگنده دونه بریشانه سیرایدوب کا کله ک
عقل و فکری بنده باهوتامارا اینم بوستبا

بیدردوم در دمی پاره ایم جانانه هب
نور و قلم سوز در دونه نکل یانه هب

کودکی بیلم کیمد غمناک سنا پرشونه ایبر
فصل عالم بتلا یافت دورانه هب

زانه و یروز فرزندم و دم زایا جویغ
بیل ایبر و ایرقی اما بولس بر نازانه هب

خلف ایبر در دیده ده هوب خیال بایر بوز
بیر لوز کاندوم ندر بویجی نانه هب

اولای نغمی بواریده نغمه همناز
قصوده اسب طیفه غمز در اولدی بر نانه هب

دیوانه نوریس

راه اوقت دنده پاره ننده ایندکلم
ایچ نقیب از روی بارسل اینم بوستبا

کوه عقدرم اما حفظ اهدا ایروب
کوکلی اول شاه همنبار کاز اینم بوستبا

وق ایروب نجه دلدن نقور انکم
خاکبای رله جوه خاتا اینم بوستبا

عاصه کله تیغ غره اینکجه خیال
ز قنطره صوم زرم رقد اینم بوستبا

زلف شینکله بوکت سایه هم بار ایروب
دودا هکله نه دنیا ی تارا اینم بوستبا

دله لیدا فریج اوجوب ستره اولر آه
راغدر سینه می رش با بار اینم بوستبا

رسیده تدرک
 دختر سید و خدا عیانت زاور زینب
 هدی تبر بلا اولدی مکر زینب
 بر خانه اولدی بود هر ده غده خاطر
 بدای الم جویغ سکر زینب
 هدی محنت و غم اولدی بو عا له انان
 جلدی بیگ در یو بلا ی غم دیگر زینب
 جویغ انی جلدی سفره سیلاب حسن
 اولدی در یای غم و درده تا و زینب
 تا کوزیه جلدی جویغ کوره یاقوی جیران
 انسه محنت هجرات جیر زینب
 ماتم مادر غم بر در یه اغدا کینف
 کوردی ناته الم حاتم حیدر زینب
 اولدی بیجا کتی ریزه الماس حسن
 کوردی بو خنده اعدلی قطره زینب

غسه ایو و با غدی خانه کوردی که طشت لجه کلور
 یاره یاره جگر باون برادر زینب
 لیس کلیمدی بو خندا کاکیم عا له
 کربلا دشتنده اولدی مجاور زینب
 کربلا کشته زینب غمی یاقوی جیران
 روشدی آتشدان اولدی غمه زینب
 کاه یوبه کفنه صالحی علی کربین
 ویردی که ناسخ ناکانه زیور زینب
 خجسته سزیه لانه جگر کینه خنجر
 شکرانده کوره رن غدی خنجر زینب
 زردی حفرنه جایی کمان خون بود
 کوردی اول دشته جبار دی مار زینب
 خنده ای سته ماتم بر کوننده
 طو توبه جلدی فضاه جیو جی رسنه

تنت صبر و محله بند کرا ایدر
 حالدی در یای غم وقت ککر زینب
 سندی نیغای سینه در یای اولدی زینب
 تنگه نامه اسیر اولدی مقدر زینب
 با صدی نا اولوم انیم زید احمده قسم
 قیلدی بر اوز ماه شکره شکر زینب
 اولم کدرم دیران کا خونه سزیه لانه اولور
 اولدی نوسه ایینه نقشه دیر اظهار زینب
 نقره مجرم ایک توره کهنه حیدر
 کلا خنده نیر وقت ایر زینب

نجاب نغم
 بیایدوم در دیمی بر اید هانان هب
 تور قارم سوز درو غده نکلر یانه هب
 کوبه کجی بیغم کجیل غمنا سیه پر سونه ایدر
 خطه عالم بتلا برقت روزانه هب
 رانه ویرغ فرزند مردم دانا بر جویغ
 بزل ایدر ویرغی اما بوس بر نازانه هب
 خیف ایدرل دیده ده هب خیال یار اوبه
 کیرسار ورت کاندلم نوله بو خنجر خانه هب
 اولزای نغمی بود ایدر غده لکھنات
 کلونه سب لطفه حف و اولاده میدان هب
 دبلانه زلف
 غم نیک هیچ کیم زار و بریتانه اولونه بار سب
 اسیر در عشقه و داغ لاله اولونه بار سب

در حرف الب

کلدی چیده فصل خزان عالم بر بنانه اولدی لقب ده
الهن صیدت ده کشنده رنگ و چیده اولدی لقب

الهن مشرنگ باسنه قورع باجه اولوب ده
دو رکدی اولدی خک تجرعی نیایا اولدی لقب

سرو قورق هم قلوب کلشنه کلدر خارا اولوب
غفور لاجم سال خاک اوزره بار اولدی لقب

یومدی ترکس کوزلرک سنبل دیروب کبولرک
قلمدی کور دی ز مبه جاک کر باجه اولدی لقب

سینه ناک جبینک صبر کولک بکر کده فانه
دولدر اول طاعنی اید خاک نر باجه اولدی لقب

کولقد برف و بورد آه ایدر چوبه عسقله
دامه صحرایم بوزلر شور ری عماره اولدی لقب

بزم با فیده ازل جامک اجه به پور سدرک
بسته دنیا رعقباجه بکانه اولدی لقب

ابصت

کور دی بر اولدی کلشنه زلف و طوطی
عنه لبیک بیت اخزان کر باجه اولدی لقب

دور جامک ساقی دوراه آلدی رسته
هر کیم سوزی و جوری ملک در باجه اولدی لقب

موم ستری خه اولقه دیلر سه ای کورکن
شبح اجه بر وانه سوزانه بر باجه اولدی لقب

دیگر

کبری سلق رخ دلاره مناسب
تجیرالم کرده اعتبار مناسب

بستر کده آتیه هجرانه بکانه یعه
کلشنه کلشنه صفا یارد مناسب

ضوایه خرامانی روسه جاوه سزار
بی جنبی لقب صوریه دیواره مناسب

دل

سکنی بودارین قوسراجه اولدی کس
بوتازه ارا کلک کر باره مناسب

کمالی نطفه لبیک امد کر دوا
کل شبنم - بیخ دل بچاره مناسب

بارده کلدی بزه نانه خوب
خشنه خوب سوزی نطفه سلوب

کدره خانه یازک شاهم
نکر عتوه اید جنبک و اشوب

فصل کلهه بار یال کب حجه
نعم الوبام و نعم الطوب

صفحه خرم فاشی اید
آب اهره صوره مکتوب

فاطمه صالحی نطفه خاه
بید بر شریس مرغوب

صبر کله اشک خدیجیم کر براه اولدی لقب
سویب جرمک امراض طرفانه اولدی لقب

هشم در مکس نکاهی خا خاند خرد
لقد نانه صمدانی آفت جاده اولدی لقب

عزه سی بیخ صفا ابروی شکر فضا
آب سیف خه اهنک کر باجه اولدی لقب

روستی دام وصله کبیر و مطب دیو
پر تو شکله ملک دل چراغانه اولدی لقب

کدره ایدل نطفه بر سوز و ساز خاهم
بیلک نه بکر نطفه آسا عرفانه اولدی لقب

غزل

کوکلم نیچبر آتش هجر آنکه اینسون
خاش اوسه طباغز بوکاجان نیچطباغز

حسرت کجوسی نیچبر دک بوید اوزانک
بو طالع خوابیده نه یاسم که اویانک

فان اغنیم تا شفق فانه بو یانک
برآه ایدیم برق اوروب افدو کطولونک

زام ایشیدن غلغله محسری آنک
دو رخ نه امیشس سولیشی کورسون اینسون

شوریده کوکل تک می عرفانه فانک
عالم بنی مستانه یا دیوانه فوصانک

کوکلم

قطعه

کوکلمی دیران ایدوب اعدا دیک ر ایدیه
ای شمشیرک نه امانت کونم شنه
بخت کاک غنک کول مغنی ازاد ایدیه

دام زنگدن کول مغنی ازاد ایدیه
غزل دیکر
فوقه وارایب عاشق بجاره جانانک آزار
در دیدن بیار اولان
صافه رحمت صونر کستن دل مجوقه
اول کون ابرو جگره زرقانک آزار

ساز

فکر دلداره سن بغرمی پر خون ایتدک
 د بدم سو دیک نظمینی افزون ایتدک
 او شمه جور و جفایی ینه قانون ایتدک
 وصلت یارله اعداری ممنون ایتدک
 جورله عاشق بیچاره یی محزون ایتدک
 زلف لیلیه لیسلا بیده مجنون ایتدک
 آه ای صرخ فلک بانم اللکن صد آه
 سنی الله ایده درد هم دلدن آگاه
 بودنی لید خاک غنیدر
 حسرت ورد رخکله آنلدم ای ماهرو
 میل ایله سه عجمی نو بجزاری آرزو
 چوزمه زلفک ای عقلم پریشان ایلدک
 اوستمه لایق میدرغم شگری ایده غلو
 عاشقم عاشق بولوله لا ابالی مشربم
 پراچون اولسم دخی اغیاره ایتمم سر فرو

عرض دیدار ایله بیکار نه کیسل و نحر
 عاشق بیچاره لرقان اغلیه لایقیمی بو
 چوق فغان ایتدک در کویسه اما بیلدی
 رو برو عرض ایلدیسلا حالکی شمه نکر و
 کور سیدی بنم سو دیکمی بر کیمجه مجنون
 یسلی ایچون اولمز ایدی احوالی دکر کون
 دل باغلیه کی سلسله زلفنه یارک
 دیوانه لکم د بدم اولمقده در افزون
 اول زلف پریشان کوره تک عقلی قالمی
 یغایه ویرا اولدم دخی عقلی غنطون
 حسرت اولله ایسنه رویک حانا
 دیوانه لکم د بدم اولمقده در افزون

یلا قولکه باشک ایچون رحم ایتد افندم
 زیرا ایکی کوزاری آنک اشکله پر خون
 حسرت لعلک ایله بغرمی خون ایتدی فلک
 اشک چشم آقیدوب بو قلمون ایتدی فلک
 باغدی کولگی بر یسلی وشک زلفنه کیم
 بنی مجنون زمان دنده فزون ایتدی فلک
 بستلا ایلدی بر کوزاری آهویه بنی
 شیر ایکن پنجه عشقده زبون ایتدی فلک
 بزم وصلته دم شادی عشرته ایکن
 ساغر عیشی غنیده نکلون ایتدی فلک

یا قدی بر لاله رخک نامر فراقنه تنم
 بکابو فرقتی برداغ درون ایتدی فلک
 بکا چکله ردی کمان ابرو لک چله سنی
 آیف قاسمی غم ایله نون ایتدی فلک
 عشق خوبانه رسوای جهانسک خیرت
 سنی سر کرده بازار مجنون ایتدی فلک
 قول آهوا باچون بیچاره
 ای کوزاری اولک دیوانه
 کلاک کیمی پریشان حال
 بقدر کل بودن یک خاک
 در غم

9

ای گل غمگده اشک رخ زردم ایدی آل
بیلردی اوله صورت عالم صبا سکا

دوشمن چو شاه قرنی فضولی که ااره
اول شهنان التفات نسبت بکاسکا

مسک

عمل لسا حام

بینه قاجدی او شوخ و زرد نامم بتلاردن
اوصافی غالباً شب تا سحر آه و نوالردن

نه یا پسم نیلدا کلتسم عجب حال دل زاری
او ظالم بیوفایک بیخبر در آستان اردن

عجیب بکاسم یا تسم او شایک هکذا رنده
فقیر امید احسان ایلا بت پادشاردن

اثر ایدمی کوز داغی رفیقک عاشق ز آره
سکینه فکله کولم ارته قالدی جوق بلاردن

بوصراعی وحید کینغله منکوش اوله سیلایه
جفادون غیرنی سنه کوردم بن بیوفالردن

مسک

بودغنی

یا قدی بینه یا نذر دی بنی آتش فرقت
فکر ایله رفقاریکی دل اوزکه قیامت

رحم ایتمک عشق بلا کشته اصلا
ای شوخ جفایه پیشه بتر ظلم فلاکت

اغیاره وفا ایلیوب ایتدک بنی مویجور
بیمز می آ ظالم چکلان در مشقت

اشکم نوله چاغلر سه ده صولر کی مهر باب
صومنز بینه سینده کی بو نار حرارت

محرور ایدوب اغیاری بودم بزرگه ظالم
سیلایه ایدر سک بینه وقف غم و حسرت

مسک

شب فرقتده بکاشکم اولوب یار و پناه
بیزه کورتمدی کون ذره قدر بخت سیاه

تیروش جاننه کچی او غضوبانه نگاه
نه جیب وصلت دلداره کوکل بولدی راه

سهم ایدوب حالهزه ایلدی لطف و نگاه
بنی فان اغلاده ری کیتدی بینه اول یوزی ماه

آه ای صرخ فلک یا ندم الکن صد آه
سنی الله ایدیه در دغشم دلکن آگاه

بزمه بیک شوقده کلد کج او ماه تابان
بیقلور نغره یا هو ایلد کلا رجهان

ذره رحم ایتیموش شاقه اول قاشی کمان
ظور میوب جاننه قصد ایلر او چشم فشان

بنم احواله اولمش ایکن عالم حیران
بر طرفدن دمنی سن قلمی ایتدک ویران

آه ای صرخ فلک یا ندم الکن صد آه
سنی الله ایدیه در دغشم دلکن آگاه

8
بینه پکت جاننه کار ایلدی درد حسرت
کبره مم باغ بهشته اولنور رسم دعوت

بار سیز اکلن مم اوله ده قصر جنت
دل زارم ایلد انیس ایلدی حزن و محنت

بخی بر تبه عیلس ایلدی درد فرقت
شمدی تدبیر فاطونه کلنر صحت

آه ای صرخ فلک یا ندم الکن صد آه
سنی الله ایدیه در دغشم دلکن آگاه

بو قدر جوهره کوکل سویله تمتملی ایدر
قصدی اولدر مک ایسه یار تغافلمی ایدر

بزند تشریفه او هر جا بی تزللی ایدر
و زود رخسارینه کویا بنی بلبلمی ایدر

کاه اول غنچه دهن زلفنی سبنلی ایدر
عاشقک بوینه زنجیر تسلسلی ایدر

آه ای صرخ فلک یا ندم الکن صد آه
سنی الله ایدیه در دغشم دلکن آگاه

غزل نازی

کیمکه جانن کچه ای سینه بزه یار اولسون
 عارضه کلوب عاشقده بار اولسون
 غم یوکل عاشق اولون دائم کله کله شد
 دو میان دوست در دینی عشقه کفنا اولسون
 درد او یونمز راحت ایفر کچه کوندوز عاشقی
 شولکی بیلده کله فارشونچ زار اولسون
 ذوق طاقله برک حال عشقی اکلدمز
 طالب صادق عیش بیونده زنار اولسون
 رمزی حقا محم اولوق دکلنک کاری دکل
 کیم دبلر عشقیله بار اولسون اغیار اولسون
 ذرجه عشق اودی کیمده اوله یقار وارفاق
 عشق اودی اسرکه حقدن غیری هیچ وار اولسون
 ای نازی حال عشقی هرک فاش ایله
 هر قدر آکا بیکانه خیر دار اولسون

تخل

اغدا ایکلر پاکیه یوز سورر کولکم کوزم
 خالیا به آه اشکم عرض ایدر کولکم کوزم
 بن بچون آه ایتمیم اغلیم ای دانش
 ماجرای راز عشقم فاش ایدر کولکم کوزم
 قطعه دیگر

عرض ایدر احوالی اولبار الله عشقه
 درد آهم بیلسون اول مهاد الله عشقه
 نرایه مقصودی مای سولسون اتسون بیان
 یاقسون یاند سون سنی ناره الله عشقه

بجناب فضولی

ای سیردام غم بر کوشه نسیخه طوط
 طوتمه زخادک مخالف پندینی بیانه طوط
 دیشلده لهکات ای قائم دوکن قصه المیه
 طوط که قان ایتم عدالت ایله قان طوط
 جرگه نورکن باشکه شمع زلکن کولکمی
 منع قبله آنی هم اول شمع بر پروانه طوط
 کر سکا افغانمی بیوده دیره مدعی
 اول سوزده طوتمه قولوغ بین چلکیم افغان طوط
 طوتمم زنجیر زلفین ترکیب ای ناصح بنی
 خواه بر عاقل خیال ایست خواه بر دیوان طوط
 ای اولوب سلطان دیان دیناده بندن غیری یوق
 سن سنی بر بغدادیل دینایه بر ورانه طوط

7 ای فضولی دهر ذالک سن فرزندن صحن
 غافل اولمه ارکبی دیرن ایشک در دایه طوط
 ایضا بجناب فضولی
 ای بی وفا که عادت اولوبه جف ساکا
 با الله جف در اولمه دیکت بیوفا ساکا
 که ناز که کرشتمه و که عشوه در ایشک
 جانین سونرا اولیه یک آشنا ساکا
 بیک جان اولیدی کاش بن دلشکه ده
 تا هر بریله برکن اولیدم فداسکا
 عشقله مبتلا لغی هر کورن صانور
 کیم اولوق اختیارله در مبتلا ساکا
 ای دل غمیده طور میولب ستر سگ اول محی
 شکرایت بو حاله یوقسه کلو بر بلا ساکا

غزل

زند بر بزم جانان بوغله عینی را هم می
 فلک کن چکدی کم غم مشقتد کنا همی
 اسیر زار سرگردان ای دن بخت سیاه همی
 اینم کج محنته سیاه مار اولدی کتدی

تا یکی سوز غمکه درد لی سینم دا غلیم
 بیچر بر صور کسی دا غم باشنده چا غلیم
 چونکه دو کز سگم اشکک بنچون سود کم
 باری قویور حالیه کند می کندم اغلیم

غزل دیگر

مردم دیده مه بیلم ز فون ایدی فلک
 کیر قیدی فون اشکمی خون ایدی فلک
 شیر لر پنجه قهرمه اولور کن لر زان
 بنی بر کوزلی آهویه ز بون ایدی فلک

دیک
 کی می مستانه سحر یار ایله کشنده یا تور
 کی می درد الم هجر له کلخنده یا تور
 کج محنته رقیبا بنی تنها صانمه
 یار اگر سنده یا تور سه المی بنده یا تور

غزل

قویه زلفک عارض آنورده الله عشقه
 ایله خورشیده آبری پرده الله عشقه
 بوخ آزار ایله انجته ای کردون بنی
 بر ضم سنواسی وارد رسوده الله عشقه
 کوکلم اولمش فرقتله یاره الله عشقه
 مرهم وصله ایت بر چاره الله عشقه
 صدق عشقن دم اور شد دل منصور
 میج تاب زلفه چک داره الله عشقه
 بودل صد چاک نازک شنه مش طور
 حاق افتم کاکل زر تاره الله عشقه
 اولمش کوکلم کبی آشفته ای باد صا
 دکه انصاف ایت زلف یاره الله عشقه
 مرعکارم افتم نانیتم سود بکم
 عاشقک بچاک دیر بر چاک الله عشقه

غزل می
 کت فلفل کتک دار ای سیم داغی هم وار
 کت سنبل صیقل دار ای سیم دود آه وار
 کت باشنده ای ماه کون کبی زلفک وار
 بند عشقه نار محبت دن کلام وار
 کت باشنده مین ساین وار ایسه کاکلن وار
 نیمه دود دلن آسمان بار کاهم وار
 کت شان چشمتک وار ایسه کتک صاف وار
 نیمه ده بی یوزک وار ایسه کتک باهم وار
 کت قانک سرشکک وار ایسه کتک باهم وار
 نیم سوز در دکن کلام چوق آه واهم وار

جنب نوس

نفرل

غزل دیگر

نه کله کل نه خود کلدار کلدار در سنه
 بکاجت دخی ای یارتنگ تاردر سنه
 آهیم بدیغم ایشم صاماتم
 کونم پرتم درم پراه آتشباردر سنه
 دواع ایتی تمدن جان دل هپ جمله شدی
 یانده آشار دوستم اغیاردر سنه
 نه مان هیچ کلزار جمال غشیره نظا مره
 بکامه کاندیم خا رس دیواردر سنه
 سربالینه رویا اورسون بادی ای وحشی
 یتش بیچه عاشق یک یا تور بیاردر سنه

شراب یا سیه ملو قرق پیمانہ در کوکلم
 تمدن بر خراب اولمش پیقیق میخانہ در کوکلم
 یقین کلمه اوز اقدن کچ دکدر جای آسایش
 هوای صرصر غمده پریشان لاند در کوکلم
 خراب اندر خراب اولدی بو عشر تکاه عالمده
 فغان وناله سی سوز شلی برستانہ در کوکلم
 کلدن ساعه کونه نیچم غم چله کیم بلکم
 بهفشم صفیہ تعریف براف نه در کوکلم
 تحمیر طرف بزم وصالدن آنک دنیا
 کل شمع جمال یار ایچون پروانه در کوکلم

یارک بوقدر جوری کلور میدی خیماله
 کوشش ایتدی افغان بنی دوندردی هلاله
 یولنده بذل جان ایتدم کورد اول چشم دلاری
 اوجمی اول حلقه زلفینیز بردار اولدی کتد کجه
 چرخ بوسه عشقه دوشن عاشقه باغ اولمز
 چکر جوری الم دهری جهان ایچره صاغ اولمز
 کیربانم براغوب اصلا یا تمدن ایراغ اولمز
 بوغم بیزده یوری ای دل قفادار اولدی کتد کجه
 بکا هیچ کیمه عالمده مدرس اولدی اصلا
 غم جانانه ایتدم وجودم شهرینی افنا
 کوروب حال در کوکلم غنا بیت ایتدی حیفنا
 ترتم ایتیموب دلبر حیف کار اولدی کتد کجه

غزل راج

سوزیه چشمک و کسوف مژگان مژگان او شده
ورمه زلفک سینه بیکان بیکان او شده

دلده غم دار شد بیک لطف ایله کله ای سرور
اوله ماز بر خانه ده مرغان مرغان او شده

ریزه الماس ایگر مر اچدیغی زخمه او شوخ
لطف وار اولسون ایدر احسان احسان او شده

یار دن مجور ایمن دو شتم دیار غریبه
ایلدی خلک بزه ابحران ابحران او شده

هم می ایچز هم کوزل سومر دیشد حقنه
ایمشد راستغا برتقان برتقان او شده

عسم نامه

غزل حیرت

حسرت وصلکله اغرا آه ایدر کولم کولم کولم
سیر قیل هجر کده کل کور کیم نه در کولم کولم کولم

کولم استر بزم وصلک کوز ارار خرابی
کریه و زاریه قالمش در بدر کولم کولم کولم

خالکجه طوتیای دین خونبار در
پایله یوز سویله طور مز کیدر کولم کولم کولم

کیت سر حکم سر کونین ای مهر و ایاق
آه اشکیده کز به پا و سر کولم کولم کولم

قان اولوب عشقله کولم دم بدیم قان
اشته بو حالده در شام سحر کولم کولم کولم

دل دکل بر قطره قاندر کوز دکل بر کاس خون
ایلمش عشقله پیدا کور نه لر کولم کولم کولم

صالحی طوفان زای بحر حیره عشقک بی
غرق کرداب بد در سر سر کولم کولم کولم

در لعلنده باشم کم باده کفنامه بن
سایه پر معانده منت اتم جامه بن

حالنی کوردم اسیر اولدم کمنده زلفنه
دانه ایچون کنیدی صالحم دو شرم دایمن

اولدی حالین آسا خراش سینه دن
بردم اولکوندنکی اولدم آرزوی جابین

خلفله نوز صدر عاشات ایلمک
کرککا او یخزسه آیام او یام آیامه بن

حسرت خالی هکله کیدر رسم شایمن
کوی غریب نه بر سیدک نه بر غمخوار وار

کیم کتور سن کر یا زار رسم نامه لم یار بن
گاه اسیر غیبت ایله گاه انیس رسم نبی

ششم بلغمه نیاسم بخت ناز جابین
عین زلفک کتوردی باشم سوداری

تفکام انجزمین شهرین لبت ای رضا
سکده هات ایله تفکام را غنیم دو شنای بن

2

[Faint, mostly illegible handwritten text on a lined page]

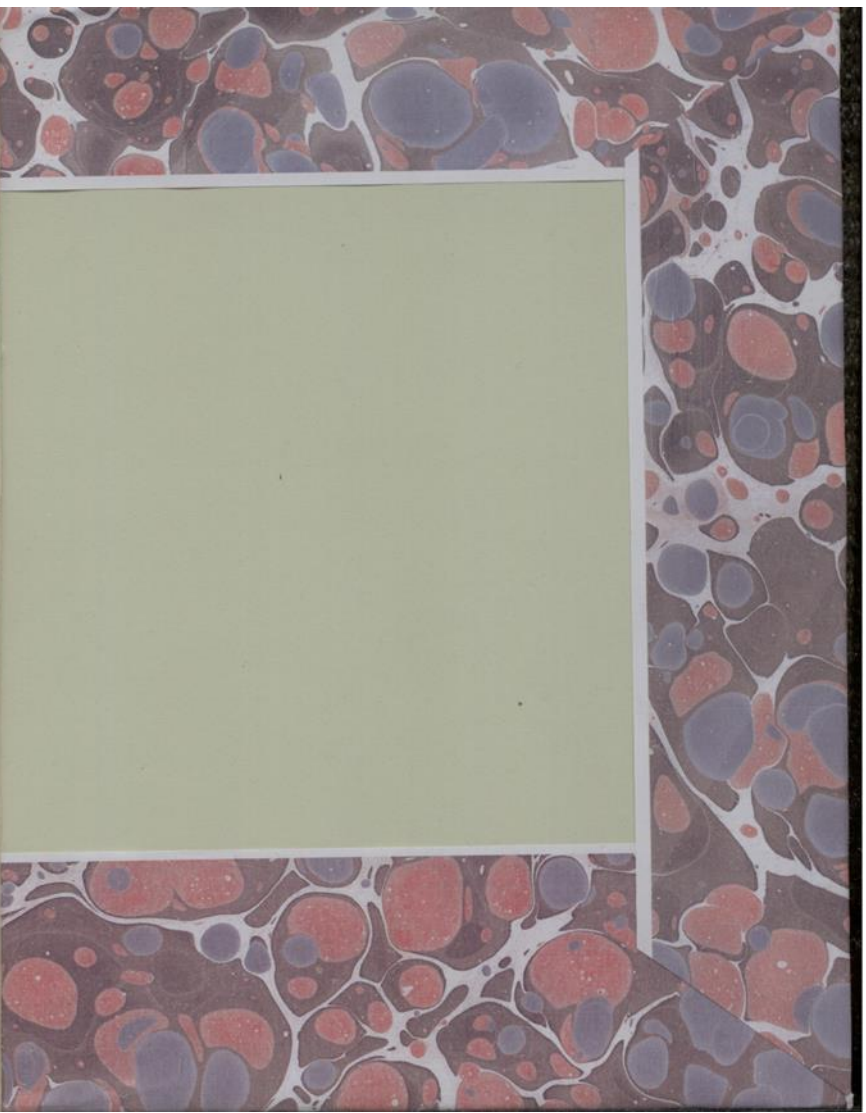
06 ml 4214 10/03

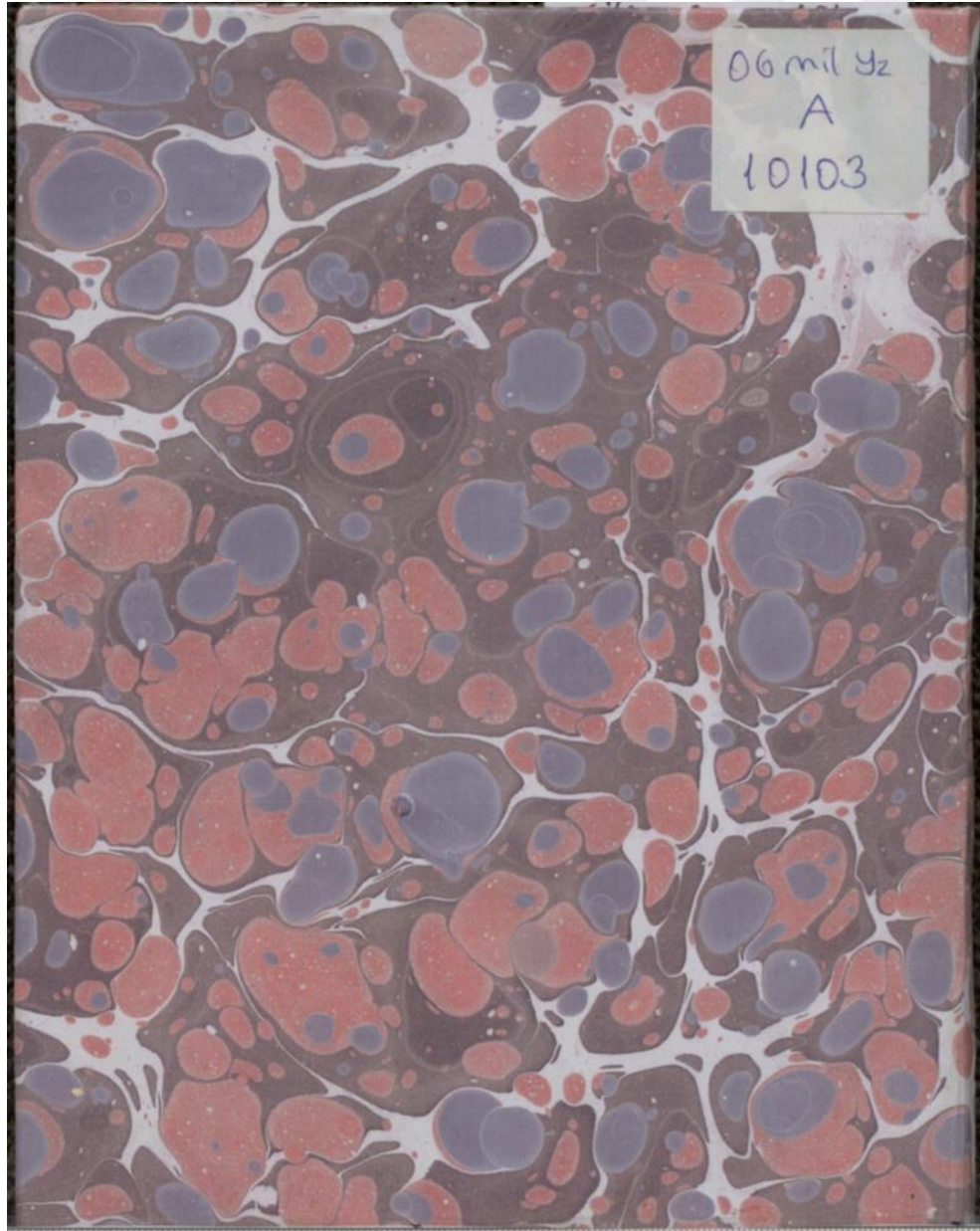

مجله

در ایضا

الذی اطلب فی ارض کما ونا ولا
 یومر بقرایه سیلوریه چونکه از آنجا
 به اولدم قرب سلطان عقیقلدی قورقو
 الی برورام اولورده بوجیت بزیمه بیجا
 بلد کجده به رفته ایدرم حالت نریجه
 طبعیم سزیه وصلک ایشده برمد قولا
 جمیع ماسورده اوله بجز ایدما ما کیم
 درونکه اسانک کلیم غایبده مانورک
 در کله اختیار اده بی طبعه ایلمه زاهد
 که سزیه اضطیحه قادر در کلمه کولم بیجا
 فرازک لقب و بعدوم منکلی بیجا برورده
 در سالکله شرف اولورده بیک قافی مستکلا

06 mil yz
A
10103

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ayşe Nur AYHAN
Doğum Tarihi ve Yeri : 16.03.1993 ANKARA/ALTINDAĞ
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : aysenur.ayhan_06@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Y. Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Düzce Üniversitesi	2018
Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Düzce Üniversitesi	2016
Lise	Eşit Ağırlık	Düzce Anadolu Lisesi	2011